

శ్రీ ౦ స్తు

శ్రీ కామకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

వసిష్ఠ ప్రాక్షమగు పులిప్పాణి వైద్యము

ప్రకాశకులు:

సి.వి.కృష్ణా బుక్ డిపో.,
121 ఆమ్మన్ కోవిల్ వీధి,
వాల్తాకూ రోడ్డు పోస్టు, మదరాసు. 1.

(రిజిస్టర్డ్ కాపీరైటర్)

శ్రీ ర స్తు

శ్రీ కృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

వసిష్ఠ ప్రాక్షమగు పులిప్పాణి వైద్యము

ఆంధ్రీకరణకర్త:

అనువంశి కాయుర్వేద వైద్యులు

అయుర్వేద విద్వాన్

శ్రీ ఎస్. కృష్ణస్వామిగారు

ప్రకాశకులు:

సి.వి.కృష్ణా బుక్ డిపో.,

121 ఆమ్మన్ కోవిల్ వీధి,
వాల్తాకూ రోడ్డు పోస్టు, మదరాసు - 79.

(రిజిస్టర్డ్ కాపీరైటర్)

దీనివలె]

[40-00

శ్రీ రామకృష్ణ పరబ్రహ్మం నమః

2000 2001 2002 2003 2004

121 అమ్మన కోరిలో వీధి,
వాటిటాక్కు రోడ్డు పోస్టు, మరరాసు.1

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

ఉ ప్పొ త ము

ప్రసన్న పదనం ధ్యామేత్ సర్వవిఘ్నోప శాంతయే ।

శ్రీ. శూర్యజన్మ కృతం పాపం బ్యాధిహ పేణ బాధతే ।

తచ్చాంతి రావడేర్పానై నవనూతి క్రియాదిధి: ।

మన జేతీయ వైద్యము ఒకానొకప్పుడు విదేశాలలో కూడా ప్రచారము కలిగియుండెను. పాశ్చాత్యులు మన వైద్యవిధానమునే ఆధారముగ గొని తమ తమ జేతమున కనువైన విధమున వ్యాధులకు దగినటుల ఔషధములను తయారుచేసికొని పాశ్చాత్య వైద్య విధానము నభివృద్ధి చేసికొనిరి. పాలకులు పాశ్చాత్యులగుటచే క్రమముగ జేతీయ వైద్యమును అణగద్రొక్కిరి. కాని ఇకనుండియు మన జేతీయ వైద్యము అభివృద్ధి నొందుటకు దగిన ఆధారములు కాన్పించుచున్నది.

మానవశరీరమునకు పూర్వకాలమునగూడ నేదేనాక బ్యాధి
వీడించుచు వచ్చునటుల తెలియుచున్నది. ఇందుకు పూర్వజన్మ కృత
పాప మొక కారణమగును. దానిని శాంతింపజేయుటకు జపము
హోమము, దానము మున్నగు క్రియలు సాధనములు మరియు
ఔషధ సేవనముగూడ ముఖ్యసాధనము ఈ ఔషధ యోగములను
ఆయుర్వేదమును నానుముతో బ్రహ్మదేవుడు కల్పించియుండెను. ఈ
వేదమును బ్రహ్మదేవుడు దక్షప్రజాపతి కుపదేశించెను. దక్ష ప్రజాపతి
అశ్వని దేవతలకు ఉపదేశించెను. దేవాసుర యుద్ధములలో అశ్వని
దేవతలు వైద్యవతులుగ ప్రవర్తించియుండిరి. వారినుండి భారద్వాజ,

049

20

28

38

29

39

29

30

29

20

10

7

7

11

గానైయ, అంగీరసాది మహర్షులు ఆయుర్వేదచికిత్సా విధానముల
సభ్యసిందిరి, ఆశ్రేయ మహర్షి తనవిజ్ఞానమును అనేక శిష్యుల
కీ వేదము సభ్యయనము చేయించిరి, వారినండి ప్రజల ప్రచార
మును బొందియుండెను, వారు రోగనిదానము, గుణపాఠముగ
విధాగించి అనేక గ్రంథములను రచించియుండిరి, వారి తర్వాత
నేర్పడినదే చరకసంహిత, చరకమహాముని తన నామముతోనే
యీ గ్రంథమును రచించియుండెను,

కాలక్రమమున ధన్వంతరి శగతాన్ భూలోకమున నవతరించి
ఆయుర్వేదము నుద్ధరించి ప్రజలకు మహావశారము చేసియుండిరి,
వీరి కాలముననే సుశ్రుతము అను వైద్యగ్రంథము సుశ్రుతా
చార్యుని వలన రచింపబడినది, ఈ గ్రంథమున శస్త్రచికిత్సా
విధానము జేర్చినబడినది, చరకసంహితయందు కాయచికిత్స
వివరింపబడినది, ఈ గ్రంథముల నాధారము చేసుకొని పలువురు
సిద్ధులు, మునీశ్వరులు, విజ్ఞులు, విద్వాంసులు లెక్కలేనన్ని బహుళ
గ్రంథముల తమ తమ పరిశోధనా ఫలితముగ రచించియుండిరి,
ఇందులోనిదే పులిప్పాణి వైద్యగ్రంథము, ఇందు కాధారము
వసిష్టపోత వైద్యగ్రంథము, ఇందు ప్రస్తుత కాలమున కనువగు
తీరి సులభపద్ధతులు, అనుభవసిద్ధమగు యోగములు వివరింపబడి
నవి ఈ గ్రంథసహాయమున ప్రతియొకరు బోషధములను తయారు
చేసికొనవచ్చును, శరీరతత్త్వము నెరుగవచ్చును, నాడీ పరిజ్ఞాన
మును బొందవచ్చును, తాపాజ్ఞానము గల ప్రతివాడు సర్వలితము
లను బొందుటకు వీలుగ ప్రతివిషయమును విధాగించి సులభశైలిలో
రచించితిమనది, ప్రజలు దీనిచే కలుగుఁజ్ఞు సర్వలితములను
పొందుదురు గాక!

అంధ్రీకరణకర్త

శ్రీ ర మ్మ

విషయానుక్రమణిక

విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
మానవశరీరము	9	ఆయుశుద్ధి	20
శరీరలక్షణము	11	అశ్వగంధిశుద్ధి	28
వారపితృశ్లేష్మములు	12	అంజనములకుశుద్ధి	28
వారగుణము	12	ఇంగిరీకశుద్ధి	29
పైత్యలక్షణము	12	ఇందువశుద్ధి	29
శ్లేష్మలక్షణము	13	ఉమ్మత్రవిత్తుశుద్ధి	29
నాడిరీక్షించువిధము	13	ఎలుకపాపాణశుద్ధి	29
స్త్రీ పురుషుల నాడిభేదము	13	కర్పూరశిశిరశుద్ధి	29
నాడిచలనభేదము	14	కఫశుద్ధి	29
సంయోగనాడిలక్షణము	14	కృష్ణాధకశుద్ధి	29
వైద్యునకు సలహా	15	కంచుశుద్ధి	29
నాడియొక్క భేదాభేదములు	15	కంకుషశుద్ధి	29
మరణకాలపు నాడిలక్షణము	15	కాంతశుద్ధి	30
రోగిశరీరతత్త్వము	18	గజదపచ్చశుద్ధి	30
సద్యయిద్యలక్షణము	18	గైరిశుద్ధి	30
జర్మితవైద్యలక్షణము	19	గారిపాపాణశుద్ధి	30
శకునములు	19	గంధకశుద్ధి	30
గోచారఫలములు	20	చూర్ణశుద్ధి	31
ఋత చర్య	22	బాజికాయశుద్ధి	31
నక్షత్రములలో సంభవించు వ్యాధుల ఫలితము	25	జలకరశుద్ధి	31
బోషధశుద్ధి ప్రకరణము		జడిగింజలశుద్ధి	31
అభ్రకశుద్ధి	28	తాళకశుద్ధి	31
		తారమాక్షికశుద్ధి	31

విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
కా		వెలిగార	37
న		వైశ్రాంత	38
క		శంఖము	38
ము		శృంగి	38
వి		సత్తు	38
న		సహస్రభేది	38
య		స్వర్ణమాక్షిక	38
		హరిదార	38
		చూర్ణప్రకరణము	
అ		అశ్వగంధిచూర్ణము	39
వీ		అష్టిచూర్ణము	40
కా		ఏలూడిచూర్ణము	41
వి		తాళిశపత్రిచూర్ణము	41
వి		అమృతవల్లిచూర్ణము	42
వి		త్రిఫలాచూర్ణము	43
సి		శాల్యరీతికటుచూర్ణము	43
గ్రం		మహాకామేశ్వరచూర్ణము	44
ఇం		పంచదీపాగ్నిచూర్ణము	44
వసి		సుగంధపాలచూర్ణము	45
రీ		పుష్పాకుగచూర్ణము	45
న		తెల్లతెగడచూర్ణము	46
చే		వారకువారచూర్ణము	47
ము		ఖండావచూర్ణము	47
ల		దాడిమిచూర్ణము	47
న		వజ్రవల్లిచూర్ణము	48
హం		పరంగాడిచూర్ణము	49
		కటుకురోహిచూర్ణము	49
		కర్పూరాదిచూర్ణము	49
		దనియాచూర్ణము	50

విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
శ్వేతవహ్ని మూలచూర్ణము	50	పరంగిచెక్కరసాయనము	72
సింహపలాదిచూర్ణము	51	చిత్రమూలరసాయనము	72
కాసాదిచూర్ణము	51	సహజేవిసాయనము	73
పైత్యవారములకుచూర్ణము	52	మేహాంతకరసాయనము	73
లేహ్యప్రకరణము		గుటికలప్రకరణము	
అశ్వగంధాది లేహ్యము	54	అమృతసంజీవిగుటిక	76
అమలక లేహ్యము	55	అష్టాక్షరీగుటిక	76
అర్ధఖండావ లేహ్యము	55	అర్ధనాగేశ్వరగుటిక	77
కూశ్మాండ లేహ్యము	56	బిల్వాదిగుటిక	77
చింతామణి లేహ్యము	57	ఏలూడిగుటిక	78
బిల్వాది లేహ్యము	58	గుజ్జివిగుటిక	78
విప్పలాది లేహ్యము	59	వారరాక్షసగుటిక	79
ద్రాక్ష లేహ్యము	60	ధన్వంతరిగుటిక	80
తానిక్కాయ లేహ్యము	60	చందనాదిగుటిక	80
ఖడ్గార లేహ్యము	61		
శౌంఠి లేహ్యము	61	మాత్రప్రకరణము	
చందనాది లేహ్యము	61	కస్తూరిమాత్రలు	81
దాతువృద్ధి లేహ్యము	63	గోరోజనమాత్రలు	82
ఏలూడి లేహ్యము	64	కుంకుమపువ్వుమాత్రలు	83
దేవదారు లేహ్యము	64	కోదానుడిమాత్రలు	84
నకలమేహములకు లేహ్యము	66	హింగువాదిమాత్రలు	86
పరాంగాడి లేహ్యము	66	మహాహింగువాదిమాత్రలు	86
కాము లేహ్యము	66	భూపతిమాత్రలు	87
చ్యవనప్రాశాన లేహ్యము	66	పుష్పజిణిమాత్రలు	87
రసాయనప్రకరణము		కర్పూరమాత్రలు	88
గంధకరసాయనము	68	అమృతసంజీవిమాత్రలు	88
విప్పరీరసాయనము	68	కలరా నివారణమాత్రలు	88
మధుష్ణుహారసాయనము	70	సింధూరపటిమాత్రలు	88
ప్రథాకరరసాయనము	71	స్తంభనాదిగుటికలు	89

విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
పుస్తకప్రకరణములు		కామర్లకుక పాఠము	110
అశోకపురము	91	కట్టులప్రకరణము	
చందనాదిపురము	92	అమరశిలగంధకకట్టు	111
బ్రాహ్మీపురము	93	ఇంగిలీకకట్టు	111
యోగరాజపురము	93	రసకర్పూరకట్టు	112
కల్యాణపురము	94	తాళకకట్టు	112
కానుగపురము	95	లింగకట్టు	112
సుకమారపురము	95	తెల్లపాపాణకట్టు	113
తైలప్రకరణము		నవాచారకట్టు	113
కళింగాదితైలము	98	వీరముకట్టు	113
అమపాతతైలము	99	పూరముకట్టు	113
మేహాంతకతైలము	100	భస్మ ప్రకరణము	
భృంగామలకతైలము	100	అయభస్మము	116
గంధకతైలము	101	అభ్రకభస్మము	118
కరప్పాణితైలము	101	శతపురవిధానము	118
హింగుత్రిగుణితైలము	102	కాంతభస్మము	119
అశ్వగంధాదితైలము	102	నాగభస్మము	120
చందనాదితైలము	103	కానీసభస్మము	121
కూరతైలము	104	వంగభస్మము	122
కపాఠప్రకరణము		త్రివంగభస్మము	123
సకలజ్వరములకుక పాఠము	105	తామ్రభస్మము	123
సకలవిషజ్వరములకు	106	రజితభస్మము	123
సురపాదిక పాఠము	107	స్వర్ణభస్మము	125
పాత, పురాణజ్వరములకు	107	పగడభస్మము	126
పాతజ్వరక పాఠము	109	శృంగిభస్మము	127
పాత, పిత్తశ్లేష్మక పాఠము	109	అపణభస్మము	128
అర్కాది కపాఠము	109	తాళకభస్మము	128
త్రిఫలా కపాఠము	110	కర్పూరశిలాశక్తుభస్మము	129
శర్కరజ్వరములకుక పాఠము	110	అనులగంధకభస్మము	130

విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
ముత్యభస్మము	131	దేవకుసుమరపాఠము	147
సవ్వరభస్మము	131	వసంతకుసుమాకరము	147
కంచుభస్మము	132	పాతరాక్షసము	149
శంఖభస్మము	132	తారకేశ్వరరసము	149
శంఖపాపాణభస్మము	132	పాతగజాంతుశము	150
సూతభస్మము	133	పాతవిధ్వంసకరసము	150
గవ్యభస్మము	133	సూర్యారత్నరసము	151
స్వర్ణమాక్షికభస్మము	134	కర్పూరాదిరసము	152
రసాషధప్రకరణము		భేదిజ్వరాంతుశరసము	152
అలందిబై రవంసము	136	సింధూరప్రకరణ	
అనందబై రవంసము	137	అభ్రక సింధూరము	153
కర్పూరరసము	138	అయ:సింధూరము	154
తారకేశ్వరరసము	138	షడ్గుణసింధూరము	155
అమరసుందరిరసము	138	అన్న భేదిసింధూరము	155
వంగేశ్వరరసము	138	ఇంగిలీక సింధూరము	155
అఘుసూర్యారత్నరసము	139	నల్లనీలసింధూరము	156
రజితభావతిరసము	139	స్వర్ణసింధూరము	157
చండమార్తాండరసము	139	కాంతసింధూరము	157
లోకనాథరసము	140	తాళక సింధూరము	158
పూర్ణ చంద్రోదయము	140	ఏకగుణసింధూరము	159
రసభావతిరసము	142	ద్రావక ప్రకరణము	
చిదానందబై రవము	142	ఓమద్రావకము	160
సన్నిపాతరసము	143	నవాచారద్రావకము	160
కాలసూర్యోదయరసము	143	శంఖప్రకరణము	161
మృత్యుంజయరసము	144	గుల్మహారద్రావకము	162
పంచామృతపర్పటిరసము	145	కల్లుహారద్రావకము	163
కాలాగ్నిరుద్రబై రవం	145	మరీచిద్రావకము	163
ప్రభాకరబై రవం	146	మహాద్రావకము	164
పైతృహారరసం	147	పిష్టుహారద్రావకము	164

విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
శేషప్రకరణము		స్తవ్యవర్ణకర్తాధిచూర్ణము	181
గుగ్గిలం వలాస్త్ర	166	మహారాష్ట్రాదిచూర్ణము	182
కర్పూరపలాస్త్ర	166	ద్రాక్షాదిచూర్ణము	183
సకలవ్రణహరిపలాస్త్ర	167	పానకప్రకరణము	
దురదకు శేషము	167	స్వర్ణముఖపానకము	185
తైత్తిళాశర శేషము	167	జంబీరాదిపానకము	185
వంగసింధూరపలాస్త్ర	168	పంచతిక్తపానకము	186
బాపుమానుటకు శేషము	169	కారికాదిపానకము	186
ప్రణములకుపలాస్త్ర	169	నేత్రకోగషధములప్రకరణము	
నీరుడువిత్తు శేషము	169	నేత్రబిందు	189
సింధూరాది శేషము	170	నారికేళాంజనము	189
మైన ప్రకరణము		సిద్ధనాగార్జునవర్తి	190
ఇంగ్లీష మైనము	171	చంద్రోయవర్తి	191
పూరమైనము	171	కంటిపారలకు	191
త్రినేత్రమైనము	172	దుర్మాంశమునుపోగొట్టుటకు	191
సున్న ప్రకరణము		కన్నువాపుకు	191
ఉక్కుసున్నము	173	వర్షతు ప్రకరణము	
వంగసున్నము	173	కోజా వర్షతు	192
ముప్పసున్నము	174	చచ్చిద్రాక్ష వర్షతు	192
దురిశిగురుసున్నము	175	సుగంధపాల వర్షతు	192
రససున్నము	176	నిమ్మపండ్ల వర్షతు	193
కర్తాధిచూర్ణ ప్రకరణము		చందన వర్షతు	193
ఖర్మకుహాదికర్తాధిచూర్ణము	178	దానిమ్మపండ్ల వర్షతు	193
మంజిష్ఠాదికర్తాధిచూర్ణము	178	అల్లం వర్షతు	193
భారంగ్యాదికర్తాధిచూర్ణము	179	తామరపువ్వు వర్షతు	194
నింబ్యాదికర్తాధిచూర్ణము	179	ఇతర ఔషధములు	
దశమాలకర్తాధిచూర్ణము	180	అకలి కలిగించుటకు	195
పందిరి కర్తాధిచూర్ణము	180	మేహ ఉష్ణమునకు	195
స్తవ్యకోధకర్తాధిచూర్ణము	181	ఎక్కిళ్ళకు	195

విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
మన్యమత్తును	195	తైత్తిళపాతమునకు	202
మాత్రనివర్ణనకు	196	నంజ, పాండుకు	202
ఆరనిపుష్టకు	196	సకల మేహములకు	203
నల్లమందు అలవాటుమాన్య	196	మేహ వెట్టలకు	205
తామరకు	196	తిప్పనత్తు	205
అగ్నితప్తపుండ్లకు	196	పిండతైలము	206
కత్తిగాయములకు	197	సూతికాభరణము	207
లింగవిబ్బంభణకు	197	పుబ్బనమునకు	209
తేలుకుట్టుకు	197	సర్వకోగములకు	209
బంకవిశేషనములకు	197	బ్రాహ్మరసాయనము	210
శరీర విష్టికి	197	మశూచికము రాక్షండుటకు	211
పులితేపులకు	198	రక్తపాతమునకు	211
పేను, గుడ్లకు	198	కుసుమలకు	211
అన్న ద్వేషనివారణకు	198	సితౌషలాదిచూర్ణము	211
నోటి ఆరోచకమునకు	198	అమపాతమునకు	212
వరిబీజమునకు	198	చంద్రోదయగనము	212
పెరికుక్క, నక్క కాటుకు	199	అపానవాయువులకు	212
చచ్చినబిడ్డలయటపడుటకు	199	కమరికు	212
పాముకాటుకు	199	కస్తూరిమాత్రలు	212
చెవికుకుపుకు	199	వీర్యవృద్ధికి	213
చెవుడుకు	199	దగ్గులకు	213
పోట్లకు	199	సాధాగ్యశౌంఠి	213
పిల్లలకుకామర్లకు	200	పాత్రికాదుపువ్రణము	214
ఉబ్బుకామర్లకు	200	వస్త్రీ బ్యాధులకు	214
నోదకాటుకు	200	మంజిష్ఠావర్ణనకు	214
రక్తపుష్టికి	200	కఫకోగమునకు	214
స్త్రీలకురొమ్మునకల్లుబాసనకు	200	పిచ్చికి	214
మాత్రకట్టు	200	మరిచాంచల్యమునకు	214
స్త్రీల కడుపునొప్పికి	201	ముట్టుకుట్టుకు	215

విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య	విషయవిభాగము	పుట సంఖ్య
జ్యోతిషములకు	215	తగరిసగుణము	280
భోజనసంజీవిమాత్రలు	216	నల్లపావలిగుణము	281
ప్రమేహమునకు	216	నవ్వులగుణము	,
విషహరప్రకరణము		చిన్నపల్లెగుణము	,
తేలువిషమునకు	220	నల్లరుగుణము	,
త్రాచుపామువిషమునకు	221	నల వెలగ గుణము	,
ఇతర పాములకు	224	నలపుసిరిక గుణము	,
మిడినాగులవిషమునకు	225	తెగడగుణము	282
అన్ని జాతుల పొడపాముల		విభూతిపచ్చగుణము	282
విషమునకు		లక్క	282
మచ్చలు, పుండ్లుమాడుటకు	225	లవంగపట్ట	282
తాడిపుర్లుపాము విషమునకు	226	పట్టివేరు	288
నీనిపొడలకు	226	వన	284
నల్లనకుగుడు విషమునకు	226	వాకుడు	285
చాగురిపాము విషమునకు	226	వాయువిశంగము	286
నగ్గుపొడి కరిచినందుకు	227	వావిలి	286
పై పూరికు	227	వెదురుపప్పు	287
కొన్ని మూలికపుష్ప యోగము		నీను అవిసాకుగుణము	288
ఏనుగుపల్లెగుణము	229	శ్రీకాయ చెట్టుగుణము	288
కర్పూరపల్లిగుణము	229	తెల్లనాగ జెముడుగుణము	288
గంగరావిచెట్టుగుణము	229	సుతుకుపట్టగుణము	289
అంతర్దామరగుణము	229	సంకేతనామములు	289
అడ్డసర పాకుగుణము	230	పంచవిధక మాయములు	240
కంజాంకోర యాకుగుణము	230	వివరణము	240
గంజునవిత్తులగుణము	230	విషవిరుగుడులు	240
కుప్పింటిగుణము	230	దొరక నివస్తువులకు ప్రతినిధులు	241

విషయానుక్రమణిక సంపూర్ణము

శ్రీ శ స్త్ర

వ సి స్థ ప్రో క్త మ గు

పు లి ప్పా ణి వై ద్య ము

మా న వ శ రీ ర ము

బ్రహ్మసృష్టిచే నేర్పడిన మానవశరీరము అస్థివంజరమయి యున్నది. అగులు శరీరము శక్తిస్వరూపిణియగు స్త్రీగర్భమునుండి ఉత్పత్తియగుచున్నది. గర్భోత్పత్తి కనువయిన వయస్సునుపొందిన స్త్రీ, పురుష సంపర్కముచే గర్భవతియగుచున్నది. గర్భము శుక్ల శోణిత సంజ. ధము. గర్భము నిలచినతొడనే ఋతుస్రావమంత మగును. అప్పటినుండి దశమాసములకు శిశువు జనించును. క్రమ ముగ గర్భ ధారణమయిన మొదటి మాసమున గర్భములోని పిండము ఒక క్రిమివలెనుండును. నెలకాటి రెండు నెలలలోపల తల పెద్దదగును. నేత్రములుకూడ నపుడే యేర్పడును. హృదయము, దవడలు, ఎముకలుకూడ నానెలలోనే యేర్పడును. రెండునెలల యనంతరము, స్త్రీ లేక పురుష చిహ్నము లేర్పడును. చేతులు మోచేతులు కలుగును. కండరములు, ముక్కు, కంటిరెప్పలు, నోడు, చర్మము ఇవి స్పష్టముగ నేర్పడును. మూడవ నెలలో హృద యచలన మేర్పడును. నాల్గవమాసమున శరీరావయవములన్నియు నగుదురు. అయిదవమాసమున శిశువుయొక్క పొడవు పదునొకండు అంగుళములు మొదలు పన్నెండు అంగుళములలోవుండును. తూ. శ మున నొక పవును వుండును. తలలో వెండ్రుకలు మొలచును. కండ్లు మూరపడియుండును. లలాటము, భ్రూమధ్యమున నన్నని వెండ్రుకలు ఉత్పత్తియగును. ఏడు, ఎనిమిది మాసములలో పిండము లోని శిశువు సంపూర్ణ స్థితినిబొంది యభివృద్ధి జెందును. ఇట్టి యపుడు శిశువు ప్రసవమయినచో శ్వాసము వడలుటకును ఏడ్చుట కును పాలు చెప్పించుటకును సమర్థమయియుండును.

తొమ్మిదవమాసమున పిండస్థ శిశువు ఇరువదంగుళముల పొడవుండును. అరువదేనిలపైన బతువు వుండును. శిశువుయొక్క రక్తనాళములలో మంచిరక్తము ప్రవహించుచుండును. ఈ మాసాంతములోపల గర్భములోని శిశువు ప్రసవమగును. ఇంతవరకు గర్భమున జేరిన శుక్లశోణితము జీవమును పొంది క్రమముగ బెరిగి శిశువుగ భావతనమగు విషయము వివరింపబడినది. భావతనమయిన శిశువు కాలక్రమమున తల్లియచ్చునట్టి అహారాది పోషణవలన పెరుగుచున్నది.

ప్రతి ఆవయవమును పోషణాద్యాహారములచే నృద్ధిబొందును. ఇట్టి శరీరమునకు ముఖ్యముగ కావలసినవి నీకు, గాలి, ఆహారము మనము త్రాగునట్టి నీకు పరిశుభ్రముగ నుండవలెను. మరియు తేలికగ నుండవలెను అట్టినీకు శరీరమునకు ఆరోగ్యకరము. గాలి లేకున్న మనము శ్రమకులోనుగావలసినప్పుడు. ఆహారము లేకున్నను కొన్ని దినములు గడపవచ్చును గాని గాలి లేకున్న శరీరావయవములు నృద్ధిబొందనేరవు. శరీరపోషణకు ఆహారము ముఖ్యభారము, అటులని ఆహారమును మితిమీరి పుచ్చుకొనరాదు. బాగుగ ఆకలియైనపుడే ఆహారమును మితిముగ భుజింపవలెను. ఎక్కువగ భుజించుట వలన అజీర్ణ రోగములు సంభవించును.

ఇట్టి శరీరభాగము ఎముకల గూడని యిదివరకే వివరించితిమి శరీరమునకు ప్రధానము శిరోభాగము, శిరోభాగమున (కంఠోపరిభాగము) అరువది రెండు ఎముకలు, కంటిపై భాగమున ఏబదిరెండు ఎముకలు, భుజము, హస్తములు వీనియందు అరువదినాలుగు ఎముకలు, తొడ పాదము వీనియందు అరువది యెముకలు, ఇటుల 240 ఎముకలు గలవు. ఈ ఎముకలు చర్మము కండరములతో కప్పబడి యుండును. దీనికి పొరధాతువునీకు. కండరములు మూడు విధములు. శరీరము కణములప్రభు కొన్ని కణములుచేరిన ధాతుపగును. కొన్ని ధాతువులు చేరిన ఒక ఆవయవమగును. కొన్ని ఆవయవములు కలిసి కృత్రిమములు చేసుటకు శరీరమునకు దోడ్పడిన అట్టి బానిని సంస్థయందును, ఎముకల ప్రభువలెనే శరీరమున జీవాణువులు

నిండి యున్నవి. ఇట్టి జీవాణువులే శరీరము చేయునట్టి పనులకు దారణభార మగుచున్నవి.

శిరస్సు తర్వారము మానవశరీరమున హృదయస్థానముముఖ్యమైనది. ఇచ్చట శ్వాసకోశము, ఇంద్రియకోశము మున్నగు ప్రధానాంగములుగలవు శరీరమునగల సకల రక్తనాళములు యీ భాగమునకు జేరుచున్నవి ఇటనుండియే అవి ప్రసరణ ప్రారంభించును. స్త్రీల కిది ముఖ్యస్థానము రజస్వలయగువరకు బాలికలకు రొమ్ము సామాన్యముగనే యుండును. రజస్వలయైన తర్వారము స్తనములుబుకును. గర్భధారణ తర్వారము అవి పెద్ద వై జన్మించు శిశువునకు ఆహారధారమగుచున్నవి.

దీని తర్వారము ఉదరము (కడుపు) ముఖ్యమైనది. ఇచ్చట జీర్ణకోశము, మలమూత్ర కోశములు గలవు స్త్రీలకు గర్భకోశము గూడ ఇచ్చటనే యున్నది మనము పుచ్చుకొని నాహారమును జీర్ణకోశములోని బకరాగ్ని సచనము చేయుచున్నది. జీర్ణకోశము నరియైన ప్లితిలోనుండిననే ఆరోగ్యము పూర్ణముగ నుండును. తర్వారము ఉదరము, పాద భాగములు, భుజము, చేతులు ఇవియు ముఖ్యాంగములే పురుషునకుగాని, స్త్రీగాని నాడి పరీక్షకు ముఖ్యముగ పనిపిచ్చునది చేతులే. శరీరచిత్వమును చేతులలోని నాడివ్వారానే వైద్యుడు గ్రహించుచున్నాడు.

శ రీ ర ల క్షణ ము

అన్న పానాద్యాహారాది రసములచే కలిగిన మానవశరీరముయొక్క ప్రధానమున అంశ కడుపున అన్నమయ కోశము, రొమ్మున ప్రాణమయకోశము, శిరస్సున మనోమయ కోశము, మూడు కోశములు గలవు శిరస్సునగల మనోమయ కోశమున విజ్ఞానమయ. అనందమయము అనునట్టి కోశములు గూడ కలిసి యున్నవి. అన్న పానాదులచే జనించిన రసధాతువు క్రథమమున చిక్కగను, తర్వార తేలికయైన జలరూపముగను మూడుచున్నది. పిదప నారసము ప్రాణబాహువుతో సంఘర్షణ జేసి, పరిశుద్ధమై తేజస్సుతో కలిసి రక్తమయమగు చున్నది. ఆ రక్తమునే ప్రాణ లస

మనియు, జీవ రసమనియు నందును. ఈ రసము శరీర మంతటను వ్యాపించి సంచరించుచున్నది. ఈ జీవరసము వికల్పము విషవదార్థ మగు ముకుగుతో కలసి, అధికమయిన శీతల విషముతో కలియునని అపుడా శ్లేష్మము పైత్యపురోపమయి కొమ్మున గడ్డకట్టి రక్తము స్థంభించినపుడు జహీయయినవాడు చలనము లేక స్థంభించి పోవును. హృదయములో రక్తకోశము స్థంభించినచో ప్రాణవాయువు శరీర మును త్యజించును. అట్టి సందర్భములందు ఉష్ణతత్వముగల ఔషధ ములను వాడవలెను.

మరియు హృదయభాగమున శ్లేష్మభాతువు గలదు. దీని క్రిందిభాగమున వస్తియనునట్టి మూత్రాశయ ముండును. స్త్రీలకు మూడు రక్తశయములు గలవు సాధారణముగ రక్తము శరీరమున నుండవలసిన దాని కంటెను సధిక మయినను, తక్కువయినను వ్యాధియో లేక మరణమో సంభవించును.

వారపిత్త శ్లేష్మములు

మానవ శరీరమున వార, పిత్త, శ్లేష్మము లనెడి త్రిధాతువులు గలవు వారము వీర్యవంతముగను, రజోగుణ స్వరూపముగను, పైత్యముతో గూడియు నుండును. పైత్య తత్వము ఉష్ణముగను, సర్వగుణ స్వరూపముగను నున్నది. శ్లేష్మ తత్వము తామస గుణ స్వరూపముగను, గురువుగను, పైత్యముగను నున్నది. వారమనీ యను నట్టివి నాభిస్థానమున నుండును.

వారముయొక్క గుణము

జేహమున పలుపు, ఎరుపు, సంచారము, కీర్ణవట్టు, నాస్తి నిద్రలేమి, కృశీకర్మము, పోట్లు వాపు తిమ్మర, అంగముల అదుకు పాలు, మలబల బధనము, కొయ్యబాగుట, నోటిలో వగరుగ నీయాకుట, అంగముల కడలిక, గుంటపడుట, అదృశ్య, అన్న ద్వేషము, కడుపున సంకటము ఇట్టివి వార లక్షణములు.

పైత్య లక్షణము

శరీరమున పసుపుపచ్చ యేర్పడుట, ఉక్క, వాహము, ఉర్ల నమయమున శరీరము వేడిగ నుండుట, రోమద్వారముల నుండి పుక్క

పోయట, వాంతి, జ్వరము, పాడు భావకళక్తి క్షీణించుట, మూర్ఛ, తలపోట్లు, మూత్రము పచ్చగను, ఎఱ్ఱగను వెడలుట, పుల్లగను చేదుగను వారముగను నోట నీయాకుట, రక్తక్షయ్యము ఇట్టివి పిత్త లక్షణము.

శ్లేష్మ లక్షణము

శరీరము తెల్లబాగుట, నిగనిగలాడుట, దురద, చల్లదనము, కీర్ణ కదలకుండుట, మిందగుణము, ఉర్లకళక్తి పెరుగుట, నిద్రలేమి, ఉప్పగను, తీయగను నోట నీయాకుట, ఉర్ధ్వశ్వాస, అన్న ద్వేషము, దగ్గు, వెనుటపోయట, మయ, చిక్కిపోవుట, తెల్లబాగుట, మూత్రము కొంచెము కొంచెముగ బాగుట, ఎక్కిళ్లు ఇట్టివి శ్లేష్మ లక్షణములు.

నాడి పరీక్షించు విధము

రోగియొక్క చేతినిపట్టుకొని వ్రేళ్ళను నలిపి చాటవ వ్రేలి వైపు క్రింది భాగమునగలచోట వైద్యుడు తన చాటవవ్రేలు, కనిష్ఠపువ్రేలుతప్ప మధ్యగల మూడువ్రేళ్ళతో నాడిని పరీక్షింప వలెను. అటగల పరములు పలుకునట్టి నాడిశబ్దమువలన వార, పిత్త, శ్లేష్మముల నెరుగవగును.

స్త్రీ పురుషులకుగల నాడి భేదము

స్త్రీలకు నాడిని పరీక్షింపవలసినపుడు స్త్రీల యెడమచేతి మణికట్టు క్రింది భాగమున నాడిని పరీక్షింపవలెను. పురుషులకి నపుడు కడిచేతిని పరీక్షింపవలెను. అటుల పరీక్షించినపుడు మొదటి వ్రేలి క్రిందను చలించునది వారనాడియనియు, రెండవ వ్రేలిక్రిందను చలించునది పిత్తనాడియనియు, మూడవ వ్రేలి క్రిందను చలించునది శ్లేష్మనాడియనియు నెరుంగవలెను. పురుషులకు వార నాడి చలనము కోయిల, నెమలి, హంస, కోడి వీని వడికవలె నుండును. పిత్తనాడి తాబేలు, బలగ నడకవలెను, శ్లేష్మనాడి పాము నడకవలెను నుండును. స్త్రీలకు వారనాడి పామువలెను పిత్తనాడి కప్పవలెను, శ్లేష్మనాడి హంసవలెను నడక కలిగియుండును.

నాడిచలన భేదము

శరీరము శ్రమాధిక్యముచే అలసట జెందినను, మత్తు పదార్థములు, ఉష్ణపదార్థములు సేవించినపుడును, యెండలో తిరిగి పడు, నిద్రాధిక్యము కలిగినను, మనస్సున కాయాసము కలిగినను, గాయము తగిలి రక్తస్రావ మేర్పడినను, ఉద్రేకము కలిగినను యిట్టి సమయములయందు నాడి పీడనముగ కొట్టికొనును.

ఆకలి, దప్పి, చింత, అతినిద్ర ఇముపంటి పరిస్థితులు కలిగినపుడు నాడిచలనము మందముగ నుండును.

చేతిలోనికి నాడి స్థానమున ప్రణముండినను, నాడి పరీక్షించు సమయమున రోగి మరొక చేతిని క్రిందనాడుచు, కాళ్ళను కట్టుకొనియుండుట, ఇట్టివి చేయరాదు. ఇట్టియపుడు నాడి చలనము సరిగ నుండజాలదు. వైద్యునకు రోగనివారణచేయుటకూడ దుర్లభ మగును.

సంయోగ నాడి లక్షణము

వారమున వారము సంయోగమైనచో శరీరమున పోట్లు, వణకుట, అన్న ద్వేషము, పోమరితనము ఇట్టివి కలుగును.

వారమున పితృధిక్యమైనచో సంబంధములేని మాటలు, అకుచి, నోట నీరూకుట, ఇత్యాదులు కలుగును.

వారమున శ్లేష్మప్రకోపమైనచో శరీరము మాంద్యము, బాపు, శిరోభారము తెల్లబాకుట అన్న ద్వేషము, పోమరితనము ఇట్టివి సంభవించును.

పిత్తమున పితృధిక్యమైన సంబంధములేని మాటలు, తల తిరుగుట, ఆయాసము, ఇట్టివి కలుగును.

పిత్తప్రకోపముతోపాటు వారము మిరితమైనచో, శరీరము కృశించుట, సంధులలో పోట్లు, జ్వరము ఇట్టివి కలుగును. అట్టి సమయమున రోపాధిక్యము కలుగును.

పిత్తమున శ్లేష్మము సంయోగమైన మాటలు తడబడుట, నోరు నీరూకుట, తలతిరుగుట, కడుపునొప్పి ఇట్టివి కలుగును.

శ్లేష్మమున వారముచేరిన పరములలో బాధ, నడుమునొప్పి, మాట తడబడుట యిట్టివి సంభవించును.

శ్లేష్మమున పిత్తప్రకోపమేర్పడిన నోరు చేదుగ నుండుట, బొంగుతు బోవుట, కంట పుసికట్టుట ఇట్టివి సంభవించును.

శ్లేష్మమున శ్లేష్మము కలిసిన చూపుతిరుగుట, మైకము, మూర్ఛ, అన్ని ఇట్టివి కలుగును.

వైద్యునకు గలచో

వారమున వారప్రకోపమైన:—శరీరము కృశించుట, శరీరము చురచురలాగుట, శాంస నడకవలె వారనాడి చలించుట ఇట్టి లక్షణములు కలుగును.

వారమున పితృధిక్య మేర్పడిన:—మాట తడబడుట, తల నొప్పి ప్రేవులలో బాధ ఇట్టి లక్షణములుండును.

వారశ్లేష్మమున:—దీర్ఘశ్వాసము, తలనొప్పి, చిత్తచాంచల్యము, శరీరము తెల్లబడుట, నాలుకబాచుట, ఇట్టి లక్షణములుండును.

పిత్తముతో పిత్తసంయోగ మేర్పడిన:—శరీర కాంతిమాడుట, కృషించుట, బాపు, బడలిక, తల తిరుగుట ఇట్టి లక్షణములు కలుగును.

పిత్తవారమున:—కపాలమున పోట్లు, పనస జ్వరము, కాళ్ళు, చేతులలో పోట్లు, రోపాధిక్యము ఇట్టి లక్షణములుండును. మరియు పాండు, కామిర్ల, మహోదరము ఇట్టివిగూడ కలుగును.

నాడియొక్క భేదాభేదములు

వారము రెండు వంతులు, పిత్త మొకవంతు అయినచో వార పిత్త సంబంధమైన రోగము ఉద్భవించును. రక్త శీఘ్ర చలనము, స్త్రీలపై ఆక, వ్యవసాయధిక మగుట, వారము పెరుగుకొంది అంగచలన మధికమగుట, వీనిని గ్రహింపవలెను.

పిత్తము ద్విగుణము, వార మొకగుణము కలిగియున్నప్పుడు పిత్తవార సంయోగమువలన శరీరమున, ఉష్ణమెక్కువై కండ్లు మంట, ఆరికాలి మంట, దప్పి, ఆకలి, నోరు చేదు యిట్టి లక్షణములు కలిగియుండును.

తాతము ద్విగుణము శ్లేష్మము మేకగుణము సంభవించినపుడు తాతశ్లేష్మ సన్నిభిరశోగము సంభవించును అట్టి యపుడు ఆకలి మందగించుట, కడుపున సంకటము, ఇట్టి లక్షణము లుండును.

పిత్తము రెండంశములు, శ్లేష్మ మొకాంశ మేర్పడినపుడు పిత్తశ్లేష్మ శోగలక్షణమేర్పడును. దురద, కడుపుననుట, ప్రక్కలో తాత ఇటువంటిదే ఆ లక్షణము లగును.

శ్లేష్మము ద్విగుణము, తాతమేక గుణమయినప్పుడు తల నొప్పి, నోరు కది తెలియనందుట, బిల్లి, జీర్ణము మాంద్యమగుట ఇట్టి లక్షణము లేర్పడును.

శ్లేష్మము ద్విగుణము పిత్త మేకగుణమైనపుడు, విచారము, నోట నీయాకుట, అగ్ని మాంద్యము ఇట్టి లక్షణము లేర్పడును.

మరణకాలపు నాడి లక్షణము

తాత, పిత్తనాడులు తీవ్రముగ పలుకుచుండగ, శ్లేష్మనాడి మరుగుపడియుండును అట్టి సమయమున నాడి అర్ధిలోకవలె నాడు చుండును. రొమ్మున ఉక్కుపోయెను. శరీరము క్రుంగును. దృష్టి మాకును, వినిని మరణలక్షణమని యెరుగవలెను.

తాత పిత్త నాడులు మందగించి శ్లేష్మనాడి తీవ్రచలనము కలిగియుండిన విడియు మరణలక్షణమగును. మరియు ఎముకలు విరుచుకొనుట, రొమ్ము విధ్వంసమున గుంటలు పడుట ఇవియు పై నాడిలోనే వేరును.

ప్రధానపులు గంభీరముగ కదలిక కలిగియుండినను, శరీర వర్ణము మారిలేదు, ముక్కు క్రింద చెయిట కలిగియుండినను, దృష్టి మాంద్య మేర్పడినను, ప్రక్కలు క్రొచ్చి శ్వాసవర్ధిలను ఇదిమాడ మరణలక్షణమని గ్రహించవలెను.

బలగవంటి చలనము, తాతలు పడక కలిగియుండి పిత్తనాడి పాముపడక కలిగిన అట్టిప్రాణి చూడబడి మూల మాత్రమే యుండు నని తెలిసికొనవలెను.

పిత్తనాడి మాంద్యము కలిగి, తాతనాడి తీవ్రచలనములో నుండి, దృష్టిమాంద్య మేర్పడిన అట్టి ప్రాణి యను దినములకంటె తీవ్రతతో నుండదని గ్రహించవలెను.

కుక్కుటము, హంసలాంటి పడక కలిగినను, తాతనాడి పాథారణ చలనము కలిగియుండినను అట్టి ప్రాణి తాతమువరకు బ్రతుక గలదని గ్రహించవలెను.

కప్ప, పాముగంటి చలనము కలిగిన, శ్లేష్మనాడి తీవ్రచలనము కలిగియుండిన ఒక నెలవరకు ప్రాణభయము లేదనవచ్చును.

తాతపిత్త నాడి సామాన్యముగనుండి శ్లేష్మనాడి తీవ్రముగ నుండిన సన్నిపాత శోషము కలుగును. మరియు అట్టి సమయమున సర్పచలనము, కప్పపడక కలిగిన మరణము ధ్రువమని గ్రహించవలెను.

మరణావస్థను తెలుపునట్టిచిహ్నము లేవనగా కాళ్లు చేతులు చల్లబడుట, క్రమముగా మూఖము, రొమ్ము పార్శ్వములు, ముక్కు, కంఠము, చెవులు ఇవన్నియు చల్లబడిన అట్టి శరీరమును శ్లేష్మ మాశ్రమించినదని, అట్టి పిత్తి మరణ చిహ్నమని యెఱుంగవలెను.

జీర్ణ శాస్త్యము, కంఠమున గురగుర లాడుట, కడుపుబ్బరము, మూఖము నల్లబడుట, నాడి విణవంతవలె వడివెన విడియు మరణ చిహ్నమే యగును.

మరియు నాడి సమాహము ముందు వెనుక లూగులాడుచు, గంతులు వేయచున్నటుల పడచిన, అట్టి సమయమున మాటలు రదుబడుచుండిన పడి మాసముల వరకు గడువు చెప్పవచ్చునని వైద్యశాస్త్రము నేడువుచున్నది.

శ్లేష్మనాడి గుట్టము పడుగువలె చలించుచుండిన నట్టి ప్రాణి గూడ పడిమాసములు గడువు చెప్పవలెనని శాస్త్ర ప్రమాణము.

తాతనాడి చంద్రగమనము కలిగి యుండినను, నాడిచలనము తీవ్రముగ నుండినను, రెండవ దినము శ్లేష్మనాడి సంయోగము కలిగినను, పిత్తనాడి తీవ్రముగ నుండినను అట్టి తరుణమున తాత నాడి క్షీణించినదని, త్వరలోనే ప్రాణి మరణము సంభవించునని యెరుగవలెను.

దీపముయొక్క కోసవలె నాడి పలికిన త్వరలోనే మరణము సంభవించునని గ్రహించి చికిత్సకు పూనుకొన నూడదు.

మరియు, శ్వాసము ముక్కులో కాకను నోటితో వెడలుట, కండ్లు, పెదవులు, నోడు పల్లములు, కైవ్వునాడి ఉద్భరముతో పడదినను అట్టి సమయమున పూర్తిప మందిచ్చినను, మాత్రు కలుగవచ్చును అట్టి ప్రాణి ప్రపంచమును విడువని ఘట్టిగ గ్రహింప వలెను.

శరీరమునగల పరములు బలికినను, కండ్లు మాదికప్పినటులై నను మూటలు స్పష్టముగ నుండక పోయినను, ముఖము నివారయాపము చాల్చినను అట్టి గుణములు కలిగినపుడు ఇక చికిత్స కేయుటవలన ప్రయోజనము కలుగదని భావించవలెను.

కోగులయొక్క శరీర తత్వము

కాలికోగి శరీరము చల్లగను, ముఖము, కండ్లు, పండ్లు, మలము పల్లగను నుండును. కండ్లనుండి నీరు కాకును ఇత్యా పల్లములు, నాలికపై ముండ్లుండునటుల అనిపించును.

పిత్తకోగి శరీరము ఉష్ణముగను ముఖము, కండ్లు, నాలుక, దంతములు, మలము నీరు కనుపు వచ్చుగా నుండును.

కైవ్వుకోగి శరీరము చెమటపోయును ముఖము కండ్లు, పండ్లు, నాలుక, మలము, నీరు తెల్లగ నుండును, కండ్ల బునిసి కట్టును.

ద్యుధ్యుకోగి దేహము, ముఖము, కండ్లు, పండ్లు, నాలుక, మలము, జలము పలువిధములుగ గోచరించును.

నర్మద్యు నిలక్షణము

గురు శుక్రూషతేజమిద్యముగ ఆచాత్యునివద్ద వైద్య శాస్త్ర మెఱ్యసింది అనుభవము గడించినవాడు అయ్యరకాస్తుడు, చికిత్సా పద్ధతిలో సూక్ష్మబుద్ధి గలవాడును, ఆత్మకారహితుడు, దైర్యకారి ప్రాణులపై దయగలవాడు, శరీరతత్వశాస్త్రము, యోగశాస్త్రము పదార్థగుణ శాస్త్ర మెఱ్యసిందినవాడు, రిప శరీరమువలె యిరుకుల శరీరమును భావించువాడు, ప్రయాణ ప్రవేశమువలన శరీరతత్వముల

వెరిగినవాడు, కోగియొక్క శరీర తత్వము గ్రహించి చికిత్స చేయు వాడు, వాడిజ్ఞానము గలవాడు నర్మద్యుడని యెరుగవలెను.

కత్తిర వైద్యుని లక్షణము

వైద్య శాస్త్రజ్ఞానము లేనివాడు, అనుభవరహితుడు, నాడి పరిజ్ఞానము లేనివాడు, సర్వజ్ఞునివలె నటించువాడు, మేకపోతు గాంధీ ర్యము ప్రకటించువాడు అనవ్యయిద్యుడని గ్రహింపవలెను. అట్టి వైద్యుని విషతుల్యముగా భావించవలెను. అట్టివాఁయొద్ద చికిత్స పొందినరోగి పయమును బొందజాలడు.

శకునములు

శుభ శకునములు

వైద్యుడు రోగిని పరీక్షించుటకు బయలుదేరునపుడు, పురుషుడు వైద్యునకు యెడమ వైపునుండి కుడివైపునకు, స్త్రీ కుడి పార్శ్వమునుండి యెడమ పార్శ్వమునకును పోయి యెడల శుభ శకునమనబడును. రోగము స్వరగ పయనుగును. మరియు పుడవ గలము, మొగ గాడిద, అడ నలుపు కుక్క, యిది యెదురుపడిన అశుభమగును. ఛత్రము, ఆవు, బ్రాహ్మణులు, కన్య, మాంసము, కల్లు, కారాంగక, గోరొదనము, చెవికింపగుపట్టి గంగీరము, యువ కుడు, ఉత్తముడైన యోగి విరదుకువచ్చిన శుభశకున మగును. ఈ శకునముయొక్క ఫలము ర్వరగ వ్యాధి నివారణమగును.

అశుభ శకునములు

వైద్యుడు రోగిని పరీక్షించుటకు బయలుదేరునపుడు మర్గంధ పదార్థములు, ఉప్పు, పద్మికెసలు నీళ్లు మున్నగు నల్లధాన్యములు, బెల్లం, కపైలు, పిడకలు, కనుపు, ఆమేష్యము, బురద, కైలం నేయి, పట్టిచాత్రములు, వల, ఇట్టివి కనుపించినను లేక యెదురుపడి నను, దుర్భావలాకువాడు, యెమ్మవాడు, పిచ్చువాడు వాంతిచేయు వాడు, ఛందాలుడు, కూతుడైన అయ్యమునిను భరించినవాడు ఇట్టివారు యెదురుపడినను, కూరమైన పక్షులు, చతుష్పద జంతువులు, ఒక దానితో నొకటి రగువు వేసికొని యెమ్మ స్వరము

విసజ్జీవనము, యుద్ధము, కలహము, అపాయనము, చూచినను, వేదిక, స్వభావము, పూర్వము, భయము భావముగా భూమిమీద వడివనము, గుడ్డము, అననము, వదక, ముఖము, కోరికల తిందుటను చూచినను, తొండ, పిల్లి, కోరి మున్నగునవి మార్గమున కడ్డముగ వడివినను కోరి యింటిలో బ్రవేశించునపుడు అమంగళకరముగ వస్తువు యెదురుపడినను ఇట్టివన్నియు అపశకునములని యెరుగవలెను. ఇట్టివి సంభవించినపుడు వైద్యుడు కోరిని చూచుట మానవలెను.

దూత పరీక్ష

గుడ్డివాడు, గూనుగలవాడు, తెవిటివాడు, అంగ విహీనుడు, భయస్థుడు, దీనుడు, పెద్దగను, అమంగళకరముగను మాట్లాడువాడు, వికారస్వరూపుడు మరికీ వక్త్రమును ధరించినవాడు, శక్త్రుము ధరించినవాడు, క్రూరును ధరించినవాడు, రోగపీడితుడు, ఎల్లప్పుడు శర్దవనులు చేయువాడు, ఎర్రని పుష్పమాలను ధరించినవాడు, రక్త చందనములందికొనినవాడు, సర్వాంగములైలము పూసికొనినవాడు, బురద పూసికొనినవాడు, అపశిశువుడు, రిసతోబాలు మరొకని సహాయముగ తీసికొని వచ్చువాడు, చటాధారి, రిడిసిన వక్త్రమును ధరించినవాడు, ముసలివాడు, ఏకవక్త్రధారి, మంట, ఏనుగు, ఏనికై స్వారిచేయుచు వచ్చువాడు ఇట్టివాడు వైద్యుని పిలుచుటకు వచ్చినచో ఇవి అపశకునమే యగును. ఇట్టివారి పిలుపును వైద్యు డంగీకరించి కోరిని పరీక్షింప వెడలకూడదు.

గోచార ఫల ఫలములు

రవియొక్క ఫలము

మాక్కుడు బస్మ లగ్నమునగాని, లేక 4, 5, 6, 7, 8 స్థానములలోగాని ఉన్నప్పుడు, స్థానచలనము, మనోవిచారము, ప్రయాణము, అరోగ్యము తెలుట, కలహము, భవవ్యయము, కంటిజబ్బు, కలహాపి ఇట్టివి సంభవించును. పై స్థానములలోగాక యితరత్ర రవి యుండినచో మంచి ఫలితముల నిచ్చునని తెలుసుకొనవలెను.

చంద్రునియొక్క ఫలము

చంద్రుడు లగ్నమునకు ద్వితీయమునగాని 4, 5, 8 స్థానములలోగాని ఉన్నచో ద్రవ్యనాశము, కడుపునొప్పి, వార్యవిఘ్నము, మరణవేదన ఇట్టివి కలుగును. ఇతర చోట్లనున్నచో మంచి ఫలితముల నిచ్చును.

కుజునియొక్క ఫలము

కుజుడు బస్మరాశిలో నుండినను, 2, 4, 8, 10, యీ స్థానములలో నుండిన శత్రుభయము, ద్రవ్యనాశము, దుఃఖము, పలు విధములగు వ్యాధులు సంభవించును. ఇతర స్థానములలో నుండినచో మంచి ఫలితములు గలుగును.

బుధునియొక్క ఫలము

బుధుడు 4, 6, 7, 8 స్థానములలో నుండి వానితో సావగ్రహములు చేరిన బంధనము, అభిమానము, రోగము, ద్రవ్య వ్యయము ఇట్టివి కలుగును. మిగిలిన స్థానములలో నుండినచో మంచి ఫలితములు గలుగును.

గురువుయొక్క ఫలము

గురువు బస్మలగ్నమునగాని, 3, 4, 6, 8, 10, 12 స్థానములలోగాని నుండినచో భయము, రోగము, వ్యయము, స్థానచలనము వీర ఇట్టివి సంభవించును. మిగిలిన స్థానములలో నుండినచో మంచి ఫలితముల నిచ్చును.

శుక్రునియొక్క ఫలము

శుక్రుడు 6, 8, 10, 12 స్థానములలో నుండిన శత్రుభయము రోగము, మనశ్చేకము, దుఃఖము, అవమానము ఇట్టివి సంభవించును. మిగతస్థానములలో నుండినచో మంచి ఫలితముల నియ్యగలదు.

శనిగ్రహముయొక్క ఫలము

శని బస్మరాశిలో నుండినను, 2, 6, 8, 12 స్థానములలో నుండినను భయము, భవహాని, మనస్సుంటుము, భవవ్యయము, దుఃఖము, వ్యాధి, ప్రయాణము మున్నగునవివలన వాధ యేర్ప

మీరు ఇట్టివి కలుగును. ఇతర స్థానములలో నుండినచో మంచి ఫలితములనే యిచ్చును.

రాహు, కేతు గ్రహములయొక్క ఫలములు

రాహు, కేతువులు 4, 5, 8, 9, 10 స్థానములలో నుండినచో ద్రవ్యనాశము, అస్తవ్యస్తముగ మాట్లాడుట ఇట్టివి యేర్పడును. ఇతర స్థానములలో నుండినచో మంచి ఫలితముల నిచ్చును.

ఋతుచర్య-అరోగ్య విధానము

వసంతఋతువు-చైత్ర, వైశాఖ మాసములు వసంతఋతువునగును. ఈ రెండు మాసముల కాలమాసము ఉష్ణముగ నుండును. ఈ ఋతువునకు అధిపతి శుక్రకుడు, కషాయము అలవత్తరమైనది. దేహజలము సామాన్యముగ నుండును. వారనాడి మధ్యముగను, పిత్తము అలహీనముగను, శ్లేష్మము ప్రకోపముగను నుండును. ఈ ఋతువున తినదగినది చేదు, కారము, వగరు పదార్థములు త్రాగదగిన నీరు నదీజలము. రోగులకు త్రాగదగినది తాగుగ మరగించిన నీరు మూడుదినములకొకసారి సంభోగశ్రేయ జరుపవచ్చు. వ్యాయామము సామాన్యముగ చేయవలెను. పాఠవిద్యయు, గోధుమలు, కొత్తలు, పెరలు, బార్లీ, ఆవ, వేపపువ్వు, బాకుడు, ములక, పొట్ట, పంగ, మామిడి, తేనె, మజ్జిగ ఇవి వాడవలెను. నది చేపలు అరోగ్య ప్రదము. అడవి జంతువుల మాంసము తినదగినది. వసవిశోరము, విలాసగోష్ఠి, శరీర మర్దనము, సంచారము ముఖ్యములు.

గ్రీష్మఋతువు-జ్యేష్ఠ, ఆషాఢ మాసములు గ్రీష్మఋతువు. ఈ ఋతువున కాలమాసము ఉష్ణముగ నుండును. అధిపతి కజకుడు, కార పదార్థములు వాడవగును. దేహజల మల్పముగ నుండును. వారనాడి సంశయముగ, పిత్తనాడి సామాన్యముగ శ్లేష్మనాడిక్షీణముగ నుండును. తివి వస్తువులను వాడవలెను. మాతినీరు త్రాగుట మంచిది. రోగులకు నగము మరగించిన నీరు త్రాగనిచ్చుట శ్రేయము సంభోగము పనికిరాదు. వ్యాయామము అల్పముగ నుండవలెను. చల్లనిది, తేలికైనవి అయిన ద్రవ పదార్థములు, విద్యయు, వరి పేలాలు, చోళ్లు, కొత్తమిరి, బచ్చిలి, దోస, అరటి వ్రాక్ష, పుచ్చు,

మామిడివండ్లు, గేదెపాలు, బెన్న, మజ్జిగ ఇట్టివి వాడవగును. మడుగు లోని చేపలు అరోగ్యప్రదము, నీటిజంతువులు, నీటిపక్షులు మాంసము హితకరము. వాటియొకలు కద్యబడిన యిండ్లలో నివసించుట ఉత్తమము. అత్యగ్రహములలో విశ్రాంతి పొందుట మంచిది. మద్యపానము విడువవలెను. నగటి నిద్ర హితము.

వర్ష ఋతువు-శ్రావణ, భాద్రపద మాసములు వర్ష ఋతువు. ఈ ఋతువున కాలమాసము వర్షప్రదము. ఈ ఋతువున కధిపతి చంద్రుడు, అమృతము అలవత్తరము. వ్యాయామము అల్పముగ నుండవలెను. వారనాడి తీవ్రముగ, పిత్తనాడి సామాన్యముగను కఫనాడి క్షీణముగ నుండును. తివి పులుపు, ఉష్ణపదార్థములు వాడుట మంచిది. మాతినీరు త్రాగుట అరోగ్యప్రదము. రోగులకు తాగుగ మరగించిన నీరు త్రాగనిచ్చుట ముఖసంతమగును. సంభోగము విసర్జింపవలెను. వ్యాయామము అల్పముగ నుండవలెను. వేడిగా, ఎండినన్నిగా అన్నదీపకమును కలిపించునట్టి పదార్థములు, పాఠవిద్యయు పెరలు, వరుగులు, అప్పుడములు, వడియములు, వేపుడుకూరలు, నిమ్మ, నారింజ, తేనె, మీగడ, పెరుగు ఇట్టివి సేవించుట ఉత్తమము. జలపుచేరలు అరోగ్యదాయకము. పెంపుడు జంతువు, కార్చిన మాంసము ఉత్తమము. నేడబ్బె విధానము, వాపుకోళ్లు తొడుగుట ఇట్టివి గనునార్హము.

శరదృతువు-ఆశ్విన, కార్తీక మాసములు శరదృతువు. ఈ ఋతువున కాలమాసము వర్షయంతముగ నుండును. ఈ ఋతువునకు బుధుడు అధిపతి. అవణ పదార్థము అలప్రదము, దేహజలము మధ్యమము. వారనాడి ప్రశమమగును. పిత్తనాడి ప్రకోపముగను, శ్లేష్మనాడి సామాన్యముగ నుండును. తివి, చేదు, వగరు పదార్థములు వాడవలెను. ప్రవాహజలము త్రాగుట అరోగ్య ప్రదము. రోగులకు చక్కెర మరగించిన నీరు వాడవలెను. మూడు దినముల కొకసారి సంభోగము శ్రేయస్కరము. వ్యాయామము మధ్యమముగ నుండవలెను. శీతలములు, తేలికగా శర్మమగు పదార్థములు, ఎర్ర విద్యయు, పెరలు, పొట్ట, కారర, ఉసిరిక, తేనె, మజ్జిగ ఇవి హితవిద్యయు, పెరలు, పొట్ట, కారర, ఉసిరిక, తేనె, మజ్జిగ ఇవి హిత

కరములు, ఏటిచేస మించితి. అదని జంతువులు, కోడి, నాచలి మున్నగు మాంసములు భజించుట ఉత్తమము. మేడలపై నివసించుట మంచిది. చందన మలందికొనుట, ముత్యాల హారము హితకరము.

హేమంతఋతువు:—మార్గశిర, పుష్యమాసములు హేమంత ఋతువు ఈ ఋతువున కాలమాసము చేరిగియుండును. ఈ ఋతువున కధిపతి గురుడు. మధుర పదార్థములు బలమనిచ్చును. దేహ బలము పూర్ణప్రదము. వారనాడి అనుబలముగను, పిత్తనాడి ఉపశమనముగను, శ్లేష్మము సంఘటముగను నుండును. తినదగిన పదార్థములు తీపి, ఉష్ణ, పులుపు, సర్వజనులు వాడనగును, కోగులు కాగుగ మరగిన నీకు త్రాగుట మంచిది. తలచినపుడు సంపర్గము చేయవచ్చును. వ్యాయామము పూర్ణము. చమురుగలిగినవి, వేడి, బలవర్ధకమగు పదార్థములు భక్ష్యములు కొత్తలియ్యము గోధుమలు, జొన్నలు, గంటలు, కందులు, మినుములు, పెసగలు, అనుములు, జొబ్బెడ్లు, నువ్వులు, చిక్కుడుకాయలు, గుమ్మడి, దుంప కూరలు, సీతాఫలములు, నేయి, పెరుగు ఇవి హితకరములు, సూతి చేప అరోగ్యప్రదము, అలము, కొవ్వుగల జంతువుల మాంసము వాడనగును. వెచ్చని యిడ్లలో నివాసము. శరీర మర్దనము, వార కూర తైలముచే అభ్యంగన స్నానము, తైలములచే పాదమర్దనము, ప్రాతఃకాల భోజనము, ఉన్నివస్త్రములు ధరించుట ఇట్టివి సర్వ శ్రేష్ఠము.

శిశిరఋతువు:—మార్గ, ఫాల్గుణ మాసములు శిశిరఋతువు ఈ ఋతువున కాలమాసము శిశిరముననే యుండును. ఈ ఋతువున కధిపతి శని. వగరు పదార్థము అలకరము. దేహబలము పూర్ణము. వారనాడి అలహీనముగను, పిత్తనాడి అలముగను, కఫము ప్రకోపముగను నుండును. పులుపు, తీపి, ఉష్ణ పదార్థములు వాడుట హితకరము, చెరువునీరు, సూతినీరు వాడవచ్చును. కోగులకు కాగుగ మరగిన నీకు యాయవచ్చును. సంభోగము యధేచ్ఛగ చేయవచ్చును. వ్యాయామము పూర్ణముగ చేయవచ్చును. అహారమునకు

వాడదగినది హేమంత ఋతువునకు చెప్పబడినవే అనుష్ఠియము. సరస్సులోని చేపలు అరోగ్యప్రదము. అలకరమైన మాంసము తినవచ్చును. హేమంత ఋతువునకుగల నిబంధనలే ఈ ఋతువు నకుకూడ అనుష్ఠియమగును.

పై ఋతు ధర్మము వశిష్ఠించినచో అరోగ్యముగ నుండుటకు విశిష్టమని శాస్త్రము నుడువుచున్నది.

సక్షత్రములలో సంభవించు వ్యాధుల ఫలితములు

ఏ యే సక్షత్రములలో జ్వరము మున్నగు వ్యాధులు సంభవించునో దాని పరిణామము క్రింది విధముగ నుండును.

అశ్వినీ సక్షత్రమునాడు జ్వరము ప్రారంభించిన అకుడినములు వీడించి నయమగును.

భరణి నాడు ప్రారంభించిన జ్వరము ఐదుదినములలో తర్వాత నయమగును. కూర సక్షత్రమున ప్రారంభించిన వ్యాధి గనుక జ్వరము నుండి చికిత్స పొందవలెను.

కృత్తికా సక్షత్రమునాడు జ్వరము వచ్చినచో పదునాకండు దినములలో నయమగును. రేతున్న 21 దినములు పట్టవచ్చును.

రోహిణి సక్షత్ర దినమునాడు జ్వరము ప్రారంభించిన అలహారము దినములు కాధించును. తర్వాతను క్రమముగ తగ్గుచు వచ్చును.

మృగశిరా సక్షత్రమునాడు ప్రారంభించిన జ్వరము ఏడు దినములు కాధించును. 11-న నాటికి పూర్తిగ తగ్గిపోవును.

ఆర్ద్రా సక్షత్రమున రిగిలిన జ్వరము 6 దినములు, రేతున్న 18 దినములలో నయమగును. ఈ సక్షత్రమున ప్రారంభించిన జ్వరము తీవ్రముగ యుండును.

పునర్వసు సక్షత్రమునాడు జ్వరము రిగిలినచో నాలుగు దినములు, రేతున్న తొమ్మిది దినములు యుండును.

పుష్యమిలో ప్రారంభమైన జ్వరము ఐదు దినములు రేతున్న 8 దినములలో నయమగును.

అశ్వమేధ సత్కర్తమున తగిన బ్రహ్మము పది దినములు రప్పి
నచో ఇరువది దినములలో నయమగును. ఈ సత్కర్తముకూడా
వ్యవస్థానుక క్రూరమైనదే యగును.

మఘా సత్కర్తమున జరించిన బ్రహ్మము పది లేక ఇరువది దిన
ములలో నయమగును. ఇదియు క్రూరమైనదే.

పుష్యలో ప్రారంభమైన బ్రహ్మము 11 దినములు లేకుండిన
20 దినములలో నయమగును.

ఉత్తరా సత్కర్తమున ప్రారంభించిన బ్రహ్మము 11 దినములు
నుండి 20 దినములలోపల పూర్తికర్తవ్యమగును.

శాస్తా సత్కర్తమునాడు ప్రారంభమైన బ్రహ్మము పది దినముల
నుండి ఇరువది దినములలోపున నయమగును.

చిత్తలో ప్రారంభమైన బ్రహ్మము పది లేక ఇరువది దినముల
వరకు వీడించును.

స్వాతిసాడు జరించిన బ్రహ్మము తొమ్మిది లేక 11 దినములలో
నయమగును.

విశాఖలో ప్రారంభమైన బ్రహ్మము ఏడు దినములు లేక 18
దినములలోపున నయమగును. ఈ సత్కర్తము క్రూరమైన దగు
టచే చాలా విషకరమైన ఫలితముల నీయవచ్చునుగాని తగు జాగ్రత్త
తీసుకొనవలెను.

అనూరాధా సత్కర్తమునాడు బ్రహ్మము పదియైతడు దినములు
లేక 18 దినములలో నయమగును.

జ్యేష్ఠా సత్కర్తమున ప్రారంభమైన బ్రహ్మము ఇరువది దినముల
వరకు బాధించును. ఇది క్రూరసత్కర్తము గనుక తగు జాగ్రత్తతో
చికిత్స పొందవలెను. లేకున్న ప్రమాదభూయిష్టమగును.

మూలలో పదియైతడు బ్రహ్మము పది దినములలో నయమగును.
ఇదియు బాధించు క్రూరసత్కర్తమే యగును.

పూర్వాషాఢా సత్కర్తమున ప్రారంభమైన బ్రహ్మము పది లేక
ఇరువది దినములవరకు వీడించును.

ఉత్తరాషాఢ సత్కర్తము నాడు తగిన బ్రహ్మము ఎనిమిది
దినములవరకు నయమగును. ఇదియు క్రూరసత్కర్తమే యగును.

శ్రవణ సత్కర్తమునాడు ప్రారంభమైన బ్రహ్మము ఎనిమిది దిన
ములు బాధించును. క్రూరసత్కర్తము గనుక తగు జాగ్రత్త పుచ్చు
కొనవలెను.

ధనిష్ఠ సత్కర్తము నాడు ప్రారంభమైన బ్రహ్మము నాలుగు
దినములలో నయమగును. లేకున్న 17 దినములు బాధించును.

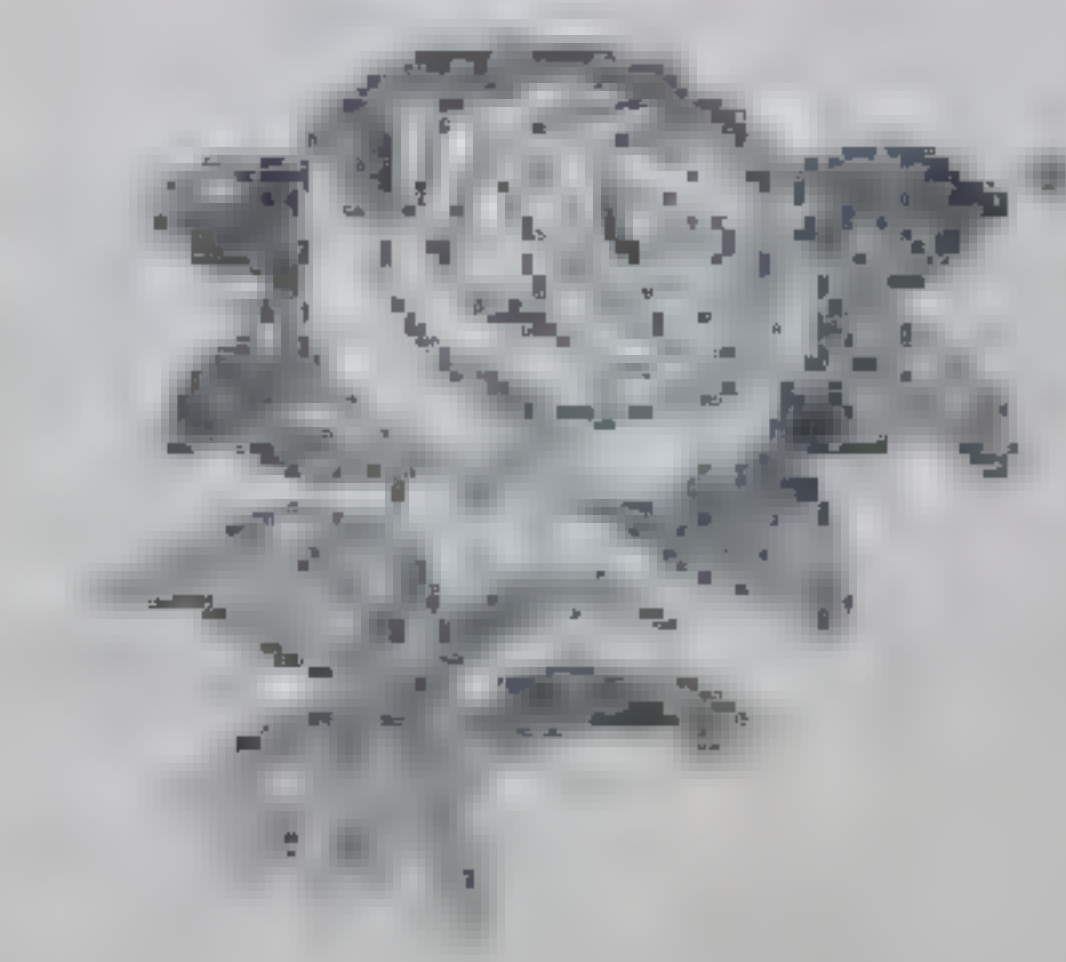
శతభిషములో సోమ బ్రహ్మము ఎనిమిది దినములనుండి 20
దినములలోపల నయమగును.

పూర్వాభాద్రలో పుట్టిన బ్రహ్మము నాలుగు దినములనుండి
పది దినములలోపల నయమగును.

ఉత్తరాభాద్రలో అంటిన బ్రహ్మము ఏడు దినములనుండి ఇరు
వది దినములవరకు బాధించును.

లేవతి సత్కర్తమున ప్రారంభమైన బ్రహ్మము అరు దినముల
నుండి ఇరువది దినములవరకు బాధించి నయమగును.

ఈ ఫలితముల కాఘోరము ఆయుర్వేద శాస్త్రము కనుక ఈ
ఫలితములను గమనించుట కూడ అవశ్యకమే యగును.

శ్రీ కృష్ణ
వసిష్ట ప్రోక్త మగు

పులిప్పాణివైద్యము

దౌషధముల శుద్ధి ప్రకరణము

అశ్రక శుద్ధి

ఒక వీధి అశ్రకము ఒక కుండయందు వరచి దానిపై పంచి
తము మూడువర్సలపాసి పొయ్యిమీదనుంచి ఒక పడి ఇగురువరకు
కాచి దించి అశ్రకమును పాన కలిగిన వడ్లయందు ఒక దినముంచి
జుకునాడు తీసి కాడియందుంచి నానిన తర్వాత వలిపినచో పొడి
యగును. ఇది సింధూరమునకు తగ్గుమైన శుద్ధి యగును.

అయః శుద్ధి

ఇనుప బాణలియందు మంచిమాన పోసి కాగుగా మాన
కానిన తర్వాత అయః పొడిని వేసి కాకిపుంచి పొడిని యెత్తుకొని
పల్లకుమ్మపట్ట రకములో రెండుకాములు నానబెట్టి తర్వాతను
కాడిలో కడిగిన శుద్ధి యగును.

అశ్వగంధి శుద్ధి

అశ్వగంధిని అప్రపాలలో మునుగునటుల వేసి ఉడికించిన శుద్ధి
యగును.

అంజనములకు శుద్ధి

గుంటగలగరాకు రసమున ఒకరోజు భావనవేసి యెండించిన
శుద్ధి యగును.

ఇంగిలీక శుద్ధి

ఇంగిలీకమును తేనెయం దొకదినమును, చనుబాలలో నొక
దినమును నానబెట్టి మతుదినము గ్రహించి, నిమ్మపండ్లరసము,
కుప్పింటాకురసము, చనుబాలు యా మూటిని నగుముగా చేర్చి
పొయ్యిమీద నుంచి దానియందు ఇంగిలీకపు ముక్కనువేసి కాచిన
పడి శుద్ధి యగును. కిక్కియగును. పాక రానీయక ముద్దాకావచ్చును.

ఇంగువ శుద్ధి

ఇంగువను చిన్నముక్కలుగ కొట్టి వతిలో దొర వేయించిన
ఇంగువ శుద్ధియగును.

ఉమ్మత్తవిత్తుల శుద్ధి

ఈ విత్తులను ఏటిసిళ్ళలో ఒకకాము నానబెట్టిన శుద్ధియగును.

ఎలకపాపాణ శుద్ధి

పంది పాలలో మూడుగడియలు దోలాయంత్రమున నుడికించి
శుద్ధోదకమున కడిగిన శుద్ధి యగును.

కర్పూర శిలాజత్తు శుద్ధి

తమలపాకుల రసములో కర్పూరమునుమారిన శుద్ధి యగును.
శిలాజత్తులు నరనవ్విరి అనురసములోనూరి యెండించిన శుద్ధి యగును.

కఫరి శుద్ధి

కఫరిని చిన్న ముక్కలుగ వేసి గుడ్డలో మూటగట్టి త్రిఫలా
కషాయములో గాని, గోమూత్రముతోగాని రెండుకాములు వండిన
శుద్ధి యగును.

కృష్ణాశ్రక శుద్ధి

పుల్లని కూటిసిళ్ళలో వడిగినములు ఉకకనిచ్చిన శుద్ధియగును.

కంచు శుద్ధి

కంచును కాచి చింతాకురసములోను, ఉలవకషాయములోను
ప్రత్యేకముగ మూడుసార్లు ముంచిన శుద్ధియగును.

కంతువ్వు శుద్ధి

కంతువ్వును అల్లపురసములో ఏడుసార్లు భావనచేసిన శుద్ధి
యగును.

1998

పొన్న గంటి అవతరములో కాంతమును బాగా కాగివచ్చి
యో రవములో ముంచవలెను, ఇటుల పదిమాత్రము చేసినపుడు ముగును.

2000年12月

గణపవచ్చును చిన్న చిన్న ముక్కలులేని సద్బ్రాహ్మణులందఱు
రిజములో మామృతిభుజియలు ఉండనిచ్చి కడిగిన శుభ్రమునకు.

నా రికమ (కాదిరాయి) పు

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

80-4-2000 60

గారిచామాయమును అవ్రచాలు, పేదరగము, మున్నపుకేట,
మిరియాల కి పామును పిరిలో దేనిలో నలుపునను కోలాచంక్రమున
గట్టి వండి పిదప వండిచాలలో వండిన ముద్దయగును.

గంధక మొక పలము అప్పునేతిలో నేయించి పిత్తక పాలనందు
నీడమార్చు వాచిప శుద్ధియగును.

4157-3636

నెల్లికాయ గంధకమునుమారి నెడల్పుమూరి గుండను తెచ్చి
అందులో నుమ్మెత్తారుకను, మొగలిచంద్రురను, లింగపొట్ల అను
రను, కలబందరను, తెల్లగలిజేరు మూలరను, చిర్రుమూల
రను, బావిలాపరను, అపునయి, తేనె వీనిలో ఒక్కొక్క రను
మును గుండలో సగమువరకు పోసి అగుండమూరికి కొత్త పై బాగుడ్డ
కాగుగ లాపెనగట్టి అగుడ్డమీద గంధక మార్చమును తెలికగ పట్టి
సంకపోసి పైని మూడు పోర్లించి గంధకంధకమువేసి మట్టిపూసి
పొడిమీద చల్లి అదిగచ్చి నుంజరచ్చి బానిలో గుండనుపెట్టి మూరి
విరకు మార్చిపోసి పొచ్చి మూడుపై న విడకలతో పుకము పెట్ట
వలెను. పుకము వేసిపరచాక పైబూడివలసి నెమ్మదిగ మూడు
తీసి లోపలి కాలింతున్న గంధకమును గ్రహించవలెను. పక్కమైన
మొదటి తొమ్మిదివలెనుండును. మంట మెక్కువైన గంధకము
రనులో వేసియుండును. మంట తక్కువైన గంధకము కరగ

నుంచును, ఇటుల శ్రీ భీమరవిః గంధకము బొడధముల నవయో
గింప శ్రీవ్రతుగును.

1030

వస్త్రధారణము చేసిన మార్గమును చాలా రకముల
చేసి కుండకు గుడ్డకట్టి ఆ గుడ్డను మార్గమునకు పెట్టి మూతపెట్టి
అదిరిలో ఉడికించి విడవ తీసి పొడిచేసి ముంచింది చక్కర కలప
కొని వాడవలెను, ఇటులచేసిన మర్మయగును.

www.elsevier.com/locate/jmb

ఎనడు కాగు నమయమాన బాజకాయను ఎనడులోనేని అది
 తిండిన సుద్ధియగును. విదవ మొందుచున్నది బాదుకొనవచ్చును.

జలశర (చెలుపు నలుపు)

సున్నపు తెలులో ఏడు నామములు వానజ్యోతిష శ్లోకమునకును,

DATE _____

మంచినికృతా అరువది ఘడియలు యీ ఆంజలను వాచుచున్న
కృత్తియగును.

తాళము వద్ద *

తాళకములో రెండు తళములున్నవి. ఒకటి వ్యతతాళకము, రెండవది విండతాళకము. వ్యతతాళకము బంగాళ వర్ణము కలిగి పారలువచ్చును. ఇది కొవభమువలె విక్కిలి యంతయు క్షమైనది. విండతాళకము ప్రాచూర మకయోగించు మందులలో చాచుదును. వ్యతతాళకమును వలుచనితేకులుగ, ఒలిచి చిన్న చిన్న ముక్కలు చేసి నుద్దలో మూటగట్టి తోలానుష్ఠమును బాకిత నిర్మూలకము తళముతోగాని త్రిఫలా కషాయము లేక నున్న పుష్పిల్ల పిటిలోగాని ఒకచాము వండిన శుద్ధిచేసును. శుద్ధితాళకమును నిర్మూలకము తళముతో రఘుర లేకుండ మంచువలెను జార్చించి చూర్చించి యంచు కొనినతో నిర్ధూనిని కొవభములలో చేక్కుకొక వింగును.

7-10-64 309

విశ్వానంద రసమయ మౌ-నిద్రావలన భారతీయ చరిత్ర
పండితులు తెలిసింది వర్ణించారు.

[illegible]

కావ్య శుద్ధి

ఒక పదము కావ్యమున అన్నిటి కన్నముచేసి ఎర్రగ కాగిన పదక కానిది పద్యము, పద్యమునను, నువ్వుల మాన, నివృత్తి రసము, అపుచాలు ఏమియందు ఏమియందు భావనచేసిన తర్వాతను పొన్నగంటి అను రసములో భావనచేసిన శుద్ధియగును.

తెల్ల పాపాదము శుద్ధి

తెల్లపాపాదము ఒక పదమును గోధునుపిండి కవచముచేసి తెల్లమేక పందిరమును ఒక కుండయందు పోసి దోలాయంత్రమున నుడక బెట్టిన శుద్ధియగును.

పాపీరపాపాదమును పెంకాయనీళ్ళతో ఒకకాము (రిగంటలు) వండినను లేక గుక్కముతో ఏడుమాడు మర్దించినను శుద్ధియగును.

నల్లనీసం శుద్ధి

తెల్లమేక పందిరమున పల్లెను సమానం నూరి కలిపి, నల్ల నీసమును మంచిమానలో కరిగించి అపు పందిరమునపోసి, అడుగు కడుగు పారబోస్తూ ఇటుల పదిమాడుచేసిన శుద్ధియగును.

నల్లమందు శుద్ధి

నల్లమందును నేతితో నొక దినము మర్దించిన శుద్ధియగును.

నాగ శుద్ధి

ఒక పదము నాగమును తెల్లయెద్దు వుచ్చ లేక నిమ్మరసమును కాదిసిట్లు ఏటియి డు కాది ఏడుమాడులు భావనచేసిన శుద్ధియగును.

నానా శుద్ధి

పుచ్చని మంచి నానిని అపు పందిరములో రెండు రోజులుంచి పిసి నిలువగల పందిరమును పారబోసి తిరిగి కొత్త పందిరమును తెచ్చి పింగాణి పల్లెములో యీ ముక్కలను వేసి కాగా కడిగి పార బోయవలెను. తర్వాత కత్తితో నన్నగా చక్రములుగ రరిగి అపు పందిరమును కుండలోపోసి దోలాయంత్రమున రెండుకాములు వండ వలెను. ఇటుల మరొక్కసారి చేసి యెండబెట్టవలెను. ముక్కలు కోసిన తర్వాతకూడా ఏడుదినములు గోమూత్రములో నాననిచ్చి తర్వాత యెండబెట్టుటకూడ గోరు ప్రతిదినము గోదందిరము పోయి

* పద్యములను పాదములగా విభజించి పాదములను శుద్ధి చేయవలెను.

వలెను. ఇదికూడ ఒక పద్ధతియే యగును. నాని అపాయకరమైనది కనుక శుద్ధి క్రమమున దానికొర నుపయోగింపబడిన పాత్రలు గాని, పలచినములుగాని ఇతర వస్తువులతో కలియనియక బాగ్రతగ నుంచి శుభ్రపరచి యుంచుకొనవలెను. కుండను పగులగొట్టి పారవేయవలెను. చేతులను శుభ్రముగ కడుగుకొనవలెను. ఈ విషయమున తగిన బాగ్రత తీసుకొనవలెను.

నేపాళము శుద్ధి

నేపాళము విత్తులపై గల తెరడును పగులగొట్టితీసిన గింజలను అపుచేడ కల్కములో ఒక కామునండి తీసి వేడినీటిలో కడిగి వెంటనే గింజలను ఒలిచి లోవలగల నాలుకలను తీసివేసి ఆ పప్పును తెల్లపు పానకము, అపుచాలు ఏనితో దోలాయంత్రమున ఒక్కకాము వండ వలెను. ప్రతిరడవయు పప్పులను వేడి నీళ్ళతోనే కడుగవలెను. తర్వాత ఆకవేసి అపుకేతితో గింజలను దోర వేయించిన శుద్ధియగును.

వగడ శుద్ధి

వగడమును పులిసిన కూటినిళ్ళతో నాలుగు ఘడియలు దోలా యంత్రమున నుడికించిన శుద్ధియగును.

మరొక పద్ధతి

అపు మల్లగలో ఉడికించినను శుద్ధియగును.

పటికారము శుద్ధి

అపు పాలలో నొకదినము నానబెట్టి మంచినీటిలో కడిగిన శుద్ధియగును.

పాలరేతము శుద్ధి

పాలరేతమును సున్నపు తేటలో రెండుకాములు దోలా యంత్రమున వండిన శుద్ధియగును.

పాపాదము శుద్ధి

నారీపాపాదమును నిమ్మరసముతో నూరి ముద్దచేసి యెండించి గుడ్డలో మూటగట్టి దోలాయంత్రమున సున్నపునీళ్ళతో నొకకాము (రిగంటలు) వండిన శుద్ధియగును. కంఠపాపాదమును కాకరాన క్వరముతో దోలాయంత్రమున వండిన శుద్ధియగును.

పులిచ్చి వైద్యమును పాదములగా విభజించి పాదములను శుద్ధి చేయవలెను.

విష్వక్య శుద్ధి

విష్వక్యము నిష్కృపండ్ల రసమున నానబెట్టిన శుద్ధియగును.

పాపకాలతో చేరినవారి శుద్ధి

గుంటగలగరాకు, కుప్పింటాకు, కాచాకు, ఉమ్మెత్తాకుల రసము, నిష్కృపండ్లరసము, అనిపిచూత్రము, కూటిసిల్లు ఇవి సమం. కూటిపుల్ల నున్నము చేరినది ఒక పలం, సూర్యనార ఉప్పు 1 పలం, పటికారం 1 పలం ఏటిని పై రసమున వేసి కలిపి యుంచుకొని పాప కాలతో చేరిన వస్తువులను వేసవేళ గుడ్డలలో మూటగట్టి యా రస మున నలుపుచి రోజులు నానబెట్టిన శుద్ధియగును

పెన్నగుగడ్డ-తేగడ వీని శుద్ధి

అవుపాలో నాలుగు ఘడియలు ఉడకనిచ్చిన శుద్ధియగును.

మందూర శుద్ధి

మందూరపురాళ్ళను పగులగొట్టి కాల్చిన గోపంచితమున ఏడుమాకులు ముంచియెత్తిన శుద్ధియగును.

మణిశిల శుద్ధి

ఎరుపు వర్ణము శొద్ధిగ కనుపు వర్ణముగల మణిశిల ఉత్తమ మైనది. కంపిక మన్నిటికంటెను శ్రేష్ఠమైనది. మణిశిలను అవికాకు రసముతోగాని తేగ ఆల్లపు రసముతోగాని ఏడుపార్లు భావనచేసి యొడించిన శుద్ధియగును.

మాచికాయ శుద్ధి

అవు నేటియందు వేయించిన శుద్ధియగును.

మిర్యాం శుద్ధి

మిరియము ఒక పలం పుల్లని పెరుగునందు మూడు దినములు నానబెట్టి యొడించి వేయించిన శుద్ధియగును.

ముష్టి విత్తుల శుద్ధి

ముష్టివిత్తులను (ముషిణి) ముక్కలుచేసి చిర్రవేళ్ళ రసముతో రెండుకాములు వండవలెను. తర్వాత నిష్కృపండ్ల రసముతో రెండు కాములు వండిన శుద్ధియగును కానిని రడిమీదనే ముక్కలుచేసి ఏడించి భద్రపరచవలెను.

వై.వి.సం.అం.ల. 12 ము వండిన శుద్ధి

కాటికల్లులో డోలాయంత్రమున నాలుగు ఘడియలు వండిన మునాకుసింగు శుద్ధియగును.

మైలతు త్రము శుద్ధి

మైలతు త్రమును పెరుగుతో నూరి బిళ్ళలుచేసి మూడుటిలో నుంచి అది యొడి ఎట్టనగువరకు నిష్కృపై భావనలెను. అటుల చేసిన శుద్ధియగును. తేగ పెరుగులో నొకగంట నానబెట్టి కడిగి యొడించి నిష్కృపై పొంగించిన పది తెల్లగ పొడియగును. ఇటుల చేసికూడా మందులో భావనచ్యును.

ముగ్యపు చిప్పలు (శుక్తి) శుద్ధి

ముగ్యముల చిప్పలను చిన్న ముక్కలుగ గొట్టి నిష్కృపండ్ల రసముతో నొక్క-కాము డోలాయంత్రమున వండిన శుద్ధియగును.

రసకర్పూర శుద్ధి

రసకర్పూరమును ఒకకాము చనుబాలో మర్దించిన శుద్ధి యగును.

రససింధూర శుద్ధి

రససింధూరము నిష్కృపండ్ల రసముతో నొకకాము, చను బాలో నొకకాము మర్దించిన శుద్ధియగును.

రస శుద్ధి

ఇంగిలీకమునుండి తీసిన పాదరసమునకు శుద్ధి యక్కరలేదని కొందరి మతము, కాని రసమును రసాయనముగ నుపయోగించు వపుడు క్రింది విధముగ ఎనిమిది విధములగు సంస్కారములను చేసి తర్వాత నుపయోగించవలెను.

స్వేదనము

త్రికలుకములు, ఆబాలు, ఆల్లము, ముల్లంగినంప, పైంధవ లవణము, చిత్రమాలము వీనిని (వణిము ఎత్తు) మెత్తగా నూరి మద్యము వల్లముచేసి యందు రసమునొంచి అముద్దతో నేకప్పి గుడ్డలో మూటగట్టి డోలాయంత్రమున కాంకకముతో మూడు రోజులు వండి వలెను.

మ ర్గ స ము

అబాలు, పసుపు, అల్లము, త్రిఫలములు, లతాసము, కరి
ధూపము, సైంధవ అవణము, వీనిని సై విధముననే తేసి మూడు దిన
ములు మర్దించవలెను.

మూ ర్మ స ము

చిత్రమాల కమాయము, త్రిఫలా కమాయము, కలబందగుళ్లు
వీనితో నొక్కొక్కదానితో ఏడుపార్లు మర్దించవలయును.

ఉ త్తా ప స ము

రసమును కాంజకముతో ఒకబామునూరి నీటితో శుభ్రపరచ
వలెను.

పా త స ము

ఈ క్రియలో రెండు విధములు గలవు ఒకటి ఊర్ధ్వపాతసము
రెండవది అధఃపాతసము, ఊర్ధ్వపాతసము ఇటుల చేయవలెను,
ఇంగువ, పంచలవణము, నర్మమూరం, యవమూరము వీనిని నిమ్మరస
ముతోనూరి ఊర్ధ్వపాతమున యంత్రముననుంచి రసమునకు ఊర్ధ్వ
పాతసము చేయవలెను.

అ ధః పా త స ము

అబాలు, తానిక్కాయ, కరక్కాయ, సైంధవఅవణము, చిత్ర
మాలం, ముసక ఇక్క వీనితో రసమును మర్దించి అధఃపాతస
యంత్రమున సైకుండకలూసి రసమునకు అధఃపాతసము కలిగించ
వలెను.

శో ధ స ము

సైంధవోదకమునకు రసమును తేసి బానిని నీసాలోలోసి
మూడు దినములు భూమిలో ఖననముచేసి యుంచి తర్వాత తీసికొన
వలెను.

ని య మ స ము

నల్లికాయ, గుంటగంజర, తుంగము పైలు, చింత నవా
సారము వీని కల్పమందు రసము కాంజకముతో స్వేదనము చేయ
వలెను.

దీ ప స ము

చిత్రమాల కమాయము, కాంజకము, వీనితో రసమును
అన్నదేది, దింజూలు, పటిక, వెలిగారం, చిత్రమాలం, పంచలవ
ణము, అబాలు వీని కల్పములో నుంచి మూడుగట్టి చోలాయంత్ర
మున వండవలెను. ఇటుల చేయుటకు విశేష శుద్ధి యవలెను.

పా మూ న్య శు ద్ధి

త్రికటుచూర్ణము త్రిఫలాచూర్ణము, కలబందరసము, సైంధవ
అవణము, కరిధూపము, అబాలుపొడి, వెల్లులిరసము, కాంచీయాకు
రసము వీనితో ప్రత్యేక ప్రత్యేకము ఒకబాము చొప్పున మర్దించి
వియ్యపు కడుగుతోగాని తేనీశ్శతోగాని కడిగిన శుద్ధియగును.

రా తి మధురం శు ద్ధి

మనిషి ఉచ్చలోను, గాడిత ఉచ్చలోను కడిగిన శుద్ధియగును.

రా తి నార శు ద్ధి

గాడిత ఉచ్చలో చోలాయంత్రముతో ఉవకనిచ్చిన శుద్ధియగును.

ల క్క శు ద్ధి

మంచిసీశ్శలోనేసి పొయ్యిపొడనుంచి వండవలెను, ఇటుల
ముమ్మాకు చేసిన శుద్ధియగును.

లింగ శు ద్ధి

ఒకపలము నుంచి లింగమును తుప్పింటాకు మారి ఉండగా
చేసి మధ్యనుంచి తీ దినములు ఉంచి తర్వాత నుతీసి చనులాలలో
నానబెట్టిన శుద్ధియగును.

లో నూ శు ద్ధి

మంచినూనెలో ఒక దినము ఉరనిచ్చి కడిగి, నిమ్మపండ్ల
రసములో నొకదినము ఉరనిచ్చి కడిగిన శుద్ధియగును.

వా ము శు ద్ధి

సున్నపు లేటలో ఒకబాము నానబెట్టిన శుద్ధియగును.

వెలిగారము శు ద్ధి

మట్టి వెలిగారపు పలుకులను అప్పుడేద కలాపిలో నుంచి తీసి
తేనీశ్శతో కడిగి వెంటనే గుడ్డిలోపల్లి మొండబెట్టవలెను. ఎంత
మాత్ర మాంశ్యమైనను నీటిలో కరిగిపోవును.

వై ప్రాం ర శు ధి

వై ప్రాం రములను తార్చి ఉపక సేయమున వడుసార్లు చేసిన శుద్ధియగును. శంఖ ము శు ధి

శంఖమును (తెలుపు లగుపుగలది) ముక్కలుచేసి నిమ్మపండ్ల రసముతో నాలుగుకాములు దోలాయంతమున వండిన శుద్ధియగును. లేక మూడుదినములు నిమ్మరసముతో నానచేసినను శుద్ధియగును.

శృం గ శు ధి

కుప్పిగొమ్ములను ముక్కలుచేసి తావిలాకు క సేయములో గాని నేలపుసిరిక క సేయములోగాని దోలాయంతమున నొకకాము వండిన శుద్ధియగును. శౌం ఠి శు ధి

శౌంఠి యొకపలమును పై తెరచుతీసి సున్నముపూసి యెండ బెట్టిన శుద్ధియగును.

స త్రు శు ధి

మనిషి మూత్రము, రాతిసున్నం, నిమ్మరసం, సబాచారం ఇది సమం. ఇందులో కొంచెము తీసికొని ఒకపాత్రలో వుంచి మేక నేయి కొంచెము సత్తుచేసి కరగనిచ్చి, దానిని పారబోసి ఇటుల పదిసార్లు చేసిన శుద్ధియగును.

స హా వ్ర థ ది ని శు ధి

బిచ్చిలికాయ రసములో నొకదినము నాననిచ్చిన శుద్ధియగును

స్వర్ణ మా డీ శు ధి

స్వర్ణమాడికమునకు $\frac{1}{2}$ వంతు పైంథవలనము చేసి మాతీ ఫలకమునగాని, నిమ్మరసమునగాని మారి ఇనుపతాగిలో చేసి కొలిమిలోనుంచి గాఢాన్నితో, స్వర్ణమాడికముతాగిలికూడ ఎర్రగ నగువరకుంచి పిదప చల్లారినపిదప తీసికొనిన శుద్ధియగును.

హ రి దార శు ధి

హరిదారమును చిన్నచుక్కలుచేసి చిప్పలోచేసి పై మూతలో మూడు ద్వారములుంచి నిమ్మపై నెట్టి ఊడిన యెవట పల్ల పొగ వచ్చును. పిదప ఎల్లగ పొగవచ్చునపుడు దింపుకొనిన శుద్ధియగును. శుద్ధి ప్రకరణము సమాప్తము

శ్రీ ర శు

వ సి ష్ట ప్రో క్త మ గు

పు లి ప్పా ణి వై ద్య ము

చూ ర్ణ ప్ర క రణ ము

ముఖ్యమునిక :—చూర్ణములో నుపయోగింపబడు వస్తువు లన్నియు వాఙ్మయసంతకంతు శోతవిగను పుచ్చవిగను ఉండ వలెను. ఒక సంవత్సరము పాఠబడిన మూలికలను ఉపయోగింప రాదు. వస్తువులలో కల్పితేనుండ, మిన్న దుమ్ము ఇట్టిది లేకుండ చూడవలెను. కొన్ని వస్తువులు వేయించియే తాదవలెను పిప్పళ్ళు, శౌంఠి, కంకర, తాళవతి, లవంగాలు, నాగ కేసరం, తక్కోలాలు వీని దోరని వేయించవలెను. చూర్ణము వస్త్రుగాలిరము తవ్వక చేయించవలెను. చూర్ణము సూక్ష్మముగ నుండుట అవశ్యకము.

చక్కెర, ఇంగువ, లవణములు, బాదంపప్పు, జాజికాయ, జాకరి, వారపప్పు ఇట్టివి వస్త్రుగాలిరము చేయ వీలులేదు. అట్టి దానిని బాగుగ వంచి చూర్ణముతో కలిపి యుంచవలెను. చూర్ణము లను పింగాణి జాడిలలోగాని, నీరలలోగాని, లేకు దబ్బాలలోగాని గాలిపోకుండ శత్రువరచవలెను. లవణమును, దోరములు, అమ్మరస వదార్థములు కలపినదానిని దబ్బాలలో నుంచరాదు. చూర్ణము లన్నియును గిరి దినములకంటె నిలువయుండరాదు. రిక్వాతిను దాని ఇలము క్షీణించిపోవును.

అశ్వగంధి చూర్ణము (పెన్నేతుగడ్డ)

1 లవంగాలు	1 పలం.	5 పిప్పళ్ళు	16 పలం
2 నాగ కేసరాలు	1 ప.	6 శౌంఠి	32 ప.
3 తేలులనులు	4 ప.	7 వన్నేతుగడ్డ	64 ప.
4 దుర్యాలు	8 ప.	8 చినిచిక్కెర	124 ప.

వనీష్ట్రాక్షమగు అక్షరాలలో కుర్చి చేసికొని నీడ నెండించి ఇరవ వస్తువులను దోరవేయించి అన్నిటిని కలిపి బాగుగ దంచి వస్త్రగాలితముచేసి చీనిచిక్కర కలిపి నీసాలో బాగరచేయవలెను. పూటకు మూడువేళ్ళు పట్టినంత చూర్ణమును దినమునకు రెండు పూటలు సేవించేది. అనుపానము చప్పిరు, పాలు.

తీకునట్టి వ్యాధులు

మేళాసంబంధమైన వాతము, పిత్తవాతము, ఉష్ణవాతము, గ్రహణీభేదులు, అస్థిగర్హములు, కృశించుట ఇవి తీకును. స్త్రీలకు వంధ్యత్వము పోవును. 6 నయస్సు మొదలు 16 నయస్సు గలవారలకు కిరీరబలమున కిది వాడవచ్చును.

అష్ట చూర్ణము

1 శొంఠి	5 పల్లకలకర
2 విప్పళ్ళు	6 అజామోదము
3 దుర్యాయము	7 సైంధవలవణము
4 కలకర	8 ఇంగువ

ఇవన్నియు సమము. ఇందు 1, 2, 4 వ స్తువులను దోర వేయించి చూర్ణించి వస్త్రగాలితము చేయవలెను. ఇంగువను నేరితో వేయించి పొడిచేసికొనవలెను. పల్లకలకర తైలమిత్రము మైనది గనుక ఖంబున మారవలెను. సైంధవ లవణము ఇంగువ పల్లకలకర వీనిని జలైడనట్టి అన్నింటిని ఏకముచేసి నీసాలో భద్రపరచవలెను. లేని దబ్బాలలో నుంచిన తుప్పపట్టును.

మూడువేళ్ళతో పట్టినంత చూర్ణము పూటకు వాడవలెను. ఇందున తీకునట్టి వ్యాధులు.

కడుపులోని బాధ, అనువిరేచనములు, అకలిలేమి, పరిణామ కూల ఇవి తీకును. కడుపులోని బాధకు వేడినీళ్ళు, అనువిరేచనము లకు మజ్జిగ లేట అనుపానము. అకలిలేమి, పరిణామకూలకు భోజన ముప్పుడు మొదటిముద్దతో చూర్ణమును వేసుకొని నేయి కలిపి తిన వలెను. దీనిని వారముగ కొకసారి యోగముచేసికొనవలెను.

వీలాదిచూర్ణము

1 అవంగ	1 భాగము	5 కుక్క నేడు	16 భాగము
2 దురియాల	2 "	6 శొంఠి	82 భాగము
3 నాగ కేరములు	4 "	7 ఏలకులు	64 భాగము
4 తాళిపకర	8 "		

వీనిని దంచి వస్త్రగాలితముచేసి సమం చీని చక్కర చేర్చి నీసాలో భద్రపరచవలెను. తిడయం నాయంకాలములయందు మూడువేళ్ళు పట్టినంత చూర్ణమును సేవించవలెను.

ఇందున తీకునట్టి వ్యాధులు

వాత, పిత్త సంబంధమైన గ్రంథులు, వ్రణములు, మేళా కుతుపు, దురద, గజ్జ ఇవి తీకును.

తాళిపకర చూర్ణము

1 కురాసానివోమం	12 లవంగపత్రి
2 బాము	13 గజగపాలు
3 ధనియాల	14 పోంపు
4 కలకర	15 తుంగల్యకోష్ఠ
5 అక్కరకర	16 బాపతి
6 తాడికాయ తెరడు	17 లవంగాలు
7 నల్లికాయ తెరడు	18 బాచికాయ
8 కరకాయ తెరడు	19 అతిమధురం
9 దుర్యాయము	20 చలవదుర్యాయము
10 నన్నవిప్పళ్ళు	21 మేలవలు
11 శొంఠి	22 నాగ కేరములు

ఇవి సమం

తాళిపకర వీనిని పది వంతులు

వీనిని మొండించి దంచి వస్త్రగాలితముచేసి సమముగ చీని చక్కర కలిపి నీసాలో భద్రపరచవలెను. మూడు వేళ్ళు పట్టినంత చూర్ణము పూటకు సేవించవలయును.

ఇందున తీరునట్టి వ్యాధులు

గ్రహణ, అతిపాకభేదులు, అస్వభావభేదులు, కడుపులో మంట, పైతృవికారము, అరోచకము, అకలిలేదు, బాంతులు, అరికాలు అరచేయు మంట ఇట్టివి.

అన్యతపల్లి చూర్ణము

తిప్పతీగ పై తెరడును కత్తితో చివ్వి ఎండించి చూర్ణించి ఒకపడి చూర్ణమునకు 8 పల్లు మంచి నీరుపోసి 8 బాములు నానబెట్టి తర్వాతను చూర్ణము జారిపోని విధమున నీళ్ళను వడతీసిపోసి మళ్ళి నీటిలో నానబెట్టి వడతీసిపోయినతెను ఇటుల 10 మాతులు చేయవలెను. ఇదైన తర్వాత 8 శేర్లు పుల్లనీళ్ళలో అర్ధశేకు నిమ్మరసముపోసి 8 బాములు నాననిచ్చి వంచుకొనేది. తర్వాత అవుమజ్జగ 8 శేర్లు, నిమ్మరసము అర్ధ శేకు కలిపి అందు 8 బాములు నాననిచ్చి వడపోసుకొనేది. తర్వాత అవుపాలు 2 శేర్లు, పంచదార అర్ధ పిస గలిపి నాననిచ్చి యెండించవలెను.

తిప్పవత్తు	1 పలం	అవంగాలు	1 పలం
జాణకాయ	1 పలం	గనగసాలు	1 పలం
జాణపత్రి	1 పలం	తాళిసపత్రి	1 పలం
చంపమిర్యాలు	1 పలం	మాచికాయ	1 పలం
యేలకులు	1 పలం		

ఏనిని చూర్ణముచేసి కుద్దిచేయబడిన తిప్పతెరడు చూర్ణముతో కలిపి 6 పలాలు చీనాపంచదార చేర్చి మూడువేళ్లు పట్టినంత చూర్ణమును ఉడయ పాయంకాలములందు నీయితో పుచ్చుకొనేది.

దీనివలన తీరునట్టి వ్యాధులు

ఇరువదియొక విధమగు మేహములు, ప్రమేహములు, తీకుడు, జర్జించిన తీరీరము పుష్టిమగును అస్థిగతిజ్వరము నిక్కాక, మాలరోగము, పైతృరోగములు, కండ్లు మంట ఇవి తొలగి కఠిరము చల్లబడి రక్తము కుఢమగును, జీవాశాంతి పెరుగును.

అంబరపింఛానం, అన్యక పింఛానం క్రింది క్రింది నాడవచ్చు

త్రిఫలా చూర్ణము

కరక్కాయ తానికాయ తిసిరికాయ

ఏని తెరడు నమయము యెండించి చూర్ణించి వత్త్రుగారిరము చేసి నమము పంచదార కలిపి యంచుకొనవలెను. పూటకు మూడు వేళ్లు పట్టినంత పుచ్చుకొనవలెను.

ఇందువలన తీరేవ్యాధులు

మలబద్ధమును పోగొట్టును, త్రిదోషములను హరించును, శ్వాసకాసులను విచారించును, అలమును కలిగించును, అనుపానములు, దగ్గులకు తేనెతోను, మలబద్ధకములకు వేనీర్లు, నేరములకు దృష్టి కలుగుటకు, ఈ చూర్ణమును నీయ, తేనె కలిపి రాత్రిపూట నేవించవలెను.

శాల్మలీ చూర్ణము

బూరుగజంక నెండించి దంచి వత్త్రుగారిరముచేసి యంచుకొనవలెను. తేడయెత్తు వాడవలెను.

ఇందు తీరునట్టి వ్యాధులు

రక్తపిత్తము తీరును, పైతృహారము, రక్తమును కట్టును, రక్తవిరేచనములకు వెన్నతో పుచ్చుకొనవలెను. రోగజలము ననుసరించి రోజుకు నాలుపార్లవరకు వాడవచ్చును, రక్తజంక విరేచనములకు, దానిమ్మ పిండెలు, దానినచక్క, కలకర కషాయము అనుపానము.

త్రికటు చూర్ణము

శొంఠి మిర్యాలు విప్పళ్లు

ఇందులో శొంఠి, విప్పళ్ళను వేయించి చూర్ణించవలెను. మిర్యాలు యెండించి చూర్ణించవలెను. అన్నిటిని కలిపి చూర్ణించి వత్త్రుగారిరము చేసికొనవలెను. మూడువేళ్లు పట్టినంత చూర్ణమును వాడవలెను.

తీరునట్టి వ్యాధులు

కకలి కలిగించును, వారమును యెండించును, బృహరహము,

మహాకావ్య రచనా మూలము

కావ్యాలు	1 వలం	గణకాలు	1 వ
కావ్యము	1 వ	చలవమిర్యాలు	1 వ
వర్ణనాత్మకము	1 వ	పరంగిచక్క	1 వ
అతిమధురం	1 వ	నలగుమ్మడివేళ్లు	1 వ
మొగ్గులుగీసిన లవంగం	1 వ	పొంపు	1 వ
నీరుబొట్టి విత్తులు	1 వ	ముల్లంగి విత్తులు	1 వ
యేలకులు	1 వ	అత్తివిత్తులు	1 వ
నన్నరావ్వు	1 వ	మర్రివిత్తులు	1 వ
లవంగపట్ట	1 వ	చల్లవిత్తులు	1 వ
తొలసివిత్తులు	1 వ	కుద్రజడ విత్తులు	1 వ
రావివిత్తులు	1 వ	నలకాటిగడ్డ	1 వ

ఇవన్నియు నమం. వీటిని యెండించి చూర్చింది వజ్రగారి తము చేసుకొనవలెను. వీరప అందులో గుంతుమపువ్వు, పచ్చ కర్పూరము, అభిని ఇవికూడ కై బాటితో నమము. వీటిని చూర్చింది కై చూర్ణముతో కలిపి నీ పలములు చక్కర కలుపుకొని పూటకు పావలామొత్తు చూర్ణము లెండుపూటలు నీవించి అప్పుపాలు పుచ్చు కొనెడి.

ఇందున తీరని ప్యాధులు

చచ్చువారము, కాకరోగము, మేహరోగములు, చెల్లిరోగములు, పపుంగకర్మము. దీని నేతనలవలన భాతువృద్ధి, ఇచ్చా పర్యము.

పంచదీపాగ్ని చూర్ణము

శొంఠి	1 వలం,	కలకర	1 వలం
వివర్ణు	1 వ,	వీలకులు	1 వ
మిర్యాలు	1 వ,		

వీనిని నేడినీ చూర్చింది వజ్రగారిరముచేసి ఇందుకు నమంగా వీరిచక్కర కలుపుకొని మూడు వేళ్లు పట్టునంత చూర్ణమును నీటితోగాని లేనతోగాని పుచ్చుకొనెడి.

ఇందున తీరని ప్యాధులు

ఉష్ణమును శీలించును, శూలతారము, పిత్తవారము, శ్లేష్మము, అతర్లము, మైకము, అస్థిజ్వరం ఇవి ఇచ్చాపథ్యం.

సుగంధపాల చూర్ణము

సుగంధపాల	10 పలములు	ముదుగుచేప చక్క	1 వ,
శ్రీగంధపుచక్క	1 వ,	మునగ చక్క	1 వ,
నీరేడువేళ్లు	1 వ,	విల్వవేళ్లు	1 వ,
బాడిక చక్క	1 వ,		

వీటన్నిటిని చూర్చింది వజ్రగారిరముచేసి పూటకు పావలా మొత్తు చూర్ణమును పెన్నతోగాని, లేక నీటితోగాని, చక్కరతోగాని పుచ్చుకొనెడి.

ఇందున తీరని ప్యాధులు

తలుపురోగములు, పసిమిరోగములు, నీరుచుకుకు, అతికాక, మేహవణములు, ఇవి, శీతలవదార్థములు భుజింపకూడదు.

పుష్కామృత చూర్ణము

చిరుబొడ్డి	మా నేడు గుల్ల
నీరేడువిత్తుల పచ్చ	లోడ్డుగ చక్క
మామిడిగింజల పచ్చ	కేళిమరాయి
కొండిపిండివేళ్లు	కాయఫలచక్క
రసాంజనము	మిర్యాలు
మాచికాయ	ద్రాక్ష
బూతుగలంక	శొంఠి
బాకుడు	దుంధిలము
మంచెవ్వు	రక్త చందనము
కామర మొగ్గులు	కడికపాలవిత్తులు
ఇంగువ	అడవి అత్తిపూవు
అతివన	నల్లసుగంధపాల
తుంగము పైలు	తెల్లవెట్టి చక్క
	ఇప్పపువ్వు

ఇవన్నియు నడుమగము, వీరిలో రసాంబనము, ఇంగువ, బ్రాహ్మవంశు వీరిని తప్పించి యితరములను మొడిచి చూర్ణము చేసి వస్త్రగాలితము చేసికొనవలెను. శొంఠిని వేయించి చూర్ణించవలెను. ఇంగువను నీటిలో పొంగించి చూర్ణించవలెను. బ్రాహ్మవంశలోని చిత్తములు తీసివేసి కొంజము చూర్ణములో కలిపి మూరి ఎండించి కాగుగా చూర్ణముతో కలిపిపోవుటకు ఆ విధముగ చేయవలెను. నేరకాలు, నూనెవనువు కషాయము ననుభాగముచేసి ఇరగ కాచినచే రసాంబనముగను.

రావణా మృత్యునందీ అర్ధకూపాయ మృత్యువరకు రెండుపూటలు తేనె, చక్కెర, ఏళ్లు, ఏటిలో చేనితోనై నను నేనింపవచ్చును.

ఇందున తీరే వ్యాధులు

శ్రీలంక కలగు నాట్టునంబంధ వ్యాధులు, తెలుపు, రక్తము బాగుట ముట్టు కట్టునొప్పి ఇతర యోనివ్యాధులు.

తెల్ల తెగడ చూర్ణము

తెల్ల తెగడ నమూనం 30 పండులు

నేలవూసిక నేడు	అర పం.	అమలమేడు	అర పం.
గుంటగిరిన నేడు	అర పం.	దిరి నేనపు నేడు	అర పం.
అతిమధురం	అర పం.	అనంగవట్ట	అర పం.
అలకం	అర పం.	నేనగాను చక్కెర	అర పం.
కరుపానికాయ	అర పం.	అనంగము	అర పం.
కంగులకోర్లు	అర పం.	వల్లకలకర	అర పం.
బాణకాయ	అర పం.	కాము	అర పం.
బాదామి	అర పం.	తాళినవ్వు	అర పం.

తెల్ల తెగడను అప్పుకాలో శుద్ధిచేసి మొదలెట్టవలెను. ఇరగ మందుకూడ మొదలెట్టి దుది చూర్ణముచేసి వస్త్రగాలితముచేసి చూర్ణమునకు నమం చేసిచక్కెర కలపబోని పూటకు అర్ధపులము పంపెన రెండుపూటలు నేనించెడి.

తీరే వ్యాధులు

శ్రీలంక కలగు నాట్టునంబంధ వ్యాధులు, తెలుపు, రక్తము బాగుట ముట్టు కట్టునొప్పి ఇతర యోనివ్యాధులు.

టము, నులిపుడుగులు, కడుపునొప్పి ఇది. వారమును కలిగించునట్టి వస్తువులను చేపలను బాడకూడదు.

బాతనకార చూర్ణము

బ్రాహ్మవంశు	శొంఠి
నేలాలు	చిత్తములపట్టి
అతిమధురం	బాదామి నేర్పు
ఇష్టారపుకాయ	మిరియూలు
నవ్వు పిప్పిర్లు	నవ్వు రాష్ట్రం

ఇవి నమము, కాగుగ చూర్ణించి వస్త్రగాలితముచేసి చక్కెరతో అరపులము నేనించెడి.

తీరే వ్యాధులు

వార సంబంధమైన నకల రోగములు

ఇందాన చూర్ణము

శొంఠి	1 పం.	బాణకాయ	1 పం.
అనంగం	1 పం.	బాదామి	1 పం.
తాళినవ్వు	1 పం.	నెలక నేడు	1 పం.
నేలవేలగ నేడు	1 పం.	వట్టివేడు	1 పం.
పిప్పిర్లు	1 పం.	దిల్లినేడు	1 పం.
మిర్యాలు	1 పం.	వల్లకలకలు	1 పం.
అతిమధురం	1 పం.	ఇష్టారపుకాయ	1 పం.
యేలకులు	1 పం.	బ్రాహ్మవంశు	1 పం.
నేలచక్కెర	1 పం.		

ఇవన్నియు నమము. ఇ నును ఒక ఏకే అల్లమును తోలుచీసి చిన్న ముక్కలుగ రిరిగి నీటిలో నేయించి, అన్నియకలిపి చూర్ణము చేయవలెను. చూర్ణమునకు నమము చక్కెర కలపబోని నది. మూడు నేర్పు కట్టునొప్పి చూర్ణము రెండుపూటలు బాడవలెను.

తీరే వ్యాధులు

పైత్య సంబంధమైన నకల రోగములు, తెలుపు, బాదామి, బాదామి, తలవోట్లు మూరి బాణాపు నమము ఇది. ఇచ్చాపిత్తము.

వనమంత్రము
 వాడిమి చూర్ణము

చానిమ్మ తరడు	కొడికపాల
నూనెపప్పు	చింతిమ్మ తరడు
జిలక	కొంకి
కాపి	అరివన
కాకాయ	బటామాసి
పత్తివత్తుల పప్పు	పిప్పళ్ళు
ఉసిరి కవరుగు	మిరియాలు
వెలగలంక	కురాపానిబాము

ఇవి నమం, వీనిని పెచ్చుచేసి చూర్ణించి వస్త్రాగారము చేసి నీటితోగాని, చక్కెరతోగాని పూటకు అర్ఘ్యములము వంతున పుచ్చు కొనిన ప్రత్యేకంబంధ కోగములు వార నంబంధ కోగములు నయ మగును.

వస్త్రాగార చూర్ణము

నల్లక	1 పం.	నల్లికాయ	1 పం.
కరకాయ	1 ప.	కానికాయ	1 ప.
జువ్వపువేళ్ళు	1 ప.	అద్దకర పువేళ్ళు	1 ప.
బాకుడువేళ్ళు	1 ప.	దనియాలు	1 ప.
ఉప్పివేళ్ళు	1 ప.	జలకర	1 ప.
నలు ముసకాయ	1 ప.	ఇందువర్ష	1 ప.
మిర్యాలు	1 ప.	అల్లపు రసముతో మారి	
పిప్పళ్ళు	1 ప.	పుకము బెట్టి	
కొంకి	1 ప.	ఉప్పు	1 ప.

ఇవిన్నియు చూర్ణముచేసి వస్త్రాగారముచేసి యాచూర్ణ ముతో నెండు ఉప్పులను పొడిచేసి నలుపుకొని అద్రవరచవలెను. పూటకు అర్ఘ్యములము చూర్ణము పుచ్చుకొనేది

వీరునట్టి వ్యాధులు

కడుగు, కఫము కట్టకొనిన దగ్గు, వారము, పిత్తము కడుపు నొప్పి, ఉధిరము, అశర్మము, గుల్మములు ఇవి ఇచ్చావధ్యము.

వరంగాడి చూర్ణము

వరంగిచక్క	10 పలాలు	అశ్వగంధి	1 పం.
(అవుపాలతో తుడ్డి)			
నలుగొలిమిడి	1 పం.	కొంకి	1 పం.
లేలచక్క	1 పం.	పులిమిరిచక్క	1 పం.
యేలకలు	1 పం.	పిప్పళ్ళు	1 పం.
చిర్రచూలం	1 పం.	అవంగాలు	1 పం.
దనియాలు	1 పం.	జలకర	1 పం.
కానిపపత్తి	1 పం.	అరిమధురం	1 పం.
నల్లపుప్పివేరు	1 పం.	రక్కోలం	1 పం.
తెల్లపుప్పివేరు	1 పం.	చలపమిర్యాలు	1 పం.
బటామాసి	1 పం.	మిర్యాలు	1 పం.

వీనిని మొండబెట్టి చూర్ణించి వస్త్రాగారముచేసి చీని చక్కెర కలుపుకొని పూటకు ఒక తొలము చొప్పున నెండు పూటలు నేనిం చేది. ఒక మండలము నేనించిన మేళా నంబ వస్త్రాగార వ్యాధు లన్నియు తీరును. ఉష్ణవారము, వరముల పోట్లు, మేళావ్రణములు కూడ నయమగును. కోగపప్పు, వంకాయలు, వెలగపప్పు, మేక మాంసము ఇవి పనికవచ్చును.

కలుకకోహిణి చూర్ణము

దీనిని ఎండించి చూర్ణముచేసి యుంచుకొనవలెను. అర్ఘ్య తులము చూర్ణమును తేనె, పంచదార లేక నేనీళ్ళతో నేనించ వలెను. దీని నేవనవలన ములచర్మము తీరును. పైర్వికమనము, ద్వారము కాదుర్ల వీనిని కూడా నివారించును.

కయ్యారాడి చూర్ణము

కయ్యారము	కబాడిరి
అవంగాలు	బటామాసి
ఏలకలు	నల్లకలవ గడ్డలు
నాగ శివరములు	పిప్పళ్ళు

దాచిన చక్క	మంచిగంధపు చక్క
శొంఠి	గ్రంధితరగం
బాణాసూ	కుటువేరు
నట్టివేళ్లు	రక్కోలము
నల్లజలకర	
కృష్ణాగజ చక్క	ఇది సమము.

రక్కోలము, పిప్పళ్లు, శొంఠి, నాగ శిశురాలు, అవంగాలు వీనిని దోర వేయించుకొని చూర్ణించవలెను. కర్పూరములన్న మిగిలిన దానిని యెండించి చూర్ణించి వస్త్రగాలితముచేసి కర్పూరమును నూరి అందులో చేర్చుకొని పంచదార చూర్ణమునకు సగము కలుపు కొని భద్రపరచవలెను. పూటకు ఆరతులము చూర్ణము సేవించ వలెను. కఫమును హరించును. పడితము, క్వాసకాసము, శ్వాసరోగము వీనిని నిర్మూలించును.

ధనియాల చూర్ణము

ధనియాలు	6 పలాలు	అవంగపట్ట	1 పలం
అతిమధురం	1 పలం	పోంపు	1 పలం
నల్లజలకర	1 పలం	జలకర	1 పలం
నరకుప్పి	1 పలం	చీని చక్కర	1 పలం

వీటిని చూర్ణించి వస్త్రగాలితముచేసి పూటకు రెండు వరకు అ యెత్తు చూర్ణము చేసికొని తేన్నీర్లు త్రాగవలెను.

ఇందుక తీరే వ్యాధులు

కొమ్మునొప్పి, కొమ్మున మంట, చెవినొప్పి, తలనొప్పి, బాంతి, నోట దున్నీరు, కండ్లలో నీరుకాగట, నడుమునొప్పి, మర్మస్థానమున దుర్వాసం కలుగుట, ముతకు ఇది కర్మణిస్త్రీలు కూడ పుచ్చు కొనవచ్చును.

శ్వేతపిప్పి మాల చూర్ణము

చిర్రమాలం	శొంఠి
పిప్పళ్లు	రాము

గంటుభారంగి	యిందువ్వు
గజపిప్పళ్లు	ఇంగువ
మిర్చాలు	వన
కోస్తు	అపాలుపాడి

ఇవి సమం. వీనిని వేయించి చూర్ణించి వస్త్రగాలితముచేసి సమం చీని చక్కర చేర్చి చూపుడునీర్లు పట్టుకొని చూర్ణము చేసి నీళ్ళతో పుచ్చుకొనవలెను. గ్రహరోగములు, శిరదవారము, క్వాసగంధన వారము వీనిని పోగొట్టును.

సిరోవలాది చూర్ణము

పటిక బెల్లము	4 పలములు
శిమశ కాక్షిరి	2 పలములు
పిప్పళ్లు	1 పలము
వలక్కాయలు	1 పలము
దాచిన చక్క	1 పలము

వీనిలో పిప్పళ్ళను వేయించి చూర్ణించవలెను. మిగిలినదానిని చూర్ణించి వస్త్రగాలితముచేసి నీటిలో భద్రపరచవలెను.

శ్మతులమునుండి 1 కులమువరకు వీయ, కాస, పిత్తిరోగము లను పోగొట్టును.

బాసాది చూర్ణము

అద్దగరపు సమాల

చూర్ణము	10 పలాలు	పై ధివలవలము	1 పలం
అతిమధురం	1 పలం	దుంపరాష్ట్రము	1 పలం
మిర్చాలు	1 పలం	కెంగులకోస్తు	1 పలం
ధనియాలు	1 పలం	కలువరోహిణి	1 పలం
నన్న రాష్ట్రం	1 పలం	నల్లజలకర	1 పలం
శొంఠి	7 పలం	అతివడ	1 పలం
కాళివడ	1 పలం	నాగ శిశురములు	1 పలం
అవంగాలు	1 పలం	గంటుభారంగి	1 పలం

ఇవన్నియు చూర్చించి వస్త్రగారితముచేసి, చూర్ణమునకు నొల్లవ నంతు చక్కెర కలుపుకొని నంటుకొని, తేనెతోగాని ఉసిరిక కాదు ప్రమాదము ఉండలుచేసి పుచ్చుకొనేది, మయదగ్గులు క్వావకానలు, మేహదగ్గులు మొదలైనవి మానును, చింతపండు పనికొరదు, రెండుపూటలు ఒక మందలము పుచ్చుకొనేది, ఇచ్చా వధ్యము.

పైత్యము, పైత్యవారములకు

వీలకులు	ధనియాలు
చలవమిర్యాలు	అతిమధురం
ద్రాక్షపండ్లు	గగగసాలు
నల్లివరుగు	జవంగపట్ట
జలకర	కర్జూరపుకాయ
శొంఠి	తానిక్కాయ తరడు
పిప్పళ్ళు	లేలచక్క
మిర్యాలు	గంధపుచక్క

ఇవి నమం, వీనిని చూర్చించి వస్త్రగారితముచేసి నమంచక్కెర కలుపుకొని భద్రపరచవలెను. అం తులము చూర్ణము రెండు పూటలు పుచ్చుకునేది. పైత్య సంబంధవ్యాధులు, పిత్తవారములు కడుపులో మంట, యెక్కిళ్ళు, వాంతి ఇవి తీరదు. ఇచ్చావధ్యము.

కరక్కాయలు శొంఠి పీచుము యివి నమభాగములు చూర్ణముచేసి కలిపి మారి మజ్జన, వీనిళ్ళు కలితొ కూడా కలిపి త్రాగించిన అనుభారము, వాపు, మందాస్మికాన, వీనకలు తగ్గును.

నెల్లులి, శొంఠి వానిలి అకు యివి కషాయముకాచి త్రాగించి నల్లైన అనుభార రోగములు నయమగును.

యిది ఉత్తమమైనది.

చూర్ణ ప్రకరణము నమాప్తము

శ్రీ శ పు

వ సి స్త ప్రో క్త మ గు

పులిప్పాణివైద్యము

లేహ్య ప్రకరణము

ముఖ్యమైన సూచన :—

లేహ్యములు నేవించుటకు మురికరముగ నుండును, నేయి, తేనె, చక్కెర ఇటువంటి మధురపదార్థములు చేర్చి తయారుచేయ బడు రోషధమగుటచే చప్పరించి తినదగినవేయగును. లేహ్యము లలో చేర్చబడు చూర్ణములు వస్త్రగారితము చేయబడిననై యుండిన తేను, లేహ్యములను తయారుచేయుటకు రోషధ చూర్ణము చక్కెర, లేక కలకండ, నేయి, తేనె, ఇతర వానన ద్రవ్యములు ద్రవద్రవ్యములు అవశ్యకములు, పాకము చేయుట నుపయోగించు పాత్ర మరిశుభ్రముగ నుండవలెను.

మరియు వీనిని తయారుచేయుటకు జగటవచ్చునట్లు తయారు చేయబడునట్టి పాకము అవశ్యకము, వజికలెల్లము, చక్కెర, లేక లెల్లము ఇవి ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన విధముగ వాడ వలెను. లెల్లము, చక్కెర వీనిని వర్ణము చేయుటకు ద్రవములు (అనగా కొన్ని వస్తువులయొక్క కషాయములు, స్వరసములు, పాలు, మంచినీళ్ళు ఆయా యోగములలో చెప్పబడినవి) కలిపి పోయ్యుమీషనుంచి కరిగించి నెమ్మదిగ కాచుచు వర్ణము తంతు పాకము యేర్పడు (అనగా పాకమును తొలిన, మధ్యవేళ్ళ మధ్యననుంచి యా వ్రేళ్ళను వేరుచేసిన తగవలె వచ్చును) నమయి మున చూర్ణములను చేసి కలిపి దించవలెను.

పాకమున రోషధ చూర్ణములను కలిపిన తర్వాత నది గట్టి పడును. అట్టి యివ్వడు ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన విధమున

తేనెనుగాని, నేయినిగాని కొంత ప్రభావము కలిపి కౌషధమున కలియునటుల దంచి యంచుకొనవచ్చును.

బాజీకరణ లేహ్యములందు కినుమిసుద్రాక్ష, బాదంపప్పు వీనిని కలిపెను. ద్రాక్షను చేర్చవలసినప్పుడు పండ్లను శుభ్రము చేసి నీరులను వేరుచేసియు, బాదంపప్పును చేర్చవలసినప్పుడు పప్పును నీటిలో నానవేసి పైతోలును తొలగించి కత్తితో నన్న ముక్కలగు చేసి కలుపుకొనవలెను. కినుమిసు పండ్లను శుభ్రము చేసి కలుపవలెను.

ఆయా యోగములందు చెప్పబడినటుల గంజాయి, అభిని కలుపవలసినప్పుడు గంజాయి అకును నేటితోకాచి, ఆ నేటిని కలుపుకొనవలెను. నల్లమండ్రును కలుపవలసినచో నేటితో కలియు నటుల సూరి దానిని కలుపవలెను. కౌషధములను తయాకు చేయు బాకు తమ చేతులను పరిశుభ్రముగ నుంచుకొనవలెను.

లేహ్యమును తయాకుచేయుట కుపయోగింపబడునట్టి పాత్ర మూతి పెడిల్పుగ నుండవలెను. తగినంత కళాయి ఉండవలెను. పాత్రలో ఆయా యోగమునందు చెప్పబడిన విధమున ముందుగ పాత్రలో ద్రవమును పోసి చక్కెర లేక రెల్లము వేసి యది కరిగిన పిదప పోయ్యమీదను బెట్టి అన్న నుంటతో కాచుచు కలియబెట్టు చుండవలెను. పాత్రయోగములో చెప్పబడిన ద్రవ్యమునకు రెండు రెట్లుండుట గమనింపవలెను. పాత్ర పెద్దదిగ లేకున్న పొంగిపోవును పాకమునది నచ్చిన తర్వాత కౌషధములను కలుపుకొనవలెను. తయాకుచేసిన లేహ్యమును, బాడిలలోగాని, నీసాలయందుగాని భద్రపరచవలెను.

అశ్వగంధాది లేహ్యము

పెన్నెరుగర్థ చూర్ణము	16 పలములు	నేయి	1 పిళ
పాలగుమ్మడు చూర్ణము	16	చక్కెర	4 పిళ
సుగంధిపాల చూర్ణము	16	ద్రాక్ష	18 పలాలు
చలకర చూర్ణము	16	పిలకులు	2½ పలాలు
నిరంగిళచక్క చూర్ణము	16	తేనె	2 పిళలు

తయాకుచేయు విధము

మొదట మంచినీళ్ళలో పంచదారను పాకముబట్టి పిదప వస్త్రగాళితము చేసిన పై చూర్ణములను, విత్తనాలు వేరు చేయ బడిన ద్రాక్షను, పిలకుల చూర్ణమును ఒకటి తర్వాత నొకటిగ వేసి కలుపవలెను. కత్తికూడ పోసి కలిపిన పిదప పోయ్యియించి దింపి తల్లారిన తర్వాత తేనె కలుపవలెను. పాకమును బాగ్రతగ చూచుకొనవలెను.

పూటకు కాలిశంఖములనుండి అరతులమువరకు రెండుపూటలు చేరి పంలెను దీనియొక్క గుణము, శరీరమునకు బలమును కలి గించును శుక్రవృద్ధి, రక్తవృద్ధి, రక్తశుద్ధి, మాంసాభిని, విరంగి లోగమును పోగొట్టును.

అనులక లేహ్యము

ఉపరిక వకుగులు తవువాలలో ఉడికించి యెండించిన పది పలాలు.

ధనియాలు	1 తులం	కాసురవిత్తుల పప్పు	1 తు
మాను ఖరీ	1 తు	పిలకులు	1 తు
సాంబాడి	1 తు	నేలపెలగ వేరు	1 తు
ముర్రుపుదిప్ప	1 తు	నేంపుసిరిక వేరు	1 తు

వీటన్నిటిని చూర్ణించి వస్త్రగాళితము చేసి చీలి చక్కెర 16 పలాలు, పన్నీకు ఒకపడి పాత్రలోపోసి చక్కెరను వేసి పాకముబట్టి పక్వము నుమున పై చూర్ణమును పోసి కలియబెట్టి నేయి కి పలాలు కలిపి దించుకొనవలెను. పూటకు నుండుకాయంత రెండుపూటలు చేవించవలెను.

పిత్త సంబంధమైన నరకల బ్యాధులు, వాత సంబంధమైన బ్యాధులు నివారణయగును. హృదయమునకు బలమునిచ్చును. దీపనము కలుగును.

అర్బుఖండాన లేహ్యము

అల్లము (పై చర్మమునుతీసి ముక్క

అంగ తరగ అడివడి	64 తు	కొంత ఒకటింకాలు తు,
పటికరెల్లం	64 తు	బాణకాయ "

మిర్యాలు	3 తు	వలము	1 1/2 తు
విప్రులు	2 తు	చిత్రములు	1 1/2 తు
మోడి	2 తు	శివరవాహిరి	1 1/2 తు

తయారుచేయు విధము

అల్లపు ముక్కలను 8 పలముల అవునెరిలో వేయించి మొదల మొదలగా నవ్వుడు దింపి చూర్ణము చేసికొని, ఇతర వస్తువులను చూర్ణించి వస్త్రగారితముచేసి పటిక బెల్లమును పాకముబట్టి అందు మొదట అల్లపు చూర్ణమును వేసి కలియబెట్టుచు చూర్ణము కలిసి పోయిన పిదప తక్కిన చూర్ణములను కలియబెట్టుకొని తెనె నెయ్యి పోసి లేహ్యమును భద్రపరచవలెను. పూటకు 1/2 తులమునుండి అర్థ తులమువరకు రెండువేళల సేవించవలెను.

అష్టపిత్తము, అకుచి, అకలిలేని, పైర్వరోగములు, వార రోగములు వీనిని హరించును.

కూక్కుండ లేహ్యము

బూడిద గుమ్మడికాయను చక్కలుతీసి తురిమి గింజలు తీసి వేసి నీరుపిండి మాతులములు, అవునెయి 1/2 తులములు కాగలిలో పోసి కాగనిచ్చి అందు గుమ్మడినీరు ఇంతునంతవరకు వేయించియుంచు కొనవలెను. గుమ్మడిని పిండిగా వచ్చిన నీటిని వడయబోసి, ఆ నీరు కాగలిలో మంచి నీరు కలుపుకొని 100 తులముల చీని కలకండను చూర్ణముచేసి పాకముబట్టి లేహ్యపాకము వచ్చినపుడు అందులో 1/2 తుల వస్తువుల చూర్ణమును వేయవలెను.

విప్రుల చూర్ణము	8 తులములు	యెంకాయల చూర్ణము	2 తులములు
శొంఠి	"	అకువత్రి	"
కలకర	"	మిర్యాలు	"
దాచినచక్క	"	ధనియాలు	"

ఈ చూర్ణములను వేసి గరలతో కడుపును గుమ్మడి కాయనువేసి కలియబెట్టి దింపుకొనవలెను తెనె, నెయి వేసి కలిపి యుంచుకొనవలెను.

గుణము: అన్ని దీప్తిని కలిగించును. భాతుపుష్టి, రక్తపిత్తము లను పోగొట్టును. ఉష్ణమును శమింపజేయును శరీరము కృష్ణించుచు వేడికలిగియున్న వారికి పూటకు అర్థతులము సేవించవలెను. స్త్రీలకు కలుగు రక్తప్రసరము తెలుపు వీనిని పోవడమును. వేని కాలమునందు సేవించుచువచ్చిన తాపమును పోగొట్టును. ముదిగ నుండునని యెక్కువగ తినగూడదు చర్మము లేదు.

చింతామణి లేహ్యము

గుంటగలగరాకు రసము	2 శేర్లు
చెప్పరట్టాకు రసము	"
నర్మగలగర రసము	"
చిల్వవేళ్ళ రసము	"
నీరుగొచ్చి అకు రసము	"
నేలయసిరిక రసము	"
వల్లారాకు (నర్మగరాకు) రసము	"

పై రసములను కలిపి పాత్రలోపోసి యుంచుకొనవలెను. వేరేడుపట్ట, కొబ్బరిపువ్వు, అత్తిచక్క ఇవి రెండున్నర పలములు వలియగొట్టి రెండుశేర్ల నీళ్ళతోపోసి పావు శేరిగ కాచి, పై రసములో కలుపుకొనేది. మిరియము, చిట్టామణి, మిరపగుండ్రవేళ్ళు 2 పలాలు పొప్పన వలియగొట్టి 2 శేర్ల నీళ్ళతో ఉడకబెట్టి 8 పలాల తాటిబెల్లం వేసి 6 శేర్లు అవునెయి మొత్తమురసములో కలిపి పోయిమిదబెట్టి ఇరుగ కాచుకొని.

కలకర	కావత్రి
కాశికాయ	యెంకలు
కరకంబు	చెంగళివోళ్ళు
లవంగాలు	నాగ కేరములు
అక్కలకర	మిర్యాలు
కాము	కాశినవత్రి
మకాసానికాము	అరిమధురం
త్రిఫలములు	శొంఠి

ఇది ఒక్కొక్క-పలము గ్రహించి చూర్చించి వత్తుగారిరము చేసి పాకమున పోసి, అప్పుడేము 10 పలములు పోసి కలపబడు త్రికోణ సింధూరము 2 పలములు, మంజూర సింధూరము 1 పలం అందులో కాగము కలియనట్లు చేసి దింపుకొనెడి, గచ్చుకాయ ప్రమాణం రెండు పూటలు సేవించెడి.

తీకునట్టి వ్యాధులు

పాండురోగము, మైకము, సంజ, బాంతులు, అన్న ద్వేషము, గ్రహణి, అతిశాత, అతిసారము, శోథ, ఇట్టివన్నియు నయమైన రక్తవృద్ధికలిగి, దేహశాంతి పెరుగును. ఇచ్చావధ్యము.

విల్వది రోగము

విల్వవేరు 100 పలాలు, వెలగవేరు, చిట్టాముట్టివేరు, పేరా ముట్టివేరు, పాడిరివేరు, నేలదిరిసివేరు, సుగంధపావవేరు, కలిశ వేరు, నేలవెలగవేరు, మామిడివేరు, చిత్రిమూలవేరు ఇవి 8 పల ముల చొప్పున గ్రహించి రోగిలోదంచి 16 పడుల నీళ్ళలో పోసి 8 వ భాగము మిగులునట్లు కాచి మాడివలరగము ఒకపడి, అల్లపు రగము ఒకపడి చీనాచక్కెర 6 వీకలు, అప్పుడేము రెండువర్షుల పాకము పట్టవలెను. పక్వమైనపుడు.

శొంఠి	చంపక పుష్పం
ఏలకులు	మిర్చాలు
సహజరేడి	అతిశాధురం
విప్పర్వు	తాళిపత్రి
చంగల్యకోర్డు	కర కాాయ
అక్కలకర	శ్రీ గంధపుపాడి
జలకర	అమిరిక వరుగు
ధనియాలు	నల్లజలకర

లవంగాలు గంటుభారం బామువికంగాలు

ఇది ఒకపలము గ్రహించి చూర్చించి వత్తుగారిరముచేసి, దానిని పాకమున పోసి కలిపి పక్వముగ దింపుకొనవలెను. పూటకు గచ్చుకాయ ప్రమాణము రెండు పూటలు సేవించవలెను.

తీకునట్టి వ్యాధులు

పిత్తమేహము, పాండువులు, కరోచకము, అన్న ద్వేషము, అస్థిగత మేహములు, కడుపులో మంట ఇవి తీకును. రక్తవృద్ధి, వరములకు ఇతము, దేహమునకు కాంతి ఇట్టివి కలుగును.

మరొక విధము

మామిడివేరు ఒకవీక గ్రహించి వెలగనాట్టి 10 పడుల నీళ్ళలో పోసి కషాయముకాచి కాలు మిగులు నపుడు పాతరెల్లము 16 పలములు పోసి పాకమునట్టి అందులో.

శొంఠి	చాచినచెక్క
తెల్లజలకర	ఏలకులు
చిత్రిమూలం	తాళిపత్రి
చవ్వము	నాగ కేరాలు
మాడి	మిర్చాలు
అశ్వపత్రి	విప్పర్వు

ఇది ఒక్కొక్క-పలము చొప్పున గ్రహించి చూర్చించి వత్తుగారిరముచేసి పాకమున పోసి కలియబెట్టుచు గట్టిపడు నపుడు దింపుకొని చల్లారిపదిదిన వంసినంత తేనెకలిపి భద్రపరచి పూటకు అర పలము చొప్పున రెండు పూటలు సేవించవలెను. గ్రహణిరోగములు, మైకరోగములు పోగాట్టి, కర్లకర్తి, అలవృద్ధి, మాతనకర్తి వీనిని కలిగించును.

విప్పలాది రోగము

విప్పర్వు కాలు వీక నాలుగువర్ష నీళ్ళలో పోసి అష్టభాగముగ కాచి యందులో ఒక వీక కలకంఠపాడి పోసి పాకము పట్టవలెను. అందులో.

శొంఠి	శోష్ణం
జలకర	చంపక పుష్పం
ధనియాలు	కర కాాయ రెండు
బాము	అక్కలకర
	దుంపరాష్ట్రం

ఇవి ఒక్కొక్కటి ఒక పలము గ్రహించి చూర్ణించి వస్త్రగారితముచేసి పై పాకమునలోని కరియబెట్టును 4 పలాలు, తేనె 8 పలాలు పోసి వర్జ్యము అయినప్పుడు దిండి చల్లారిన విదవ భద్రపరచవలెను. నల్లికాయ ప్రమాణము రెండు పూటలు పుచ్చు కొనవలెను. శ్లేష్మరోగములు, వాతరోగములు, దగ్గులు, గుల్మములు, ఉభయము, వ్యరములు, శ్వాసకాశలు ఇవి తీరును. ఇచ్చా వర్జ్యము, మత్త పదార్థములు వర్జ్యములు.

ద్రాక్ష లేహ్యము

ద్రాక్షపండు 1 వీళ	గజగపాలు
అతిమధురం	అవంగము
తుంగ మొత్తలు	ధనియాలు
వీలకులు	మిరియాలు
తారినపత్రి	శొంఠి
కాకకాయ	నన్నపిప్పళ్ళు
కాపత్రి	చలపమిర్యాలు
	చీని కలకంద

ఇవి ఒక్కొక్కటి ఒక పలము గ్రహించి మొదట చీని కలకందను ఒకటిన్నర తేనె అలములో వేసి పొయ్యిమీదబెట్టి పాకము వట్టవలెను. విత్తులుతీసిన ద్రాక్షపండ్లను మార్దగమారి పాకములో వేసి కరియబెట్టి, మిగత పస్తువులను చూర్ణించి వస్త్రగారితముచేసి పాకము వర్జ్యమునకు వచ్చిన వెంటనే చూర్ణమును వేసి కరిపి నేయి 6 పలాలు, తేనె 6 పలాలు పోసి దింపుకొని భద్రపరచి పూటకు పొన్నకాయ ప్రమాణము రెండు పూటలు వేయించవలెను. కైర్య సంబంధ వ్యాధులు, ఉష్ణసంబంధ రోగములు, వాతసంబంధ రోగములు వారిచి, శరీరమునకు అలము తేలస్సు ఇవి కలుగును.

తానిక్కాయ లేహ్యము

తానిక్కాయ వెరకు ఒకవీళ 4 శేర్లలో పోసి ఉరనిచ్చి ఎనిమిదవ భాగము మిగులునటుల కాచి వదియలోని యందులో 6 పలముల చీని చక్కెర వేసి పాకముబట్టి, తానిలో

కాకకాయ	అతిమధురం	తారినపత్రి
అతివడ	కాపత్రి	అవంగం
గంజాయి	కరకపువ్వు	జలకర

ఒక్కొక్కటి ఒక పలము గ్రహించి చూర్ణించి వస్త్రగారి తముచేసి పై పాకమునలోని లేహ్యవర్జ్యముగ దింపుకొని పూటకు అర పలము చొప్పున రెండు పూటలు వేసి చిది ఉల్బుధము, రక్త విశ్లేషణము, అతిసారము, గ్రహిణి, శీత శేది ఇవి తీరును.

ఖర్జూర లేహ్యము

ఖర్జూర పుకాయలు 10 పలాలు	తేవకాకుచక్క 1 పలం
చిత్తమూలం వేరు వట్ట 1 పలం	శ్రీగంధపుచక్క 1 పలం
అవంగ చక్క 1 పలం	బటామాంసి 1 పలం
నల్లపుచ్చి వేరు 1 పలం	ద్రాక్ష 1 పలం
కోళ్లు 1 పలం	విప్పళ్ళు 1 పలం
మిర్యాలు 1 పలం	శొంఠి 1 పలం

శొంఠి, మిర్యాలు, కోళ్లు వీనిని వెచ్చచేసియు మిగిలిన వాటిని ఎండించి అన్నిటిని కరిపి చూర్ణించి వస్త్రగారిరముచేసి యందుకొనవలెను. 16 పలాలు చీని చక్కెరను పాకముబట్టి ఖర్జూర పుకాయలను నన్నగరిరి. పాకమునలోని చూర్ణమును కరిపి లేహ్యవర్జ్యముగ దింపుకొని పూటకు ఒక పలము వంతున రెండు పూటలు వేయించవలెను. మిశాకాక, ఉష్ణభయలు, కైశ్లోష్ణము తీరుతు శరీరమునకు కాంతి వచ్చును. ఇచ్చావర్జ్యము.

1 వై. కైశ్లోష్ణ లేహ్యము

శొంఠి (28) పలాలు పలగనొట్టి 6 శేర్ల అలములో వేసి ఎనిమిదవ భాగము మిగులునటుల కాచి యిందు కాటి బెల్లము 8 వీళలు వేసి పాకము బట్టవలెను

రాము 1 పలము	కాకకాయ అర పలము
వీలకులు అర పలము	కొంకంటలు
అతిమధురం 1 పలము	మిగనొద్దివత్తులు
ఎండు కరివేపాక 3 పలములు	

వై. కైశ్లోష్ణ లేహ్యము
వై. కైశ్లోష్ణ లేహ్యము

వివిధ చూడ్పింది వస్త్రగారిరముచేసి పక్కమున పాకముచేసి కలిపి 20 పలాలు నేయిచేసి శిశ్యవర్గమున దింపుకొని పూటకు పొన్న కాచి ప్రమాదము రెండు పూటలు నేయించిన మూలం, అతి సారము, బ్రహ్మణి, పులిశేష్టలు సమస్త వాతరొగములు తీరును, ఉర్లక శ్రిని కలిగించును, శరీరము శేలికయగును.

చందనాది శిశ్యము

శిగంధ పువ్వు	15 పలాలు	తిప్పతీగ	5 ప.
సుగంధ పాలవేర్పు	5 పలాలు	వట్టివేర్పు	5 ప.
చెంగువేర్పు	5 పలాలు		

వివిధ నలగగొట్టి 6 పప్పు నీర్పుచేసి 16 భాగము మిగులు పలుకు కాంచి చందనాది యందులో గుంటగలగ రాకు రసము, పొన్న గంటిజను రసము, మాగుడిసాకు రసము, కామాంచాకురసము, కలువంబ రసము, బిల్వారు రసము ఇది పావుశేరు చొప్పున కలుపు కొని ఒకవీళ చీనిచక్కెరతో పాకము పట్టవలెను.

అతిమధురం	కుంకుమపువ్వు
శ్రీకటుకం	వామన
అవంగపట్ట	పెన్నెరుగడ్డ
అవంగం	చందమిర్యాలు
శ్రీఫలము	కురాసాని వామన
చెంగుల్యోధు	నేలరాటిగడ్డ
వాడకాయ	భరంగిచక్క
వాపరి	

ఇది ఒక్కొక్కటి ఒకపలము గ్రహించి చూడ్పింది వస్త్రగారి రముచేసి పాకముచేసి కలిపి నలగ రెండు శేర్లు చేసి ఒక శేరు కూడ కలిపి శిశ్యవర్గమున దింపుకొని కుంకుమపువ్వును పొడిచేసి కలుపు కొని ఒక రెండుము చొప్పున రెండు పూటలు నేయించవలెను. మేహ సంజాతమైన నలగ రొగములు కాళ్ళువేరులు మంటలు, అశన కండ్ల నంటలు, కైశ్య శిశ్యము ఇవన్నియు తీరును, శరీరమును వృద్ధిగ నుంచును, అలమును కలిగించును, దేహకాంతి నిచ్చును.

భాతుపృద్ధి శిశ్యము

శొంఠి	1 పలం	గంటుభారంగి	1 పలం
వీలకులు	"	తుంగగడ్డ	"
సోంపు	"	నేలరాటిగడ్డ	"
జలకర	"	నాగ శేఖరాలు	"
వాపరి	"	పెన్నెరుగడ్డ	"
దేవదారు	"	చిల్లనిత్రులు	"
వాడకాయ	"	విప్పపు	"
అవంగపత్రి	"	రామరగడ్డ	"
వట్టివేడు	"	అతిమధురం	"
రక్కోలం	"	అతిపన	"
మంచెట్టి	"	చవ్వం	"
మిర్యాలు	"	సాలామిశ్రి	"
సూరతుకర కాచి	1 ప	కొడిక పాలనిత్రులు	అర ప
అవంగపట్ట	1 ప	చలనమిర్యాలు	అర ప
భూచక్రగడ్డ	1 ప	కలువగడ్డ	అర ప
మామ పరి	అర ప	గొలిమిడినిత్రులు	ఒకటిన్నర ప
కాశినిత్రులు	అర ప	రామరనిత్రులపప్పు	"
అధిని	ఒకటిన్నర ప	మనవ కామేశ్వరపూలు	"
మరాటి మొగ్గలు	అర ప	మరగగొండి నిత్రులు	అర ప
ముల్లంగినిత్రులు	అర ప	పుల్లిగడ్డ	అర ప
కుంకుమపువ్వు	2 పరచామెత్తు	పచ్చకన్నారం	2 పరచామెత్తు
గోరొబలము	2 పరచామెత్తు		

వివిధ కుంకుమపువ్వు, గోరొబలం, అధిని, పచ్చకన్నారం, మనవ కామేశ్వరపూలు తప్ప మిగిలిన వన్నిటిని చూడ్పింది వస్త్ర గారిరముచేసి యంచుకొనవలెను.

చీనిచక్కెర 12 పలాలు రాజికలకంద 12 పలాలు

ఈ రెంటిని 2 శేర్లు అవుచాలలో చేసి పాకము పట్టవలెను, 12 పలాలు కాదంపప్పును వాడచేసి పైకోయిది, దానితో సార

పప్పు 4 పలాలు, అక్షాత పప్పు 4 పలాలు ఆవుపాలలో మారి పై పాకములో కలుపవలెను. పాకము పక్వమైనపుడు చూర్ణమును పోసి కలపవలెను. పప్పుకూర్చుము, నోరోజనము పోడి చేసి వేసి, అభినిని గదిలో నేతిలో కరిగించివేసి, నేయి 16 పలాలు లేవనికేసి పోసి కలిపి ధ్రువకం చేయవలెను. గచ్చకాయ ప్రమాణము రెండుపూటలు పుచ్చుకొని ఆవుపాలు త్రాగవలెను. దీని సేవనవలన ధాతృవృద్ధి, నరములకి పలుకర్మము, శరీర కాంతి వృద్ధియగును.

ఏలూరి లేహ్యము

మిరియాలు	1 తులం	పెన్నుకుగడ్డ	1 తులం
జలకర	1 తులం	సింజేడు	1 తులం
గంటుభారం	1 తులం	తాళిసవ్రి	1 తులం
అనంగం	1 తులం	అతివన	1 తులం
మాడి	1 తులం	పెద్దమానుచక్క	1 తులం
ఏలూరు	1 తులం	చిరమాలు	1 తులం
నన్నరావ్రి	1 తులం	తెల్లగడ్డలు	1 తులం
అతిమధురం	1 తులం	ఇంగువ	1 తులం
పప్పుపిప్పయ్య	1 తులం		

ఈ విస్త్రుతమును మేకపాలలో కట్టుకవలె మూరె ఒకటింకాలు చేతు నేతిలో పోసి, దానితో తాటితెల్లము 3 పలాలు, అల్లపు రకము 3 పలాలు పోసి పొయ్యిమీదనెట్టి లేహ్యపక్వముగ దింపు కొని పూటకు ఉరిసికాయంత రెండుపూటలు సేవించిన మూతక పాయాపులు నివారణయగును. మొలకూర, మునగపిండా, మేక మాంసము, నేయి ఇవి హిరణములు.

చేపదాకు లేహ్యము

చేపదాకు రకము	1 శేకు	లేన	1 శేకు
ఉసిరిక రకము	1 శేకు	పసుపుపూల రకము	1 శేకు
మంచి నేయి	1 శేకు		

చీనివిల్లెర ముక్కలుపడి రుగ్గవలె ఏటిలో పాకములట్టి పైరకముగా చేర్చి లేహ్యపక్వముగ దింపుకొని ఒక తులము

చొప్పున 2 పూటలు సేవించిన మేకపాలో మూల, కుడ్డుకోగములు వయయగును.

పకల మేకాములకు లేహ్యము

కొంకి	16 పలాలు	చాచ	2 పలాలు
బాతకాయ	2 పలాలు	అతిమధురం	2 పలాలు

ఏనిని నలగగొట్టి నాలుగుపళ్ళి బలములో వేసి అన్నభాగము నిగులుపటుల కమాయము కాచి యెరుగలో చీనివిల్లెర పదిపలాలు చేర్చి ఉద్దివప్ప, నీరుగొట్టి అతిరసము, గుంటగంగర రసము ఒక్కొక్కటి ముక్కలుచేతు కమాయములో తేర్చి పాకము పెట్టవలెను. పక్వ సమయమున,

త్రికటు	చందనచక్క	పిప్పయ్య
ఏలూరు	అనంగాలు	అక్కింబి
ఖడ్గారపుకాయలు	నాగలేసరాలు	పుప్పిచేళ్లు
ఇశ్యపూలు	బావరి	అనంగవర్తి
		వెంకచేళ్లు

ఇవి ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క పలము గ్రహించి ఖడ్గారపు కాయలు తప్ప మిగతా దానిని చూర్ణించి వస్త్రగారితిముచేసి, ఖడ్గారపు కాయను నన్నగ తరిగి పైపాకమున వేసి కలియబెట్టి లేహ్య పాకమున దింపుకొని ధ్రువకరచి పూటకు గచ్చకాయ ప్రమాణము రెండుపూటలు సేవించిన సకల మేకాములు నివారణయగును.

పరంగ్యాది లేహ్యము

ఆవుపాలలో శుద్ధిచేసిన పరంగిచక్క 16 పలాలు

చిరమాలుంజేకుపట్ట	4 ప.	సుగంధపాలచేళ్ళు	4 ప.
పెన్నుకుగడ్డ	4 ప.	నరిగారిమిడి సమాలు	4 ప.

ఏనిని చూర్ణించి వస్త్రగారితిము చేసికొనవలెను.

కొంకి	1 ప.	అతిమధురం	1 ప.
పిప్పయ్య	1 ప.	చలవమిర్యాలు	1 ప.
మిర్యాలు	1 ప.	బాతకాయ	1 ప.
ఉసిరిక కాయ	1 ప.	బావరి	1 ప.

కాడికాయలు 1 వ	అవంగాలు	ప.
నన్నరాష్ట్రం 1 వ	కాయవికంగం	ప.
కాళిసప్తతి 1 వ	కంగల్యకోట్టు	ప.
బటానూసి 1 వ	ఏలకులు	ప.
	కురాసాని బాము	ప.

ఏనిని చూర్ణముచేసి వస్త్రగారిరము చేసికొని 15 పలాలు ఏనిచక్కెర పాకముబట్టి యీ చూర్ణములను అండులో వేసి కలియ బెల్లుచు 15 పలాలు తేనె, 15 పలాలు నేయిపోసి లేహ్యపాకమున దింపుకొని పూటకు నెల్లికాయ ప్రమాణము రెండుపూటలు సేవించ వలెను. మేహబాదము, కాళ్ళుచేతులు పట్టుకొని, నిబాయిరోగములు, కొడుకు సంబంధములు తీరును. పథ్యము : కందిపప్పు, నంకాయ, కంఠ, అత్తికాయ, మునగకాయ ఇట్టివి.

బాము లేహ్యము

బాము 1 వ పాక పైపొట్టు తీసివేసి బాగా మర్చించి తుడ్డిచేసివ బాము చూర్ణించి వస్త్రగారిరముచేసి యుంచుకొని,

అవంగాము 1 పం	మిర్చాలు 1 పం
ఏలకులు 1 పం	పిప్పళ్ళు 1 పం
కొంతి 1 పం	

ఈ అయిదు వస్తువులను వేయించి చూర్ణించి వస్త్రగారిరము చేసి పై చూర్ణముతో కలుపుకొని, కాళికలకండ్ల 10 పలాలు తగు మాత్రము నీటితో పాకముబట్టి ఆ పాకమున చూర్ణమునుపోసి కలుపుచు తేనె 3 పలాలు, నేయి 3 పలాలువేసి లేహ్యపక్వముగ దింపుకొని పూటకు గచ్చకాయంత రెండు పూటలు సేవించవలెను. అతర్థములు, బాదము, మాండ్లము, అతర్థభేదము ఏనిని పోగొట్టి అకలిని కలిగించునా, చిన్నలు మొదలు అందకు సేవించవచ్చును.

వ్యవస్థాపాకావ లేహ్యము

అత్తసరపువేళ్ళు	పిప్పళ్ళు	వృక్షభగము
మోలేడువేళ్ళు	తవంతి	మయ్యారుపోన్న

తక్కిలివేళ్ళు	ద్రాక్ష	కోలపోన్న
దుండిలపువేళ్ళు	పాకుడు	అడవి పెగర
పెగుమ్మడువేళ్ళు	ములక	అడవి దినుము
కలిగొట్టువేళ్ళు	కర్కాటకశృంగి	బుద్ధి
చిట్టాముట్టివేళ్ళు	నేల ఉసిరికె	తిప్పకీగ
పల్లెకుకాయలు	కంఠము పైలు	కరక్కాయ
అగరు	పాచగుమ్మడు	తెల్ల చందనము
పుష్కరమాలం	కామరసింజలు	ఏలక్కాయలు
మేదా	కచ్చారాలు	
తెల్లగల్గెలు	తీవకము	

ఈ వస్తువులను ఒక్కొక్కపలము చొప్పున గ్రహించి దంచి 9 పళ్ళ బాముపోసి, ఉసిరికకాయలు 500లు తేల్చి గుడ్డలో మూట గట్టి కషాయములో వేసి మిక్కిలితో క్షిప్రము కషాయము మిగులు వటుల కాది ఉసిరిక కాాయలు బాగుగ తడిచి చూచి, ఆ కషాయ మును వడబోసి యుంచుకొని, ఉసిరిక కాాయలకు సింజలు తీసివేసి ములక గుడ్డలో వేసి మర్చించి, మొదల మెత్తటి పదార్థము దిగును. దానిని నావ్యులమాన 12 పలములు, నేయి 12 పలములు ఏనితో జలము పోవునంతవరకు వేయించవలెను. తర్వాత దానిని వేరుగా ఉంచుకొనవలెను. 50 పలముల వటికెల్లమును పాకముబట్టిపాకము వచ్చునపుడు మొదల ఉసిరిక పదార్థమునువేసి కలుపుచుండవలెను. కలిపిన పిదప దింపుకొని నాగకీతిలమైన పిదప తేనె 3 పలాలు నంకలోచనము 16 తు, పిప్పళ్ళు 8 తు, దాచినచక్కెర 4 తు, అకు పత్రి 4 తు నాగకీసరాలు 4 ఏని చూర్ణములను వస్త్రగారిరముచేసి యుంచున వేసి బాగుగా కలుపుకొనవలెను. కాలతొలమునుంచి అర్థ తులము వరకు రెండు పూటలు సేవించవలెను. ఇది క్షయదగ్గులనా, ఉబ్బునమును, చిక్కిపోవుటను నివారించి శరీరమునకు అలమును భాతువృద్ధిని, శరీరకాంతిని కలిగించును.

లేహ్యప్రకరణము సమాప్తము

శ్రీ శక్తి

వసిష్ట ప్రోక్త మగు

పులిప్పాటివైద్యము

రసాయన ప్రకరణము

గంధక రసాయనము

శుద్ధిగంధకము 1 భాగము	నాగ కేశరాజు 1 భాగము
పిప్పళ్ళు 1 భాగము	అవంగములు 1 భాగము
పిప్పరీమూలం 1 భాగము	త్రికటుకములు 3 భాగములు
బాముకీరంజం 1 భాగము	త్రిఫలములు 3 భాగములు

పిటన్నిటిని చూర్ణించి వత్త్రుగారిరముచేసి యందు 1 భాగము రెల్లము 1 భాగము నోప్పురము కలిపి ఖల్వమున మారి యుంచుకొని పూటకు కాలుతులమునండి అర్ధతులమువరకు రెండుపూటలు నేవించిన సర్వరోగములు మేహప్రణామములుమానున రక్తము పరి శుభ్రమగును, కీరమునకు కాంతి నిచ్చును.

పిప్పరీ రసాయనము

పిప్పళ్ళు 16 పలాలు	చిత్రమూలం 2 పలాలు
చీనా వంచదార 8 "	లోహభస్మం 2 "
మంచి కేస 8 "	భృంగరాజం 2 "
బాముకీరంజాలు 4 "	వీలకులు 2 పలాలు
శొంఠి 4 "	అవంగాలు 2 "
గంజుభారంజ 4 "	బార్లిపత్తక 2 "
జలకర 4 "	ఉసిరి 2 "
మిర్యాలు 4 "	కాండ్రి 2 "
చక్క 8 "	కరక్కాయ 2 "
మోడి 2 "	బాజీఫలము 2 "

వీనిలో పిప్పళ్ళు, శొంఠి, మిర్యాలు బాగాలిలో దోరనేయించి చూర్ణించి వత్త్రుగారిరము చేసియు, బాజీఫలమును ఎండించి చూర్ణించియు వంచదార, భస్మము రప్ప ఇతర వస్తువులను యేసిించి చూర్ణించి వత్త్రుగారిరముచేసియు, మొదట భస్మమును ఖల్వములో వేసి కేస కలుపుతు మారి తర్వాత వంచదారకలిపి మారి పిదప మిగిలిన వస్తువులను వేసి కేసతో మారవలెను. పంచగ నగువరకు మారవలెను. దానిని నేతిముంతలో పెట్టి భాస్వభక్తము 15 రోజుల వరకు నొంచవలెను. తర్వాత తీసి నీటిలో అద్రవరచవలెను.

పూటకు పరకతులమునండి కాలుతులమువరకు రెండు పూటలు నేవించవలెను అందువలన అగ్నిమాంవ్యము, గ్రహణి, అశ్వత్థము, అమ్మపెర్యము వారసీర్తికాయలు, మేహాక్షయలు, పాండుక్షయలు నివారణయగును.

మరొక విధము

పిప్పళ్ళు 5 పలాలు	భనియాలు 1 పం
అద్దపర పత్తెల్లు 2 "	సన్న రాష్ట్రం 1 "
నాగుదోడ పత్తెల్లు 1 "	అవంగ పట్ట 1 "
దుఘప పత్తెల్లు 2 "	వీలకులు 1 "
చిత్రమూలం 1 "	బాజీపత్రి 1 "
శొంఠి 1 "	బాజీకాయ 1 "
మిర్యాలు 1 "	అవంగం 1 "
కాళిపత్రి 1 "	అరిమధురం 1 "
శంఖ అగ్నికోష్ఠం 1 "	జలకర 1 "

ఈ వస్తువులలో నేయించవలసినవి నేయించియు, మిగిలినవి యెండబెట్టియు చూర్ణించి వత్త్రుగారిరముచేసి యుంచుకొని, అపు డాలు 3 లేదు కళాయిపాత్రలోపోసి అందు 10 పలాలు చీనిచక్కర చేర్చి పాకముపట్టి పాకము వచ్చినపుడు చూర్ణమును కలిపి గట్టి పదక కేలికగ నుంచునపుడు నేయి 1 లేబు, కేస రెండు లేదు కలిపి యిచ్చుకొనెడి, గట్టిపడినందు కేలికగ నుండివన రసాయనమగును, చక్కము ముదిరిన గట్టిపడిపోవును.

పూటకు నల్లికాయ ప్రమాణము. రెండుపూటలు సేవించిన పతనము. పైన చెప్పబడిన పాద్యములు తీరుటయేగాక శరీరమానకు కాంతి బలమును కలిగించును.

పథ్యము— శేతవింతాయ, మునగకాయ, అత్తికాయ, గండి పప్పు, కొయ్యిలోటకూర, పొన్నగింటికూర, మేకమాంసము, కుంజీలుమాంసము, ఉరపిట్టలు, కొబ్బరి, అరటిపువ్వు, పెద్దచిక్కుడు, అవుపాలు, వీరకాయ, పొట్లకాయలు, చింతపండు పనికిరాదు, మత్తుపదార్థములు పనికిరావు.

మధుస్నుహి రసాయనము

కరక్కాయ	వీరకులు	ధనియాలు
కానికాయ	అకుపత్రి	జలకర
ఉసిరికకాయ	శుంకవ్యోమ్ము	నల్లజలకర
శొంఠి	చిత్రమాంస	తొడి
పిప్పళ్ళు	తెల్ల తెగడ	మూలకంగిడివిత్తులు
మిర్యాలు	నాగ కేసరాలు	అడవి జలకర
చార్మినతెక్క	అవంగాలు	పెన్నేకుగడ్డ
గంటుభారంగి	కాజికాయ	పామువిశంగాలు

విక్కిక్కటి విక్కిక్కటి చులము చూర్ణము.

పంచదార	12 పలములు	శుద్ధ గంధకం	4 పలములు
నేయి	12 పలములు	శుద్ధ గుగ్గిలము	4 పలములు
తేనె	18 పలములు	విరింగిచెక్క	చూర్ణము 4 ప.

ముందుగ పంచదారను పాకముచెట్టి తేనెసాకమువచ్చునపుడు విరింగిచెక్క చూర్ణముపోసి బాగుగా కలుపుకొని నెయ్యి వేయవలెను. కొంచెము ఉడికిన పిదప చూర్ణములను వేసి బాగుగా కలిపిన పిదప తిండి చల్లారిపిదప గంధకచూర్ణము గుగ్గిలము తేనె ఇవి కలిపి యించుకొనవలెను. వచ్చుకప్పురము తుంకునుపువ్వు కూడ కలుపవచ్చును. పూటకు అర్థతులము చొప్పున రెండు పూటలు సేవించవలెను.

గుణము : శరీరబాలములు హరించును. చర్మర్యాధులు, భగం దరము, తిమ్మిర్లు, నవామేళము, వ్రణములు, గండమాల, కీళ్ళ

బావులు విచారణయగును. శరీర కాంతి, బలము, శుక్రవృద్ధి, రక్త శుద్ధి ఇట్టివి కలుగును.

ప్రభాకర రసాయనము

ఇంగువ	1 పరశుయెత్తు	శొంఠి	1 పరశుయెత్తు
శుం. పాదరశం	"	మిర్యాలు	"
బాము	"	పిప్పళ్ళు	"
శుం. గంధకం	"	అపాలు	"
శుం. నెలిగారం	"	నల్లజలకర	"
శుం. మినోశిల	"	పైంధవలవణం	"
కాళికం	"	కరక్కాయ	"
నాభి	"	ఇంగ్లీకము	"

శుం. సేపాళియెత్తులు 16 పరశుయెత్తు.

నేయించి చూర్ణించడంనైన బానిసి, యెండించి చూర్ణించడం నైన బానిసి చూర్ణించి కస్తూరాభిరమా చేసి యించుకొనవలెను. సేపాళియెత్తులను ఖమ్మమున వేసి నూనెను ఇరికి చూర్ణములను వేసి బాములు కి మారివలెను. కొమ్ము దబ్బిలో బాగ్రరపరచవలెను. గురిగింజ ప్రమాణము శొంఠి కి పోయినా అనుపానమున సేవించిన జ్వరములు మానును. కరక్కాయల కషాయమున సేవించిన దగ్గులుతీరును. నేతితో సేవించిన రక్తమాలము హరించును. అవుపాలతో సేవించిన మాలము విచారణయగును.

కడుపున గడ్డలు, మహోదరములు, నన్ని పాతిచ్చరములు, చేపవలె కడుపునకలుగునట్టి చిల్లలు, ఉబ్బునములు వీనికి అనుపానము అల్లపుస్వరసము, మత్తుగనున్న పుడు నిమ్మపండ్లరసము అనుపానము.

విషమెక్కిన వారికి అవగింజ ప్రమాణము మందును వేప నూనె అనుపానముతో కండ్లను కలికము వేయవలెను. కండ్లు బాదిన కలబండు గుడ్డతో కావడము యాయవలెను. మర్మాంశం పెరిగిన వ్రణములను, తొండలో కలుగునట్టి వ్రణములను వడిగి గడ్డలు, యా యావధమును ఉమ్మివీడులో గుడ్డను చట్టించి వత్తిచేసి పుండ్లలో యిరికించిన వ్రణములు మానును.

వరంగిలక్క రసాయనము

వరంగిలక్క	6 పలాలు	శొంఠి	కాలువలం.
నల్లపుప్పి వేకుపట్ట	8 పలాలు	మిర్యాన	"
పిప్పి	కాలువలం	వాము	"
తెల్లపుప్పి వేకుపట్ట	కాలువలం	నల్లకలకర	"

వామువిశంగాలు 4 పలం

ఇది యన్నిటిని చూర్ణించి వస్త్రగాలిరముచేసి 6 పలాలు చక్కెరను వలసినంత నీటిలో పాకముచెట్టి పక్వమైనపుడు చూర్ణము లనువేసి కలియబెట్టుచు 10 పలాలు తేనె, 6 పలాలు నేయి కలిపి గట్టిపడిన పక్వమున దింపి చల్లాప్పి భద్రపరచవలెను.

పూటకు పొన్న కాఱు ప్రమాణము రెండుపూటలు సేవించిన ఉష్ణవారము, పోట్లు తీరును.

చిరమూల రసాయనము

చిరమూలపువేకు	10 పలాలు	పొన్న వేకు	10 ప.
కొండవేకు	10 "	కరివేపాకు ఈనెలు	10 ప.
తెల్లగలికేకు వేకు	10 "	మునగ వేకుపట్ట	10 ప.
కానుగ వేకు	10 "	అటిమూడి వేకు	10 ప.
రసమూలములు	10 "	కలకమందు	10 ప.

24 శేర్లు పిక్కలో పై వస్తువులను నలగగొట్టి వేసి 16 ప భాగము కసాయము కాచి, యందులో 40 పలాలు కాటిబెల్లము వేసి పాకముచెట్టి తేనె అర్థశేకు కలిపి యందులో—

త్రికటుకము	2 పలాలు	ఇందువర్ష	2 ప.
జలకర	2 "	వాము	2 ప.
ఇంగువ	2 "	పోట్లుతీసిన తెల్లగడ్డలు	2 ప.

ఇవి పొడిచేసి పై పాకములో కలిపి కలియబెట్టి పక్వమున దింపుకొని పూటకు 4 తులము చొప్పున పుచ్చుకొనెడి.

గుండెనొప్పులు, శోఫలు, పాండు, అగ్ని మాంద్యము, ప్లిహ, చాంతులు, ఇవి తీరును.

నవనీదేవి రసాయనము

గొరిమిడిఅకు రసము	1 పిళ	పిప్పి	అర ప.
నన్నవల్లేరాకు రసము	1 పిళ	అతిమధురం	అర ప.
కామంచిఅకు రసము	1 పిళ	అశ్వగంధివేకు	అర ప.
అవుపాలు	1 శేకు	కాశివిత్తులు	అర ప.
చినాచక్కెర	4 పలాలు	కామగిత్తుల వప్పు	అర ప.
నేయి	4 పలాలు	తేలకులు	అర ప.
శ్రీగంధపుచక్కపొడి	అర పలం	అమృతనంజవి తీగ	అర ప.
మునగ విత్తులు	అర పలం	దోవిత్తనాలు	అర ప.
తుంగము పైలు	అర పలం		

నీటిలో చూర్ణించవలసిన వానిని చూర్ణించి వస్త్రగాలిరము చేసి యంచుకొని, రసములన్నిటిని కళాయిపాత్రలో పోసి చక్కెర కలిపి పాకముచెట్టి పక్వమైనపుడు నేయి కలిపి దింపుకొని భద్రపరచ వలెను.

కాలు తేలము వంతెన రెండుపూటలు సేవించవలెను. మూత్రకృచ్ఛము, ఉష్ణభేదులు, అస్తిగత ఉష్ణము, రక్తకుసుమ బాధ్యములు, పురాణ జ్వరములు ఇవి తీరును.

కందిపప్పు, పెరుంపప్పు, మిగవప్పు, అవుపాలు, అవునేయి, అవుపెళుగు, గోధుమిడి వదార్లములు, అరటిపూవు, మేకమాంసం, ఇవి హితకరములు, చి.తవండు విర్జించెడి.

మహాంతక రసాయనము

కుద్దిచేసిన వరంగిలక్క	15 పలాలు	భూచక్రగడ్డ	5 ప.
నల్లసుగంధిపాల	5 పలాలు	కన్నకమారిగడ్డ	5 ప.
పెన్నెకుగడ్డ	5 పలాలు		

ఏటన్నిటిని చూర్ణించి వస్త్రగాలిరముచేసి యంచుకొని

అతిమధురం	1 పలం	గజపిప్పి	1 పలం
అక్కలకర	1 పలం	శ్రీఫలాలు (పిక్కకటి)	1 పలం
నన్నరాష్ట్ర	1 పలం	వట్టివేళు	1 పలం
రక్కెలం	1 పలం	పిర ఉల్లిగడ్డలు	1 పలం

అవంగవట్ట	1 పలం	వాపత్రి	1 పలం
వీలవలు	"	కారినపత్రి	"
అవంగం	"	గంటుభారంగి	"
నాగ కేరాలు	"	జాజికాయ	"
తామరగడ్డ	"	జటామాంసి	"
త్రికటుకం (ఒక్కొక్కటి)	"	శ్రీగంధపుచక్క	"
వెంగవేళ్లు	"	చవ్యం	"

ఏనిని కూడ చూర్ణించి వస్త్రకాలిశము చేసికొని పై చూర్ణముతో కలుపుకొనవలెను.

ద్రాక్ష	5 పలాలు	దాదంపవ్వు
గజగపాలు	5 పలాలు	సారవప్పు
ఏనిని అవుసాలతో మారి కల్పముచేసికొని,		
గోరొబనం	2 పరశుమేర్లు	అశుస్పింధూరము 2 ప. యె.
కుంకమ పువ్వు	2	అపరంజితంగారు రేకలు "
పచ్చకయూరం	2	వెండిరేకులు "
కాంతసింధూరము		

ఒక కరాయి పాత్రలో రెండుపళ్ళు అవుసాలుపోసి, అందులో ఒకపడి పన్నుకు కలిపి ఒకవీళ చినాకలకండ పొడిచేసి వేసి పాకము ఇట్టి పక్వమైనపుడు చూర్ణములను వేసి కలుపుతు, ద్రాక్ష, అర్జునపుకాకు, గజగపాలు, కుంకమపువ్వు ఏనిని మారుకొని యందులో కలిపి రసాయనపక్వమున, నేయి అరవీళ, తేనె ముక్కలు వీళ కలుపుకొని ఛద్రవరచవలెను.

అర్ధ తులమునుండి ఒక తులమువరకు రెండుపూటలు సేవించిన నకల మేహాగోగములు, మేహాగ్నిములు, అస్థిగత ద్వారములు, శిరోష్ఠము గ్రహణి, విశేషవములు, మేహావరాములు, గుల్మములు, బల్లలు, మాంసాగత వ్యుమములు, కష్టములు, మిశ్రాక్షములు, నికంము తిరుకు, మరియు దేహదార్శమున, శరీర కాంతిని, పలుత్వమును కలిగించును.

రసాయన ప్రకరణము నమాప్తము

శ్రీకృష్ణ

వసిష్ట ప్రాక్రమణ

పులిప్పాణివైద్యము

గుటిక ప్రకరణము

ముఖ్యగమనింపు:—గుటికలనగా మారలగును. మాత్రలు చేయుటకు యెండిన మూలికలను చూర్ణముచేసికొని, కర్పిమూలికలను చేర్చవలసివచ్చినయెడల నిద్ధతి ప్రకారము మెత్తగా మారికొని శుద్ధిచేయబడి లోకములు, రసములుగాని, దాని భక్తములుగాని కలిపి ఆ యా యోగములందు చెప్పబడిన విధమున ఆచరించుట ముఖ్యము.

భావ:—మర్దనలు కాగుగ జరిగిననే గుటికలు చేయుటకు వీలు పడును. తమకుచేయబడిన కొద్దిధము మోసమువలెనైన పనికి సుంధముగును. ఆ యా యోగములందు చెప్పబడిన ప్రమాణము దొంచకుండ కయాతుచేసి నీడను ఎండించవలెను. కాగుగ ఎండక పోయినచో మాత్రలు బూజవట్టును. కషిక ఎండించు విషయమున తగు జాగ్రత్త తీసికొనవలెను. ఆ యా యోగములందు చెప్పబడిన విధమున యెండించుట విశిష్ట వలెనెను. వస్తువులను చూర్ణించి వస్త్రకాలిశము చేయవలెను. వేయించకలసిన కస్తువులను వేయించుట ముఖ్యము.

పులిప్పాణి వైద్యమున గుటికలను మోసమువలెనైన పనికి సుంధముగును. ఆ యా యోగములందు చెప్పబడిన ప్రమాణము దొంచకుండ కయాతుచేసి నీడను ఎండించవలెను. కాగుగ ఎండక పోయినచో మాత్రలు బూజవట్టును. కషిక ఎండించు విషయమున తగు జాగ్రత్త తీసికొనవలెను. ఆ యా యోగములందు చెప్పబడిన విధమున యెండించుట విశిష్ట వలెనెను. వస్తువులను చూర్ణించి వస్త్రకాలిశము చేయవలెను. వేయించకలసిన కస్తువులను వేయించుట ముఖ్యము.

ఏనిని అల్పమున రెట్ట అల్పపురవముతో ఒకదినము మర్దించవలెను. తర్వాతను దానిలాగు రసముతో ఒకదినము, నల్లతులసి అను రసముతో ఒకదినము మర్దించవలెను.

తేనెతో మిగతాము మర్దనచేసి నీసాలో శుభ్రపరచవలెను. రోగి శరీరతత్వము ననుసరించి రోగశీత్రవలన బట్టి మిరపగింజలంత ఔషధమును తాటిబెల్లములోగాని, చాక్షపండును, కలిచి లోపల నుంచుగాని యాయవలెను.

నన్ని పాతబ్యరములకు నామునకొకటి వంతన నాల్గు కాములు యిచ్చినచో నన్న పాము మాడను. బ్యరాతిపారిము, బ్యరశూలలు, మహాచారిములు, భ్యంభ్యబ్యరదోషములు, వారపిత్తశైష్మములు మూలమున కలిగిన బ్యరదోషములు నశుచుగను.

ఈ యావధమును తాటిబెల్లములో పొదిగి 10 పూటలు

నీచిందినచో కరిమేనాము. మేనామ్రండ్లు, మేనాగంధులు, కొడుకు కాద్యములు, పక్కశూలలు పటాపంచలగును

పథ్యము : మునగకాయ, చిక్కుడుకాయ, పొట్లకాయ, పొన్నగంటికూర, అత్తికాయ, కందిపప్పు, కేర అరటికాయ, పైలెండకాయ, గోధుమరక, మేకపుప్పొంచును, వేయించిన శ్రమా కూర ఇట్టివి హితకరములు

అష్టాక్షరీ గుటిక

నల్లమందు	1 తులం	బాణకాయ	1 తులం
శ్రీగంధం	1 తులం	అతివన	1 తులం
రక్తచండనం	1 తులం	ఇంగువ	1 తులం
విప్పర్క	1 తులం	హింగుళము	1 తులం
ఇంగుళము	1 తులం		

విప్పర్కనువేయించి చూర్ణించియు, ఇంగువను నీటిలోపొంగించి చూర్ణించియు, నల్లమందును నీటితో బాగా నలిపియు, ఇరవ వస్తువులను చూర్ణిచి ఇట్లెత్తవలయును. రుండల ఇంగుళమును నిమ్మ పండ్లరసముతో మార్చించుచు మైనమువలెనైన పిదప నల్లమందును చేసి మర్చించి, ఇంగువ, రక్తాకర బాణకాయ చూర్ణము క్రమముగ నొకటి రక్తాకర నొకటిగ చేసి మర్చించి అన్నియు బాగుగ కలిపినపిదప శో. 3 కమాదుమున నొకరోజును, మృదంగాంధివేళ్ళ కమాదుమున నొక రోజుమును జంకర కమాదుమున నొకరోజుమును తుంగము కైల

కమాదుమున నొకరోజును, భవిష్యాల కమాదుమున నొకరోజును, కాము కమాదుమున నొకరోజును, నిమ్మగనమున నొకరోజును క్రమముగ మర్చించవలెను. 8-వ రోజున మైనమువలె పక్వమునకు వచ్చును. పక్వమునకు రానియెడల మరొక రోజు మర్చించవలెను. గురిగింజలంత మాత్రలు కట్టి గుటికలు చేయవలెను.

అమిచాగిరోగులకు పంచకోల కమాదుముతోను, అతిపారి విరేచనమునకు పెరుగు లేక తేనె వీనితోను, కడుపుబ్బరమునకు కాము, దాదినచక్క, జలకర్ర, శొంఠి వీని కల్పముతోను యాయవలెను.

అర్ధనారీశ్వర గుటిక

పాదరసం	1 వలం	నాభి	1 వలం
దెలిగారం	1 వలం	నల్లికాయగంధక	1 వలం

వీనిని ఖల్వములోవేసి వావిలాతురసములో 2 కాములు మర్దన చేసి మూసలోబెట్టి ఏనుకొనుట్టిచేసి ఒక భాండమున శేష్లు ఉప్పు పోసి మధ్యన శిలనున్న చేపిన మూసనుబెట్టి వైవి ఉప్పుపోసి భాండ మునకు శిలనున్న చేపి పొయ్యిపొదబెట్టి కమలాన్నితో 4 కాములు వండవలెను చల్లారిన పిదప ఔషధమును తీసుకొని వావిలాతు రస ముతో 4 కాములు మర్దన చేయవలెను. తర్వాత పొట్టికాకర అను రసముతో 4 కాములు మర్చించి గురివింద ప్రమాణము మాత్రలు కట్టి పూటకు ఒకమాత్ర చొప్పున వావిలాతు రసముతో నేమించిన నర్వ బ్యరములు నివారణయగును.

విల్వాది గుటిక

మారేడువేళ్ళు	తులసిపదలు
కరక్కాయ	గ్రామగ విత్తులు
మిర్యాలు	ఉసిరికెపవర్త
నమపు	మానికసుపు
కానికాయ	శొంఠి
కేరకాకు	ప్రంధికరము
విప్పర్క	

అర్ధనారీశ్వర గుటిక

పాదరసం 1 పలం

నాభి

1 పలం

వెలిగారం 1 పలం

నల్లికాయ గంధక 1 పలం

వీనిని ఖల్వములో వేసి వావిలాకురసములో 2 బాములు మర్దన చేసి మూసలో బెట్టి ఏడుశీలముట్టిచేసి ఒక భాండమున 3 శేర్లు ఉప్పు పోసి మధ్యన శీలముట్టిచేసిన మూసను బెట్టి పైన ఉప్పుపోసి భాండమునకు శీలముట్టిచేసి పొయ్యిమీద బెట్టి పులులొత్తో 4 బాములు వండవలెను చల్లారిన పిదప బొవధమును తీసుకొని వావిలాకు రసముతో 4 బాములు మర్దన చేయవలెను తర్వాత పొట్టికాకర అను రసముతో 4 బాములు మర్దించి గురిపింద ప్రమాణము మాత్రలు కట్టి పూటకు ఒకమాత్ర చొప్పున వావిలాకు రసముతో నేర్చినిన సర్వ జ్వరములు నివారణయగును.

అర్ధ నాగేశ్వర సెలెన్.

(1) ముత్ర, మోచిరసం అంటి మింగి ముత్ర అంటి మోచిరసం (నీర్లు) తాగవలె. ఒక పాక జ్వరం అప్పుడు సాంఘికం ముందు 2 వలెలు 1 ముత్ర, ముత్ర 2 వలెలు ముత్ర అంటి నీర్లు తాగవలె. ముత్ర, ముత్ర, సెలెన్. ముత్ర తాగవలె. 2 ప్రకారము జ్వరం అప్పుడు. ఇది అర్ధ నాగేశ్వరముని పుగడ దుదిన ఎరుదు.

ఇది ఒక్కొక్కటి తుల్యమగునట్లు గ్రహించి చూర్చించి మేక మాత్రముతో కి పనులు వర్తించి గురిపించునట్లు మాత్రముకట్టి భద్రపరచవలెను. ఒక మాత్రముండి కి మాత్రమువరకు వాడ వచ్చును. నకల విషయములను పోగొట్టి పునః నిచ్చును.

నర్మ విషయ, లాభ, నేలు, పిచ్చికుక్క, పక్క, ఎలుక, వండికుక్క, విషయములను వివరించును. విషయముయొక్క చలమును బట్టి ఎక్కడవచ్చునో వాడవచ్చును. అంశము, పాపము, నశ్యములు గను వాడవచ్చును.

వీలొది గుటిక

వీలనులు	1 వలము	మామిడిపప్పు	1 వలము
బాదామ	"	జరిపన	"
మిర్చాలు	"	వెలగలంక = వెల్లెక్క	"
శొంఠి	"	చింతవిత్తుల బెరడు	"
జలకర	"	అల్లిని	1 వ. యె
అపంగపట్ట	"	ధనియా	1 వ. యె.

వీలని గ్రహించి జగదంగాన రసముతో మర్చించి చిల్లివిత్తుల ప్రమాణము మాత్రములేసి యెండించి భద్రపరచి బృహత్తుతో కల్లు విశేషములను తీసికొని నాశ్యములను నీటితోగాని, ధనియాల కషాయముతోగాని యిచ్చిప రక్తభేదములు కట్టును. అర్రెపాలతో యిచ్చిప గ్రహిణిభేదములు కట్టును. శీతభేది అర్రె పెరుగులో నీయ వలెను.

గురిపి గుటిక

శి. నాది	2 వరహామెత్తు	నలుగుసాంబ్రాని	2 వ. యె.
కాకరం	"	గోరొకనం	"
పాదరసం	"	కాడికాయ	"
గంధకం	"	మిర్చాలు	"

వెలిగారం	2 వరహామెత్తు	మిర్చలు	2 వ. యె.
వెలిగం	"	శొంఠి	"

శు. నేపాలవిత్తులు కి వరహామెత్తు

నేపాల విత్తులను ఖల్వములో వేసి కర్పూరపల్లి అను రసముతో నాలుగు బాములు, అరటిమూలకలను పగులుతో నాలుగుబాములు, అద్దపరపు అను రసముతో నాలుగు బాములు, బొక్కినాన రస ముతో నాలుగు బాములు, వల్లెయిలని రసముతో నాలుగుబాములు, వల్లె గలగర అను రసముతో నాలుగు బాములు క్రమముగ మారి పెసర గింజంత మాత్రముకట్టి యెండించి భద్రపరచవలెను. చిద్దలకు కలుగునట్టి మాండము, అల్లు మాండములను తులసి అను వాడ్చి రసం తీసి ఆ రసము అనుపానముతో ఒకమాత్ర యాయవలెను. మరియొ చిద్దలకు కలుగునట్టి బృహత్తు, తిప్పరము, వాయుభేదమున్నగునవి నివారణము యగును.

ప థ్య ము

కొయ్యతోటకూర, గండిపప్పు, వంకాయ మువగకాయ, మువగకూర ఇట్టివి హితకరములు.

కాదరాక్షస గుటిక

శు. పాదరసము	గంధకము	అభ్రకభస్మము
కాంతము	కామభస్మము	

వీటి సమమూలము గ్రహించి ఖల్వమున నుంచి తెల్లగోతన రసముతో నాలుగు బాములు, తిప్పరీగ కషాయముతో నాలుగు బాములు, చిర్రమూల కషాయముతో రెండు బాములు, తిప్పలా కషాయములో 2 బాములు క్రమముగ మర్చించి ముద్దగతన తెల్లగలి తేనె అను మారి ముంచును కపవతుచ్చి వ్యుత్పముగ పులుఁబెట్టి, ఖల్వ ముందుంచి చిర్రమూల కషాయముతో నాలుగు బాములు మర్చించి మాత్రము కట్టి అనుపాన విశేషములతో వాడిన నల్లిపాక బృహత్తులు, వాల్మీకిములు, కోషణములు ముద్దతేనెని నివారణము.

ధన్వంతరి గుటిక

కొంకి	1 తులం	కుద్రాక్ష	1 తులం
కరక్కాయ	1 తులం	దేవనాభ	1 తులం
మంచి జలకర	1 తులం	పచ్చకన్నూరము	1 తులం
శలవేము	1 తులం	పునుగు	1 తులం
బాకుడు కమాలం	1 తులం	చలవమిర్యాలు	1 తులం

వీనిని ఒక్కొక్క తులము గ్రహించి, పునుగులవ్వు మిగిలిన బానిని ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ ముత్రగా మారి దానితో పునుగును కొద్దికొద్దిగా వేసి కలియ నూరుచు మంచి జలకర కషాయముతో మర్చించి పెనరగించంత మూత్రములేసి భద్రపరచవలెను.

ఇది క్వాఠకాశలను పోగొట్టును, హృదయమునకు బలము నిచ్చును.

చందనాది గుటిక

తుమ్మకగురు	8 బొమ్మలు	యాను ప్రతి	1 బొమ్మ
అతిమధురం	"	చందన తైలం	"
చలవమిర్యాలు	"	అరటిగడ్డలతొరం	"
		కొప్పెళా	"

ముదట తుమ్మకగురును చూర్ణించి కొంచెము వన్నీరుతో మారి, చందన తైలము, కొప్పెళా రిప్ప మిగిలిన స్తుప్తమును చూర్ణించి వజ్రగాఢియమువేసిన బానిని జలముతో కలిపి నూరి, చిదప తైలమును, కొప్పెళాను కలిపి నూరి పెనరగంత మూత్రములకట్టి భద్రపరచవలెను.

ఇది మూత్రసంబంధ వ్యాధులను, పూను మేకమును, మూత్ర నాళముందు కలుగు మంట ప్రణములను నివారించును.

గుటిక ప్రకరణము నమో ప్రము

పులిప్పాణివైద్యము

మాత్ర ప్రకరణము

కస్తూరి మాత్రలు

కస్తూరి	నర్మతూరం	చందనము
అతిమధురం	శలవేము	నీలాంబనం
వన	అవంగం	గన్న రాష్ట్రం
కరక్కాయ	జలకరి	కానికాయ
చలవమిర్యాలు	ఉడికికాయ	కొంకి
వీలక్కాయలు	నల్లజలకర	దాదిన బెక్క
విప్పళ్ళు	అనుపత్తి	వాము
గైరికము	కన్నూరము	కొంగము పైలు
బాకకాయ	గంటుభారంగి	అక్కలకర
పునుగు	మిర్యాలు	కుటువేళ
కరపుప్పి	అయభక్తం	యిన తూరం
మడ్డి వెలిగార భక్తం	కు. మణిశిల	
కు. హింగుళం	పావర్పలవణం	

వీనిని నమభాగము గ్రహించి ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ చూర్ణించి గుంటగలగ రాకు రసముతో మర్చన చేయవలెను.

ముదట మణిశిల ఇంగిలీకము, నీలాంబనము, అయభక్త పావర్పలవణము వీనిని భల్లమునబట్టి గుంటగలగ రాకు రసముతో ఒకదికము మర్చించవలెను. రిక్కా కస్తూరిలవ్వు మిగిలిన చూర్ణమునువేసి మర్చించుచు వక్రమునకు వచ్చిన చిదప కస్తూరి కలిపి మర్చించి చిన్న మూత్రములేసి నీడ నాడించి భద్రపరచవలెను.

వన్ని పాఠ ద్వారములు, విషమ ద్వారములు, బలులు, చ్చెలు, పిల్లలును గొ.తులకలుగు గురిగురి కఫమువలన కలుగునట్టి రోగములు

ఏదిని పోషించును. ఈ రాయమునకు కలము నిచ్చును. తర్లత్రీని కలిగించును.

కఫబాధాధిక్యములే కలుగునట్టి జ్వరములకు కలింగ రాష్ట్రము, మిర్యాల, జలకర వీని కషాయముల అనుపానముతో బ్యాధి బలమును బట్టి దీనమునకు 2 నుండి నాలుగుసార్లు యాయ వచ్చును.

పిల్లల జ్వరములు, దగ్గులు, గొంతులో కలుగు గుళగుళలకు, కల్లరయలపాకు రసముతో నీయవలెను.

మరొక నిధము

కస్తూరి	2 వ. యె.	చలపమిర్యాలు	1 వ. యె.
మంజుమృత్యు	1 వ. యె.	వలక్కాయలు	1 వ. యె.
గోరోజనము	1 వ. యె.	బాణకాయ	1 వ. యె.
కొంఠి	1 వ. యె.	బావతి	1 వ. యె.
వచ్చికయ్యము	1 వ. యె.	మిర్యాలు	1 వ. యె.
లవంగము	1 వ. యె.	పిప్పళ్ళు	1 వ. యె.

కస్తూరితప్ప మిగిలిన వానిని మంచి నీళ్ళు పోసి ఖల్వమున నూర వలెను. పక్వమైనపుడు కస్తూరి కలిపి నూరి పెనరగించిత మాత్రలు చేసి నీడ నెడించి భద్రపరచవలెను.

దాహము, జలుబు, శిరోధారము; వీనికి క్షయముతోను, తమలపాకుతోను యాయవచ్చును. కాంబూలముతో వాడిన నోటి దుర్వాసన, అశర్లము ఇట్టివి తీరును.

గోరోజన మాత్రలు

గోరోజనము	దుప్పికోమ్ము	నలవేము
మల్లవేళ్ళు	ఉసిరిక	కుద్రాక్షలు
మలకార్తి	చండనము	మిర్యాలు
దింబనవేళ్ళు	పిప్పళ్ళు	పన
కొంఠి	ఉత్తరేణివేరు	వెలులి
పత్రిగించలు	కోమ్మిపూలు	కాసిరాయి
పల్లకలకర	వచ్చికయ్యరము	కరక్కాయ
పిరివేళ్ళు	బాణకాయ	రాసికాయ

మాచికాయ	గంబునవేరు	భద్రము ప్రలు
అంబరు	తుంగము పైలు	నట్టివేళ్ళు
మేకకోమ్ము	పునుగు	లేడికోమ్ము
నాగభస్మం	నల్లలేడికోమ్ము	స్వర్ణభస్మం
నీలాంబరం	ప్రవాళభస్మం	టంకణభస్మం
వీనుగుదంతము		

ఈ వస్తువులు నక్షత్రము, వస్తువులను అల్లపురముతో మారి పక్వవశలో భస్మములను ఒకటొకటి వేసి మర్చించి పెనరగించిత మాత్రలు చేసి నీడ నెడించి భద్రపరచవలెను.

ఇది త్రిదోష జ్వరమునకు, కఫబాధాధిరోగములకు, జ్యోమో నియా జ్వరమును హరించును. రక్తవేగమును మిగవరచును.

పిల్లలను గొంతులో గుళగుళ లిగింపుడు. జ్వరము బగ్గు వీనియందు తులసియాను జ్వరముతోగాని, తమలపాకు స్వరస ముతోగాని యాయవలెను. కన్నిచేత జ్వరమునందు, దశమాల కషాయముతో నీయవలెను.

మరొక నిధము

గోరోజనము	1 వలం	కయ్యారం	ఒకటికి ఎనిమిది వలం
బావతి	ఒకటికి ఎనిమిది వలం	పిప్పళ్ళు	"
నల్లకలకర	"	లవంగం	"
బాణకాయ	"	కోమ్మ	"
బాము	"	సుగంధిపాలవేళ్ళు	"
అశిమధురం	"	మిర్యాలు	"
అక్కరాకారం	"		

ఈ వస్తువులను కానాకు రసముతో ఒకటాము మారి పెనలు ప్రమాగాము మాత్రలు చేసి యెడించి భద్రపరచవలెను. క్షయ తప్తబడిన బ్యాధులు తీరును.

తుంకుమృత్యు మాత్రలు

తుంకుమృత్యు	1 వలం	గంధపువడి	అర వలం
కొంఠి	అర వలం	కరక్కాయ	అర వలం

విష్వక్కు	అర పలం	కానిక్కాయ	అర పలం
మిర్యాలు	అర పలం	ఉసిరికాయ	అర పలం
కాజికాయ	అర పలం	దేవదాన	అర పలం
అవంగమా	అర పలం	కుటుకరోహిణి	అర పలం
నిలక్కాయ	అర పలం	గోరోజనం	అర పలం

నీటిన్నిటిని పండ్ల రసముతో 6 బాము, అల్లపు రసముతో 4 బాము, నాకుడపండ్ల రసముతో 2 బాము నూరి పెనలంత మాత్రలు కట్టి నీటి నొడించి భద్రం చేసెదను. తేనె, స్వస్థము ఇవి అనుపానములు, శీతలము, దప్పి ద్వారము, ఇవి నివారణయగును

కోదాసుడి మాత్రలు

శొంఠి	1 తులం	కటుకరోహిణి	1 తులం
మిర్యాలు	"	ఇందుద్ర	"
నల్లికాయ	"	శుంఠి పెరిగారము	"
నల్లజలకర	"	శుంఠి ప్రతాళకము	"
చిత్రమాంబ	"	శుంఠి నాభి	"
ఇంగుళికం	"	హారతి కర్పూరము	"
నల్లి గంధకం	"	శుంఠి నేపాలకర్ప	"
మణిశిల	"	పాదరసము	"
విష్వక్కు	"	చిట్టాపాదం పవ్త	5 తులం
కరక్కాయ	"	అమృతపు పవ్త	5 తులం
కానిక్కాయ	"		

నీటిలో చూర్ణించవలసిన కానిని చూర్ణించియు మిగత వస్తువులను కుల్కమునొంది కాలువలె మర్చించి క్రమముగ చూర్ణములను కలుపుచు సూరవలెను, నీటిలో రసముతో నాలుగు బాములు, గుంట గలగరాకు రసముతో అరు బాములు, నిమ్మపండ్ల రసముతో మూడు బాములు, అల్లపుతో అరు రసముతో ఒక బాము క్రమముగ మర్చించి మిరియము ప్రమాణము మాత్రలుచేసి యొడించి భద్రం చేసెదను.

శుంఠిగోగులకొద్ది అనుపానము, కోడిర బారములకు అచ్చరి అనురసము అనుపానము, రక్తశేషికి కాజికాయచూర్ణము అనుపానము

అత్యుష్ణమునకు చీలగింజరసం అనుపానము, శ్యామకానకు తగరాకు రసము అనుపానము, కడుపుబ్బరములకు అవునీయ అనుపానము, గ్రహణిభేదులకు అవునీయ అనుపానము, ప్రమేహముల నిర్గుండి రసము అనుపానము, మేహప్రమేహములకు అవుచాలు లేక మేక చాలు అనుపానము, ఖాతువృద్ధికి నొండాకు రసము అనుపానము, కృశకరీరులకు తేనె అనుపానము, కంతం రొమ్ము బొంగుకు శొంఠి మిర్యాలు విష్వక్కుపాడి అనుపానము, ముఖవశీకరణకు పత్తికకు రసం కాంబూము అనుపానము, కౌల గుల్మరోగములకు మునగ రసముతో నీయచేర్చి అనుపానము, మూలబారములకు ముల్లంగిరసము అనుపానము, దీపనము కలుగుటకు వేసిళ్ళు అనుపానము, కన్నీ పాతములకు ఉమ్మెత్తాకురసము అనుపానము, భోగములకు పాంబ్రాణిటకు రసము అనుపానము, వాతాధిక్యమున చక్కెర అనుపానము, అంద పాతబ్బరములకు గచ్చాకురసము, అనుపానము, విరేచనములకు కట్టి కెడ్డలరసము అనుపానము, బ్బరములకు శిరీసోద్బలకు గుంటగలగ రాకు రసము అనుపానము, కలికము చేసిన శిరోభాగము వదలును గ్రహణిభేదులకు అత్రె పెరుగు అనుపానము, వాతబ్బరములకు ధని యాలు లేక శొంఠి కషాయము అనుపానము శ్లేష్మబ్బరములకు త్రికటుక అల్లపురసము అనుపానము పిత్తిబ్బరములకు శొంఠి కషాయము అనుపానము, నీతుడు రోగములకు మగంధిపాల కషాయము అనుపానము, చిత్తేభమున పంచదార అనుపానము, రక్తులకు త్రికటుక కషాయము అనుపానము, అశిదాహములకు జలకర అనుపానము, ఉష్ణమునకు చక్కెర జలకర కషాయము అనుపానము, వాపులకు వన కషాయము అనుపానము, పుగుగు విషములకు నిమ్మపండ్ల రసము అనుపానము, నిమ్మలనూ నతోకలిపి కలిపి వేర్చి కట్టి పూలు మానును మూలబ్యాధి అంకములో అనంబులో రాయవలెను.

మర్రిచి త్రిసముల చూర్ణముతో కలిపి యా మందును యిచ్చిన గొడ్డాండు సంరాసకంతులగుదును.

ఈ అనుపాన నిశేషములతో ఈ యావధమును సేవింప చేసిన ఆయా రోగములు తప్పి వయదుగును ప్రత్యేక నివర్తనము.

హింగుళాది మాత్రలు
(సకలవిధ జ్వరములకు)

	1 పలం	కరకామ	1 పలం
రోహణశ్మం		శంఖసామాము	"
కర్పూర శ్మం	"	తాళకం	"
కుం గంధకం	"	వసనాధి	"
కుం పాదరసం	"	మిర్చాలు	"
కలుకురోహణి	"	పిప్పళ్ళు	"
వైడిసారవిత్తులు	"	శొంఠి	"
కుం నేపాళవిత్తులు	"	తెల్ల గంటనవేళ్ళు	"
వసుపు ఉమ్మల్లవిత్తులు	"	తెల్ల తెగడవేళ్ళు	"

ఈ వస్తువులను ఖల్వమునబెట్టి కమ్మరాకు రసముతో వడుచినములు మర్చించి మిరియముల మాత్రలు చేసి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను. ఎట్టి జ్వరమైనను ఒకమాత్ర చేడిసికు ఆకు పానముతో పుచ్చుకొనవలెను. విరేచనమైనపుడు వేడినీళ్ళు అన్నము పథ్యము. దినమునకు మూడుపూటలు సేవించవలెను.

మహాహింగుళాది మాత్రలు (ప్రసిద్ధ యోగము)

	కాలు పలం	కుం నేపాళవిత్తులు	కాలు పలం
ఇంగ్లీకము		తెల్ల తెగడవేళ్ళు	"
మిర్చాలు	"	ముద్ద విత్తులు	"
కరకామ తెరడు	"	పాదరసం	"
వసనాధి	"	గంధకం	"
పైంథర తవణం	"	చిత్రమూలం వేళ్ళు (పచ్చడి)	"
తెలిగారం	"	శొంఠి	"
పిప్పళ్ళు	"		"

ఏవిని ఖల్వముననుంచి తొలగెముడు పాలతో మర్చించి మిర్చాల ప్రమాణము మాత్రలు కట్టి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను. ఎట్టి జ్వరమైనను పూటకు ఒకమాత్ర చొప్పున వేన్నీళ్ళ ఆకు పానముతో సేవించవలెను. తొలగజ్వరములు, పాత జ్వరములు, నన్ని పాతజ్వరములు నివారణయగును.

భూపతి మాత్రలు

నాధి	1 పలం	శొంఠి	1 పలం
పాదరసం	"	పిప్పళ్ళు	"
నల్లికాయగంధకం	"	మిర్చాలు	"
ఇంగువ	"	కుం నేపాళవిత్తులు	"

ఏవిని ఖల్వమునబెట్టి చిత్రమూల కమాయముతో వడుచినములు మర్చించి మిర్చాలంత మాత్రలుకట్టి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను. అల్లపుంసము ఆకుపానముతో ఒకమాత్ర చొప్పున మూడుపూటలు యిచ్చిన నన్ని పాతజ్వరము మొదలు పామాస్య జ్వరమువరకు, నాలుకలో కలుగు నొండ్లు, గుల్మం, క్షయజ్వరము అన్నియు తీరును. రోగభయమెరిగి పథ్యం పెట్టవలెను.

పుష్పమణి మాత్రలు

(మహాపాతముల కపూర్ణమైనది)

కుంకుమపువ్వు	5 వ. య	ముసగవేరు తెక్క	2 వ. య.
గోరోదనం	4 "	కాంతసింధూరం	2 "
వచ్చామూరం	3 "	వశంత ఇంగిలీకం	2 "
చలనమిర్చాలు	2 "	రససింధూరం	2 "
సుకంఠ పాలతెరడు	2 "	శ్మరవకమూరం	2 "
తెల్ల తెగడవేరుపట్ట	2 "	అక్కలకర్ర	1 "
గొలిమడివేరు	2 "	మిర్చాలు	1 "
చిత్రమూలవేరుపట్ట	2 "	శొంఠి	1 "
అరిమధురం	2 "	నన్నపిప్పళ్ళు	1 "
నలకాటిగడ్డ	2 "	చంగల్యశోఢం	1 "

ఏవిని ఖల్వముననుంచి స్వర్ణగంగర రసముతో 4 వాములు మర్చించి,

చిత్రమూల కాలు పలం, మిర్చాలు కాలు పలం, తెల్లకాడిక తెక్క కాలు పలం నలియగొట్టి కమాయము కాది; ఆ కమాయముతో ఒక ము మారవలెను. తర్వాత నుంతుడుకాయప్రమాణం మాత్రలుచేసి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను.

మాత్ర వికటి పొడిలేసి పంచదార అణిపానముతో పుచ్చు కొనిన, మేహాశ్మరములు, మేహాదాహములు మేహానాప్తములు, మేహ పొడలు, ఇవి యివి యివి కను స్తమేహములు, మలబద్ధకము, ఇవన్నియు నివారణయగును.

శర్మార మాత్రలు
(తాంబూలముతో సేవించుట)

బాజికాయ వరహాయెత్తు	చలవమిర్యాలు	1 వరహాయెత్తు
బాపత్రి	అవంగము	8
అశ్మలము	కస్తూరి	అర వరహాయెత్తు
వీలకులు	కంకుమపువ్వు	అర వరహాయెత్తు
కోష్ఠ	పచ్చకర్పూరం	అర వరహాయెత్తు
చందనం		

ఏనిని ఖల్వముననుంచి కోష్ఠతో మర్చించి మిరియము ప్రమాణము మాత్రలు కట్టి యెండించి భద్రపరచవలెను. ఏనిని ఒకమాత్ర చొప్పున తాంబూలముతో సేవించిన ముఖపశీకరత్వము శరీరకాంతి, సోజిమర్పాదవి పంటినాప్తి, అస్మిమాంద్యము, అశక్తియు శైత్యము ఇట్టివన్నియు తీరును. పథ్యము లేదు.

అమృత గంధవి మాత్రలు

శుం. రింకం	1 వరహాయెత్తు	అముదపువ్వు	2 వరహాయెత్తు
శుం. వెలిగారం	1 వరహాయెత్తు	శుం. నేపాళపువ్వు	4 వ. యె.

ఏనిని ఖల్వముననుంచి వచ్చిపీళ్ళతో మారి గుళువెండ ప్రమాణము మాత్రకట్టి నీటి నెండించి భద్రపరచవలెను. చల్లని అలము అనుపానముతో ఒకమాత్ర యిచ్చిన సుఖభేదియగును. అధికముగ భేదియైన వేన్నీళ్ళు త్రాగిన కట్టును.

కలరా నివారణ మాత్రలు

మిర్యాలు	ఇంగువ	నల్లమెండు
ఇవి ఒక్కొక్కటి పాతిపీడనువలయుగహించి నుంచినీటితో ఖల్వమున తాగుగ మారి 12 మాత్రలు కట్టి అర్ధగంట కొకమాత్ర		

చొప్పున నిచ్చిన శేతి నిండిపోవును. 7 వయస్సు మొదలు 24 వయస్సు గలవారలకు అర్ధమాత్ర చొప్పున నీయవలెను.

బిడ్డలకు కలుగునట్టి మాంద్యమునకు

కొంతి	1 వరహాయెత్తు	కాబేలుచెరడు	1 వ. యె.
పిప్పళ్ళు	1	కటుకుకోషిని	1
మిర్యాలు	1	కాయవిశంక	1
బాము	1	ఇంగువ	1
సైంధవఅవణం	1	శుం. నేపాళపువ్వులు	1

ఏనిని మెత్తగామారి గురిసింజప్రమాణము మాత్రలుకట్టి నీడ నెండించి భద్రపంచి అవికాకును వాడ్చి పిండినానము అనుపాన ముతో 1 లేక 1 1/2 మాత్ర యిచ్చిన బిడ్డలకు కలుగునట్టి మాంద్య ముంతయు తీరును.

సింధూర వటి

రససింధూర 1 తుం. అంగణం 1 తుం. శుం. గంధకం 1 తుం. బూతుగబంక 1 తుం. యాంబువులు అల్లం. నిమ్మ నల్లపుమ్మెత్త అకులు ఏటి రసములతో ఒక్కొక్కరొక మర్చించి చిరికండిసింజ మోతాదులు పూటకొకటి చొప్పున వాడుచు దీని గంభీర చర్మము. అకుచులు, పీకరించులు, అస్మిమాంద్యములు, మొదలగు గర్భిణీ క్ష్యాధులు నశించి సుఖప్రసవమునకు హేతువగును.

స్థంభవాది గుటికలు

శుం. ఇంగిరీకం 1 తుం. గంధకం 1 తుం. బాజికాయ, బాపత్రి అశ్మలకర, చందనంచూరు కొంతి, పిప్పళ్ళు, అవంగాలు, యాంబువులు ఒక్కొక్కటి 1 తుం. నల్లమెండు 9 తుం. ఇవి అన్నియు గంజాయి అను నీటితో బాగా మర్చించి 2 గురివెండ సింజలంత మాత్రలు చేసి రాత్రి 1 మాత్ర వేసుకొని పాలు అన్నం భుజించిన వీర్యము స్తంభించును యీ మాత్రలు 6 దినములకు ఒకమాత్ర చొప్పునవాడేది మధురాహా ములు తీసుకొనుట, శ్రీగంధ లేవనము, సుగంధ తాంబూలము మొదలగునవి వాడవలెను.

మాత్రల ప్రకరణము సంపూర్ణము

శ్రీ శక్తి
వసిష్ట ప్రోక్త మగు

పులిప్పాటివైద్యము

ఘృత ప్రకరణము

(ముఖ్యమైన సూచనలు)

కొవడ ద్రవ్యముల గుణమును ఘృతమునకు కలిపించుట యీ ప్రకరణమున వివరింపబడినది. ఈ ఘృత ప్రక్రియలో ద్రవము కల్పము, ఘృతము ఇవి ముఖ్యములు.

ద్రవము

ఆయా యోగములందు వివరింపబడిన విధమున ద్రవముల యొక్క నిజరసమునుగాని, కషాయమునుగాని పాలు, గోమూత్రము మున్నగునవి ఘృత పోషకములనకు వాల్చు యోగములుండవలెను.

కల్పము

ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన ద్రవ్యములను, వచ్చిన మైన నీళ్ళు కలుపవలెను. మొదటి అయిదో నీళ్ళుకలిపియు మిక్కిలిగామూరి కలుపవలెను.

ఘృతము

ఘృతమనగా గోఘృతము. కొన్ని కొవడ యోగములందు మేకనయి చెప్పబడియున్నది. కొవడ యోగములందు యేది చెప్పి యుండిన దానినే ఉపయోగించవలెను.

చాక విధానము

చాకమున కుపయోగించు చాత్రలో ద్రవములను, కల్పమును ఘృతమును పోసి బాగుగ కలిపి మధ్యాహ్నం చాకము బట్టవలెను. చాత్రలో సగము ఖాళీగానే యుండవలెను. అంతకు మించిన మంట యొక్కవయినపుడు పొంగిపోవును. పొంగునపుడు కళాయి గరిటతో కలుపుచుండవలెను. చాకము అడుగు బట్టకుండునటులు చాగిత వహించవలెను.

చాక పరీక్ష

ఘృతమును నివ్వపై ఒకచుక్క వేసిన చిట్టపట్ల శబ్దములేక భగ్గున ముందవలెను.

కల్పమునుదీసి వేళ్ళతో నలిపిన అంటుకొనకుండ నుండ వలెను. మరియు నివ్వపై వేసిన భగ్గున ముందవలెను.

చాకము పక్కమైనపుడు కల్పము అడుగునకు పోయి ఘృతము పైకి తేలును. అపుడు నప్పటి గుడ్డలో వడపోసి ఘృత మును గ్రహించవలెను.

అశోక ఘృతము

అశోకపట్ల కషాయము 16 పరిమాలు

చీరకర కషాయము 16 పరిమాలు గుంటగలగర రసం 16 ప.

లియ్యపు కడుగు 16 పరిమాలు మేకపాలు

కల్ప ద్రవములు

చాంతేళ్ళు	2 తులం	అశోకపట్ల	2 తులం
సారచెట్టుపట్ల	"	క్రాశి	"
చిట్టికపండ్లు	"	చిల్లికీరకేళ్ళు	"
మానిపసుపు	"	చిత్రీకేళ్ళు	"
అతిమధురం	"	పటికబెల్లం	82 తులం

కల్పద్రవ్యములను పటికబెల్లము తప్ప కాగుగ మాత్రమే వలెను ఆశోకపట్ట, పంకజ 16 పలములు గ్రహించి దంచి 128 పలముల బలముతో పోసి వాల్లవభాగము మిగులునలుల దింపుకొని వడియనోసి ఆ కషాయమున ఆవునీయ 16 పంములు, బియ్యపు కడుగు మేపిపాలు, గుంటగంగరాకు రసము కల్పద్రవ్యమును పోసి కాగుగ కలిపి బాధ్యాన్ని చే వందవలెను పటికబెల్లము పొడినికలుప వలెను పక్వదశలో దింపుకొని ఘృతమును భద్రపరచవలెను

ప్రయోగ విధానము

వంధ్యాబోషముగల స్త్రీలకు యీ ఘృతమును 20 చుక్కలు ఆవు పాలలోపోసి, నేవించేసి శతావరి రసాయనము కాలు తొలము భోజనానంతరమున పుచ్చుకొని తేసిన వంధ్యాబోషము నివర్తియగును.

మరియు స్త్రీలకు గలుగు నడుస్త ప్రదరరోగములు నయమగును.

చందనాది ఘృతము

శ్రీ గంధపుతెక్క 2 దీక్షలా పంకజాట్టి 27 శేర్ల మందినీళ్ళు పోసి అష్టభాగము మిగులునలుల కాది వడపోసి యించుకొని :-

చలవమిర్చాలు కాలు పలము	4 పంకపట్ట కాలు పలము
శొంఠి	వలగులు
కాజికాయ	"

వివిధి నూరి కషాయములో కలుపవలెను మరియు పొన్నగంటియాకు రసం కాలుపడి బిల్వారురసము కాలుపడి కాచాకు రసం పైడికంగటిపూలరసం

వివిధి కూడ అందులో కలుపుకొని ఒకపడి ఆవునీయ చీనా కలకండ్ పడి పలములు పొడిచేసి తేసి పొన్న కల్పించి కాది పాకమున దింపుకొని ఘృతమును గ్రహింపవలెను పూటకు అర్థతొలము చొప్పున 2 పూటలు ఆవుపాలలో పుచ్చుకొని మేహగుంబంధ రోగములు, వాల్మీకిరసములు మోసును ఇచ్చాపక్వము.

ప్రహీర్ణ ఘృతము

సరస్వతీ అకు (వల్లారి సమూలము కాగుగకడిగి దంచి తీసి)

నిజరసము	64 పలములు	విప్పళ్ళు	1 తులం
ఆవునీయ	16 "	బామునిశంగము	"
మించిపసుపు	1 "	పైంథవలవణము	"
ఉసిరికెడవ్వు	1 "	పటిక బెల్లము	"
తెల్లతెగడ	1 "	వడ	"
నూరలు కరకాయ	1 "		

పటికబెల్లము, అవణము తప్ప యితర వస్తువులను నూరి కల్పము చేసికొని అన్నిటిని కలిపి మధ్యాన్ని చే వండుచు బెల్లము, అవణము నూరి పోసి పక్వసమయమున దింపుకొని ఘృతమును గ్రహింపవలెను. ఒకతొలమునుండి 2 తొలములవరకు ఒక కౌన్పు ఆవు పాలలో చేసి 2 పూటలు నేవించిన జ్ఞాపకశక్తి కలుగును. కృతకర్మము మానును. బుద్ధి వృద్ధియగును.

యోగరాజ ఘృతము

ఆవునీయ	4 పళ్ళు	సుగంధపాలవేడు	2 పలాలు
ఆవుపాలు	1 ప.	అరియధురం	"
కొబ్బరినీళ్ళు	4 ప.	యేనులు	"
భిక్షూరపుపండ్లు	5 పలాలు	తంగిల్యకోడ్లు	"
ద్రాక్షపండ్లు	8 "	జలకర	"
దోసవిత్తులు	8 "	లవంగాలు	"
నూగుబోషవేళ్ళు	5 "	వేలతాటిగడ్డ	"
చిరియూర	8 "	అమృతబిల్లి గడ్డ	"
చంపకపువ్వు	5 ప. యె.	పొన్నగంటి	"

ఈ ద్రవ్యములను నూరి 8 పళ్ళు నీళ్ళలో పోసి అష్టభాగము కషాయము దింపుకొని వడియపోసి పాలు నీయ కలిపి ఘృతపాకమున దింపుకొని టీ స్పూన్ ప్రమాణము రెండుపూటలు నేవించిన మేహ రోగము అన్నియు మాని, శరీరమునకు కొత్త తేజస్సు నిచ్చును.

కల్యాణ ఘృతము

చేదుపుచ్చ సమాఖం	దేవదారు
మానిషసుపు	ఏలక్కాయ
వాగ శేనరాలు	ప్రశ్నికర్ప
తానికాయ	చంగల్యకోష్ఠ
వల్లసుగంధికాల	మంచినీ
వామిడు	కూతురులుడను
తాళిపత్రి	కాలిపర్పి
తెల్లసుగంధికాల	నేపాళపువేళ్ళు
కరక్కాయ	రక్తచందనం
ఉసిరికపప్పు	పద్మకము
ప్రేంభణము	దానిమ్మ
మల్లెపూలు	గంధితగరం
బాముడిశంకం	మంచినసుపు
నల్లకలవ	లేనుకలు

ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క తులము చొప్పున గ్రహించి చక్కగ వలగగొట్టి 40 తులముల జలముపోసిమారి వడియలోని కలుపవలెను. పారము పూర్తిగ వచ్చునటుల చూడవలెను. ఇందులో ఆవునీయి 16 పలములుపోసి మిక్కిలి చేత వండవలెను. పాకమునకు వచ్చిన తోడనే దింపుకొని ఘృతమును భద్రపరచవలెను.

పూటకు 1 తులమునుండి 2 తులముల వరకు, ద్వారమును పోగొట్టును విషమును హరించును, అపస్మారము, మూర్ఛ సంధ్యా రోగము వీనిని పోగొట్టును, వాతమును ఖండించును, అకలిని కలిగించును. అలవర్ధకము

శరీరము కృశించుచు దగ్గుగలవారికి ఒకపావు తారిన మేక పాలలో 20-చుక్కలు ఘృతమునుపోసి పుచ్చుకొనిన కృతకర్మము మారి పుష్టి నొచ్చును.

వయస్సువచ్చిన బాలికలు, శరీరపుష్టిని పొందక కృశించు చున్న వారలకు, వారి తర్జిత క్షిణిబట్టి వరక తులము మొదలు కాలుతులము వరకు అర్జ్యగంధి ఘృతముతో యీ కల్యాణ ఘృతము వరక తులము చొప్పున కలిపి తాటి కలకండ్లతో నేవించిన శరీరపుష్టి కలిగి పక్వమును బొందుదురు.

గర్భణీస్త్రీలు బలహీనముగ నేండిన, ఉదయం వరక తులము ఘృతము వరక బెల్లం కలిపి నేవించిన బలవంతు లగుదురు. గర్భవ శత్రువు అలమును జేంది సుఖవనక మేర్పడును. ప్రతివాడు మందలము (40 దినములు) నేవించవలెను.

కామగ ఘృతము

(మేహ కారకములకు, వ్రణములకు)

కామగపాలు	కాలు పడి	కు. నేపాళనిత్తులు	1 వ. యె.
కొబ్బరిపాలు	"	కోపురకకర్మూరము కాలు వ. యె	
అవుపాలు	"	అవునీయి	కాలు పడి.

నేపాళనిత్తును, రకకర్మూరమును మెత్తగనూరి పై పాలలో కలిపి నేయిపోసి పొయ్యి కెక్కించి పాకపదమున దింపుకొని ఒక తులమునుండి రెండు తులములవరకు ఘృతమును నేవించవలెను.

ఈ యావధి నేవనవలన మేహవ్రణములు, మేహకారకము, వాతములు, నోటిపుండు, నాళివ్రణము, నీరుమతుకు, తెలుపు, పసుపురోగములు కొంత జాగ్రత్తగా, మున్నిగాంచి తీరును.

పథ్యము : — చింతపండు మూసవలెను. నేయించిన కంది పప్పు, చంకాయ పిండెలు. వేస్పిళ్ళ అన్నం మువగకాయ ఆవు పాలు, తియ్యికోటకూర ఇవి హరికరములు.

సుకుమార ఘృతము

తెల్లగరికేడు	400 తులములు	మనుకాల	40 తులములు
మయూకుపాప	4	పెన్నకుగడ్డలు	40
కోలపాప	4	ఆముదపువేళ్ళు	40

పాత్రలు	4 తులములు	పిల్లనీచర	40 తులములు
మొలగ	"	ఉళగడ్డి	"
పల్లెకు	"	దర్శ	"
మాలేడు	"	రెల్లు	"
పెన్నుమ్మడు	"	కాళగడ్డి	"
తక్కిలి	"	చనకువేళ్ళు	"
కలిగొట్టు	"	కల్ల-కగడ్డి	"
దుందిలము	"		

ఈ ద్రవ్యములను దంచి 82 పడుల నీళ్లుపోసి ఒకటికి ఎనిమిదవ భాగముగ కషాయముగాది దింపుకొని వడియలోసి అందులో చిట్టా ముదము 16 పలములు, 82 పలముల ఆవునీయి, ఆవుపాలు 82 పలములు, పాతబెల్లము 8 పలములువేసి,

పిప్పర్చు   శొంఠి
అతిమధురం   ద్రాక్ష
కాయ   మోడి

పైంధవలవగాము నీనిని ఒక్కొక్కటి 2 తులములు గ్రహించి మోతగ నూరి కల్లముతోపి పైబానితో కలిపి పాకము అట్టి ఘృత పాకమున దింపుకొని ఘృతమును గ్రహించి భద్రపరచవలెను.

పూటకు ఆర్ద్రతులమునుండి, రెండుతులములవరకు ఒక బొమ్మ కాదిన ఆవుపాలలో జకరాన్నిచిట్టి యాయవలెను.

ఇది గుల్మరోగములు, ఆర్శోరోగము, యోనిరోగము, శుభ్రురోగములు, శోథ, మలబద్ధము నీనిని పోగొట్టును. మందిలమును ఆకలిని, కలిగించి దృఢత్వము నిచ్చును. ఇది బానిక్కు-వంటిది.

ఘృత ప్రకరణము నిమాప్తము

శ్రీ ర శ్చ

ప సి వ్య ప్రో క్త మ గు

పులిప్పాణివైద్యము

తైల ప్రకరణము

ముఖ్య సూచన :—పర్వపాథాగముగ తైలమువగా నుత్పల సూనె యనియే యర్థము. కాని అముదము, కొబ్బరినూనె మున్నగు సూనె లన్నిటిని తైలమనియే వాడుచున్నారు.

బొవధ ద్రవ్యములచే కలిపి పక్వముకేసి ఆయాద్రవ్యగుణము లను తైలమున కల్పవట్లు చేయుటయే యీ యోగవిధానము

ఘృతమునకు వధేనే తైల పాకమునకును ద్రవము, తైలము, కల్లము ఇవి ముఖ్యములు.

ద్రవము

ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన బొవధులయొక్క నిజ రసము లేక కషాయము, పాలు, తిదకము, గోమూత్రము ఇవి తైల మునకు నాలుగు భాగము లెక్కువగ నుండవలెను.

తైలములు

ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన తైలమునే (తెలతైలము, అముదము, కొబ్బరినూనె) వాడవలెను.

కల్లము

కల్లము తైలపు ప్రమాణమునకు నాల్గవవంతు నుండ వలెను. పచ్చద్రవ్యమైన మూలికయందు మత్స్య, గడ్డి ఇవేవియు లేకుండ శుభ్రపరచి రసము నీయవలెను.

చాకము

తైలము, కల్పము, ద్రవము ఇవన్నియు కలిపి చాకమునకు సముదాయము చేయవలెను. చాకమునాటి పెరియ్యగ నుండవలెను.

అన్ని

తైల చాకమునకు మొక్కవక నుంటున్నదానికూడదు మొదట దీనిని నుండవలెను. తర్వాతను మధ్యాన్ని నుండవచ్చును, మధ్యాన్ని పనికిరాదు, వెచ్చుదిగ కానుచుండిన ద్రవ్యములను తైలమున కలుపును మంట లభింపజేసిన తైలము పొందవచ్చును.

చాకము

తైలచాకము తయారు చేయునపుడు తైలముతో కలిపిన ద్రవములను అవిరిగ పెరియ్యవచ్చును. తైలముతో కలిపిన జలము తగ్గి పోవు కొంతయు చాకపిరిని పొందును. చాకము సిద్ధమైనపుడు తైల బాగున వచ్చును, ప్రమాదుగ నీటి కల్పము, తైలము మిగులము, అప్పుడు కల్పము గట్టివచ్చును. అట్టి సమయమున తైలమును గాని కల్పమునుగాని కొద్ది ప్రమాదము చేసి నివ్వవలె చేసిన చిట్టపట అనగ భగ్గున ముడుచు తప్పదు తైలమును దింపుకొనవలెను. ఇది విధ్యుదామిగులు కల్పము మూడుండి గట్టిగ చేసినవరకు నుంచిన ఖర చాకమగును. కల్పము మూడిన దగ్గరచాకమగును. తైలమును మెధ్యచాకమునకే తయారు చేయవలెను. కఠినతర తైలములను ఖర చాకమున దింపుకొనవలెను. మూడిన చాకము పనికిరాదు.

తైలము తయారైన చిర కారము తర్వాత దానిని వాడవలెను.

కలిగింది తైలము

(గుల్మరొగములకు)

పిటిపుచ్చకాయల రసం	3 శేర్లు	చలవమిర్యాలు	1 పలం
గోమూత్రం	3 శేర్లు	యజ్ఞాక్షరం	1 పలం
మీకమూత్రం	1 1/2 శేర్లు	చిరచివుచ్చు	1 పలం

వంటాముదము	2 పిశేలు	వలకులు	1 పలం
బాకుడువేరు	1 పలం	కురాసానిబాము	"
గజపిప్పి	"	కరక్కాయ	"
కల్లురస	"	త్రికటుంగ	"
వెలిగారం	"	గాజిరస	"
బాటువిశంగాలు	"	వజాక్షరం	"
నందిరిశవపు వేళ్లు	"	అష్టాక్షరం	"
యిందురస	"	ఒలిచిన తెల్లకడ్డలు	"
బాటిలాగు రసం	1 శేరు	తెల్లగలిశేరువేరు	"
పచ్చివసుపు రసం	1 శేరు	అల్లపురసము	"

కల్ప ద్రవ్యములను మెత్తగ నూరుకొని రసముతో అముదము కల్పము కలిపి పొయ్యి నెక్కించి చిన్న మంటతో చాకమగునటుల చూడవలెను. ఈ యావళమును పది దినములు నీలించిన మహా ద్రవము. మాంబల్లులు, వాతములు, పీడ, శూలము, గర్భవారములు అన్నియు నివారణమగును.

1 తులమునుండి 3 తులముల వరకు శరీర బలమునుబట్టి నీలించవలెను.

అనుబాధ తైలము

మునగచక్క	1 తులం	చంగల్వకోస్తు	1 తు.
కొంకి	"	(ఇవి లక్క ద్రవ్యములు)	
అవాలు	"	తెల్లగుడ్డిము	1 తు.
చేనడాడుచక్క	"	చింతాకు రసము	16 తు.
పుల్లిపాయ	"	మధ్యలమాన	16 తు.
వన	"	పెరుగుమీద తేరినది	16 తు.

కల్ప ద్రవ్యములను మెత్తగ నూరుకొనవలెను. గుడ్డిలమును మెత్తగ పొడి చేసుకొనవలెను. రసములు నూనె లక్కము కలిపి మధ్యాన్ని చేర వండవలెను. పక్షమైనపుడు దింపుకొని వడియలోని కద్రవరచవలెను.

వర్ణములకర	అరవలం	భారంగి	అరవలం
రాజీశెల్లం	కాలువలం	అక్క-అక్కర	"
జాపత్రి	1 వ. యె.	అతిమధురం	"
నూరసానివామ	1 వ. యె.	తెల్లగడ్డలు	"
జాజికాయ	1 వ. యె.		

ఈ వస్తువులను కల్పమువేసి పై కవముతోగలిపి వంటవేసి పాకమున దింపుకొనవలెను. కరప్పాణిగల పిల్లలకు నాలుకయందు రాస్తూ వచ్చిన మాంధ్యము, కరప్పాణి, గడ్డ, తీట, వాయురోగములు మూడును.

గర్భిణులు పక్వతుగ అర్ధమూసే జొవకమును సేవించిన గర్భస్థ బిడ్డకు వాతరోగము లంటవు, మాంధ్యము, కరప్పాణి దరిచేరవు.

పెద్దవాడుకూడ సేవించనచ్చును వాతరోగములు, మలబద్ధ కము, గుల్మరోగములు, పొడలు, కర్షు ఇవి తీరును.

హింగు త్రిగుణ తైలము

ఇంగువ కల్పము 1 తులం   ఉల్లిపాయలరసం 20 తులం
పైంధకలవనము 3 తులం   నీళ్ళు 36 తులం   అముదము 9 తులం

అన్నిటిని కలిపి విధిసకారము కాచి పక్వమునడిచి ఇద్ర పరచవలెను. కల్పమును అముదము కలిపి మారిన తేజామువలె నగును.

ఇది 1 తులమునుండి 4 తులములవరకు వాడవచ్చును.

వేడి మేకపాలలో 4 తులముల తైలమును వేసి త్రాగిన వాతరోగము నయమగును.

వాము, వాయు విరోగము కషాయముతో వేసి త్రాగిన, క్రిమి రోగము, అగ్నిమాంధ్యము గుణమగును. వాతపు నొప్పులకు పై స రాయవలెను. అందవృద్ధిని, నొప్పినిగూడ పోనడచును.

అశ్వగంధాది తైలము

చిట్టాముట్టివేరు   6 పలములు   పుడకంక్క   6 పలములు
కన్నుకుగడ్డ   6 పలములు.

పై వస్తువులను దంచి 16 పానుల నీళ్ళలోని నుధ్యాగ్ని చేత కాచి కాలవంతు కషాయము దింపుకొని తుండు,

మత్స్యలనూనె 16 పలములు పెరుగుమీడి తేరిన నీరు 2 పళ్లు
సన్న రావ్వు   చందనం   వట్టివేళ్ళు   సుగంధిపాల
కమ్మనాలు   మంజిష్ఠ   అతిమధురం   మానివసుపు
జేవదాకుచక్క   రేణుకలు   తుంగను పైలు
చంగల్యకోళ్ళు   అంగుళాచక్క   కసుపు
కలవచుంపలు   సకాప   నాగర కేరకములు

ఇవన్నియు ఒక్కొక్కతొబము వంతున గ్రహించి దంచినట్టితో మారి కల్పమువేసి కషాయముతో కలిపి బుగిలిన వస్తువులను కూడ కలుపుకొని నుధ్యాగ్నితో తైలపాక విధి కాచి తైలమును దింపు కొని ఇద్రపరచవలెను.

పూటగు కాలుతులము వంతున ఆవుపాలలో సేవించవలెను. వాతములకు, పిత్తములకు ఖండించును శరీరమునకు బలము కలు గును. పుండు ఉబ్బులములు గూడ గుణమగును.

కృశించినవానికి సానాభ్యంగములకు నీని నొవయోగించిన, బలము ఉత్పాదము. పుష్టినిచ్చును. పరణులకు పలుత్వము లేని వానికి అభ్యంగము చేయించి వేనిళ్ళలో స్నానము చేయించ వలెను.

చందనాది తైలము

మంచి గంధపుచక్క	భారీపువ్వు	రక్తచందనం
ఎరగల్గేటవేళ్ళు	చాచినచక్క	కృష్ణాగకుచక్క
జాంతికయ్యారం	బటామాంసి	పద్మరావ్వు
ఇద్రము పైలు	వట్టివేళ్ళు	కుంకుమపువ్వు
రేణుకలు	కూతులుబుడమ	అకుపత్రి
ప్రేంభునపువ్వు	నాగ కేరకాలు	అవంగము
సరళ జేవదాకులగుతు	చలవమిరియము	జాపత్రి
మసాచిగుగ్గలం	పెద్దయోలకులు	జాజికాయ
సద్దరసము	చిన్నయోలకులు	వల్లచందనం
జేవదాకు	నందిపర్వవృక్షాలు	

ఇవన్నియు ఒక్కొక్కటి క్క తులము వంతున గ్రహించి తగి
వంత సిక్కితో కల్పముగనూరి పాత్రలోనూసి 16 పలములు నువ్వుల
నూనె పోసి 32 పలములు నీళ్లుపోసి తైలపాకవిధిగ పాకము పట్ట
వలెను. ఇది పై కువయోగింపఁగినది శరీరమునకు కాంతినిచ్చును.
బలమును కలిగించును, శరీరదుర్గంధము, శరీరతాపము, దురద
వీనిని పోగొట్టును.

తా ర తై ల ము

విండిన ముల్లంగి	తుంగము నైలు	భజవత్రి
దు: పలతూరము	వెల్లులి	మోడి
శొంఠితూరము	ఇంగువ	నరతూరం
వన	కుంగుల్యకోస్తు	యవతూరం
పోపు	గాతపర్వ	మానిసపసుపు
లిడాలవణం	పైంధవలవణం	పావర్చలవణం
రసాంజనం	ముసగ చెక్క	

ఒక్కొక్క పలము చొప్పున గ్రహించి కల్పముచేసి 64 పల
ముల తిరుబాణి, 64 పలములు మాడిఫలరసము, 64 పలములు అరటి
గడ్డల రసము, 16 పలముల నూనె, వీటన్నిటిని కలిపి పొయ్యిపై
వెక్కించి వండి పాకము అయిన వీరప దింపుకొనెడి.

తమునుకు రెండు చెవులలోనూ, రెండు దినముల కొక వర్షా
యము నాలుగుబొట్లు వేసి కాశేపు తిండి వండివేయవలెను. ఇవి
పోట్లకు తెవిరిండా తైలముపోసి 6 నిమిషములుంచి వండివేయవలెను.
ఈము కాకునపుడు తైలమును చెప్పబెట్టి నాలుగు చుక్కలు వేయ
వలెను. ముక్కులో ప్రణములకు, పుల్లకు చూడిచుట్టి తైలములో
తడిపి రాయవలెను.

తైల ప్రకరణము సమాప్తము

శ్రీ ర త్న

వ సిన్ధ ప్రా క్త మ గు

పు లి ప్పా టి వై ద్య వం

క సా య ప్ర క రణ ము

మూఢ్య విషయములు - ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన
కసాయములు వస్తువులను పలకగొట్టి శ్రమ వకారము జలము
చేర్చి వండి తింపుకొనవలెను. కసాయములు సామాన్యముగ నిలువ
యించకూడదు, శుద్ధమైన జలమును మూత్రమే వాడవలెను.

కసాయము వండుటకు మృత్ భాండ్లములే శ్రేష్ఠమైనవి.
విధిప్రకారము జలము ఇంటి పోవును

కసాయములు లోనికి వేపించుటకును, ప్రణములను పరిశుభ్ర
ముగ కడుగుటకును ఉపయోగపడునవి. కసాయములు ఎప్పటి
కప్పుడు రయోగుచేసుకొనుట మంచిది. జ్వరాదులకు కసాయములు
అతి త్వరితగ పనిచేయును. పురాణ జ్వరములకు కసాయములే
యిప్పటికిని గ్రామ ప్రాంతములలో విరివిగ వాడబడుచున్నవి.

సకల జ్వరములకు క సా య ము

సుగంధపాలవేరు	1 పలం	వట్టివేరు	1 పలం
త్రికటుకం (శొంఠి		తుంగము నైలు	1 పలం
విప్పళ్ళు, మిరియము)		పర్వాలకం	1 పలం
ఒక్కొక్కటి	1 పలం	ధనియాల	1 పలం

ఈ పై వస్తువులను చూర్ణముచేసి నాలుగు 6 భాగములుగ
విభాగించి ఒక భాగము గుండలోపోసి రెండుకేకులు నీళ్లుపోసి పాత్ర
వేరు కసాయముగ కాగిన తర్వాత 3 కొన్నుల కసాయములో
వరళాయెత్తు వేస కలిపి త్రాగిన సకల జ్వరములు నివారణయగును.

పథ్యము

కంపితము, ముగ్ధకాయ, అత్తికాయ, మురికూర, వంకాయ, ఉత్తివంకాయలు, పొమ్మగిరికూర, అల్లము, ఇది హిరకరములు.

తైల్యశరీరులకు ఉసిరికె వదియము, కరక్కాయ వదియము, అల్లం వచ్చడి, పులిదొంకాకు ఇది చేర్చుకోవచ్చు, చింతనండు పనికాయ వేసియురపు చప్పియు వివిధరూపము.

జ్వరము నిర్మింప కి వ నాడు కి వలయు వాడుమారి ఉడక నిచ్చి తలకు రాచుకొని ప్నానము చేయవలయును.

మరొక పథ్యము

కేసరివేరు	1 పం	సుగంధపాం	1 పం
మునకవేరు	"	అద్దవరపు ఆకు	"
ముండ్లముప్పి	"	దురదగొడివేరు	"
వాకుడు	"	చేరుపొట్ల	"

వీటన్నిటిని పరియగొట్టి ఎదుకొనుములేసి ఒక భాగము గ్రహించి మిగిలినాని రెండు శేర్ల పిళ్ళుచేసి పావుశేరుగ కషాయముగాది, విడవ

కొంకి	1 పం	నవ్వురావ్వు	1 పం
అపంగచక్క	"	విప్పళ్ళు	"
అతిమధురం	"	మిర్చాలు	"

వీనిని తెచ్చుకొని చూర్ణము చేసుకొని, యీ చూర్ణమును, పరజామైత్తు తేనెను కషాయములో పోసి వేయించవలెను ప్రతిదినం కషాయము తయారు చేసుకొనవలెను పథ్యము పైన చెప్పినట్లులే, పకల విష జ్వరములకు కషాయము

తిక్కరిగ	1 పం	అద్దవరపు వేళ్ళు	1 పం
ముండ్లముప్పి	"	కొంగము పైలు	"
చేరాముప్పి వేరు	"	మిర్చాలు	"
చేరుపొట్ల	"	విప్పళ్ళు	"
వాకుడు	"	కొంకి	"
పర్వాలకం	"	చప్ప	"
మోడి	"	ధనియాలు	"

వీటన్నిటిని చూర్ణముచేసి పైన చెప్పిన విధమున కషాయము గాది పుచ్చుకొనవలెను.

మరొకటి కషాయము

[వనములను శుభ్రపరచుటకు]

తులసియాకు	1 పం	తుమ్మి	1 పం
కామండిగడ్డ	"	గొంగుర	"
కాయఫలములక -	"	కాయవిశంగం	"
పల్లెనులసి	"	చాతరాళి	"
కలిపెండ	"	కామంచి	"
వలవేము	"	జటామూడి	"
విషముప్పి	"	గంటుభారంగి	"
కుకువము	"	ఎలుక చెవియాకు	"
గుడుగింజలు	"		

ఈ పై వస్తువులను పంకగొట్టి కి భాగములు చేసి 1 భాగమున 2 శేర్ల పిళ్ళుచేసి పావుశేరు కషాయము గాది వనములను శుభ్రపరచుట కుపయోగింపవలెను

క్రిములతో గూడిన వనములను శుభ్రపరచుట కిది చాల శ్రేష్ఠమైనది.

పాత జ్వరములకు—పురాణ జ్వరములకు కషాయము

త్రిపులా	చప్పము	1 పం
(ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క పంము)	అపంగచక్క	"
శ్రీపంచులు (కర	తామరతూడ్లు	"
క్కాయ, తానిక్కాయ,	తొగగిడివేరు	"
ఉసిరిక్కాయ	పర్వాలక	"
ఒక్కొక్కటి	కలువగోహిణి	"
ఒక్కొక్కపంము)	దేవదారుచక్క	"
శ్రీగంధపుచక్క	మోడి	"
అద్దవరపుకాయలు	అతిమధురం	"
	ద్రాక్ష	"

గంటుభారం	1 పం	తంగల్యోధు	1 పం
అవంగాలు	"	కరకంలు	"
విష్ణుభారం	"	నలనేము	"
మంగవేరు	"	కలికవేరు	"
కలబందవకుగు	"	సుగంధపాలవేరు	"
నీరుగొట్టివేరు	"	పిండిదొండవేరు	"
తంగముపైలు	"	నన్నరావ్వు	"
ధనియాలు	"	చిత్రమూలం	"
నూగుతోసాకు	"	వెలిగారం	"
అక్కంకర	"	చిట్టాముట్టివేరు	"
చిరాముట్టివేరు	"	అడ్డనరపువేరు	"
పిరమునక్కాయవేరు	"	నన్నపల్లెవేరు	"
మాశేరువేరు	"	పెన్నుకుగడ్డ	"
వట్టివేరు	"	గంటుగలగరవేరు	"
యిప్పపూలు	"		

ఏలన్నీటిని చూర్చించి పది భాగములు చేసి ఒక భాగము కుండలో పోసి 2 శేర్ల నీళ్ళు కలిపి పావు శేన మిగులువటుల కషాయము కాచి పూటకు మూడు కొద్దుల కషాయముతో ఒక వరహాయత్తు పిప్పళ్ళ చూర్ణం, ఒకవరహాయత్తు శేన కలిపి దినము పది రెండుపూటలు త్రాగిన, చలివ్వరము, వారవ్వరము, పైత్యవ్వరము, కొండ ప్రారములలో వివిధములచేరి వచ్చునట్టి వ్వరములు, పురాణ వ్వరములు, పాండువ్వరములు, ద్వంద్వవ్వరములు, అస్థిగరవ్వరములు, మాంసగరవ్వరములు, కక్షగరవ్వరములు, కఫవ్వరములు, వతుగరవ్వరములు, సకల వ్వరములు నివారణయగును.

ఇందుకు పథ్యము

కంఠపర్మ, వంకార, ముసగకాయ, కొయ్యలొటకూర, మిర్యాలచాకు ఇవి హిరికరములు. చి తపండు న్యల్యముగ తేర్చుకోవచ్చును. అప్పుడు హిరముకాచిచో తాగి, రంగంజ యాయువలెను, అప్పుడు పునఃపాకము చేసి యాయువలెను.

వారవ్వర కషాయము

కాచిలివేరు	1 పం	కాచాకుయూనెలు	1 పం
అడ్డనరపువేరు	1 పం	నల్లిఅకుయూనెలు	1 పం
నన్నపల్లెవేరు	1 పం	వేపాకుయూనెలు	1 పం
ముంద్రముష్టివేరు	1 పం	మొగలింకచెట్టు ఆకు	
త్రీకటకలు ఒక్కొక్కటి		యూనెలు	1 పం
ఒక్కొక్కపం		పాకుడు	1 పం
తంగముపైలు	1 పం	పర్వాటకము	1 పం

ఏనిని నలియగొట్టి పైన చెప్పినచొప్పున కషాయము కాచి పైన చెప్పిన చూర్ణము తేనె కలిపి పుచ్చుకొనెడి.

వార పిత్త శ్లేష్మ వ్యరాలకు కషాయము

కొంఠి	$\frac{1}{4}$ తులం	పర్వాటకం	$\frac{1}{4}$ తులం
పిప్పళ్ళు	"	మిర్యాల	"
నన్నరావ్వు	"	మాడి	"
చవ్వం	"	తంగల్యోధు	"
పాయువిశంగం	"	గంటుభారం	"
ధనియాలు	"	చేదుపొట్ల	"
విష్ణుభారం	"	నలనేము	"

ఈ వస్తువులను నలగగొట్టి నాలుగుభాగములుచేసి ఒకభాగం కషాయముజెట్టి ఉదయం సాయంకాలములందు పుచ్చుకొనెడి.

నన్నపిప్పళ్ళు వచ్చుతేని చూర్చించి తులం యెత్తు చూర్ణము, తులంయెత్తు తేనె కషాయముతో కలిపి పుచ్చుకొనిన శ్రిదోషవ్యరములు హరించును. పథ్యము ముందు చెప్పినట్లులే.

అర్కాది కషాయము

[వెలశోధనమునకు]

శల్లేరువేళ్ళు	అర పలము	నమలిఅకు చెట్టువేళ్ళు	అర పం
తెల్లశల్లేరువేళ్ళు	"	ఉత్తరీకవేళ్ళు	"
నాగదంతి	"	కాడిదొండవేరు	"

చక్ర చక్రగర్హ	అర వలం	కావడం	అర వలం
గంధుకారంగి	"	ములక	"
కలింగరాష్ట్రం	"	గారాట్టు	"
తేలుచుడిచట్టునేర్పు	"	గినియ	"

ఈ ప్రక్రియను కపాతమునెట్టి ప్రణామములు సుభ్రవరచవలెను
ఇందువలన కపప్రణామములు, విషక్రియ ప్రణామములు జూరించును.

శ్రీ ఫలాక సామయము
(ప్రణామకాలమువలన)

కరకాలము కాలికాలము ఉసిరికాలము

దీనిని సమస్తాకముగ్రహించి కచ్చగాదంచి యుంచుకొని
అవసరమవచ్చినప్పుడు కపాతముకాది ప్రణామములు కడుగవలెను.
ఇటుల చేయుటవలన ప్రణామముల చ్యురగమాదుట కువయు క్రమగతులు.

శక్రగర చ్యురములను

తిప్పతిగ, మిరియాల, ముంతగా దినేర్పు చేసి కపాతము
కాది యిస్తే కపాతములతో చ్యురము కాదు.

నేలవేము, లేదుపాట్లు, లేదుబీర, విషబాడ్డి, తిప్పతిగ, మిరి
యాల, కొంకి, సమాంశాలు కపాతము కాది చ్యురములు మీద
పాడవగును.

కామెర్లుకు

శ్రీఫలాలు, తిప్పతిగ, అశ్వనము, కలువరోహిణి, నేలవేము,
వేడచక్క, కపాతము కాది కలకత్తె, ముందూరము, పానాడి
కం, లోహాభక్తుం యావి సింధూరములుగా యున్నవి గ్రహించి
పాడిన నమస్త కామెర్లు రక్షణం పొవును.

కామెర్లుకు వర్తమా

మొరకవర్ణ, పొట్టకాయ, బూడిదొమ్మడికాయ లేర అరటి
కాయ, పొన్నగంటి, ఉజిరిక వన్నడి, నట్టిక, అవుపాలుహికరము
కపాత ప్రకరణము సమాప్తము

పులిప్పాణివైద్యము

కట్టుల శ్రుతి రణము

అమరశ్రీ గంగంధక కట్టు

ఒక పలము వేడియవ్వను ఖల్వమునెట్టి గోడిగుడ్డు తెల్ల
రసముతో బాగుగ మర్చించి ఒక పలం గంధకమునకు పైపూత
నెట్టి యెండించి రల మెండ్రుకలతో నాగంధకమును మురుగు వడు
నటులచుట్టి, ఒక చిన్నకుండలో నున్నం నల్లు ఒక శేరు, నీయ
సున్నము ఒక శేరు యారెట్టిని ఎలగనొట్టి తెలుపునల్లు నీర్పుపొసి
కలిపి అందులో అరపడి పువ్వుపొసి గంధకమును ఉప్పున వ పుంచి
దానిపై అరపడి పువ్వుపొసి పై కుండకు మినపపించి కవచముచేసి
30 విడకలతో పురము బెట్టుగ గంధకకట్టు అగును.

ఇంగిలీక కట్టు

ఇకందలింగము 1 పలము, వేడివిత్తులు 15 పలములు పగుల
గొట్టి ఒక చట్టిలో నగంవేసి దానిపై ఇంగిలీకము నెట్టి మిరిలిన
నగం దానిపై న పొసి ఇంగిలీకము కనిపి చకుండక చేసి పొయ్యిపై
నెట్టి వేయించేటప్పుడు దీపముచూపిన మంట బయలుదేరును. మంట
నిలచినపుడు ఇంగిలీకము కట్టును. ఈ కట్టును తేనెలో కాది విడ్డల
కీయవచ్చును. విధము:- దింతపండు పనికరాను వీరిని ఖల్వమున
పాడిచేసి వియ్యపుగింజ ప్రమాణము తేనెతో యాద్రిన చ్యురములు
నిజారణ యగును.

పురోగ విధము

ఇంగిలీకము 5 పలములయెత్తు 1 కాము చురుకుయిచ్చి, నిమ్మ
రసమున ఒక కాము చురుకుయిచ్చి కాచాతురసమున 1 కాము
చురుకు యిచ్చిన ఇంగిలీకము కట్టును దీనిని నమ్మి బాత చ్యురము,
తలనొప్పికి చనుపాలలోన, శీరలద్ద నలులు కు తేనెలోను కాది
యాయవలెను. దింతపండు తిగించుట మంచిది. *జ్యూరసల్ఫర్*

రస రహిత కట్టు

నాలుగు వరకామెత్తు రసరహితమునకు పాలనంద్రకాయను
తాగుగ జుట్టింది తీసిన రసమున 2 కాములు చుకకుయిచ్చి రక్తావ
మాప్తుకొసాకు రసం 5 డి 2 కాములు చుకకు యివ్వగా కట్టును.

తాళక కట్టు

పది వరకామెత్తు తాళకమునకు గన్న చెప్ప దేందారసము,
గుంటగలికేడు రసం ఒక్కొక్క రసము ఒకపడి వంతున చుకకు
యిచ్చి అరసిచ్చి దానిని 18 పిడకలలో వేడిచెప్ప చిట్టవేసి నిమ్మ
పండ్ల రసముతో మారి మూడుసార్లు పురమువేసిన్న చెప్ప 14 వర
కామెత్తు సిక్కువోసిమారి కవచముచేసి, దానిపై ఒక వేరిప్రమా
దాకు రాళ్ళసున్నం కవచముచేసి మొదలెట్టి ఐదు వస్త్రబంధనము
చేసి 16 అడవి పిడిలలో పురమువేసిన తాళకము కరిగి కట్టును.

మరొక విధము

అర్ధరసము తాళకమును ఒక ప్రమిదలో మోడుగ వత్తులు
మార్తగ పొడిచేసి యింది దాని మధ్యను తాళకమును వుంచి పై న
ప్రమిదను జోర్చించి గుండులేకను ఒకకున్న గుడ్డకు చరిమి దానిని
ప్రమిదకుచుట్టి ఎండించి ఒకటిన్నర పిడకలో ఇరవై ఒకసారి పురం
పెట్టిన తాళకం గడ్డకట్టును.

లింగ కట్టు

వేంకంజేడు అకును దంచి చిప్పపిల్లల మూత్రము కలిపి
రసంపొడి ఒక సింగడి పొరలోపొడి దానిలో మొలకెత్తము పెద్ద
ముక్కను మునిగేట్లు నానవేసి ఏడుదివసాలు యెండించిన ఆ రస
మంతయు తేల్చుములో నిలిపావును విదవ కమ్మరాకు రసమున
ఏడుదివసాలు ఎండబెట్టవలెను. ఆ మొలకెత్తమునకు అవుబెన్న
రసముగ ఒట్టించి ఏడుది. ములు యెండించిన పది సున్నముగును.
బ్రహ్మశిష్యుడు పువ్వు మధ్యనుండు వరము తీసి సున్నముతో కలిపి
చలిపిన్నరగాయిచ్చును. ఈ రసమున ఒకరం లింగమును మోడు
కాములు చుకకు యిచ్చిన లింగము కట్టును ద్వారమునకు తేనెలో
కాల యయ్యవలెను. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

రసమునకు 2 పిల్లలమునకు
చిట్టవేసి
మంచి రసం పొడి
చిట్టవేసి

తెల్ల పాపాణము కట్టు

నల్లసిగము	1 పలము	నాలుగబ్బు	1 పలము
మంచిపువ్వు	"	రసం	"
తాళకం	"		

పై సరకులన్నిటిని తెల్లచెల్లెడు పాలు లేక్కజముడుపాలు
పోసి మారి మూడుభాగములుగ భాగించి పాపాణము గడ్డ 1 పలం.
తొమారినమద్ద ఒక భాగమును పాపాణమునకు కవచముచేసి ఆర
సిచ్చి మూడు పిడకలలో పురం పెట్టవలెను. ఇయల మూడు పుడ
ములు పెట్టిన పాపాణము కట్టును.

నవాచార కట్టు

నవాచారం 10 పలాలు

అభిని, మిర్యాలు, పూరము ఈ మూడు 1 తులం

వీనిని కుప్పంటాకు రసములో మారి నవాచారమునకు కవచ
యిచ్చి 5 వంతుల ఒక్క నవాచారం కవచమునకు కవచయిచ్చి
మంచిపువ్వు 5 పలములు, పెల్లువ్వు 5 పలములు వీటిని పొడిచేసి
కుండలో సగము పోసి నవాచారమును పెట్టి పై న పై న మిగిలిన
చిప్పవేసి దానిపై సన్న యనుక పోసి కమలాగ్నిగా 4 కాములు
వండిన దంతమువలె నవాచారము కట్టును.

వీరము కట్టు

వీరము 1 పలం సాంధ్రాణి 1 వ. యె. నల్లికాయగంధకం 1 వ. యె.

ఈ రెంటిని పొడిచేసి గరిబలోవేసి నిప్పువెట్టి కరిగవచ్చు
నపుడు వీరము నందులోవేసి వార్చించి తీసికొనవలెను. వీనిని 2 పిల్లలమునకు

పూరము కట్టు

చీనాపూరం 1 పలం తెచ్చి చమపాకలో 3 వంతులు నాన
వేసి యెండించి ఒక చెట్టిలో తులసిరసం పోసి దానిలో పూరమును
పెట్టి సన్నమంటతో తులసిరసము ఇంతువలెను కాచిన కట్టును.

కట్టుల ప్రతిరసము సంపూర్ణము

శ్రీ శ్రీ
వసిష్ట ప్రాక్రమగు

పులిప్పాటివైద్యము

భస్మ తక్రణము

కొన్ని ముఖ్య సూచనలు

కోశములు, రసములు ఉపరసములు, ములులు వీనిని పురములు వేసి, లేక వంటచేసి ఇట్టి మారణక్రియలవలననేగాక వహార్యసక్రియచేత గూడ రూపమును మార్చి దానిని భస్మము, లేక సింధూరము చేయవలెను. భస్మము తెల్లగను, సింధూరము ఎర్రగను నుండును.

కోశములను భస్మముగనో, సింధూరముగనో చేయవలసి వచ్చినపుడు దానిని విధి ప్రకారము శుద్ధము చేయవలెను. శుద్ధి చేయబడని కోశములను భస్మము చేసినచో నది భస్మము కాక పోవచ్చును. భస్మరూపమున నైనను, దానిని వాడుటవలన కోశములు నితరంగా కాకపోవుటయే గాక కొత్త కోశములు పుట్టుటకు కారణభూతములగును.

సింధూరములలో రససింధూరము, పూర్ణ చంద్రోదయసింధూరము, మెల్లగాసింధూరము మొదలైనవి సింధూరము ఇవి తప్ప మిగిలిన సింధూరములు అశిషాక్ష్యముగను, పిటిమీడ తేలునవిగ నుండును.

విధి ప్రకారము శుద్ధిచేయబడిన కోశములను వేయించి గాని, పొడిచేసిగాని మిక్కిలి క్షయము చేసిగాని ఆయా యోగములందు నివరింపబడిన విధమున ప్రవముతో మారి విశ్వలుచేసి యెండించిగాని, పొడిచేసిగాని విధి ప్రకారము పురము తెల్లవలెను. లేక వంటచేయవలెను.

కొవడములలో వాడబడు భస్మములు యే యే విధముగ తయారుచేయబడినవో ఆయా యోగములందు వాడబడిన విధి ప్రకారము తయారుచేసి కొవడములలో కలుపవలెను.

పురము చేయబడిన కోశములు ఖల్వమున వెంతకాగుగ మారిన నంత శుభ్రముగను, చక్కగను, తక్కువ పురములో భస్మమైనటుల కలబడినను విర్ణయ ప్రకారము అన్ని పురములు వేయవలెను. నాగము, అమ్మ భేది, నల్లెరు, వంగము ఇవి భస్మములుగ చేయవలసి వచ్చినపుడు వేడిని యెక్కువ కలిపించరాదు. ఎక్కువ పిడకలు వాడక ఆనేగిరి అని కరిగి మరల గడ్డకట్టెను. కనక వేడి నిచ్చుటలో కాగ్రతగానవలెను.

పిడకలు

పురములు చేయుటకు పిడకలు అవసరము. పిడకలు మూడురకములు లభ్యమగుచున్నవి. అదివి పిడకలు, అమ్మకు పిడకలు, ముద్ద పిడకలు ఇందు అదవి పిడకలు (గొడ్డు కడివేపివపుడు అది అట్లయెండి పిడకవలెనగును) చాల శ్రేష్ఠమైనది. ముద్దపిడకలు మధ్యలుము, అమ్మకు పిడకలు మున్ను అవి ఎక్కువగ కలిపియుండును. అపిడకల వలన వలసినంత వేడి కలుగజూడును. కనుక ఎక్కువగ వాడవలెను.

గుంట

పురమునకు పిడక లెంత అవసరమో గుంటకూడ అంత అవసరమే. గుంట గట్టివేయించు ఆయా యోగములందు వాడబడిన కొలత ప్రకారముండవలెను. వంగరలు పనికిరావు. పురము చేయు స్థలము ప్రత్యేకముగ నుండవలెను గుంట అదుగు భాగము విశాలము గడు పైకి రానురాను రక్కువగను నుండవలెను. గుంటలోన ఇటుక రాళ్ళతో అంచుకట్టిన నుంచి, అట్టి గుంట ఎల్లప్పుడు పనికివచ్చును.

తీలుచేయు విధము

నమకొలతలుగల రెండు మూసెళ్ళను గ్రహించి ఒక దానిలో కొవడమునుంచి పైన మరొక మూసుడును తోర్చించి మత్తని మున్నుతో గుడ్డకట్టాసి ఆ గుడ్డచే మూసెళ్ళ నుండి చుట్టువలెను. మూడుసార్లు చేయవలెను. పిరవ బాగుగ నెండించిన తర్వాతనే పురము వేయి పూసుకొనవలెను.

పురము వేయు విధము

పురమునకు నిధివరచబడిన గుంటలో మత్తచదారము లేకుండ నుండవలెను. గుంట నగమువరకు పిడకలను ప్రమముగ కేర్పవలెను.

చానినై నీలుచేసిన యాచుడునుండి విరళింప గుంటునియగ కేర్చి
పై న గోపురమువలె కేర్పవలెను. అ తర్వాతను నిప్పు నంటించ
వలెను. అంతయు వారి చల్లారిన విదవ మూకుడును తీసి వున్న
మట్టు లేకుండచేసి కృష్ణధమును గ్రహించవలెను.

భస్మలక్షణములు

ఒక చిటికెడు భస్మమును నీటిపై వేసి చోనది నీటిలోపలిపోక
లేలియుండివలెను అట్టిటిగాని అది భస్మము కానేరదని తెలుసు
కొనవలెను. లోహభస్మాదులను యీ విధముగనే పరీక్షించవలెను.

మరియు భస్మమును చేతిలోకి తీసికొనిన వది చేతిలోని నీర
అలో నంటుకొనవలెను.

భస్మమును నీటిపై వేసి యీ భస్మముపై వడ్డసింబను గాని
ఉలపసింబనుగాని వేసినచో వది ముడుగజింద నుండవలెను

భస్మముల కుండవలసిన దావళ్యము, బతువు ఇది అనుభవము
విదిచే గ్రహించవలెను.

సింధూరములను పాకము చేయునపుడు ఆ యీ యోగము
అందు కెప్పుడైన కాంపరిమితంబు, త్వరగాను అలస్యముగను
ఎప్పుడు పశ్యమైన పప్పుడు తీసి భస్మపరచవలెను. ఆ కాంపరిమితి
ప్రకారము ఉంచకూడదు ఈ యావధములను తయారుచేయువాడు
ఒకటి రెండుసార్లు అనుభవజ్ఞులను దగ్గర ఉంచుకొనవలెను.

అయి భస్మము

ఒకవలము అయియును పొడిచేసి చానిని భస్మములో నుంచి
నిమ్మచూర్ణ రసమును ఒకరెండు మార్లు వేసి విశ్వచేసి యెండించి ప్రమి
దలో నీ చి పై వ ప్రమదకు జోర్చించి కీంతున్న చేసి ముప్పది విద
కలలో పురము వేయవలెను తర్వాత చానిని భస్మముననుంచి నేరేడు
వట్టరడముతో మార్చివేసి, మర్చించ వలెను కి వరకామెత్తు వెలి
గారమువేసి కుప్పింటాకు రసముతో మార్చించి విశ్వలుచేసి యెండించి
మందులచే వీరి విదలలో పురము వేయవలెను. భస్మముగను.

దీనిని అర్థ గురిగింప ప్రయోగము చేతిలో రంగిలించి నేవించిన
తేజానంబంధ లోగమును తీసెను. మరియు చూడుకోగములు
తీసెను ఇచ్చాపధ్యము.

మరొక విధము

ఇనుపలేకును బాగుగ కడిగి తీసికొని కుంజేలు రక్తమున
పార్చించి కాచిన శుద్ధి కి సార్లు అటులచేయవలెను. తేక మానెరాది
ఎర్రనగువరకు కాచిన శుద్ధి, కి మాకులు అటులచేయవలెను.

ఆ లోహమునకు సమము ఇంగిలీకము కలిపి నిమ్మరసముతో
నూరి ఒక పురమునూ, త్రిఫల కషాయముతో నూరి 20 సార్లు గజ
పురము వేసిన భస్మముగను.

అకలిని కలిగించును, రక్తమును శుద్ధిపరచును, వృద్ధి పర
చును. చారమును ఖండించును.

అథ క భస్మము

శ్రేష్ఠమున అథకము వజ్రాథకము. ఇది బతువుగను
నిప్పులో కార్చిన యెట్టిమాత్రును కుంజించును అట్టి యథకము
యెడట నీ విధమున శుద్ధి చేసికొనవలెను. అథకమును ఇనుప
బాణిలోవేసి జొలిపిపై నుంచి అథకము ఎఱ్ఱనగువరకు నుంచి
తర్వాతను గోమూత్రముతో ముంచవలెను ఇటుల ఏడుసార్లు చేయ
వలెను.

పై ప్రకారము శుద్ధి చేయబడిన అథకమును 2 భాగములు
యంగము పైలు 1 భాగము, నీళ్ళు మూడుభాగములు నీనిని యేకము
చేసి ఒక పాత్రలో మూడుదినములు నానబెట్టి తర్వాతను లోటిలో
వేసి కుబ్జువలెను. నీకు అథకము యంగము పైలు అన్ని కలిసిపోవు
వరకు కుబ్జువలెను. విదవ జొత్తుకుద్దలో వేసి రసము వడ్డుపోసి
మూటట్టి క్రింద జోక పాత్రనుంచి దానిలోకి మూటను విసికి వడ
పోయవలెను లేకున్న అథకమును చించి వాకిచేసి కాంజీములో
కలిపి విదలోతవచ్చును. ఇటుల చేసిన అథకము నీకు దిగును.
నీకు పైకి తేలి, అథకము అడుగున నిలచిపోవును. అప్పుడు నీటిని
తీసి అథకమును గ్రహించవలెను.

భస్మాథకమును గలితేకు రసముతో నూరి పురము వేయ
వలెను. ఇటుల రిసార్లు ఆ రసముతోనూ, అద్దిపరగముతో ఏడు సార్లు
చిరకూర రసముతో ఏడుసార్లు పురము వేసిన భస్మముగను.

గరితేరు రసముతో పుకము వేయవలెను అభ్రకముతో పడునారవ వ.తు పెరిగారమును తేక్కుకొనవలెను. మరియు కసి వింత స్వరసముతో వడినాకులు పురము బెట్టిన భస్మము కాగలదు.

శత పుర విధానము

తుద్దితేనెన వజ్రాభ్రకమును భావ్యాభ్రకముచేసి

కుక్కపోగాకు	బ్రహ్మదండి	వల్లెకుసములు
గుంటగలగర	పెత్తెను	ఉసిరిక రసము
కటుకరోహిణి	బావిలాగు	చిరమూలక మాయం
పాలగుమ్మరు	గంజాయి ఆకు	బూడిదగుమ్మరు
కలకందరసం	పిల్లిపిచర	చిరికూర
బాతుడు	అద్దసరము	తులసికూకు
తొంగము పైలు	రామరగడ్డలు	బోడతదం
తెల్లమిడ్డి	నరస్వతియూకు	దిరిశవపుచెక్క
బూతుగ చెక్క	కసినెందోడు	తిప్పతీగ
త్రిఫల కమాయం	కల్లెకు పాలు	మర్రియూడలు
మంజుష	కుకువేరు	దాక్ష

పై స కవళరచినచాని స్వరముతో ఒక్కొక్క చానితోను మూడు వర్షాయములు నూరి పుకము వేయవలెను. పై వస్తువులు అన్నియు లభింపకవచ్చును అభించిన చానితోనే పుకము వేయవలెను. ఇటుల తేనెన స్వచ్ఛమైన సింధూరముగను, సింధూరముగాని, భస్మముగాని రయ్యారై వ తర్వాత అందులో తగుకు లండరాదు. పుకములు పూర్తి అయిన అట్టిచానికీ గుణమధిక మగును

దీనిని 1 తులమునుండి అర్ధతులము వరకు అనుపాన విశేషము లతో చాడవలెను. ప్రమేహమును పొగట్టును, రక్తవృద్ధిని కలిగించును. హృదయమునకు అభిము నిచ్చును.

పాండువు, నీరసము, అత్యుష్ణములయందు అభ్రకసింధూరము 1 తుల స్వర్ణమాతీక భస్మం అర తుల కచ్చారశిలాశత్తు భస్మం అర తుల తిప్పకత్తు 1 తులము దీనిని కలిపిమారి పూటకు 10 గురిగించలు ప్రమాదము, తేనె, తేక వెన్న కలిపి యాయవలెను.

బహుమూత్ర వ్యాధికి రంగేడుచెక్క 1 తుల మేడిచెక్క 1 తుల మర్రియూడలు 1 తుల యా మూసింటితో కాచబడిన కమాయము 1 కేన్దు కి గ్రయినుల సింధూరము కలిపి పుచ్చుకొనవలెను.

కాచపుండు, మేహములకు సింధూరము 1 తుల శాంతభస్మము 1 తుల పంగభస్మం 1 తుల రససింధూరము 1 తుల పాలామిశ్ర చూర్ణం 1 తుల గోమూత్ర శిలాశత్తు 1 తుల ఏటిని యేకముచేసి తేనెలో నూరి గురిగించ ప్రమాదము మాత్రకట్టి దినమునకు 3 మొదలు 6 మాత్రలవరకు చాడవలెను.

పురాణ బర్హరములలో సింధూరము 1 తులం రససింధూరము అర తుల పిప్పళ్ళు చూర్ణం అర తుల గుంటగలగరాకు రసముననూరి గుంజా ప్రమాణం మాత్రలకట్టి యుపయోగించవలెను.

చురీక విధము

కృష్ణాభ్రకము లేకులుగా ఒలిచి పుల్లపిళ్ళలో 40 దినములు నానవేసి విదప రోటిలో వేసి చూర్ణముగ వంచుకొని అవికాకు రస మున రెండు దినములు, తెల్లపిళ్ళకు వేళ్ళరసమున రెండు దినములు మర్చించి విళ్ళవేసి మూకుడులోబెట్టి యెండించి మూకుడు మూసి శీలు చేసి యెండినిచ్చి గజపురము వేయవలెను.

శాంతి భస్మము

శాంతిపు లిళ్ళలను చూర్ణముచేసి నిమ్మపండ్ల రసము, కలి, పులుచెక్కిన చల్ల వీనిలో కావనతేసి యెండించి తుద్దియగును.

శాంతిలోహము 5 పలములు, ఇంగులీకము 5 పలములు యా రెండిని చనుకాలలోనైనా, గోమూత్రములోనైనా నూరి లిల్లలు చేసి యెండించి పుకము వేయవలెను. ఈవిధముగా వడి పుకములు వేయవలెను. విదప ఒకటికి ఇరవై ఇంగులీకము కలుపుచు త్రిఫలా కమాయముతోనూరి 10 పుకములు, కలియతోనూరి 10 పుకములు, నిమ్మపండ్ల రసమునూరి వడి పుకములువేసిన భస్మయగును.

ఒక గురిగించ నుండి 2 వరకు తేనె, వెన్నల అనుపానము, పాండు వ్యయ వీనిని నూరించును. అలమును కలిగించును, రక్తమును వృద్ధి చేయును.

జటామాంసి, మూనిపసుని, శిల్లగిరిశకు, త్రికటకములు లేవలేదన్న ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క తులము గ్రహించి మూడు ఆకాశలు నిర్మింపబడి కమాంశమునాది ఒకటి 25 మిదన భాగమునంది 1 పూటలు 2 గురిగించుల ప్రమాణము భస్మము కమాంశముతో నేవించిన శోధలు హరించును.

విప్రులు, అవంగాలు, ఏలకలు, శివు శవాక్షిరి తిప్పవత్తు తులం తోవ్వన గ్రహించి చూర్చించి కావభస్మం 1 తులం చూర్ణముతో కరియమారి 3 గురిగించుల చూర్ణమును కాటికలకండ చూర్ణముతో కలిపి నేవించిన ఉయ హరించును.

భస్మము 1 గురిగించు, కావభిసాధిచూర్ణం 3 గురిగించుల రెంటిని కలిపి రోజు రెండుసార్లు నేవించిన కామిర్లు, పాండు హరించును

నాగ భస్మము

శుద్ధిచేసిన నాగమును పలచని లేకులుగాచేసి బద్ధిరం, శంఖ పామాణ, పూరం వీనిని ఉత్కుత్తాన రసముతో మర్చించి లేకులకు కవచమిచ్చి ప్రవిదలో నుంచి నీలుచేసి భూభ్రమం వేయవలెను.

మరియు కాళికమును ఆరదొండాకు రసముతో మర్చించి ఒక పలం నాగమునకు లేపనముచేసి యెండించి ప్రవిదలో నుంచి నీలుచేసి 30 పిడకలతో పురమువేసిన భస్మమగును.

మరియు నాగమునకు పదునొకండుసార్లు కరిగించి, ఇప్పు మానోపాసి శుద్ధిచేయును. దానిని బిళ్ళగాచేసి పన్నెరు వేళ్ళ పట్ట ముత్తగామారి కవచమిచ్చి యెండించి ప్రవిదలో నుంచి నీలు చేసి యెండించి 30 పిడకలతో పురమువేసిన భస్మమగును. ఈ భస్మము అన్ని వనంలకు కయోగింపబడుచును.

కాలు తులమును 2 ఆర్ద్రతులము వరకు నీయి చేసె అను పానములతో నేవించిన పసిడి రోగములు మూలరోగములు నాధి ప్రణములు మున్నగునవి నయమగును.

మరొక విధము

(శుద్ధిచేయుటలో మరొక పద్ధతి)

నీనము (ఒక పలమునకు పదిపలముల వావిలియోకు రసమును) కరిగించి రసమునపాసి ఇటుల మూడుసార్లు చేసిన శుద్ధియగును.

కరిగించి పోయవచ్చును కాగిత విహింపవలెను. ఎటులన భూమిలో గుంటచేసి దానియందు ద్రవమునుంచుపట్టి పాత్రకుబెట్టి ద్రవముపాసి దానికి సరిగ మధ్య రంధ్రముగల విడువరాతిని బెట్టి దూరమునుండి కరిగించిన లోహమును విసకురాతి పడుగుంట పాడుగుపాటి కర గల గరిటతో పోయవలెను.

ఇటుల శుద్ధిచేయబడిన నీరమాను ఇనుపకాగిలిలో వేసి కరి గించి చింతబెరడు కాల్చిన బూడిదనుబా...రిలో కొద్దికొద్దిగ వేయచు గరిటతో రాచుచుండి నీరము భస్మమగును.

ఆ భస్మమునకు కమాంశ మణిశిలనుచేర్చి నిమ్మపండ్లరసముతో మూరిన బెళ్ళలువేసి యెండించి ప్రవిదలో నుంచి నీలుచేసి యెండించి గజపుకము వేయవలెను. పురమువేసిన యాభస్మమునకు 20 ప వంతు మణిశిలనుచేర్చి నిమ్మపండ్ల రసము నేపైవిధమున వేసి పురము వేయవలెను. ఇటుల పది పురములువేసిన శుభ్రమై భస్మ మగును.

2 గురిగించులయెత్తు గుండి 4 గురిగించులయెత్తు జరకు చేసె నతి అనుపానముతో నేవించవలెను. ఉయ, కామిర్లు, ప్రమేహము, మూత్రకృచ్ఛము, మూత్రాఘాతము వీనిని పోగొట్టును.

ఉయకు : అశ్వగంధాది చూర్ణముతో కలిపి యిచ్చేది.

కానీస భస్మము

కానీసమును నిమ్మపండ్ల రసముతో ఒకరోజు నానవిచ్చిన శుద్ధియగును

ఇదు పలముల శుద్ధిచేసిన కానీసమును నిమ్మపండ్ల రసమున నూని బిళ్ళగాచేసి యెండించి 30 పిడకలతో పురము వేయవలెను. అది 50 భూరము కానియెడల మరియ నిమ్మపండ్ల రసముతో మూరి పురము వేయవలెను. ఎక్కువ వేడియైనను వడిపోవును.

జ్వరమునకును వాడవచ్చును. నాగభస్మమునకు గల గుణ వే దివిని గలదు.

త్రికటచూర్ణము 1 తుల కానీకభస్మం 1 తుల వీనిని గుంటగలగ రాన విధముననూని కవగల ప్రమాణము మూత్రలు చేసి పూట రోజు

మాత్రం చొప్పున సేవించిన అక్షరము మున్నగునవి హరించి ఆకలిని కలిగించును.

మరియు త్రికటూర్ణము, కానీరభస్మం, యవతూరం, సర్వ తూరము, చిత్రమాలం నదిభాగములు గ్రహించి వీరముచేసి కాలు నులము కాటిలకండ్ల అనురావముతో సేవించిన యక్కర్చిచోదర ములు నివారణయగును.

వంగ భస్మము

వంగము (తగరము) ఒక పలము ఇప్పమానలో నానబెట్టి కరిగించి ఆరనిచ్చి విళ్ళులుచేసి ఒక కాణలిలో ఉప్పుపోసి దానిపై ముత్ర అకులముంచి అకుంపై వంగపు విళ్ళుకుంచి పైవ ముత్రఅకులము కప్పి దానిపై ఉప్పుచేసి మూరబెట్టి కలగున్ను చేసి యెండించి పొయ్యిమీద బెట్టి వాకాగ్నిగ కివాములు నుంటువేసిన భస్మయగును దీనిని ఇతర బోషధములతో వాడుకొనవచ్చును.

మరొక విధము

శుద్ధి క్రమము—శుద్ధి వంగమును ఇరువగరియలో కరిగించి దానిలాగు రసములో నుంచి పసుపుకలిపి కుండలో నగమువరకు వోసి దానిని భూమిలో పాతిపెట్టి పైవ విధములాగిని నుండు సరిగ నుంచి వంగము నుంటునుండ పోయవలెను. ద్రవము వంగమునకంటె పవిత్ర లెక్కన ఉండవలెను ద్రవము కాళనితో వంగము పెట్టి పై కలిరి చూచి కలిగించును. ఇటుల ఏడుసార్లు చేసిన శుద్ధియగును.

ఇటుల శుద్ధిచేసిన వంగమును ఇరువ కాణలిలోవేసి కరగ బెట్టి అందులో చింతిరెరడు చూర్ణము, రావిరెరడు చూర్ణము, ఉత్త రేణి చూర్ణము, రుగేడు చూర్ణము ప్రతిది వంగమునకు నాల్గవపాలు గ్రహించి కాణలిలో కొండము కొండముగ వేయించు ఇరువ గరి యతో రాచుయండిన ఒక వాములో పొడియగును. దానిని గ్రహించి వంగమునకు నమతాకిము తాళి చూర్ణమును కలిపి నిమ్మనండ్ల రసముతోనూరి ప్రమిదలోనుంచి నీలుచేసి నీరి విడకంతో పురము వేయవలెను. ఇటుల తాళిము కలిపి పది పురములువేసిన భస్మ యగును.

ద్రవమానము 3 గురిగించల నుండి 4 గురిగించల వరకు తేనె, నేయి అనుపానముతో సేవించవలెను.

ప్రమేహము, పాండురోగము, వీరదము పూయ మేహము వీనిని పోగొట్టును ఉతరమును, పిగులను శుభ్రపరచును. ఇలమును కలిగించును, మాత్రమును ధారాళముగ పెడలవేయును.

త్రివంగ భస్మము

శుద్ధిచేసిన నల్లనీలము, శుద్ధిచేసిన తగరము, శుద్ధిచేసిన నాగము ప్రతిది ఒక్కొక్క పలము గ్రహించి మూటిని తేర్చి కరి గించవలెను. కరుగునప్పుడు కొద్దిగ అంగిలకు చేసి కలియబెట్టు చుండవలెను. మూడువాములు గంగాయి అకు వేస్తుకలుపుతుండ వలెను. అంగాను వర్షముతో భస్మయగును

ఇది సంకరరోగములను నివారించును, ప్రమాదము అను పాదము వంగభస్మము వలెనే,

తామ్ర భస్మము

శుద్ధి క్రమము: పైంధవల గమును నిమ్మరసమున నూరి తామ్రమునకు వట్టించి యెండబెట్టి గాఢాగ్నియందు కార్చి కలిలో వేసిన శుద్ధియగును. ఇటుల 3 సార్లు చేయవలెను.

ఇటుల శుద్ధిచేసిన తామ్రమును పలచని పత్రములంగ వేసి దానికి రసనంధక కట్టలిని నిమ్మనండ్ల రసమున నూరి వట్టించి యెం డించి ప్రమిదలో నుంచి నీలుచేసి గజపురము వేయవలెను. ఇటులనే పది పురములు వేసిన భస్మయగును

ఒక గురిగించ ప్రమాదము సేవించవలెను శోభ, పాండు, కామర్ల, శ్వాసకాసలు, గుల్మము, కూలరోగములు ఇవి నివారణ యగును నుంచి ఆకలిని కలిగించును దగ్గులకు భస్మమును: త్రికటూ చూర్ణముతో కలిపి వేదనీళ్ళ అనుపానముతో సేవించవలెను.

మరియొక విధము

తామ్రమును చింతాకువలె రేకులంగ పలగొట్టి పోగాకు కమాలం దంచి రసంతిసి రేకులను నిప్పున కార్చి యారసమున నుంచి

యొత్తవలెను. అది కేవల పాగాన రసమును ఒక మట్టిపాత్రలో పోసి ఒకవలె కానులేనలెను పాత్రలోనేని రసము ఇగుతునలెనరకు కాది కలయికలెను. తద్వారా పామిటికేళ్ళపట్ల వెంగళానుంర కాదు. అమారి కాది మధ్యమ పామిటనుంచి మూసి ప్రదిదలో నుంచి నీలులేసి యేను ఒకకలతో ఉరంబేసిన భస్మమగును.

రజత భస్మము

శుద్ధ విభాషము నుంచి వెండిని పల్కుని లేకులుగ చేయించి నిప్పులో పాగా కార్చి తైలము తక్రము గోమాత్రము వీని యందు ప్రత్యేకముగ యేదేసిమాన్లు నుంచిన శుద్ధియగును.

శుద్ధిచేయబడిన ఆ వెండి లేకులకు మూడవ వంతు రారిత మును నిర్మిరసమున మారి పట్టించి యెండించి ప్రదిదలోనుంచి నీలు లేసి 100 ఏడకలతో పురము చేయవలెను. ఇటుల రారితమును లేక్కుచు పడకొందు పురములు చేసిన భస్మమగును.

మరియొక విధము

వెండిని పలచగ లేకులుగ కొట్టి పొగడపూల రసములో అలేకులను కొలిమిలో కాది యా రసమున ముంచవలెను. ఇటుల 21 మాకులు చేయవలెను. పోష్టయగును.

తద్వారా పోమాకీకమను, ఇంగిలీకమను కలిపి నిప్పురస మున మర్చించి యా వెండిలేకులను పూసి యెండించి ప్రదిదలో నుంచి నీలులేసి 4 యడకలతో పురము చేయవలెను. ఇటుల 35 మాకులు పురము చేయవలెను. అప్పటికి భస్మమగును.

ఇంకొక విధము

శుద్ధియైన వెండి లేకులకు మూడవలోనేని లేకులకు మూడవ వంతు స్వర్ణమాకీకము, ఇంగిలీకము మార్చించి లేకులకు ప్రింపను మీదకు పోసి మాకులు మూసి నీలులేసి 100 ఏడకలతో పురము చేయవలెను. ఇటుల 5 పురములు చేసిన భస్మమగును.

2 గురిగింప ప్రమాణము చేయి లేన అనుపాదము.

ఇది కాదుర్ల, కఫము, బాగము, పాండు, శోషలు, గుల్మోద రములు వీనిని పోగొట్టున. మరియొక విధము కలిగించును నుంచి

అకలిని కలిగించును, సంకర్షణ క్రిందిచ్చును, మరియు శుక్లవర్ణమున కీ గ్రించి విధముగ చేయవలెను.

రజతభస్మము, స్వర్ణవంగమా, ఏనుగవల్లేకు, తదాకీరి, విత్పలి చూర్ణము, జాతకాయ, పచ్చకమ్మారము వీనిని పడుభాగ ములు గ్రహించి కలియనూరి పూటకు 5 గురిగింపల నుండి 10 గురి గింపల వరకు పరికరెల్లము కాలు తులము కలిపి పుచ్చుకొని నుంచి నీళ్లు త్రాగవలెను.

స్వర్ణ భస్మము

నుంచి అంగారపు లేకులకు కార్చి మెప్పులమాన, పులి మర్జిగ, ఉలకకట్టు, జపువంరికం వీనితో ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ ఏనుమాన్లు చేసిన శుద్ధియగును మరియొక ప్రాంతవంపగును నిప్పు కాదు రసముతో మారి లేకులకు పూసి ఏనుకలింప కార్చిచను శుద్ధియగును. లేక కాదిరాలిని నిప్పువండ్లరముతో మారి అంగారపు లేకులకు పట్టించి కార్చవలెను. ఇటుల ఏనుమాన్లు చేయవలెను. (ఇందులో ఏక మైనది తోచవచ్చును) ఇట్లు పట్టి మెప్పులగును.

ఎజ్జగావుండే ముండలో అంగార మారి పట్లముచేసి అంగరు లేకులనంచుంచి పైగ మూసి యెడమర్చి చిన్నకుండలో నుంచి నీల మన్ను లేసి గజపురము పట్టిన భస్మమగును. ఇటుల పడిమాకులు చేయవలెను.

మరియొక విధము

అంగరు లేకులను గ్రహించి దానికి నాల్గవభాగము రజతభస్మ మును నిప్పువండ్లరముతో మారి లేకులకు పట్టించి యెండించి మూటిలో నుంచి నీలమన్ను చేసి యెండిచ్చి గజపురము చేయ వలెను. మూటిలో లేకులపై పడి ప్రిదము గంధకము పోడిచేసి వేయట ముంచి ఇటుల రసభస్మమును అంగారు కలిపి నిప్పు రసముతో మారి 5 గజపురములు చేసిన భస్మమగును.

భస్మమును అర్థ గురిగింప నుంచి 1 గురిగింపవరకు లేనతో తీసికొనవలెను.

ఈ భస్మము రాజరాజ్యము, వివేచికాంములకు పోగొట్టును.

మొదట భక్తము ఒకటి నవహాస తో విప్రశ్నచూర్ణము అర
తొలవంగల చూర్ణము 1 తొల విప్రశ్న 1 తొల శీతరహాసిరి
1 తొలం వీరి నమ్మితిని కలిపి పూటకు 12 గురిసింబయెత్తు మేక
చాలతో పుచ్చుకొనవలెను.

ఇంద్రుడు పుష్టిక: స్వర్ణభక్తము ఒక గయిన, కస్తూరి అర 1 గ.
బాబాదాయ చూర్ణము 2 గురిసింబయెత్తు. బాబతి 2 గురి తొల
వీలక్కాయలు 2 గురి నభేదామిత్ర 4 గురి తీటగోవిల విత్తులు 2
గురి లవంగాల చూర్ణము 2 గురి విప్రశ్న చూర్ణము 2 గురి కుంజమ
పుత్త్ర అర 1 గురి వీటన్నిటిని కలిపి రెండు మోతాదులు చేసి దినము
నకు రెండుపూటలు సేవించవలెను.

పగడ భక్తము

పగడమును పలుకులుగ చేసి పుల్లటి పెరుగులో ఒక దినము
నానవేసి మురువికము కడిగి యెడించిన తుడ్డి లేక నిమ్మరసములో
1 దినము నానవేసి యెడించినను తుడ్దియగును.

తుడ్దిచేసిన పగడ చూర్ణమును జల్లేనుచాలలో మూడు దిన
ములు నానబెట్టి యెడించి గజపురమువేసిన భక్తమగును. మల
నిమ్మపండ్ల రసముతోమారి నాలుగు పురములు వేయవలెను.

లేక ఒక కుండలో బాతుడునమూలందంచి గగముపోసి బానిపి
పగడపు తొక్కలుబెట్టి పైక నలగగొట్టి బాతుడువేసి కుండను మూసి
శీలమిన్నుచేసి యెడించి మూరడు పురంవేసిన భక్తమగును.

ఒక గురిసింబయిడి రెండున్నర గురిసింబ వరకు శేరిలోగాని,
శేనలోగాని సేవించిన కఫమును పోగొట్టును. కాశ, శ్వాసరూ,
క్షయ, రక్తపిత్తము క్షయములు, క్రూరము వీనినిగూడ పోగొట్టును.

ప్రయోగములు: బాతుడు చూర్ణముతో పుచ్చుకొనిన మేక
సంబంధముగ శేర్పడిన దిగులు మానును.

తొలిపత్తి చూర్ణముతో పుచ్చుకొనిన ఉష్ణము కారించును
ఖండాది చూర్ణముతో సేవించిన వాములు, కడుపులో కుంటలు
పైత్తబాధలు మానును.

మొదట నీతోపలాది చూర్ణముతో కలిపియిచ్చిన మానును.

రతులపాకు రసముతో సేవించిన కఫమును ఖండించును.
తొలసియాకు స్వరసముతో సేవించి తేసిన విల్లబడు గలుగు
గొంతు గొరగొరలు మానును.

శృంగ భక్తము

దుప్పికోమ్మును చిన్నచిన్న ముక్కలుగ చేసి మూతుక్కలో
వేసి గజపురము వేయవలెను. తర్వాత దానిని కలబంద రసముతో
మారి చిక్కలుచేసి బాగా యెండబెట్టి తిరిగి గజపురము వేయవలెను.
ఇటుల చేసిన భక్తమగును. ముక్కలుండిన మారి వస్త్రాభిరము
చేసి భద్రపరచవలెను.

ఇంగ్లీష్ విధము

వీళ దుప్పికోమ్మును చిన్నచిన్న ముక్కలుచేసి అశామార్ద
మూరికను మారి కవచముచేసి యెండబెట్టి మూరడు గుంటవీసి
పురము వేయవలెను. భక్తమగును.

మరియొక విధము

పురపు గుంటలో సగము పిడకలు పరచిన తర్వాత ముడిరిన
జల్లేదాతులను పరచి దుప్పికోమ్ము ముక్కలను అడుగు ఒక్కటి
చొప్పున నుంచి అందుపై బతులను మూసి అపై పిడక లోక
పరసబెట్టి తిరిగి అటులా పరచి ముక్కలనుపెట్టి యిటులచే వనునగా
చేయుచు గజపురము వేయవలెను చల్లబడిన తర్వాత పిడకలను
బాగ్రతగ తీయుచు దుప్పికోమ్ము ముక్కలను తీయవలెను. అది
తెల్లబడి యుండును. మరియొక కలబంద రసముతో మారి పురము
వేసిన భక్తమగును.

ఒకటిన్నర గురిసింబ యెత్తుకుండి 4 గురువింద సింబలరకు
శేనలో పుచ్చుకొనవలెను. బాయపులు, రొమ్మునొప్పి, కడుపు
నొప్పి కారించును. చక్కెర అనుచామతో పుచ్చుకొనిన పిత్త
గుంటభ బాయపులు, శరీరమున కలుగు నొప్పులు తీకును. మరియొక
వెన్నతో పుచ్చుకొనిన పూయ మేకము నివారణయగును. బారీ
మును కలిపించువట్టి వస్త్రులను పట్టించవలెను.

అక్షరభస్మము

ఇందువల్ల	1 పలం	పటిగారం	1 పలం
పెట్టువల్ల	1 పలం	కల్లువల్ల	1 పలం
వెలిగారం	1 పలం		

ఈ అయిదింటిని నిమ్మపండ్ల రసముతో నాలుగు జాతులు మర్చించి విశ్వలుచేసి యెడలెట్టి ప్రమాదలో నుండి శీలుచేసి పురము పెట్టవలెను. విరవ వానిని కుంపిటాకు రసముతో ఖల్వమున రెండు జాతులు మారి విశ్వలేసి యెండించి 5 పిడకలతో పురము వేయవలెను.

విడవను ముల్లంగిరసముతో రెండు జాతులు మారి విశ్వలు చేసి యెండించి ప్రమాదలో నుండి శీలుచేసి 10 పిడకలతో పురము వేయవలెను. అప్పుడు భస్మమగును.

8 గురిగింజల యెత్తు భస్మమును తేనెతో పుచ్చుకొనిన గర్భక భారములు పోంచును.

కలిగూడి చూర్ణముతో కలిపి పుచ్చుకొనిన సూరక భారములు, గూడలు, నీరుకట్టు, శరీరపు నొప్పలు, పోట్లు ఇట్టివి మటు మాయమగును.

తాళకభస్మము

తాళకమున రెండు విధములు గలవు. పత్రతాళకము, పిండ తాళకము. ఇందులో పత్రతాళకము కౌషధమునకు శ్రేష్టమైనది. ఇది అతాళకమై కలిగియుండును.

ఈ పత్రతాళకమును పలచగ చేసి బూడిదగుమ్మడి రసముతో దోలాయునిముని నొకరోజు పండిత శుద్ధియగును.

మీయూ వికపలంతాళకమును పలచగ చేసి పెద్ద ప్రమాదలో నుండి వేపకు రసముపోసి 8 జాతులు వండిన శుద్ధియగును.

శుద్ధిచేసిన తాళకమును నిమ్మపండ్ల రసముతో మారి విశ్వలు చేసి యెడలెట్టి ప్రమాదలో నుండి శీలుచేసి పురం వేయవలెను. రక్తాకము వేపకు మారి కవచమిచ్చి 5 పిడకలతో పురము వేసిన భస్మమగును.

మరియొక విధము

శుద్ధిచేసిన తాళకమును తాళరాకు రసమున మారి విశ్వలు చేసి ఎండించి కుండలో విశ్వలనుంచి క్రొవ మీద మోడుగతొరము పోసి రెండు విధములు కమలాగ్నిగ వండిన భస్మమగును.

అర్థ గురిగింజనుండి 2½ గురిగింజ ప్రమాణం తేనె నేయి అను పానముతో నేవించిన నిష్ట, శ్వాసకాంము, జ్వరము ఇవి పోరించును.

తానుగవేకు చక్కచూర్ణం 1 తులం ముదిరిన వేపవేకు చక్కచూర్ణం 1 తులం కర్పూరశిలాజిత్తు భస్మము 1 తులం బాము విశంగాచూర్ణం 1 తులం తాళకభస్మం 1 తులం వీటన్నిటని కలిపి మారి పూటకు అర తులం చూర్ణం నమం పంచదార కలిపి పుచ్చు కొనిన భస్మము నయమగును.

తిప్పకత్తు 1 తులం ముదిరిన వేపవేకు చక్కచూర్ణం 1 తులం తాళకభస్మం అర తులం కలిపి మారి అర తులం చొప్పున తేనెతో పుచ్చుకొనిన కకల విషములకు పరిహారమగును.

కుంపటిలో నివృత్తపోసి అభ్రకపు తేకు నుంచి అతేకుపై శుద్ధి చేసిన తాళకము నుంచి పైన మరొకతేకు మూసి నివృత్తచేసిన తాళకము కరుగును. అంతయు కరిగిపిచిన తింపుకొనివలెను. తాళకము సింధూరవర్ణము కలిగియుండును. దానిని పొడిచేసి యుంచుకొని అర్థ గురిగింజ నుండి 1½ గురి మో కర్పూరాది చూర్ణముతోగాని, తాళిపాది చూర్ణముతోగాని పుచ్చుకొనిన తానము రగ్గును. కఫమును వెంటనే కరిగించును.

చాలామంది వైద్యులు ఈ పద్ధతిని వాడుచున్నారు.

కర్పూర శిలాజిత్తు భస్మము

కర్పూరశిలాజిత్తు ముక్కలుగ పగులగొట్టి సున్నపు తేట నీరులో ఒకరాత్రి నానవేసిన శుద్ధియగును.

శుద్ధియైన శిలాజిత్తును కుండలో నుంచి అందు నాలుగు భాగము లధికముగ కలబందరసము పోసి శీలుచేసి 100 పిడకలతో

పురము వేసి, భస్మమగును. మరల కలలంత రసముతో మారి విశ్వముచేసి యెండించి పురము వేయవలెను. అపుడు శుద్ధ భస్మ మగును.

3 గురిగింజ నుండి 4 గురిగింజ ప్రమాణము తేనె, నేతులతో సేవించవచ్చును.

మాత్రవ్యచమును పోగొట్టును, ఉష్ణమును కలిపింపజేయును, నేల ఉసిరికె గనముతోగాని, కలలందరసముతోగాని సేవించిన గవేయో నయమగును.

వెన్నతోగాని, నేతితోగాని పంచదార కలిపి సేవించిన మాత్రము చురుకు, మంట ఇట్టివి కలిపించును.

అమలగంధక భస్మము

నల్లికాయ గంధకమును చిన్న ముగ్గలిద్దల మాత్రములో నానవేసి ముగ్గుల శుద్ధి చేయవలెను. తర్వాత బూడిదగుమ్మడి రసములో నానవేసి శుద్ధి చేయవలెను. మూడవసారిగ జెదకురసములో శుద్ధి చేయవలెను.

శుద్ధిచేయు విధము ఒక గుండలో చిన్నలిద్ద మాత్రము పోసి దానికి గుడ్డను మూరగాకట్టి ఆ గుడ్డపైన గంధకము నుంచి పై ప మరొక గుండను పోర్చించి నుదులకుండ మూసి కీలమున్ను చేసి యెండించి గుంటుకీసి యందాకండను బెట్టి 10 నిదకలతో (పెద్దది చిన్నవైత 60) పురము వేయవలెను. గంధకము కాలి ముగ్గులవలె గుండలోకి దిగును. దానిని కడిగి తీసికొనవలెను.

ఇటుల శుద్ధిచేసిన గంధకమును ఖల్వమును ఒక వలం గంధకం వేసి పల్లకోడియొక్క గుడ్డులోని తెల్లపానతో చేయి తగలకుండ మూడవసారి ముగ్గించి యెండించిన భస్మమగును.

ఈ భస్మమును అర గురిగింజ యెత్తు తేనెతో సేవించిన మేళా సంబంధమైన కకం రోగములు మానును.

మిరియాల చూర్ణముతో కలిపి సేవించిన అందము దిగుట, యెక్కుట, పోట్లు యివి మానును.

ధరంగి తక్కు చూర్ణముతో పుచ్చుకొనిన మేళా ప్రయోజనము మానును.

ఈ గంధక ప్రక్షాళన, తెల్లకోడి పొయ్యి వంటిది 1 ఘ. గ్రాం. పొయ్యి 2 4 ఘ. ముగ్గుల ద్వారా వేయవలెను. 21 నెలల ముగ్గుల మేళా వంటిది వేయవలెను. అరగవలెను.

జాకర చూర్ణముతో పుచ్చుకొనిన పైత్య రోగములు మారించును.

మరియు పై వస్తువుల రేఖాముఖో పుచ్చుకొనిన వీర్యవృద్ధి కలుగును.

మూర్ఖ భస్మము

ఇందులో ఆగేముగ్గము, పోగచూర్ణములు రెండువిధములు, నుంచి మూర్ఖమును గుడ్డతో మూటట్టి అవికాకు స్వరసముతో పోలాయంత్రమున మూడు గంటలు స్వేదనముచేసిన శుద్ధి యగును.

ఆ మూర్ఖములను చూర్చించి ములగండ్ల రసముతోగాని, అవు పాలతోగాని భావనచేసి విశ్వము తట్టి ఎండి చి ప్రకడలోనుంచి సమిదమున పీలుచేసి మూడు గంటలు స్వేదనముచేసిన భస్మమగును.

అర్థ గురిగింజ యెత్తుకుండి ఒకటిన్నర గురిగింజ యెత్తునదను తేనె, నేయి వీరితో సేవించిన క్షయరోగము, శ్వాసకాశము వీటిని మారించును. ఇది టానిక్, పంజిది క్షయములకు చురుకు కలిగించును. శరీరమునకు ఇంచుమించును.

కఫము 1 గురిగింజ యెత్తు పొయ్యి 1 గు. యె, కప్పలి చూర్ణం 1 గు. యె వీరిని కలిపి కాలిగంధకతో భస్మము చేర్చి సేవించిన శుక్రవృద్ధిని నివారించును.

మూర్ఖభస్మము అర గు. యె వనదభస్మము 1 గు. యె, మకర ధ్వజసింధూము అర గు. యె ముగ్గుభస్మము 1 గు. యె, కీయరబాగ్లి 2 గు. యె, తిప్పనత్తు 2 గు. యె పాక్షి పెరిగార భస్మము అర గు. యె, వీలన్నిటిని కలిపి మారి నివారించు రెండుపాళ్లు తగలకుం పాయం కాలం లందు తేనెతో సేవించిన క్షయరోగము నివారించును.

వనద భస్మము

ఒక వలము వనదమును ఖల్వమున నుంచి అదని అమునపు పెట్టు పాలతో నాలుగు వామలు పెట్టింక, కచ్చుకాచి కలలుతో రెండువామలు ముగ్గించి విశ్వచేసి బాగా యెండించి మూడుసార్లు నుంచి కీలుచేసి రెండు నిదకలతో పురము వేయవలెను. భస్మ మగును.

దీని సేవనవలన సకల మహాభక్తములు నివారణయగును.

విశిష్టభక్తము 1 వ. యె. శాంతిచూర్ణము 1 వ. యె. విశిష్ట
చూర్ణము 1 వ. యె. చిత్రమాలం 1 వ. యె. అవంగాల చూర్ణము
1 వ. యె. చిత్రమాలం పేరువల్ల 1 వ. యె. వీటన్నిటిని కలిపి
చనుబాలతో ఒకచామ మర్చనచేసి రక్తాత కమ్మరాకు రసముతో
ఒకచామ మర్చనచేసి కందిసింజంతి మూర్తిలాచేసి పీడకు యెండిం
చవలెను. నిమ్మచానములు, తోమగ్వరములు, తాలిబ్వరములు,
వీటి ఒక మాత్ర తోమగ్వర సేవించవలెను.

శంఖ భక్తము

ఒక పలము కంచుపాడిని రాగలిలో బాగా కాచి పుల్లని
మిర్చిలో మూడుపార్లు చేసిని శుద్ధియగును.

శుద్ధిచేయబడిన కంచుపాడి ఖల్వముననుంచి కారము 1 వరహా
యెత్తు, పెల్లువ్వు సున్నం 1 వరహా యెత్తుచేర్చి నీలి అమల రసముతో
నాలుగింజములు మర్చించి విశ్వచేసి యెండించి ప్రదివలో నుంచి
కీలనున్న చేరి వరాహాక్షరము చేయవలెను. ఇటువంటి మరొకసారి
పురము చేయవలెను. అపుడు భక్తమగును.

ఒక గురిసింజయెత్తు తేనెతో పుచ్చుకొనిన రాచకురుపు
డయ, క్యాసకాన ఇది నివారణయగును.

శంఖ భక్తము

పెల్లువల్లవ్రగలిగిన శంఖమును ముక్కలుగ నొట్టి నిమ్మపండ్ల
రసములో ఎనిమిదిచాములు నానబెట్టి మరుదినము చేన్నీళ్ళతో శుభ్ర
ముగి కడిగి ఎండించి కరావంపురములో నుంచి ఏబది పీడకలతో
పురము చేయవలెను. మిరియెత్తుపండ్ల రసముతోమారి పూర్వము
వలెనే మూడు పురములు చేయవలెను. భక్తమగును.

అరి నుండి 2½ గురిసింజయెత్తు తేనెతో సేవించిన కడుపున
కలుగు సంకటములు తీరను.

పద్ధతి: కందె, వంకాయ, మునగముల నొనచుకొని
చిల్లించుకొని, చివరికి ఒకడు, అన్నం (పెల్లువల్ల, పుల్లవల్ల)
పురిచ్చినైతే తమ మోడంట్లో

శంఖ పాపాభక్తము

శుభ్ర శంఖపాపాభక్తము అర్థపండు, కోడిగుడ్డు పెంకులు రథ
పలము యా రెంటిని ఖల్వముననుంచి జల్లేడుకాయలలోని పప్పు
తీసిచేసి కంది తీసివనిబరహముతో 6 చాములు మర్చనచేసి యెండించి
ప్రదివలో నుంచి కీలనున్న చేసి అఘుభురము చేయవలెను. భక్త
మగును.

దీనిని బియ్యపుగింజ ప్రమాణము జలకరచూర్ణము తేనెనీటితో
సేవించిన చలిబ్వరములు, వసుగవ్వరములు నివారణయగును.

సూత భక్తము

బిరుపలాల పాదరసమును ఖల్వమందుంచి ఇటికరాం పాడి
చేసి ఒక ఘడియకాలము మర్చించ నీళ్ళతో శుభ్రపరచవలెను.

మరల కరిధూపమును చేసి 2 గంటలకాలము మర్చించి శుభ్ర
పరచవలెను.

తర్వాత కలబందరహముతో 2 ఘడియలు మర్చించి శుభ్రపర
చిన శుద్ధియగును.

శుద్ధిచేసిన పాదరసము ఒకపలము గ్రహించి ఖల్వముననుంచి
ఉత్తరేణి సమాలము రసములో రెండుదినములు నానబెట్టి దానికే
కవచమిచ్చి అఘుభురము చేసిన భక్తమగును.

ఈ భక్తము బియ్యపుగింజ ప్రమాణము తాటి బెల్లముతోగాని
అక్కలకర్ర మారి కవగింజ ప్రమాణము యెత్తుకొని బియ్యపు
ప్రమాణము రస భక్తముమారి కల్పములోబెట్టి భక్తము కవచడ
కుండ మూసి ఉండగలేసి పండ్లకు తగలకుండ వెంటనే మింగవలెను.

వత్తపాతము, తేనెపాతములు, విడికగడ్డలు, గుల్మరోగ
ములు, కరిమేహము, భగంధరము, మిష్ట, కంటమాలలు, తెలుపు
మున్నగు రోగములు దీని సేవనవలన నివారణయగును.

గవ్య భక్తము

గవ్యలో పచ్చకర్ణముగ నుంచునది తోమగ్వరముల కవయంత్ర
మైనది.

పచ్చగవ్యమును నిమ్మపండ్లరసములో ఒకరోజు నానచేసి మరు
దినము తీసి చేన్నీళ్ళతో కడిగవలెను. గవ్యకు పులుపురిగిరిన కరగు

పట్టి న్యకావముగలను కడిగివేయును కడిగిన భాగము నీర్ముగా కలిపి పోవును ఇట్లునే శుద్ధి చేయవచ్చును. తగినంత నిమ్మరసము పోసి గవ్వలసండు చేసి ఎండలో పెట్టిన రసము ఇదిపోవును. అప్పుడు శుద్ధి యగును,

శుద్ధము చేయబడిన గవ్వముక్కలను నిమ్మపండ్లరసముతో మారి విశ్వము చేసి ఎండించి గజలక్ష్మము చేయవలెను, రసము ఎక్కువైన విశ్వముచేయుట కష్టమగును, పలుకులను తీసివేయవలెను, బానిని నిమ్మరసముతో మారి పుకము చేయవలెను,

ఒక గురిగింబ నుండి ఒకటిన్నర గురిగింబ వరకు బాడవచ్చును,

కడుపుశూల, గుల్మోకవములను హరించును, చెవిపోటు, చెవి దిమ్మతి చెముడును 1 గురిగి ఇయెల్లు ఇస్కమును చెవిలోపోసి పతి చుక్కలు నిమ్మరసము పోసిన పొంగును, పొంగగనే తుడిచివేయవలెను,

భాస్కరలవణముతో పేరించిన కడుపు కుకటములు తీకును,

వ్యర్థమాక్షిక ఇస్కము

ఈ మాక్షికమును చుక్కలుచేసి ఇరువదలలో ఎర్రబడు వరకు కాల్చి త్రిఫలాకషాయమున, నిమ్మపండ్ల రసములలో చేసి శుభ్రపరచిన శుద్ధియగును,

గంధకమును తగుమాత్రము స్వీకరించి బానిమ్మపండ్ల రసముతో మారి యిది శుద్ధిచేసి మాక్షికమును కలిపి మారి విశ్వముచేసి యెండించి మూత్రకృత్ బట్టి నీలుచేసి రసరాశాపురములు చేసిన ఇచ్చును,

ఈ ఇస్కమును కాగిలిలో చేసి ఎరగ గగువరకు కాల్చి అముదము, పైంధనలవణము, అవునీలు, బానిమ్మరసము వీనితో ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ చేయించిన స్థిరమగును,

ఇది 1 గురిగింబ నుండి 3 1/2 వరకు తేలితో సేవించిన పొండు కామిలా, పోటిపూర తయము వీనిని పొరించి అలములుకలిగించును

ఇస్క ప్రకరణము సమాప్తము

శ్రీ ౧౨

వసిష్ట ప్రోక్త మగు

పులిప్పాణివైద్యము

రసాషధ మ్రకరణము

లోహములు, పాదంసరా, రసావరసములు చేర్చి తయారు చేయబడు ఔషధములకు రసాషధములని పేరు, శుద్ధ పాదరసము, శుద్ధ గంధకము కలిపి మారిన బానిని, కిణ్ణలినుని కేను,

ఇస్కములతో మూత్రా ద్రవ్యములను చేర్చవలసి వచ్చి పర్వదు మూలికలను శుద్ధముచేసి యెండించి చూర్ణముచేసి వస్త్ర గాలిబ్బిమైన బానిని కలిపి మారవలెను,

మరియు వచ్చి మూలికలను చేర్చవలసిన యెడల బానిని కల్పముగ మారి కలుపుకొనవలెను,

యెండు మూలికలలో వేయించవలసిన వస్తువులను వేయించి చూర్ణించి వస్త్రగాలికముచేసి కలుపుకొనవలెను,

నేపకవిత్తులు కలుపవలసినచో శుద్ధిచేసిమారి కలుపవలెను,

నాభి, ఉమ్మర్చివిత్తులు కలుపవలసిన యోగములలో నిమ్మ పండ్ల రసములో ను త్రిగమారి పిదప కలుపవలెను,

తాళిము మణిగిల కలుపవలసినచోల ద్రవ్యములను శుద్ధి చేసి కలుపవలెను,

ఇంగువను చేర్చవలసినచో చిన్నముక్కలుగ చేసి నీలితో వేయించి కలిపి మూత్రకొనవలెను, గుగ్గిలము చేర్చవలసినప్పుడు శుద్ధిచేసి తేనె, నేయి వీనితో మారి కలుపుకొనవలెను,

కొవధములను రయ్యాగులేయనపుడు ఆ యా వాటిని గమ
ముగ కూచి వేసికొనవలెను.

కొవధములలో కలుపుటకు తీయటము రసము పండ్ల చర్మము
రగులని విధమున రసము తీసికొనవలెను. చర్మము తగిలిన రసము
చేదెప్పును. నిమ్మ, నారింజ వీని రసములను చర్మమునము రాకుండ
తీసికొనవలెను.

ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన విధమున నూతుటకు చాల
ముఖ్యము, దీనికే మర్దనయని యందును

భావన యవగా నానిదెట్టుట, నూతుట, ఎండలోగాని, నీడను
గాని, కొవధ వస్తువులు మునుగునటుల రసమును పోసి యంచుట,

యోగములో చెప్పబడిన ప్రకారము భావన మర్దన అయిన
తర్వాత కొవధము చేతి కంటుకొనునని చేతికి నేయ రాసుకొని
మాత్రలు చేయుటకు పూజుకొనవలెను, మాత్రలు చేయుటకు తాని
చాని ప్రమాణమునకు తగిలములు అచ్చులు చేసికొనిన మాత్రలు
తేలికగ చేసికొనవచ్చును

అల్లపురకములు చేర్చవలసినప్పుడు అల్లమును దంచి రసము
తీసి, అడుగున పడునట్టి సున్నమును వదలి రసమును వడియబోసి
కలుపుకొనవలెను.

అనందతై రవ రసము

శుం. పాదరసం	1 పలం	వాణికాయ	1 పలం
శుం. నాథి	1 పలం	పిప్పళ్ళిచూర్ణం	2 పలం
శుం. గంధకం	1 పలం		

ఈ పై వస్తువులను ఖల్వములో నుంచి క స్మృరాకుం రసముతో
లెండువాములు మర్చించి తర్వాత అల్లపురకముతో ఒకవాము మర్చించి
గురిగించ ప్రమాణము మాత్రలు చేసి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను.

అల్లపు స్వరసముతో ఒకమాత్ర సేవించిన వాతజ్వరం,
తై క్ష్య జ్వరం, శీతజ్వరం, జ్వరాతిసారములు, అశర్మభేదములు,
చైర్మమువలన గొంతులో కలుగునట్టి గొరగొరలు కఫలు, కడుపు
తోమ్మ నొప్పులు ఇట్టివి నివారణయగును.

శిరోశ విధము

శుం. ఇంగిరీకం	1 పలం	శింశి	1 పలం
శుం. నాథి	"	నన్న పిప్పళ్ళు	"
శుం. వెలిగారం	"	మిర్యాలు	"

వీనిని ఖల్వమున నుంచి నిమ్మరసముతో 4 వాములు మర్చించి
మిర్యాలంత మాత్రలు చేసి నీడ నెండించి భద్రపరచవలెను.

మిర్యాల కషాయముతో ఒక మాత్ర పుచ్చుకొనిన వజ్రలు,
జ్వరములు, మందజ్వరములు, వాయువులు హరించును, అవంగ
మొగ్గలు మూడు మాత్రలను ఒకటిగాకలిపి తమిళనాడులో చుట్టి
నోటవేసుకొని నమిలి మింగిన కంఠమున కలుగు గొరగొరలు,
నొప్పులు శైత్యము నివారించును.

నన్న రాష్ట్రం, మిర్యాలు, అక్కంకర వీనిని సమం గ్రహించి
నలియగొట్టి కషాయముబెట్టి 1 మాత్ర చాచి కషాయముతో సేవిం
చిన శిరోభారము మానును

ఈ మాత్ర చనుదాముతో చాచి కంటికి కలికము వేసికొనిన
శిరోభారము, మోకము, నేత్రరోషము, జ్వరరోషములు నివారణ
యగును.

అనందతై రవి

శుం. వశంధ ఇంగిరీకము	1 పలం	మిర్యాల చూర్ణము	1 పు
శుం. నాథి	"	మిట్టి వెలిగార భస్మము	1 పు
శుం. త్రికటుచూర్ణము	"	పిప్పళ్ళిచూర్ణము	1 పు

మొదట ఇంగిరీకమును నిమ్మపండ్ల రసముతో మారిన తర్వా
తను నాథినిచేసి 3 లియనూరి పిప్పళ్ళ ఇతర వస్తువులను ఒకటొకటి
వేసి మారవలెను. నిమ్మరసముతో భావన చేయవలెను. ఎంత
ఎక్కువ కాలము మర్చించిన వంతుగుండాది.

1 నుండి 1 1/2 గురిగించ ప్రమాణము పుచ్చుకొనిన నకల జ్వర
ములు హరించును. అతిసారము కఫసిర్ది వికారముల పోషించును.
దోతు జ్వరములకు అల్లపు స్వరసముతో సేవించవలెను.

కవిత్వము నాచును తేనెతో కలిపి కవిచింత వివక్షరములు, నన్ని
 పాఠము, వంతు బ్రహ్మములు మానవు చనుదాము, త్రికట
 కమాయములు కూడా ఇందుకు అనుపాదములు

లోకనాథరసము

గవ్యభస్మం   1 తులం   శుద్ధ రసము ఒకటికి ఎనిమిది తుం
 మేఘాభస్మం   1 తులం   శుద్ధ గంధకం   1 తులం
 లోహభస్మం   1 తులం

మొదట రసము, గంధకము కట్టలిచ్చేసి యందు గవ్య
 భస్మము, మేఘాభస్మము, లోహభస్మము వీనిని వేసి తెల్ల
 గల్లేకు కమాయము, అల్లెకు స్వరసము, అద్దనర కమాయము సంబ
 లేకు స్వరసము, చి నేమూల స్వరసము వీనితో ప్రత్యేక ప్రత్యేక
 ముగ మూడేసి దినములు మర్చన భావనలుచేసి కవగ ప్రమాణము
 మూత్రలుచేసి యెండించి మూగిలో పోసి శీలముచేసి కలిపి
 కలతో పుకము చేయవలెను. చల్లారినదిప తీసికొని మారి
 యందుకు నయము మిర్జాల చూర్ణము కలిపి కమ్మరాశిరసము,
 అల్లపురిసము, గుంటగలరాశి రసము, బావిలాసి రసము, బోడ
 తరము స్వరసము, ముసగ ఒక్క స్వరసము, త్రిఫలా కమాయము
 వీనితో ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ ఒక్కొక్కరోజు భావనచేసి గురి
 గింజలంత మాత్రలు కట్టవలెను.

పూటకు 1 నుండి 3 మాత్రల వరకు పుచ్చుకొనిన పాండు,
 కఫ, క్షయము, క్వశకాసము, అస్థిగతి బ్రహ్మము, అగ్నిమాంద్యము
 నివారణ యగును.

క్షయకు తాగిపాడి చూర్ణముతో కలిపి కాచిన మేక పాలతో
 చేయించవలెను.

పాండు శోథలకు పునర్నాభముతో పుచ్చుకొనవలెను.

దీని చేసినవలన శరీరమునకు బలము కలుగును ఆకలిని కలి
 గించును.

పూర్ణ చంద్రాదయము

శుద్ధిచేసిన బంగాళ రేకు   1 పండు
 శుద్ధసంస్కారము చేసిన పాతకరము   8 పండులు

అష్టశుద్ధులుచేసిన గంధకము

16 పండులు

మొదట పాదరసములో బంగాళ రేకుచేసి 3 దినములు మర్చన
 చేయవలెను. బంగాళ పాదరసముతో కలిపిపోవును. ఎన్నిరోజులు
 మర్చించిన వంతగుణకారి. బంగాళ కలసిపోయిన తర్వాత గంధ
 కము కలిపి కట్టలిచ్చేయవలెను. ఇటుల మూడు దినములు మర్చనచేయ
 వలెను. తర్వాత కలబంద, వమిడిప త్రిఫల రసముతో మూడేసి
 రోజులు మర్చించి యెండించవలెను.

పిదప నీమగళా కుప్పకు నగమువరకు యీ చూర్ణముచేసి
 పోసి మూడు శీపాలుచేసి ఎండించి మూడురోజులు కమల గాఢా
 గ్నలచే వండవలెను. పాంగశీరలమున సింపుకొని శీలము తడిసి
 నెమ్మదిగ తీసి కుప్పను పగులగొట్టి లోనిద్రవ్యమును తీసికొనవలెను.
 కుప్ప పెంతులు పడకుండ జాగ్రత విహింపవలెను. బంగాళ అడుగు
 నను సింధూరము పైపను తేలియూడును. గంధకపిష్టము నల్లగ
 తేలియూడును, దానిని వర్జింపవలెను. సింధూరమును బంగారమును
 కలిపి మాకుకొనవలెను.

అనుపానము : ఒకతులము సింధూరమునకు పచ్చకర్పూరము
 ఒకటికి ఎనిమిది తుం, బాజికాయ 1 తుం, అవంగాలు 1 తుం, పిప్పళ్లు 1 తుం
 కస్తూరి 1-16 తులం వీనిని కలిపి వీటితోమారి గురిగించ మాత్రలు
 చేసి యెండించి భద్రకరముకొనవలెను.

సింధూరము 1 నుండి 1 గురిగించవరకు, అనుపాన వస్తువులు
 కలిపినచో 2 నుండి 4 గురిగించల యెత్తువరకు చేయించవచ్చును.

ఇది సర్వవిషములను హరించును. నవవిధ బ్రహ్మములు,
 ప్రమేహము, క్షయ మున్నగువానినిగూడ పోగొట్టును

మరియు శరీరమునకు బలమును, ఇంద్రియ వృద్ధియును కలి
 గించును.

కట్టుకుండు విషములకు సింధూరము 1 గురిగించయెత్తు, తిప్ప
 నత్తు 2 గురిగించయెత్తు కలిపి మారి తేనెతో చేయించవలెను.

సర్వ బ్రహ్మములకు త్రికటచూర్ణము 1 గురిగించయెత్తు,
 సింధూరము 1 గు, యె, కలిపి మారి తేనెతో చేయించవలెను.

మేడిచక్క కపాతముతో సింధూరము కలిపి చేసించిన ప్రమాణములు వ్రాయును.

ఇలవర్ణకమునకు దినము 3 గురిగించు యెత్తు రజలపాతతో చేసించవలెను.

సింధూరము 1 గు యె దురదళాంకివిత్తులు లవంగాలు, వీలక్కాయలు, బాణకాయ, నవనామిళి, బాపతి మిక్కిళ్ళటి 3 గు యె చూర్ణము కలిపి 3 కొమ్మలు కాచిన అవుపాలలో చేసి పంచదార 1 తులము కలిపి త్రాగిన వీర్యవృద్ధిము కలుగును.

రసభావతరణము

శుం. పాదరసము	1 తులం	లోహభస్మము	1 తులం
శుం. గంధకము	1 తులం	తామ్రభస్మము	1 తులం
శుం. నాభి	1 తులం		

యెదలు పాదరసమున గంధకమును కలిపి మారి కజ్జరి చేయవలెను. తర్వాతను తక్కిన వస్తువులను చేసి బాగా కోయమారి శాంసపాడియాకు రసముతో 3 రోజులు మిర్చించి యెండించి గజాకుప్పకు 7 శీలలు చేసి నమస్కాసము కజ్జరిని చేసి 12 బాములు సూత్రాన్ని చేరి బలచేయవలెను. చల్లండిన తర్వాతను దీని దోవ ధమును గ్రహించి అల్లపురసముతో మారి కుప్పలుచేసి నీడనెండి చి యొంచుకొనవలెను.

1 గు. యె. మండి 3 గు. యె. వరకు చేసించిన పాండుశోభ శ్యావకాప కఫరోగములకు హరించును.

త్రికటుమార్గముతో కలిపి పుచ్చుకొనిన అకలిని కలిగించును. కలింగరాష్ట్రము, అర్జునము వీని కల్పముతోను లేక కపాతముతో చేసించిన శ్యావకాపరోగములు మాయమగును.

చిదానందతైరణము

శుం. ఇంగురకము	1 పలం	శొంఠిచూర్ణం	1 పలం
శుం. నాభి	1 పలం	విచ్చుచ్చుచూర్ణం	1 పలం
శుం. వెలిగారం	1 పలం	మిర్యాలుచూర్ణం	1 పలం
శుం. నేలరులు	1 పలం		

శ్యావకాప

వీనిని విత్తుపండ్ల రసముతో 4 బాములు మిర్చించి గురిగించ ప్రమాణము మూత్రములేసి పూట కొకమాత్ర తొవ్వక అల్లపువ్వర సముతో చేసించిన 18 విధములైన నన్ని పాతములు మాయమగును.

నన్ని పాత తైరణము

శుం. పాదరసం	1 పలం	కరక్కాకు	1 పలం
శుం. నాభి	1 పలం	తామ్రక్కాయ	1 పలం
శుం. గంధకం	1 పలం	తిసిరిక కాాయ	1 పలం
శుం. తాళకం	1 పలం	శొంఠి	1 పలం
వెలిగారం	1 పలం	విచ్చుచ్చు	1 పలం
శుం. ఇంగురకం	4 పలములు	మిర్యాలు	1 పలం
శుం. నేపాచిత్తులు	1 పలం		

వీనిని ఖల్వములో నుంచి కమ్మెర్రాకు రసముతో 4 బాములు మిర్చించి, అల్లపురసముతో 4 బాములు మిర్చించి మిరియములంత మూత్రములవట్టి నీక పెండి చి త్తవరతవకాకు పూట కొక మాత్ర విధమున తులపింపకు రసముతో చేసించిన వ్యరములు మాయమగును. చదుబాతో చేసించిన విషవ్యరములు మాయమగును. లేకతో చేసించిన వైత్యవ్యరములు మాయమగును. మిర్యాలు కపాతముతో చేసించిన బాతవ్యరములు, బాణావులు కూరి యెను అల్లపువ్వరసముతో పుచ్చు కొనిన వైత్యపాతములు, బాంతలు, కడుపున కలుగు మంటలు, తూలలు గుచ్చుకోగములు, మాంద్యములు నివారణయగును.

నన్ని పాతము దోవము గంధవించినపుడు యామాత్ర కరల గించ ప్రమాణం వీళ్ళతోగాని, లేకతోగాని, చదుబాతోగాని, తమలపాకు రసముపంచుగాని చాది కంటి కలికముచేసిన దోవ ములు హరించును.

బాల సూర్యోదయ రసము

శుం. పాదరసము	1 తులం	లోహభస్మం	2 తులం
శుం. గంధకము	3 తులం	నదిలో పొంగించిన ఇంగున ఆరతులం	
శుం. నాభి	3 తులం	కృష్ణాక్షర సింధూరము	5 తులం
తామ్రభస్మం	3 తులం	మిర్యాలుచూర్ణం	16 తులం

వ్రతమును రసగంధకమును కట్టించి చాచిలో కృష్ణాక్షర సింధూరము లోహాభస్మము తామ్రాభస్మము కలిపి నూరి తర్వాత క్రమముగ నాధి ఇతర విస్తృతములను వేసి మారవలెను. అవిదవ మేడి తక్కు కషాయముతో కి దినములు అవంగి కషాయముతో కి దినములు, అరెతక్కు కషాయముతో కి దినములు నూరి యించు కొనవలెను.

పూటకు రెండువ్వర గురిసింజయెత్తు నుండి క గు, యె, వరకు వేయించిన స్త్రీలకు కలుగునట్టి వరదములు, క్రమహములు, పాండు సంబంధ రోగములు, వీనిని పోగొట్టి అకలిసి కలిగించును. మూత్ర మును ధారాశముగ వెడలజేయును.

స్త్రీలకు కలుగు నుత్త ప్రదంబములకు ఋతుశూన్యములకు అశ్వగంధాది చూర్ణముతో సేవించవలెను.

ధనియాలు, మిర్యాలు, శోంఠి, కషాయముతో సేవించిన జ్వరములు మాగును.

త్రిశులు చూర్ణము కి తులీ కాసింధూరము 1 తులీ స్వర్ణ మాక్షిక సింధూరం 1 తులీ బాలసూర్యోదయము అర తులం కలిపి నూరి గురిసింజలంత మూత్రము కట్టి పూట కొకటి సేవించిన కామిలా పాండు కడుపులోని సంకటములు తీరును.

మృత్యుంజయ రసము

శుం వర్షనాధి	1 తులం	మిర్యాలుచూర్ణం	1 తులం
మడ్డివెలిగారభస్మం	1 తులం	మోడిచూర్ణం	1 తులం
శుం గంధకం	1 తులం	విప్పర్ణు చూర్ణం	1 తులం
శుం ఇంగులీకం	12 తులం		

యెదల ఇంగులీకము నిమ్మపండ్లకలముతో ఒకరోజు నూరి ఎండించి వివవ వదిలించుముల నీళ్ళుపోసి ఇంగులీకము లాగా కలియు నట్లు మారిన యెరకనగును. అందుపై గంధకమును వేసి లాగా మారవలెను. క్రమముగ నాధి, వెలిగారభస్మము చూర్ణములుకలిపి నూరి గురిసింజలంత మూత్రముచేసి నీడ నెడించి భద్రపరచవలెను.

1 నుండి రెండు మూత్రము సేవించిన అకలిసి కలిగించును ఉదరమును శుద్ధిచేయును. అలము నిచ్చును.

ఉష్ణాధిక్యముచే కలుగునట్టి జ్వరములకు తొలపియీను రసము అనుపానము, అమజ్వరములకు అల్లవ్వరసము తేనెఅనుపానము.

పడిశుతోకూడిన జ్వరములకు ముడిసింధూరము కాను తులీ కటిక జెల్లం అర తులీ కషాయముకాచి 2 మూత్రము సేవించవలెను. పై జ్వరములకు వదంగ కషాయము అనుపానము.

ఎండివేడిమిచేగాని క్రయాణ అడలికచేగాని అధిక మేర్పడి నపుడు పూటకు కి మూత్రము నీళ్ళతో అరగివేసి పంచదార కలిపి పుచ్చుకొనవలెను.

ఈ మృత్యుంజయ రసము యీ వ్యాధులకే కాక జ్వరము తగ్గిన తర్వాత కూడా శరీరము బలహీనముగ నుండినచో సేవించ వచ్చును.

వంచామృత వర్షటి రసము

శుం గంధకం	8 తులం	అభ్రకభస్మం	1 తులం
శుం పాదరసం	4 తులం	తామ్రభస్మం	అర తులం
లోహాభస్మం	2 తులం		

ముందు రస, గంధకములను కట్టించి వివవ భస్మములను వరుసగవేసి మర్చించి ఇరువగరలు తేక ఇనుప బొండిలోగాని వేసి కరిగించి అంటియాకుపై పోయవలెను. అది నల్లగ విల్పిగ నగును. ఇయలగుటనే వర్షటి యందును. మరియ చాచివి నూరి భద్రపరచ వలెను.

1 గురిసింజనుండి 2 వరకు తేనె నేయి అనుపానముతో పుచ్చు కొనవలెను.

ఇది జ్వరము, అతిసారము, గజాబ్జుతిసారము వీనిని హరించును. మరియు విడి రసాయనము వంటిది అలమును విర్యవృద్ధిని కలిగించును.

కాలాగ్ని కుద్ర వైరసం

పాదరసభస్మము	వైకాంత భస్మము	నరిగనెడి భస్మము
కామరభస్మము	లోహాభస్మము	స్వర్ణభస్మము
మూర్ఖభస్మము	కాంత సింధూరము	

ఇది సమస్తము గ్రహించి అల్లపురములో 8 దినములు మర్చించవలెను. గుంటగంగరాకు రసముతో 8 దినములు, చిత్ర మూలరసముతో మూడు దినములు మర్చనచేసి గురిగించి ప్రమాదము మాత్రముచేసి మొండిచి భద్రపరచవలెను.

తేనెతో, నవ్వుపిప్పిచూర్ణము కలిపి ఒక మాత్ర చొప్పున సేవించవలెను.

ఇది మూలరోగములు, అజీర్ణం, అన్న ద్వేషము, మేహరాగ, పాండు, కామిలా మాత్రరోగము ఇవి మానును.

ప్రథాకరతైరవము

శు. నాథి	1 తులం	కరక్కాయ	1 తులం
పైంధవలవణం	1 తులం	నల్లజలకర	1 తులం
శు. రాశికం	1 తులం	అపాలు	1 తులం
శు. పెరిగారం	1 తులం	పిప్పి	1 తులం
శు. గంధకం	1 తులం	మిర్చాలు	1 తులం
శు. పాదరసం	1 తులం	శొంఠి	1 తులం
శు. మహాశిల	1 తులం	ఇంగువ	1 తులం
శు. ఇంగువ	1 తులం	శు. శేషాశిత్తులు	6 తులం

మొదట వస్తువులను చూర్ణముచేసికొని శేషాశిత్తులను ఖల్వమున నుంచి కాటుకవలె మార్చవలెను. దానితో చూర్ణములను నాథి మున్నగువానిని కలిపి 8 వాములు కడువక మాకుచు మైసమువలె వైసవిధవ భద్రపరచవలెను.

గురిగించి ప్రమాదము శొంఠిరసాయముతో సేవించిన సమస్త ర్విరములు మానును.

కరక్కాయల కషాయముతో నిర్మిత దగ్ధ మానును.

తేనెతో సేవించిన రక్తమూలము నివారణయగును.

అవుకాంతో పుచ్చుకొనిన మూలము నివర్తియగును.

బల్లలు కడుపున కలిగి గంధవేవలె నుండునట్టి గడ్డలు మహారోగములు, గర్భపాపలు వీనికి అనుపానములు అల్లపురసము, కల్లగడ్డం తైలము, తేనె.

తైత్త్య హార గణము

నిమ్మపువ్వు	2 తులం	శు. ఇంగువ	2 తులం
పైంధవలవణం	"	శొంఠిచూర్ణం	"
జలకరచూర్ణం	"	పంచదార	10 తులం

మొదట ఇంగువము నిమ్మకండ్లరసముతో మర్చనచేసి తర్వాత చూర్ణములను చేసి కలియమార్చవలెను. పాకమునకు వచ్చినప్పుడు దీని నీసాలో నుంచుకొనవలెను.

1 నుండి 2½ గురిగించినరకు నోటిలో చేసుకొని చప్పరించి గుంకవలెను.

దీని సేవనవలన నోటి నీయాకుట, నోడు వికారము ఇవి కాంతించును.

నోటికి జుచ్చిని కలిగించును, అకలి నిచ్చును.

తేవకుసుమ రసాయనము

శు. కనకరూరము	1 తులం	శు. గంధకం	1 తులం
మంచి గంధపుచూర్ణం	"	అపలనాలచూర్ణం	"
కుంకుమపువ్వు	"	కస్తూరి	½ తులం

గంధకం, రసకనకరూరములను కలిపి మంచి నీరన కస్తూరి కుంకుమపువ్వు కలుపుకొని గంధపుచూర్ణమును (వస్త్రాళిరము చేసినది) చేసి నీటితో మర్చన చేయవలెను, గురిగించి మాత్ర చేసి మొండిచి యుంచుకొనవలెను.

1 నుండి 8 మాత్రలవరకు ఇది శుభామేహమును చర్మ ర్యాధులు, మేహగలుగును, కీలుబట్టు, బాపులు వీనిని పోగొట్టును, అనుభవమున ఉపయోగమువచ్చి మోటుగఱచినది.

వనంకికుసుమార గణము

వనంధస్మము	2 తులం	మూర్త్యధస్మము	4 తులం
కజ్జిధస్మము	"	నగధస్మము	"
వంగధస్మము	"	అభ్రధస్మము	"

రసభస్మము 3 తులం రససింధూరము 4 తులం
కాంతభస్మము 3 తులం

దీనితో రససింధూరము స్వర్ణ, అభ్రకభస్మములను మొదటి
1 కామ మర్చించవలెను, విడవ తక్కినవానిని కలిపి ఒక దినము
కలియమారి తీర్వాలను.

ఆవుపాలు	కుకుదేరు కషాయము
చెరుకురసము	పసుపు కషాయము
అద్దరస కషాయము	అరటిగడ్డ స్వరసము
చందన కషాయము	కామరగడ్డ స్వరసము
వట్టివేళ్ళకషాయము	కాచిపూల స్వరసము

దీనితో ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ వీటినిమార్లు భావనచిత్తములు
చేసి పాకమువలె వచ్చిన తర్వాత కస్తూరి పై వీరసముతో నైన
వల్లము మారి దీనితో కలుపుకొని మర్చించవలెను.

ఒక గురిగించి నుండి ఒకటిన్నర వరకు నేయి, పంచదార
కలిపి సేవించవలెను.

ఇది మధు మూత్రము, బహు మూత్రము, క్షయ, రక్తపిత్త,
మూత్రకృచ్ఛ మూత్రాఘాతకాలను పోగొట్టును, అనుపాన భేదము
లతో నన్నిరోగములకు పాడవచ్చును.

మరియు నిది ఇంద్రియ వలుర్వమును, దేహబలమును, కలి
గించును, అకలిని కలిగించును.

కాచకరణమువలె 1 తులము వనంతుకుసుమాకరము 1 తు,
కాచకాయ 1 తు, కావత్రి 1 తు, అవంగములు 1 తు, విప్పళ్ళు
1 తు, మరదగొండినిత్రుల మూర్తము అర తు, గొట్టినిత్రుల మూర్తం
కలిపి పూటల పావుతులము మూర్తము పటికెల్లము కలిపి పుచ్చు
కొని కాచిన ఆవుపాలు 2 కొమ్ములు త్రాగవలెను, రాత్రులయందు
భోజనము విడవ అర్ధగంటలకు దీనిని సేవించవలెను.

క్షయకు శీతోపలాది మూర్తము 7 గురిగించలయెత్తు, తిప్ప
నత్తు ఒకటిన్నర గు యె, వనంతుకుసుమాకరము 1 గు యె, కలిపి
తేనెలోగాని మేకపాలలోగాని పుచ్చుకొనవలెను.

మేడిపండ్ల మూర్తము తేనె కలిపి సేవించిన అహుమూత్రము
వయమగును.

కా న రా త స ము

రసభస్మము	అభ్రకభస్మము
తుల సంధకము	కామభస్మము
కాంతభస్మము	ఇది సమము

మొదట రసభస్మమును సంధకమును కలిపి మూడుకొని విడవ
విగత భస్మములను కలియమారి, తెల్లగలితేలు వేళ్ళరసము, తిప్ప
తీగ కషాయము, తులసియాన స్వరసము, చిత్రమూల స్వరసము,
త్రికటు కషాయము దీనితో ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ 3 దినములు
భావనచిత్తములచేసి యెండించి మూడుటిలో బెట్టి శీలుతేసి 25 విడ
కలతో అఘుపుకలలుచేసి చల్లారిన తర్వాత తీసికొని నీళ్ళతో
మారి కప్పలుచేసి యెండించి యుంచుకొనవలెను.

1 మొదలు 2 గు యె, వరకు సేవించిన ఈ మూత్రము,
కారరక్తము, అనుపాతము, ధనుర్వారము, పక్షాచారము, సంధి
గత కారము దీనిని హరించును.

పుష్టిని అకలిని కలిగించును.

కా ర శే శ్వ ర ర స ము

రససింధూరము	లోహభస్మము
వంగ భస్మము	అభ్రకభస్మము

ఇ వి స మం

దీనిని ఖల్వమందుంచి తేనె కలుపుచు మారి గుళికలుగ కలిపి
కాచుకొనవచ్చును.

ఒకటిన్నర నుండి రెండున్నర గురిగించ ప్రమాదము సేవించవలెను.

ఇది నకల మేహరోగములను హరించును, అలవర్తకోవధము.

మధు మేహమువలె మేడిపండ్లమూర్తము, తిప్పనత్తు, మంజిష్ఠ,
తైలకామల మూర్తము ఒక్కొక్క తులము గ్రహించి మూర్చించి

తాత శిష్యురసము కలుపుకొని మారి పూటకు 3 గు, యె. చొప్పున పేదించవలెను.

పాత్రాంతము

శుభ పాదరసము	3 తులం	తెగటములు	3 తులం
ముష్టిగంజలచూర్ణం	9 తులం	తిఫలములు	3 తులం
గంధకము	3 తులం		

ముందుగ రసమును గంధకమును మారి కజ్జరిచేసికొని 1 బాము బాగుగ మర్చించి పిదప తక్కిన చూర్ణములను వేసి మారి తర్వాత నిమ్మపండ్ల రసముతో పాకములకు వచ్చువఱకు మర్చించి కుప్పలుచేసి యుంచుకొనవలెను.

1 నుండి 2 గు, యె. వరకు పేదించిన చచ్చుబాతము, తాత రోగములు పోయి వరములకు జలమును కలిగించును.

తాళ్ళు చేతులు చచ్చుచడిసినవారికి పాత్రాంతము 3 1/2 గు, యె. జలకర, మిఠ్యాలు ఉపకరణముతో నీయవలెను. పై మామిడి రైంను మర్చన చేయవలెను.

తాతరోగములకు నేయి మిరియాల చూర్ణము కలిపి తాత గంజాంతము 1 గు, యె, యాయవలెను.

అశ్మరీ జగ్గిమాండ్యములకు అల్లపు రసముతో నీయవలెను.

తాత విధ్వంక రసము

శుభ పాదరసము	1 తులం	అశ్మరీభస్మము	1 తులం
శుభ గంధకము	"	వెలిగార భస్మము	"
సీసభస్మము	"	శుభ వాళి	4 1/2 తులం
వంగభస్మము	"	విత్తలచూర్ణం	1 తులం
రోహభస్మము	"	మిఠ్యాలచూర్ణం	"
తామ్రభస్మము	"	కొంకిచూర్ణం	"

ముందు రస, గంధకమును కజ్జరి చేసికొని 1 బాము బాగుగ మారి పిదప భస్మములను, చూర్ణములను కలిపి మారి, తెగటు కషాయము, నేలతాటిగడ్డ స్వరసము, చిత్రిచూరము స్వరసము గుంట

గంజరస్వరసము, చంద్రశోర్ణు కషాయము వీనితో మూడేసి మూర్లు తాపిలాకు కషాయము, అల్లపురసము, అద్దగ కషాయము, గంజావియోగు కషాయము, నిమ్మరసము వీనితో ఒక్కొక్క పర్యాయము భావన మర్చనలు చేయవలెను.

పాకమునకు విచ్చిన తర్వాత కుప్పలుచేసి యుండించి యుంచుకొనవలెను.

1 నుండి 2 గు, యె. వరకు పేదించిన తాతరోగములు, వచ్చి పాత్రాంతములు గ్రహణ్యతీతరములు నివారించును. జలమును కలిగించును.

సూర్యావర్తిరసము

అశ్మరీభస్మము	1 తులం	వండిపత్తి విత్తలపప్పు	1 తులం
హేమమాక్షిక భస్మము	"	తిప్పనల్లు	"
ముత్యభస్మము	"	కాకిదొండవిత్తల పప్పు	"
మట్టి వెలిగార భస్మము	"	అవంగాల చూర్ణం	"
శుభ ఇంగురీము	"		

ఇంగురీమును నిమ్మపండ్ల రసముతో పలుచగ వగువరకు మారి పిదప స్వర్ణమాక్షిక భస్మము అశ్మరీభస్మము, ముత్యభస్మము కలిపి యొక దినము మర్చించి పత్తి విత్తలపప్పు, కాకిదొండ విత్తల పప్పు వీనిని వేరుగ మర్చిగ మారి కలుపుకొని పిదప అశ్మరీ వస్తువులను కలిపి నిమ్మరసముతో వలతబిది కలిపి వాకదినము మర్చించి తర్వాతను అల్లపురసము ద్రాక్షకషాయము వీనితో మూడేసి రోజులు మర్చించి పర్వమైన రోదిన కుప్పలుచేసి నీడ నుండించి యుంచుకొనవలెను.

ఇది రసాయనము, పాత్రైత్య రోగములు త్రిరోష వికారములు గర్భవతులకు కలుగు వికారములు వీనిని వారించును.

గర్భవతులకు కలుగు నకల వికారములకు తగిన అనుపాదముతో నీనిది పేదించిన గర్భవతులకు శిశువునకు అరోగ్యమును కలిగించును.

క య్య రా ది ర స ము

కు: పరంధ యంగిలికము 1 తులం   పాకములచూర్ణము 1 తులం
 ముద్దీపెరిగార భస్మము   "   తుంగము పైలచూర్ణము   "
 జూరతి కయ్యరము   "   కొడిశపాలవిత్తుల   "   "

యెదట ఇంగిలికమును వీళ్ళతోనూరి జూరతి కయ్యరమును కలిపి నూరి పిదప మిగిలిన భస్మపుండు వేసి ఒకరోజు మర్చించి పాకమునకు పచ్చిపప్పుడు రెండుగురిగింజల ప్రమాణం వటుకములుగ చేసికొనవలెను.

రెండు గురిగింజల యెత్తు సేవించిన తర్వాత సారములు కలరా పీనిని కమింపజేయును.

ధేది ద్వరాంకుశ రసము

కు: పాదరసము 1 తులం   కు: ముద్దీపెరిగారం   2 తులం
 కు: నాభి   "   నేపాళము   6 తులం
 కు: గంధకం   "   మిర్చాచూర్ణము   6 తులం

రసగంధకమును కజ్జలిచేసి తర్వాత నాభిని నేపాళములను చూర్ణమును చేసి అల్లపురసముతో కి రోజులు పాకుడు రాయలు స్వరసముతో కి రోజులు మర్చించి గురిగింజలంద మూత్రలు చేయవలెను.

1 నుండి మూడు మూత్రవరకు సేవించిన కఫము పాతము, మలబద్ధకము, ద్వారము అచర్లము పీనిని పోగొట్టును.

పిల్లలకు చనుకాలు తేనె పీనిలో ఒకమాత్ర యాయ వచ్చును.

రసావధ ప్రకరణము సంపూర్ణము

వ సి స్త ప్రోక్త మ గు

పులిప్పాణివైద్యము

సింధూర వ్రత రణము

ముఖ్య సూచనలు

సింధూరములను తయారుచేయు విధము భస్మప్రకరణమునను, రసావధ ప్రకరణమునను చాలవరకు వివరింపబడినది. ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన విధమున సింధూరములను తయారు చేసుకొనవలెను.

సింధూరములను పాకము చేయునపుడు ఆయా యోగములందు చెప్పబడిన కాంపమితకంబు స్వరగాగాని అలస్యముగగాని ఎవ్వడు పక్వమొనపుడే తీసికొనవలెను. గాని మరిగా యోగము నందు చెప్పబడిన కాలమునకే గ్రహింపకూడదు. పాకము కొంతు యొక్కువ మంటను వేయకూడదు. అగ్నియొక్క తీక్షణత వలన స్వరలో పాకమొనచో అపుడే గ్రహింపవలెను గాని కాలమును తక్కు పెట్టరాదు.

అత్ర క సింధూరము

తుద్దిచేసిన కృష్ణాభ్రము 1 పలం తెల్లజల్లేడువేళ్ళ రసముతో 4 బాములు మర్చించి యెడతెల్ల ప్రమిలలో నూచి కీలుచేసి 100 పిడకలతో పురము వేయవలెను. ఇయలే క పురములు వేయవలెను.

యెదటి పురము 100 పిడకలతోను, తర్వాత పురములు 80 పిడకలతోను వేసిన చాలును.

తర్వాత బాములను రెండుతో మర్చించి ఒకపురము, స్వర్ణ గలగర రసముతో ఒక పురము వేసిన సింధూరించును.

అయిది సింధూరము

ఇనుముపొడి 1 పలం, శు. నల్లికాయ గంధకం 1 పలం, ఇది రెండున్న కన్నులలో వేసి కలపబడవలయునో నాలుగు బాములు మర్చింపబడి విశ్వవేసి ఎడిచి ప్రయోగించుచు శీమంతము చేసి ఎండ బెట్టి 40 పిడకలతో పురమువేసి పా గళియిన తీసికొని మరల కల పంప 2 పలముతో మారి పూర్వమువలెనే 16 పిడకలతో పురము వేయవలెను మరల 2 పలపు కలతకు రకముతో మారి ముందువలెనే 40 పిడకలతో పురమువేసిన సింధూరముగును

దీనిని అర్చ గురిగించ ప్రమాణము తేనెతో పుచ్చుకొనిన నంజ బ్యాధి, పాండురోగములు, మేహబాధలువులు, కామర్ల నివారణయై నరములకు పలుర్యమును, బలమును, పుష్టినికలుగ జేయును.

మధునా సింధూరము

శు. పాదరసము 1 పలం శు. గంధకం 6 పలం

ఈ రెంటిని మారి బ్రరిచేసి 3 దినములు మర్చించవలెను పిదప ఏడుగిలలు చేసిన గాజ కుప్పలో సగమువరకుపోసి బాలుకా యంత్రమున 3 దినములు దీపకముల గాఢాగ్నులచే వండవలెను, చల్లారిన పిదప కుప్పకు తీసి కుప్పకు పైభాగమున పట్టిన సింధూర మును తీసికొనవలెను, గంధపు పొట్టును అడుగున నల్లగ నుండిన దానిని తీసివేయవలెను పాకమునకు రాక మిగిలిపోయిన మరల వండవలెను.

అర నుండి 1 గురిగించవలెను తేనెతో పేచించిన సర్వజ్వరములు కామిలా, పాండు, అగ్గు మున్నగునవి నివారణయగును, మరియు అకలిని కలిగించును, బలవర్ధనమైనది

జ్వరములకు త్రోవబు బార్లముతోను, తిష్టముచే కలుగునురగ్గు లకు శీమంతిబాక్షిరి, తిష్టనయ్య, లవంగాలతో కలిపియు, అత్యుష్ణము లకు పెద్దిమగడ్డల మార్పిణు, తిష్టనయ్య, పిప్పయ్య, శీమంతిబాక్షిరి, సింధూరము కలిపియు పేచించ వలెను.

అన్న భేది సింధూరము

అన్న భేదిని ఖగ్యమునందును నిమ్మపండ్ల రసముతో రెండు బాములు మర్చించి విశ్వవేసి యెండించి ప్రయోగించుచు శీలుచేసి

యెండించి 20 పిడకలతో పురము వేయవలెను. పిదప దొండాకు రసముతో ఒక బాము మర్చించి విశ్వలుచేసి యెండించి ప్రయోగలో పెట్టి శీలుచేసి 20 పిడకలతో పురమువేసిన సింధూరముగును.

గురిగించ ప్రమాణము తేనెతో పుచ్చుకొనిన జ్వరములు మానును, మరియు బారములు, పాండు, బాపు నివారణయగును

ఇంగిలీక సింధూరము

నల్లసీసము పాతిక పలము శు. పాదరసము పాతిక పలము

సీసమును కరిగించుకొని ముందు రసమును ఖగ్యమునపోసి తర్వాత కరిగించిన సీసమునందు పైబోసి మర్చించిన పొడియగును, అప్పుడు నిమ్మపండ్ల రసముతో మారి గడ్డనున్న వలించ ఇంగిలీకము ఒక పలము మారిన రస వస్తువును కనచమిచ్చి యెండించిన పిదప ఇనుముపొడి కాలుపలము నిమ్మపండ్ల రసముతో దానిని కూడా ఇంగిలీకమునకు కనచమిచ్చి యెండించి,

నల్లిగంధక 2 ప. యె. శు. గారిపాపాణము 2 ప. యె.
శు. తాళకము " శు. పాతరధము "
శు. మనోళిం " కరియవ్వు "

ఈ అరు వస్తువులను కలియమారి పొడిచేసి ఇనుము దిల్బిలో సగమువరకు సగము పొడిపోసి ఇంగిలీకమును దానిపై నుంచి తోడి గుడ్డు తెల్లపాపాపోసి ఇంగిలీ మును పై పోసి మిగత సగము పొడిని పోసి ఇనువమునా ర బెట్టి శీలు చేసి మూకాలు లోతు గుంటిసి యందులో సగమువరకు పొట్టుపోసి పొట్టుపై నన్నటి యిసుకపోసి పురము వేయవలెను. చల్లారిన ప్రయోగ శీలుచేసి సింధూరమును గ్రహించవలెను. (క్రింద సింధూరమును)

దీనిని 1 గురిగించయెను తేనెతో పుచ్చుకొనిన మేహములు, బారకంబంధిరోగములు 40 శ్లేష్మరోగములు, 96 బలముమాత్ర రోగములు, మధుమేహము, అతిక్లిమములు, కారి మేహము, కణ చర్మము, మేహచర్మ, పాండుపు మున్నగు ననుష్టరోగములు తీసును అనుభవ సిద్ధమైనది. శుభి గుంగితక సమస్త్రై, సిద్ధ పన్న్యవం

అవుపాలు, చీనిచక్కెర, నేయి, గోధుమరన, పెసల, కంది పప్పు, పాతలియ్యము ఇవి హితకరములు చుట్ట, వీడి, సిగరెట్టు మధ్యవస్తువులు పనికిరావు. వ్యవహారము

అభ్రక సింధూరము

(మరొక విధము)

అభ్రకమున నందీతము చేరినది 10 పండులు ఇల్లెడువేళ్ళ రసమున 4 బాములు మర్చించి విళ్ళులుచేసి మూకుడులో నుంచి శీల చేసి 60 పిడకలతో పుకము చేయవలెను. ఇటులే 26 మాకులు పుకము చేయవలెను.

తర్వాత చిత్రమాల రసముతో నూరి పై విధముననే 2 పుకములు చేసిన సింధూరమగును.

1 గురిగించి యెత్తుకుండి 2 వరకు అనుపాన భేదముతో చేయించిన బహుమూత్రము, మధుమేహము, మేహబెట్టులు నివారణ యగును. ప్రయోగవిధం

వల్లసీన సింధూరము

వల్లసీనమును మూకులో నుంచి నివృత్తై తెట్టి కరిగించి నిమ్మ పండ్లరసములో భావన చేయవలెను.

మరల కరిగించి నొవ్వులనూనె యందు ఏడుపాకులుపోయవలెను,

ఇటులే కరిగించి 7 మాకులు అవుపేయించును, అవు పంచిత మున 7 మాకులు, ఉలపకట్టు నందు 7 మాకులు, కాడియందు 7 మాకులు కరిగించి, కరిగించి పోయవలెను అపుడు శుద్ధియగును.

శుద్ధియైన నీరమును 5 పండులు గ్రహించి శు! పాతరసము 1 పండు, కానితో కలిపి కరిగించి పైకిరంగేడు సమానము తొన కలుచేసి కుండలో చేసి 4 బాములు ఇనుప గడ్డపారతోగాని రంగేడు కర్రతోగాని కుడ్డుతూచచ్చిన సింధూరించును. బాగా సింధూర మగువరకు యటులే చేయవలెను.

దీనిని గురిగించయెత్తు లేనతోగాని నేయితోగాని చేయించిన కుక్ల మేహములు, రక్తమును కోములు, మూత్రకృష్ణము బహుమూత్రము, పిడుకట్టు, ఇట్టి వన్నియు నివారణ యగును.

వ్యర్ణ సింధూరము

ఒక కలము అవరంత అంగారమును పొడిచేసి మాడిఫల రస మున మర్చించినపుడు సహచార సున్నము, వెలిగార సున్నము ఒక్కొక్క వరకుయెత్తు కలిపి 4 బాములు మర్చించి తర్వాత నీలి అకురసము, తెముడుపాలు కలిపి 4 బాములు మర్చించి విళ్ళచేసి యెండించి ప్రబలలో నుంచి నీలుచేసి గణపతిని ప్రార్థించి 2 అడుగుల యెత్తున పిడకలతో పుకము చేయవలెను. తర్వాత పొంగ శీతలమున గ్రహించవలెను.

ఈ సింధూరమును రియ్యపుగింజ ప్రమాణము నేతితో పుచ్చు కొనిన పాండువులు, కుష్టు, కపాలశూల, పీనసలు నివారణ యగును లేనతో పుచ్చుకొనిన బుద్ధిచాంచల్యము, చక్కెరతో పుచ్చుకొనిన ప్రణాములు, పురుగుకాలు, జ్వాలలు తీకును. వేన్నిళ్ళతో పుచ్చు కొనిన బర్హములు మానును.

మరియు దీనిని కస్తూరితో కలిపి పుచ్చుకొనిన అలము, పీర్వము చేజాకాంతి కలుగును.

పెసలపప్పు, కందిపప్పు, నేయి, పాలు, వంకాయలు, ముసగ కాయ, ఉద్దిపప్పు, గోధును, మరియు బలవర్ధక అహారములు, పానీయములు హితకరములు, వెచ్చునూనె, కర్ర ముసల

కాంత సింధూరము

సూది అంటురాయి పొడి 5 కలాలు కొలిమి నివృత్తై ఎర్రగా కార్చి గోమూత్రములో 7 మాకులు చేసి శుద్ధిచేసికొని యుగిలి కండ్ల రసముతో నాలుగు బాములు మర్చించి విళ్ళులుచేసి యెండించి మూకుటిలో నుంచి పైన మూకుటిని మూసి శీలమిన్ను చేసి 60 పిడకలతో పుకముచేసి మరల పైరసముతోనె నూరి 40 పిడకలతో పుకము చేయవలెను. మరల పైరసముతో మర్చించి పై విధముననే 26 పిడకలతో పుకము చేయవలెను.

తర్వాత సంగదురతగొండి అనురసముతో నూరి పై విధము ననే ఒక పుకము చేసిన సింధూరమగును. ఈ సింధూరము నీల పర్ణము, ఎటుపు కలిపినటులుండును.

గురిగించ ప్రమాణము లేనతో నెవరిన మహాభ్యురములు నివారణయగును.

కంటాభారం	1 వలం	చిత్రమాలం	1 వలం
వింధ్యము	"	అతిమధురం	"
కరకామలం	"	లోమంగద	"
విష్ణువు	"	శోభ	"
నల్లికాయలు	"	యోగ్యములు	"
కాడికాయలు	"	కూరకసుపు	"
కలకందవేళ్ళు	"	అరదొండవేళ్ళు	"
మాగుకోడవేళ్ళు	"	గుంటగలగర వేళ్ళు	"
దురదగొండవేళ్ళు	"	నీరుగొప్పిలి	"

గుంటగలగరాదు మార్గం 1 వలం

ఏనిని బాగా యెడించి మార్గముచేసి వస్త్రగారిరముచేసి 10 వలముల చీరచక్కర పాకముచేసి మార్గమునందు చేసి పక్క ముగ వండి తేన కొద్దిగ కలుపుకొని తేనెపాకమున దింపి చల్లార నిచ్చి నీకలో ధ దపరచవలెను.

పూటకు నల్లికాయ ప్రమాణము లేకము గ్రహించియందు కొంత సింధూరము కలిపి పుచ్చుకొనిన మేహనములు, మేహపాయువులు, పిత్తవాణువులు, శ్వేత మేహము, గ్రహణి, అతిపారము, కరిమేహము, మేహభ్యురములు మానును.

కందిపప్పు, వంకాయ, మునగకాయ, కందగడ్డ, ఉస్త్రీ వకులులు, బువలుకోడవకులు, దొండవకులు, బాతుకాయ వకుగు, ఆకుపాలు ఇది హిమములు, పొగ కామదాదు ముత్ర వదార్థము చింతవంతు ఇవి వర్జ్యములు.

కాళక సింధూరము

కాళకము 1 వలము మూకుటితోబెట్టి కంటలొక్కతో గాడిద గడకు అకు రసము పోస్తూ నాలుగుకామలు వండవలెను తర్వాత అ మూలిక నే మారి కాళకమునకు కలచుకొని శీంశున్ను చేసి ద్వయముగ చేసి తగులుకలలు పురము చేయవలెను. ఇటుల మూడు

మార్డు లఘుపురము చేయవలెను. తర్వాత ప్రపిదరో ఇటుక రాయిపొడిపోసి దానిపై కాళకమునుంచి పై అకు పసకుపోసి దానిపై ఇటుకరాయిపొడి పోసి పై న ప్రపిదపెట్టి నీలంచేసి యెండ నిచ్చి 6 పిడకలతో పురము చేయవలెను.

ఈ సింధూరమును చిత్తుపు ప్రమాణము లేనతో పుచ్చు కొనిన మేహాక్షయములు, ఉల్బసర్వాధులు, కఫభ్యురములు, మేహ ప్రణములు, మేహభ్యురములు ఇవి మానును.

అనుభవముచే కలిగిన విధమున అనుపాన భేదములతో నెవరినవలెను.

నీ క గుణ సింధూరము

కుద్ద పాదరసము 1 తు. కుద్ద గంధకము 1 తు.

ఈ రెంటిని కజ్జలచేసి మూడుదిశములు కాగుగ మారి తర్వాత ఒక దినము కలకందరసముతోను, ఒక దినము వడిదిక త్రి రసముతోను మర్చించి యెడించి నీలు చేయబడిన నీకలోగాని, నీరుగాని తుప్పెలోగాని పోసి బాలూకా యంత్రమున నుంచి కమ లొప్పి చేత 15 కామలు సింధూరపాక విధానమున వండవలెను. గంధకముపోయి రసము సింధూరముగును. అప్పుడు దింపుకొని శత్రు పంచవలెను అర నుండి 1 1/4 గురిగించవలెను నెవరిన వర్జ్యతో కూడిన భ్యురములు హరించును.

ఈ సింధూరము 1 గు. యె. త్రికటుమార్గము 2 గు. యె. అశ్వగంధమార్గము 2 గు. యె. ఏనిని కలిపి అవు నేరుగుపాలు 2 కున్నులతో పుచ్చుకొనిన లోకతో చిక్కిపోవుచున్న పిల్లలు కాథ తగ్గి కృత్యము నివారణయగును.

సింధూరము 6 గు. యె. త్రికటుమార్గము 16 గు. యె. ఏనిని కలిపి గుంటగలగరాదు రసమున మారి కరిగింపి మార్తలు చేసి రోజు 2 మార్తలు విధము పుచ్చుకొనిన భ్యురము దస్యమున్న గునవి నివారణయగును.

సింధూర ప్రకరణ ము గంధూర్ణము

శ్రీ కృష్ణ వసిష్ఠ ప్రాక్షమగు పులిప్పాణి వైద్యము ప్రావక ప్రకరణము

ఓ మద్రావకము

వామం 100 పలములు శుభ్రపరచినది ఒక కుండలోపోసి శుద్ధ
జలముపోసి 6 దినములు నానబెట్టి దివిము కలుపుతూ రావలెను.
అరవదినము కుండకు మూతబెట్టి శింపివేసి ఒక వైపున
రంధ్రముచేసి ఒక గొట్టము రంధ్రమున దూర్చి దానికి శీలుచేసి,
గొట్టముక్రింద పాత్రనుంచి కుండకు పొయ్యిమీదనుంచి మంటబెట్టి
ప్రావకము గొట్టముగుండ పాత్రలోకి దిగును. దానిని నీసలో
భద్రపరచవలెను.

చప్పిళ్ళతో యీ ప్రావకము ఒక టీ స్పూన్ పోసి కలిపి
త్రాగిన జలులు. ఇవ్వరము, అచర్లము, కడుపునొప్పి, అచర్లభేదములు,
ఉష్ణబాధలు, బాంతులు మున్నగునవి నివారణయగును.

పదార్థాచార ప్రావకము

పదార్థాచారము	10 పలములు	పటికారము	6 పలములు
అయిదుమార్లుకాలిన		కల్లువ	4 పలములు
సూరేకారం	6 పలములు	ఇండువ	4 పలములు

దీనిని కలిపి అల్లపురసముతో ఒకబాము మర్చించి, తడి
పోడిగ అయినపుడు కుండలో వేసి రగుమూతము జలము పోసి
వైప్రకారము శింపివేసి అవిచేసి పొయ్యిమీద నుంచి మంటచేసిన
ప్రావకము కలుపును. దానిని నీసలో భద్రపరచవలెను.

దీనిని చప్పిటిలో ఒకటి టీ స్పూన్ వేసి కలిపి త్రాగిన జలులు
పొండురోగము, నీరుకట్టుట, నీరుచుడువ, అల్లలు మున్నగునవి నివారణయగును.

ఒక స్పూన్ ప్రావకమును అల్లపురసముతో పుచ్చుకొనిన
బాంతులు, వైశ్యబాంతులు మానును.

సుగంధపావనళ్ళ కషాయముతో కేవలించిన కడుపునొప్పి
నివారించును.

అరవొండవేళ్ళు, గొరిమిడివేళ్ళు, గుంటగంగరవేళ్ళు, మాగు
దోగవేళ్ళు కమం గ్రహించి వంచి కుండలో వేసి శేకు నీళ్ళుపోసి
యిందులో మిర్యాలు చూర్ణము 4 పలమువేసి పొయ్యిమీదనుంచి
మంట వేసి అష్టభాగము కషాయముకాలి వడియబోసి, 2 టెస్సుల
కషాయముతో ప్రావకము పోసి పుచ్చుకొనిన మేహవంశము కడు
పుబ్బరము, కాళ్ళుచేతుల చాపు, అండబాధలుపులు వారించును.
శరీరము అరోగ్యముగ నుండును.

శంఖ ప్రావకము

పటిక	1 పలం	యనకూరం	2 పలములు
వైంధవ అవణం	2 పలం	సురేకారం	4 పలములు
నవాసారం	2 పలం	కానీసం	అర. పలం

దీనిని చూర్ణముగ మారి పరికాయంత్రములో గాని తిర్యక్తా
రస యంత్రమునకు క్రింద రంధ్రముచేసి దానిక్రింద నొక పింగాణి
పాత్రనుంచి దానిలోని ప్రావకము దింపుకొనవలెను ఇది తయారు
చేయునపుడు చేతికి తగలకూడదు.

2 నుండి 6 చుక్కలవరకు 2 టెస్సుల నీళ్ళలో కలిపి పుచ్చు
కొనిన అచర్లము, అమైర్యము, అమైర్యము, అమైర్యము నీళ్ళలో వేసి
అలలిసి, పేగులను శుభ్రపంచి పరియైన ప్రికిలో నుంచును.

శుద్ధ ప్రావకము నాలుకమీద వడితూడదు. మరొక ద్రవ
పదార్థముతో కలిపి పుచ్చుకొనవలెను.

ద్రా వ క ము

పూసరు ఉప్య	1 పలం	అందసున్నము	1 పలం
గాల ఉప్య	"	నముద్రపునురుగు	"
అటుకులుప్య	"	ముండ్లలోటకూరఉప్య	"
పెల్లుప్య	"	అపామార్ల ఉప్య	"
పటికారం	"	నజ్జాకూరం	"
నవాకూరం	"	యవాకూరం	"

ఏనిని ఒకటిగ తర్చి చిన్న బావలో వేసి నీలుచేసి ద్రావకము
డించుకొనేది.

పది చుక్కలు ద్రావకము ఏళ్ళలో పుచ్చుకొనిన పై వ్యాధు
లన్నియు తీరును.

పెట్టు త్య ద్రా వ క ము

అయిదు లేక పది దీక్షతైన సురేశారము 160 పలములు,
పటికారం 50 పలములు ఏనిని భండములో వేసి నీలుచేసి ద్రావకం
డించుకొనవలెను.

అల్లపురకములోగాని, చప్పిళ్ళలోగాని పది చుక్కలు ద్రావ
కమువేసి పుచ్చుకొనిన కడుపునొప్పలు, పైత్యవారములు, కడుపున
మంట, నీరుకట్టు మున్నగునవి నివారించును.

ద్రావక ప్రకరణము సమాప్తము

శ్రీ క శ్చ

వ సి స్థ ప్రా క్త మ గు

పులిప్పాణివైద్యము

లేవ వ్రక రణము

గతునింపవలసిన విషయములు

లేవములవగా పైకి రాయతగినవి, పట్టుగ వేయతగినవి. ఈ
ద్రావములవగా మైనము కలియుటచే ముద్దగ నుండును, కొన్ని
యోగములు చూర్ణములుగను, పరాస్త్రిమ నుండును, చూర్ణము
లను యేదైనను ద్రవపదార్థములతో కలిపి పై పూత కువయోగింప
వలసి యుండును.

రసగంధకములు కలియునట్టి యోగములందు మొట్టమొదట
రసగంధకములను మారి కజ్జరి చేసికొని తర్వాత ఇతర వస్తువులను
కలిపి మారవలెను.

తాళకము గణిగిల చేతునట్టి యోగములందు పై వస్తువులను
వేర్వేరుగ పెత్తగ మాటుకొని తర్వాత యితర వస్తువులను కలిపి
మారవలెను.

మైనము మానె కలియు యోగములందు మొదట త్రెండుడు
తెచ్చతెట్టి మైనమును చిన్న చిన్న చుక్కలుగ నలియగొట్టి
మానెలో వేసి మైనము కలిపి మానెతో కలిసిపోయినది గ్రహించి
డించుకొనవలెను. చల్లారిన తర్వాత గట్టికడును. అప్పుడు యితర
వస్తువులను కలిపి మారుకొనవలెను.

లేవ ద్రావములు నోటికి గంజికి తగులనీయరాదు.

గుడ్డిలంపకాస్త్రము

గుడ్డిలం 2 పలం పొడిచేసి పాతలో నూనెపోసి యందు
పొడిని వేసి పక్కము చూచుకొని

- మృదాకుశింఠి 2 పలం
- గంగసింధూరం 1 పలం
- రసకర్పూరం 1 పలం

ఏనిని పొడిచేసి నూనెలోవేసి కలియబెట్టుచు పక్కమైన
దింపుకొని ఇద్రవరచవలెను. పలసిపపుడు గుడ్డకు పట్టింది ప్రణ
ములపై వేసిన నకల ప్రణములు వయమగును.

కర్పూరకాస్త్రము

- కర్పూరము 1 పలం
- సాంబ్రాణి 1 పలం

సాంబ్రాణి యందుగ ఖర్బుముగ పొడిచేయకొని పిళవ కర్పూర
మున కలుపుకొని బాగుగ మార్చివలెను. బాగుగ మార్చిన రెండును
కలిసిపోయి ద్రవమువలె వగును అపుడు తీసికొని ఇద్రవరచవలెను

పలసిపపుడు కొత్తగుడ్డకు పట్టింది ప్రణములపై వేయవలెను,
పడికగడ్డంపై బాగుగ పనిచేయును, నకల ప్రణములకును బాడ
వచ్చును.

గుడ్డిలంపకాస్త్రము

(మరియొక విధము)

తెల్లగుడ్డిలం 2 పలములు నువ్వులనూనె 1 పలంలోవేసి పొయ్యి
పట్టింది పక్కమైనపుడు

- రససింధూరం 1 పలం
- ఇంగిలీకం 1 పలం
- రసకర్పూరం 1 పలం
- పాలతుర్లం 1 పలం

ఏనిని చూర్చింది పై పాకములో వేసి బాగుగ కలియబెట్టుచు
పకాస్త్రము దింపుకొనివలెను.

ఇదియు నకల ప్రణములకు గుడ్డకు పట్టింది వేయవచ్చును.

నకల ప్రణాచారకాస్త్రము

ఇరువ బాణలిలో నేయి 4 పలములు, తేనె మొనం 2 పలములు
శేర్చి కరిగించి, యివి కరుగువచ్చుడు అంగిసి. ధూపము 4 తులములు
నూనె 2 పలములు పోసి తర్పార,

- రసకర్పూరం అర తులం
- సాంబ్రాణి అర తులం
- ఇంగిలీకం " మృదాకుశింఠి "
- హారతి కర్పూరం " "

ఏనిని పొడిచేసి పై పాతలో వేసి ఇరువగరిజతో కలుపుతు
పాకమొనపుడు దింపుకొని గుడ్డకు పట్టింది ప్రణములకు వేసిన అరవి
ప్రణములు రెండు పూటలలో వయమగును.

దురదకు లేపము

- బావంబాలచూర్ణం 1 పలం
- మంచివసుపు అర పలం
- లేంజకుచూర్ణం " తాళకచూర్ణం "
- నేలేడువిత్తులచూర్ణం " "

సోమూత్రముతో మొదట తాళకమునుమారి తక్కిన చూర్ణ
ములను సోమూత్రము వేయించు బాగా కలియ మార్చవలెను. ద్రవ
రూపమును బొందినపుడు గుళికలుగ వేసి యెండించి ఇద్రవరచ
వలెను. అవగరమైనచో సోమూత్రముతో కలిపి రాయవలెను.

ఇది దురద, చర్మవగుళ్ళు, కునుపులు, పొడలు, క్విరకువ్వము
ఏనిని పోగొట్టును.

దురదకు నువ్వులనూనెలో కలిపి రాయవలెను. పగుళ్ళకు
కొబ్బరియనలో కలిపి రాయవలెను. గడ్డి మోడుగ నువ్వు కషాయ
ముతో రాయవలెను.

పొడలకు సోపంచాల కషాయముతో రాయవలెను.

శైర్యకార లేపము

- హారతి కర్పూరము 1 పలం
- తేనెమొము 1 పలం
- తెల్లబిర్యాం చూర్ణము అర పలం
- కొబ్బరినూనె 4 పలం

కొబ్బరిమానను వెచ్చబెట్టి యందు శనమైనమును కరిగించి
దించి చల్లార్చి చూర్ణమును కర్పూరమును చేర్చుటగ మాత్రమే
పిదప అన్నిటిని కలిపి కలియనూరి అభిరుచి పెప్పరుతో క్రొవ్వు 1
పలం కలిపి నూరి భద్రపరచవలెను.

ఇది తలనొప్పి, పింటి తలనొప్పి, జలుబు, కీళ్ళనొప్పులు,
తెలుతులు వీటన్నిటిని పారజోలును.

వంక సింధూర పదార్థ శ్రీ

వంక సింధూరం	1 పలం
రసకర్పూరం	అర పలం
మృదారశింగ	1 పలం
శుక్లవర్ణమాన	8 పలం

పసుపులను బాగుగ మాత్రమే మాననూ బాగలిలో పోసి
పొయ్యికించి నూరిన పసుపును మానలో వేసి పదార్థ శ్రీ పక్వమున
దింపుకొనవలెను.

ఇది వ్రణములను పుండ్లను మాన్పును.

మరొక విధము

తేల్లగుగ్గిలం 16 పరశుమెత్తు
కార్పూర శోడిగుగ్గుల పెంతుల భక్తం 3 పరశుమెత్తు
రసం 2 పరశుమెత్తు
మైలతు రం 2 పరశుమెత్తు
పాలతు రం 2 పరశుమెత్తు
పచ్చగావుండు మైనం 2 పరశుమెత్తు

రసకు అన్నిటిని నిలిపి పొడిచేసుకొని శుక్లవర్ణమానలో మైన
మును కరిగించి దానియందు చూర్ణమును పోసి కలుపుచు పదార్థ శ్రీ
పక్వమున దింపుకొని చల్లార్చిన పిదప భిక్షమున నుంచి కొబ్బరిమాన
వేసి మర్చించి భద్రపరచవలెను.

దీనివలన అరసి వ్రణములు, దీర్ఘకాలముగ నుండునట్టి వ్రణ
ములు మాన్పును.

తాపు మానుటకు లేకము

దేవదానుచక్క పరాసారము శింఠిచూర్ణము

ఇవి నమిం గ్రహించి చూర్ణము చేసికొని వస్త్రగాళితము
చేసి యుంచుకొనవలెను.

దీనిని నిమ్మరసముతోగాని, వేన్నీళ్ళతోగాని పులిసిన మట్టి
గతో బాగా కలిపి తాపుగలచోట పట్టువేసిన తాపు రగ్గును. పగ
అనిగడ్డపై వేసిన త్వరగ పక్వమై పగులును.

వ్రణములకు పదార్థ శ్రీ

8 పలములు శుక్లవర్ణమానను, బాగలిలో పోసి పొయ్యిమీ
దుంచి వంక సింధూరము పిక పలమువేసి నలుపుచు,

రసకర్పూరం	2 పరశుమెత్తు
తాళకం	1
రససింధూరం	"
తేల్లకాచు	"
సాంబాణి	"

దీనిని పొడిచేసుకొని మానలో వేసి కలుపుచు పదార్థ శ్రీ పక్వ
మున దింపుకొని భద్రపరచవలెను.

గుడ్డకు పట్టించి వ్రణములకు వేసిన మానును. గుడ్డలకు వేసిన
పక్వముకాని గడ్డలు పక్వమగును.

నీరుడుని త్రుల లేకము

నీరుడుని త్రులు పగులకొట్టి తెంతు తీసివేసి పప్పును గ్రహించి
కొబ్బరిమానతో మర్చి గూరవలెను. మైంమువలె అయిన
తర్వాత భద్రపరచవలెను

దీనిని శుగుమాతము మట్టిగలో కలిపి దురదగలచోట రాచిన
దురద మాయమగును.

చర్మపగుళ్ళకు కొబ్బరిమానలో కలిపి రాయవలెను.

శ్రీరతుష్టములకు నావంచాల కమాయుడుతో కలిసి రాయ
వలెను.

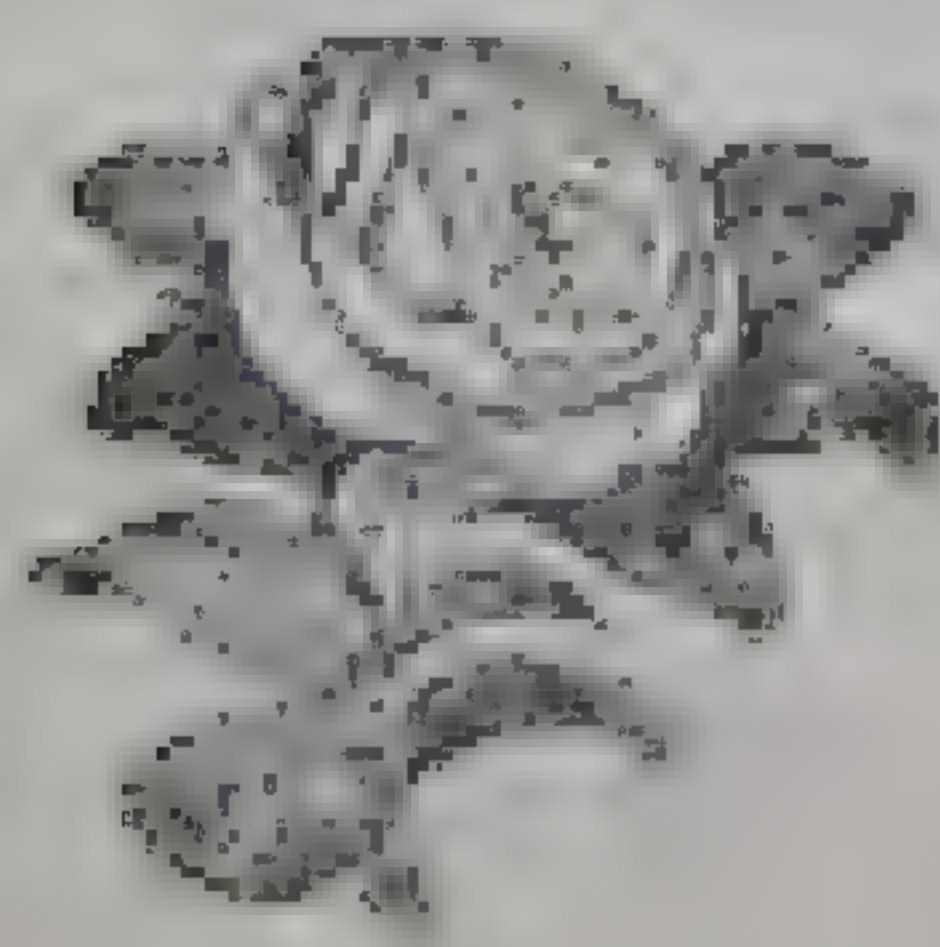
సింధూరాదిలేపము

రసకర్పూరము	6 పలాలు	మృదాకుళింగు	6 పలాలు
రససింధూరము	6 పలాలు	మైసము	60 పలాలు
గంగసింధూరము	12 పలాలు	కొబ్బరిమాన	4 పీళ్లు

మొదట మైసమును కొబ్బరిమానలో కరిగించి కలిపిన
తర్వాత దిండి చల్లార్చి తక్కినవానిని కలిపి మత్తగ మారవలెను.
పిదప కాగ్రరపరచవలెను.

ఇది చర్మమున కలుగునట్టి సర్వరోగములను హరించును,
పొడలు, వ్రణములు, పగుళ్ళు, ఫిరంగి, వ్రణములు నమస్తమును
పోగొట్టును.

లేప ప్రకరణము గుహ్యము

శ్రీరతు

వసిష్ట ప్రోక్ష మగు

పులిప్పాణివైద్యము

మైన వ్రకరణము

ఇంగిరీక మైనము

శుద్ధిచేసిన ఇంగిరీకము	10 వరహాయెత్తు
హరితికర్పూరము	6 వరహాయెత్తు
పలుకుసాంబాణి	6 వరహాయెత్తు

వీనిని కల్యములో నూరిన మైసమువలె వగును.

ఈ మైసమును గురిగించి ప్రమాణము కాము లేహ్యములో
కలిపి పుచ్చుకొనిన వాటి భేదము కట్టును. అశర్లము, కడుపుబ్బర
ములు నివారణయగును.

పూర మైనము

రసకర్పూరము	1 వరహాయెత్తు
ఇంగిరీకం	"
మిర్చాలు	"
కాటిరెల్లం	"

వీనిని కల్యములో నూరి లేన కొద్దిగ కలుపుచు మారవలెను
రెండుకాములు నూరిపిదప మైసమును.

మిరియము ప్రమాణము శిదయం పాయం కాములయందు
శేవించిన మేహకూల, గ్రంథులు, అంజవారము, పుండ్లు, పాతము
మున్నగునవి తీరును.

నేయి, అశ్రుచాలు, శిశుమాంజలి, వేయించిన గండికవస్త్ర,
వంకాయ, మువ్వగింజలు, బెండకాయల పద్ద చిక్కుడుకాయలు,
సోధుమ ఇవి పిరకరములు, చింతకండ్ల పనికిరాదు.

1954年5月

సాక్షరించుట కార్చిన ధన్యుడు 2 వరదానాథుడు

800-44-0000

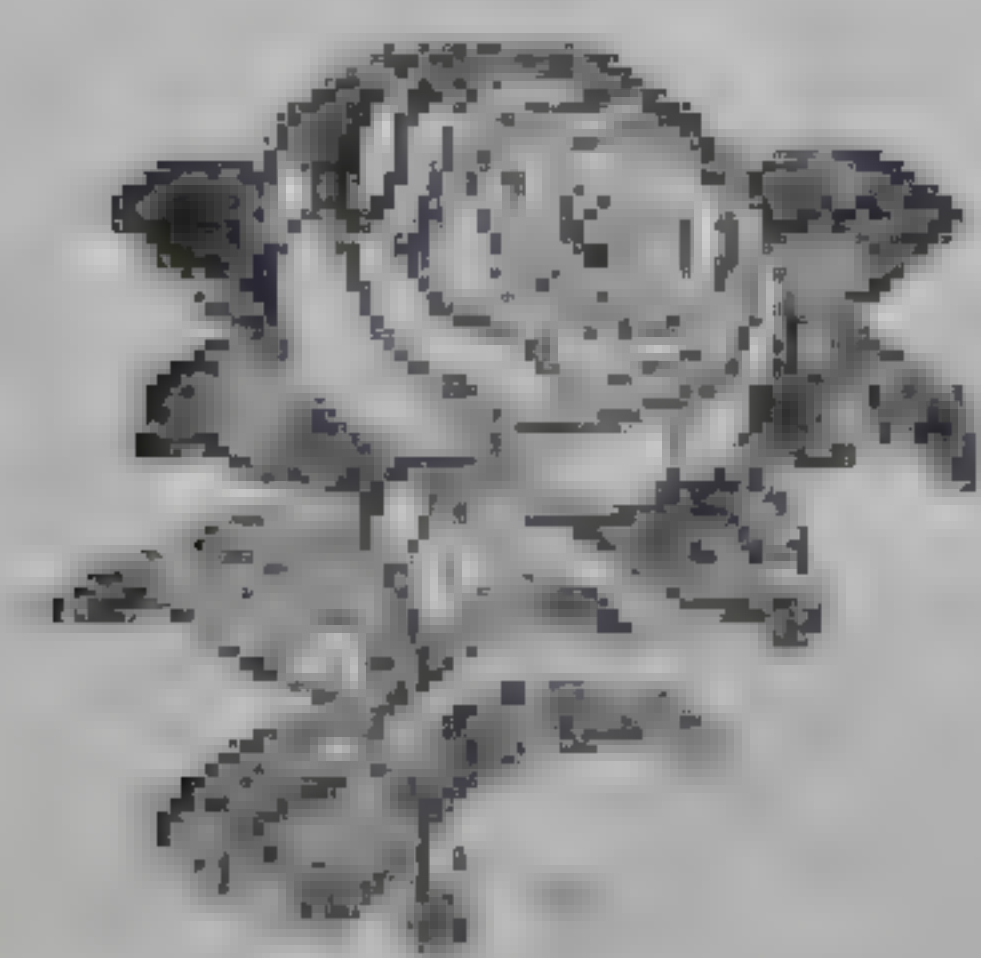
卷之十

100

ఈ కవిత్రయమున కల్పవృక్షమునది కొద్దిగానిది. పోత కవిత్వము
వర్ణించి ప్రతి కవ్యమున గలవలయును. ఇది కవిత్వమునది.

దీనిని తేజయ్య నేడిసితి అనుచునముతో పుచ్చుకొనిన
 బృరములు, ఎక్కిళ్ళు, కాంతి, క్వాస, మాంవ్యము, త్రిదోషములు,
 విషము, వంక, జీర్ణదోషములు, సుఖపన్ని ఇట్టివన్నియు
 తీరును.

॥३॥ चक्रवर्त्तुः सङ्ग्रहः

५३७

పులిప్పాణివైద్యము

సున్న ప్రకరణము

● ● ● ● ●

ఉక్కుపాడికి పనిముట్లు పింగాణి పాత్రలోనుంచి తెల్లబల్లెను
పాము రసము మునుగునటాల బోసి 20 దినములు ఎండలో పెట్ట
వలెను. ఉక్కురసము తెల్లబడిపోవును. దానిని ప్రదీపలో నుంచి
నీలుచేసి తంద విడకలతో పురము పెట్టిన నున్న మిగును.

ఈ ముప్పమును దివ్యపుష్పమూలము లేనతో పుచ్చుకొనిన
శ్వేతకుష్టు, అష్టితద్వారములు, తొంకొప్పలు, అతిపార విలేలిన
ములు మేళానంబ, పాండుపు ముప్పగునవి తీతును.

30 X 50 50 50

2025 1 200

అ-చరసము 1 నంబ

ఈ గొండిటిని ఇట్లుచూడండి పాడిచేసుకుని దీనితో 6 మాత్రుల
వచ్చుతదన పెద్దాచార్య శిష్యులులు వేసి విష్ణువంశక్షరణముతో నాల్గు
జాతులు వార్జించి విశ్వముచేసి కాగా మొడించి చిన్న విదకలతో
యీ విశ్వమునుచేసెను మొడించి 8 విదకలతో భూతము చేయ
వలెను. పాంగశీలమున దీనిని ఇచ్చవలసివలెను. దీనితో.

[illegible]

మూల ఎండలో యెండలెక్కి ప్రతిదినానూని శీతమున్ను తేలి ఎండించి ఒక పిడకలో పురము చేయవలెను. దురికి సున్నమగును.

ఈ సున్నము రకమును కట్టును. మరియు 64 సరకులను కట్టును.

ముప్ప సున్నము

పూసిక 20%	అర పిళ	మి. నాగం	4 పలాలు
నవ్విరం 10%	అర పిళ	మి. మైత్రునం	4 పలాలు
వెల్లిగంధకం	4 పలాలు	ర క్షునాశిల	4 పలాలు
చామరం	4 పలాలు		

దీనిని ఇల్లమున నుంచి నిమ్మకండ్ల కడములో నాలుగు కాములు మర్చించి పింగాణి పాత్రలో నుంచి రాతిపూట అహి:వ జే కమున మంచులో నుంచవలెను. చేయవలెను చూచిన నీకుండును అ నీటిని కాగ్రతగ నీసాలోకి తీసికొనవలెను. మూత గట్టిదిగ నుండ వలెను.

తర్వాత పింగాణి పాత్రను గాలి కగలని ప్రజేకమున నుంచి గట్టిగ మూరికట్టవలెను. రాతిపూట మరల మంచులో కట్టి నీటిని చేయవలెను వంచుకొనవలెను. ఇటుల 5, 6 దినములుచేసి నీటిని తీసికొనవలెను.

ఈ పిడకలో నవ్విరమును ముంచి యెండపెట్టుచున్నప్పుడు నవ్వి రము కట్టును. అదిదారమును యా నీటిలో ముంచి యెండలో పెట్టుచు వచ్చిన అదిదారము తెలుపగును.

వశంత యింగిరీకమును యా నీటిలో ముంచి ప్రతిదినానూని నిమ్మలో 4 కాములు చేడిచేసిన కట్టి మువమగును.

ఈ ఇంగిరీక మును మరలించలంత తేనెలో రంగిరించి యచ్చిక మిగిలినామున కంకమున చేయవలె కవుమును కరిగించును మహాదరములు, గుల్మములు, అల్లలు, కరివమైన కూరలు, వడ తాముపులు మున్నగువానిని విభావించవలెను.

దురికి గుళు సున్నం

దురికి అర్థపలమును తేనెలో ఒకదివం నానవేసి కడిగి యెండించి

నవ్విరం	1 వరతామెత్తు
తేనెగాళలు	"
సూరకత్తు కర్పూరం	"
పురుగు	"

దీనిని చతుశాలలో మర్చించి ముగిసినట్లు కవచమిచ్చి కాగుగ యెండించి పాతరింతపండు నిత్తు దీనిని తేనెలో మార్చి తేనె పిల్లల మూతము పోసి కాగుగ ఇంకిపోవుటయల కాది దురికి గడ్డును అందులో వ్రుంచి మైత్రునలెక్కి శీతమున యెండనిచ్చి 7 పిడక లలో పురంచేసిన సున్నమగును.

ముప్ప సున్నము

మాఘ, ఫాల్గుణ మాసములలో చవుటి నేలయంచు తెల్లటి సురేశారం వత్తివలె పుట్టును. దీనిని పూసిరందును.

ఈ నీకుసున్నము	4 పళ్ళు
రాళ్ళసున్నము	4 పళ్ళు

ఈ రెంటిని ఒక భాండమున వేసి పిల్లల మూతము 14 పళ్ళు పోసి కాగా కలియకట్టి మూత దినములు నాననిచ్చి తేలుకు వంతు కొని పొయ్యికెక్కించి కాచవలెను. చిన్న మంటవేసి మూతకుండ కాచిన సున్నమగును. ఈ విధమున యమూలులు చేసిన ఉష్ణ అగును.

దీనిని పింగాణి పాత్రలో వేసి యెండలో కట్టవలెను. యెండిన పిడక దానిని గ్రహించి కల్లమున నిమ్మకండ్లరసములో ఒక కాము మర్చించవలెను. పిడక నీటిలో నెండించి ప్రతిదినానూని ప్రతిదినా మూసి నీలుచేసి 10 పిడకలలో పురము చేయవలెను. ఇట్టి పిడిలో దీనిని 'గుళు' వందును.

ఈ సున్నము సకల లోకములను కట్టును.

ర స సు స్వ ము

పాదరసం	1 పలు
నెల్లికాయకంధకం	"
అవరంజి బంగారం	"
కట్టినవాగం	"

ఏటి భుజ్యమున నుంచి నిమ్మకండ్లరసముతో నాల్గు జాములు మర్చి దిగింపగాలక మిక్కిలిచాలుకాయంత్రముననుంచి కి జాములు మంట వేయవలెను. పాంక్షరీతమున తీసి పగులగొట్టి చూచిన సింధూరమగును.

ఒక దిమ్మపుసింద ప్రమాణము నతితో పుచ్చుకొనిన, కష్ట రోగములు, మూర్రోగములు, కరిమేళము, కాళమేళము, విధు మేళము, ప్రణమూలు, ఇగందరము, ఇహుమూత్రము, మూత్ర కృచ్ఛము వాయుబింబంధ వ్యాధులు ఇవి యివి యపనేల నశిం రోగములను బావి వ్రచకరీరమును కలుగజేయును. మండలము చేవిందిన కాయసిద్ధి కలుగును.

మ రో క ని ధ ము

మువ్వసున్నం	1 పలు
కుం పాదరసం	"
కపిరం	"
దశినిక్షలు తీరన పెల్లువ్వు	"
వచాక్షరం	"

ఏటన్నిటిని భుజ్యమున నుంచి రోడిగుడ్డు తెల్లరసము తెల్ల జల్లేకుపాలు నమం కలిపి మింగాలి పాతలో నోసి చిలికి ఎండలో ఒక దినముది ఆ రసముతో వాయుబాములు మర్చి దిగ్విజేసి యెండించి ప్రతిదలో కట్టి ప్రతిద చూచి నీలుదసి కి విడకలతో పురం వేయవలయును.

మన్న ప్రకరణము న పూర్ణము

శ్రీ ౪ ౨

వ సి స్థ ప్రో క్త మ గు

పులిప్పాణివైద్యము

క్వాథ చూర్ణ వ్రకరణము

గమనించవలసిన నివయములు

కషాయముగ కాచుట ఉపయోగింపబడు వస్తువులను చూర్ణ ములుగ చేసి యుంచుకొనుటకు క్వాథమని పేరు. దీనిని కషాయమని కూడ అనుటకలదు. దీనిని తయారుచేసిన పంటనే ఉపయోగింప వలెను. క్వాథిని ర్వరీతమున నయివలయును.

సాధారణముగ కౌషధ ద్రవ్యములకు 16 రెల్లు బలమునుపోసి 8 వ వంతు మిగులునటుల కాచుకొనవలెను. కషాయము తయారు చేయునట్టి పాత్ర మట్టిదిగనే యుంచుట మంచిది. శ్రేష్ఠమైనది కూడ. కషాయము తయారైన పంటనే శుభ్రమైన గుడ్డలో వడియబోసి నీపాలో ధ్రువరచవలెను. తయారైన కషాయము 24 గంటల లోపలనే యుపయోగింపవలెను. తర్వాత నుపయో గింపరాదు.

కషాయము సామాన్యముగ 1 కొప్పుకుండి 2 వరకు మూత్ర మి మోకాదు. దినమునకు రెండుపార్లు అవసర మిర్పడిన కి పార్లు ఉప యోగింపవచ్చును కషాయమును మధ్యాహ్న తరనే వండివలెను.

కషాయము అయి యోగములందు కప్పబడిన ప్రకారము కాచుట ముఖ్యము. సరిగ్ కాగిదితే దింపరాదు. కాచుచున్నపుడు మూడిమాటికి కలియబెట్టరాదు. ఎక్కువగ యిరిపింపునటుల కాచ

కూడదు, ఒక వేళ యిదిపోయినచో మరల నయితో నీకుపోసికావ
తూతదు, సిద్ధమై కేసాయమును మూరబెట్టి యుంచవలెను.

అన్నకుపోడిక్యాథ చూర్ణము

తిప్పతీగ	వర్షాటకము
మరదగొండివేళ్ళు	అద్దరసపు ఆకు
తొంగము పైలు	వేపవేము
శొంఠి	

ఈ వస్తువులు నమము గ్రహించి కచ్చాగా దంచి యుంచుకొని
అవసరమైనపుడు కేసాయము కాచుకొని యుపయోగింపవలెను.

దీనిని సేవించుటవలన కానము, సామాన్య జ్వరములు,
త్రిదోషజ్వరములు, క్షాతగత జ్వరములు నివారణయగును.

తిప్పకత్తె, శీతతవాషిరి, నిప్పర్చు వడ్డుగాము ఇవి ఒక చిన్నం
గ్రహించి మారి ఒక్కొక్క పూటకు అర్ధచిన్న యెవ్వన కేసాయ
ముతో సేవించిన పురాణ జ్వరములు హరించును.

దాహము కలిగిన జ్వరములలో కేసాయము అష్టభాగము
దింపుకొని వడ్డున చూర్ణముతో కలిపి సేవించవలెను.

మండిష్టాదిక్యాథ చూర్ణము

మండిష్ట	1 పలం	కరక్కాయ	1 పలం
ఉసిరిక కెండు	"	కాదిక్క్కాయ	"
తిప్పతీగ	"	మానిషశుపు	"
వేపకక్క	"	కటుకురొహిణి	"
వన	"		"

ఈ వస్తువులను రోటిలోవేసి కచ్చాగా దంచి యుంచుకొన
వలెను. కావలసినపుడు నిధిప్రకారము కేసాయము తయారు చేసు
కొనవలెను.

దీనిని సేవించుటవలన విత్రిమును, జ్వరమును పోగొట్టును,
రక్తమును శుద్ధిపరచును, ముడురలవడిన జర్మములు లిగువు కలిగి
కాంతి కలుగును.

భారంశ్యాధిక్యాథ చూర్ణము

గంటుభారంశి	1 పలం	వేపవేము	1 పలం
శొంఠి	"	పాకుడు	"
నిప్పర్చు	"	తిప్పతీగ	"
తొంగము పైలు	"	కాగజ్యకోట్టు	"
చూలగొండి	"	వర్షాటకం	"

ఏనిని కచ్చాగా దంచి భద్రపరచుకొనవలెను.

అవసరమైనపుడు కే తులములు ఈ చూర్ణమునకు 80 తుల
ముల నీళ్ళుపోసి ఎనిమిదవ భాగము దింపుకొని చాచుకొనవలెను.

ఒకటినుండి 2 కౌన్దులవరకు యీ కేసాయమును కాచుకొన
వచ్చును. దీని సేవనవలన చాల కఫజ్వరములు, వికారము
శ్వాసకానలు నివర్తయగును.

నులి పుడుగులుజేరి జ్వరము కలిగినపుడు, తగ్గు, శరీరమున
కలుగు నొప్పలు ఇవి మూలము.

నింకాదిక్యాథ చూర్ణము

ముదిరిన వేపకట్ట	1 పలం	ఎండుకెనుపు	1 పలం
శొంఠి	"	తిప్పతీగ	"
అద్దరసము	"	ఉసిరికబెరడు	"
కరక్కాయలెండు	"	కాదిక్క్కాయలెండు	"
వేడుపోట్ల	"	పాకుడు	"

ఏనిని యెండించి కచ్చాగాదంచి యుంచుకొని అరసిము
వర్చినపుడు కేసాయము స్తుప్తకు పరిహాస రక్త్రు ఎక్కువగా
నీళ్ళుపోసి 8 వ వంతు యింతవలములకాది దింపుకొనవలెను.

ఒక కౌన్దు కేసాయము సేవించిన శిశు, నిషజ్వరములు,
చర్మరోగములు, వైమిరోగములు, పైర్వము ఏనిని పోగొట్టును.

దశ మూల శాస్త్ర భూతము

మూలేడు	1 పలం	కోలపాన్న	1 పలం
మండిలము	"	మయ్యకుపోన్న	"
వేలములక	"	వెన్నముడు	"
వాడడు	"	తక్కిలి	"
పల్లెడు	"	కలిగొట్టు	"

ఏనిని యెండించి కచ్చాగా దంచి శక్రవరముకొనవలెను. అవ
సరము కలిగినపుడు విధివకారము కేసాయము కాచుకొని వాడు
కొనవలెను.

ఏనిని సేవించుటవలన వారి, కఫములు, శ్వాసరాస, విషమ
సన్నిహిత బృహములు నివారణయగును.

మరియు హృదయమునకు జలము నిచ్చును. ఉల్లేచమును
కలిగించును.

వాతరాక్షసము	1 చిన్నం	కస్తూరి	1 చిన్నం
కన్ను	2 చిన్నములు	పావుకాకు	2 చిన్నములు
కొయ్యపీఠ	2 చిన్నములు	విప్పయ్య	2 చిన్నములు

ఏనిని తట్టవలెను కేసాయముకొని చిర్రములము కేసాయ
ముకొని మారి గురిగించుట మూర్ఖులైన పూటకు ఒక మూత్ర
చోష్టన సేవించిన చచ్చుబారము పక్షివారిము నివారణయగును.
పై 1 మాషత్రైలము మర్చించవలెను.

పంచదిశ శాస్త్ర భూతము

మండిరిక వేపకట్ట	మూలక
వాడుడు	విప్పయ్య
చేదుపొట్ట	

ఏనిని నడుము గ్రహించి యెండించి కచ్చాగాదంచి శక్ర
వరవలెను. అవసరము కలిగినపుడు విధివకారము కేసాయము
కాచి యుపయోగించుకొనవలెను.

ఏనిని ఒక కౌన్సు సేవించిన చర్మరోగము నివర్తము, శిశు
బృహము, విషమబృహము, పురాణబృహము, మిలేరియా మున్నగు
బృహములు కడిగివేయును.

మరియు పైర్మరోగములను హరించి రక్తమును శుద్ధిచేసి
పుద్గిని కలిగించును.

స్తవ్య శోధ శాస్త్ర భూతము

కలుగ్రాసుగ	1 తులం	విప్పయ్య	1 తులం
చేదుపొట్ట	"	వేపయ్యము	"
కానిక్కాయదెరడు	"	కరక్కాయదెరడు	"

ఏనిని గ్రహించి యెండించి కచ్చాగా దంచి 16 పలములు
విక్కలోపోసి 12-వ భాగము కేసాయము మిఠుకొని పూటకు అర్థ
తులము పుచ్చుకొనవలెను.

మరొక విధము

కొంత	1 తులం	చిర్రములము	1 తులం
చవ్వం	"	మోడి	"
విప్పయ్య	"		

ఏనిని కచ్చాగా దంచి 16 పలములు విక్కలో 12-వ భాగము
మిగులులముల కాచి దించుకొని వడియబోసి పూటకు అర్థపలము
పుచ్చుకొనవలెను.

ఇది గర్భరోగమును శుద్ధపరచును. మరియు తల్లులకు చను
బాటు రోషములను పోగొట్టును, పాలు తేలికగను, పిల్లలకు బలవర్ధ
కముగను నుండును. పిల్లలకు తల్లిపాలముల కలుగు అశ్మిర్యాధులు
వాంతలు, విరేచనములు మున్నగునవి సంభవించినపుడు యీ
యోగమును అతిష్ఠింపవలెను అట్టి కుదిర్పుముల తల్లిపాలను నిలు
పుట నుంచిది. పై రెండిని గుణముక్కటియే యగును.

స్తవ్యవర్ధ శాస్త్ర భూతము

వర్మవేయ్య	1 తులం	పక్షివాక్యపువేయ్య	1 తులం
పట్టివేయ్య	1 తులం	కాళవేయ్య	1 తులం

మహావేద్య	1 తులం	గుండ్రముగడ్డివేద్య	1 తులం
కాలిదాస్యవేద్య	"	ఉత్పలముగడ్డి	"
కామవేద్య	"	కర్పూరముగడ్డివేద్య	"

ఈ వస్తువులను దంచి 16 పలముల నీళ్లుపోసి మధ్యాహ్నము
అష్టభాగము దిగులునటుల కాచి దింపి వడియబోసికొనవలెను.

ఈ కషాయమును అర్ధవలము వంచదార పాలు కలిపి పుచ్చు
కొనిన చనురాలు వృద్ధియగును మరియు బలము నిచ్చును.

మహారాష్ట్రాదిత్యాధి చూర్ణము

నవ్వురావ్వు	2 తులం	శేంకాయగుళ్లు	1 తులం
కరకాంబరము	1 తులం	దురదగొండినిల్లులు	"
అతివన	"	బలావేద్య	"
చక్రము	"	తుంగము పైలు	"
పిల్లిపిచర	"	అమువవేద్య	"
పిప్పి	"	జేవదామచూర్ణము	"
పువర్వతా	"	గుడూచి	"
ములుగోరింట	"	పెద్దమానుకక్క	"
ధనియాలు	"	కచ్చారాలు	"
పన	"	బోపు	"
బాకుడు	"	ములక	"
పల్లెడు	"	అద్దవరము	"
శొంఠి	"	అశ్వగంధి	"

ఏనిని మైత్రగాదంచి 16 పలముల నీళ్లుపోసి 2 బాములు
నానెత్తి పిదప మధ్యాహ్నము చేత 8 వ భాగము దిగులునటుల కాచి
వడియబోసుకొనవలయును.

అర్ధవలము పెద్దలకు పిల్లలకు కాలువలము వంచన సేవించిన
కారమును పోలించును. అకలిని కలిగించును.

అందివృద్ధి, అగ్రవృద్ధి, వైదము ఏనిని కూడా పోనడచును.

ప్రాతాది చూర్ణము

ప్రాతావండ్లు	1 తులం	నాగ కేసరాలు	1 తులం
ఉసిరికవవృ	"	తెల్లచంపవం	"
తుంగము పైలు	"	పల్లెకుకాయలు	"
వరిపేలాలు	"	పిప్పి	"
తెల్లకలునదుంపలు	"	ఖర్జూరపుకాయలు	"
ధనియాలు	"	శొంఠి	"
అతివధురం	"	వీరకాయలు	"
నట్టివేద్య	"	అవంగంపట్ట	"
కచ్చారాలు	"	కరువేడు	"
సుగంధిపా	"	అనువృతి	"
సీమతపాక్షిరి	"	హరితకచూరం	"
కాలిసవృతి	"		

ఏనిలో ప్రాతావండ్లు, ఖర్జూరపుకాయలు ఏనిలోని గింజలను
పుల్లలను తొలగించి ఖల్వములో మైత్రగా నూరి ఉసిరికవవృ, అతి
వధురం, శొంఠి చూర్ణము చేసి కలియమారి యెండించవలెను.
అప్పుడు చూర్ణముగును. వరిపేలాలు దంచి జల్లెడపట్టి కలుపుకొన
వలెను. హరితకచూరమును నూరుచు దిగిరిన చూర్ణమునుకొంచెము
కొంతముగ వేయుచు నూరవలెను. ఏనిని కలిపి నూరి జల్లెడ
పట్టవలెను. పిదప 6 పలముల వంచదార కలుపుకొని నీసాలో
శత్రువరచవలెను.

దీనిని 10 గురిగింజల మైత్ర నుండి 20 గురిగింజల మైత్రవరకు
సేవించిన శరీరములకు అలమును కలిగించును, అకలిని కలిగించును.

శరీరము వేడిగనుండి చిక్కిపోవువారికి దగ్గుకలవారికి అత్యంత
గుణమిచ్చును.

శ్వేతప్రదరము కలవారికి శరీర వేడితో సేవించవలెను.

శ్వాధిచూర్ణ ప్రకరణము సంపూర్ణము

శ్రీ రస్తు
వసిష్ట ప్రాక్త మగు

పులిప్పాణి వైద్య ము

పానక ప్రకరణము

కొన్ని సూచనలు

పానకమునకు ముఖ్యవస్తువులు బెల్లము, చక్కెర, కలకంద ఇవి. ఇయ్య యోగములందు యేయే వస్తువు చెప్పబడినదో దానినే తాడవలెను. పానకమునకు నిమ్మరసము, నారింజరసము, కమలా పండ్ల రసము, ఇవియను, సుగంధపాన, గులాబిపువ్వు, వట్టివేళ్ళు వీటి కషాయములు గాని ద్రవములగును. కషాయములైన వర్షమైన కషాయములను తుండ్లవస్తువుతో కడియిపోసి గ్రహింపవలెను. ద్రవ మును, బెల్లము మున్నగు మధుర వదార్థములు కొంత ప్రళావము చేసి కాచి తేనెపాకము వచ్చునపుడు దింపుకొని భద్రపరచవలెను. దీనినే దీరవ అనియు, వర్షపు అనియు నందురు.

పానకము తయారుచేయునపుడు ద్రవముతో ముందుగ పంచ దాళో, లేక యే వస్తువు చెప్పబడినదో దానిని కరగించుకొని పొయ్యికిక్కించి వర్షము చేయవలెను. పానకము కాచునపుడు అందులోని మురికి పోవుటకై నిమ్మరసము కొంచెము చేసిన నుడుగుతో కలిపి మురికి పైకి తేలును దానిని తీసివేయవలెను.

పానకము తయారు చేయునపుడు వైద్యుడు పొయ్యివద్దనే యుండి జ్వాలిక కలుపుచు పొంగు రాకుండ చూచుకొనవలెను పానకము నుడుగుగ గమనింపబడవలెను. పానకము ముడిరినచే దెక్కును.

పాకపాత్ర కళాయిపాత్రగ నుండవలెను. నోరు పెడబ్బుగ నుండవలెను. కాచునపుడు మూత పెట్టరాదు.

బెల్లము, పంచదార కలియుటచే త్వరితముగ పొంగు వచ్చును. కనుక వైద్యుడు దగ్గరేయుండి పాకము పెట్టవలెను.

వర్ష రక్తము భిక్షాపానకము

సునాముఖి తకు	7 1/2 పలము	శేంగుజ్జ	4 పలములు
గులాబి మొగ్గలు	4 ..	శొంఠి	1 పలం
తెల్లతేగడ	4 ..	పంచదార	1 పిళ
ద్రాక్ష	4 ..		

పై వస్తువులను కత్తితో ముక్కలుగ 200 పిరవ మెత్తగా దంచి 10 వర్ష నిప్పుపోసి యాద్యాస్తో 4 వ భాగము మిగులు నటులు కషాయము కాచి దింపుకొని వడియిపోసి దానిలో పంచ దారను కలిపి తేనెపాకము వచ్చునపుడు దింపుకొని పాంశీతల మున నీసాలో భద్రపరచుకొనవలెను.

దీనిని 1 బోర్సు మువలు 8 బోర్సులవరకు 1 1/2 పాళ్ళు నిప్పు కలిపి సేవించవలెను. 8 సంవత్సరముల వయస్సుకుండి 20 వయస్సుగల పిల్లలైన అర్థభాగ మీయవలెను. 8 సంవత్సరముల వయస్సులోపు గల పిల్లలకు పానకము నీయరాదు.

మలబద్ధకము కలవాడు ఉదయ, సాయంకాలములందు సేవించిన తీకును. మూలబ్యాధి కలవాడుకూడ పై విధమున సేవించ వచ్చును.

నిమ్మపండ్ల రసము	20 బోర్సులు
అల్లపు నిసరినము	10 ..
పంచదార	80 ..

అల్లపురసముతో అనుగుణ తేనెపిల్లి ముచ్చుముచు నివర్తిచి రసములు గ్రహించి దానితో నిమ్మపండ్ల రసముకూడ చేర్చుకొని పంచదారనందు కలుపుకొని, అది కరిగిన తర్వాత మధ్యాస్తో

తేనెపాకము వచ్చువఱకు వారి దిండి వడియబోసుకొని నీసలో భద్రపరచవలెను.

1 నుండి 1 బొత్తు వరకు నీళ్ళుకలిపి పుచ్చుకొనిన పైత్యమును, అరుచిని, చారము ఖండించును. నోటికి నుదిరిచ్చును. ఇల హీనముగ నున్నపుడు త్రుణ్ణము తొప్పన దినమునకు మూడు మాత్రలు యాయవలెను. కొన్ని యావధములకు అరుచానముగ దీనిని వాడుదును.

పంచతిక్తపానకము

మాకు సంవర్షకముల మునుకు వేసెచక్క	2 పలములు
చేరుపొల్ల	2 పలములు
బాకుడు	2 పలములు
తిప్పకీర	2 పలములు
అద్దపరము	2 పలములు
పంచదార	30 పలములు

వస్తువులను మెత్తగా నుంచి 12 పళ్ళ పిల్లుపోసి మధ్యాహ్నము వాల్లవ భాగము మిగులునటుల కషాయము దింపుకొని వడియబోసి పంచ దారనందు కలిపి, కలిపిన నీలవ కళాయపాత్రలో పొయ్యికిక్కించి మధ్యాహ్నము తేనెపాకము వచ్చినపుడు దింపుకొని వడియబోసి నీసలో భద్రపరచవలెను.

ఒక బొత్తునుండి 2 వరకు రెండింతలు నీళ్ళుకలిపి నేదించవలెను, పిల్లులకు అర్థభాగము.

దీనిని నేదించుటలే క్రింది, తర్కకాగము, కృతజ్యరము, మలేరియా, ఇన్ ఫుయె లా, ప్లేగ ఇది మూడును, రక్తమును తుడ్డి పరచును, శరీరమునకు కాంతి నిచ్చును.

వారి కాంతి పానకము

సుగంధిపాత్రవేళ్ళ పొట్టు	16 పలములు
అరిమధురం	2 పలములు

భస్మారపుకాయలు	2 పలములు
వట్టివేళ్ళు	2 పలములు
తెల్ల చందనపు పొట్టు	2 పలములు
యోలక్కాయలు	2 పలములు
ద్రాక్షపండ్లు	2 పలములు
చక్కెర	14 పిళ

వస్తువులను మెత్తగా నుంచి 12 పళ్ళ పిల్లుపోసి మధ్యాహ్నము వాల్లవ భాగము మిగులునటుల కషాయము దింపుకొని కళాయ పాత్రలో వడియబోసి యందు పంచదార కలిపి కలిపిపోయి కిక్కించి తేనెపాకము వచ్చువఱకు వారి దింపుకొని వడియబోసి నీసలో భద్ర పరచవలెను.

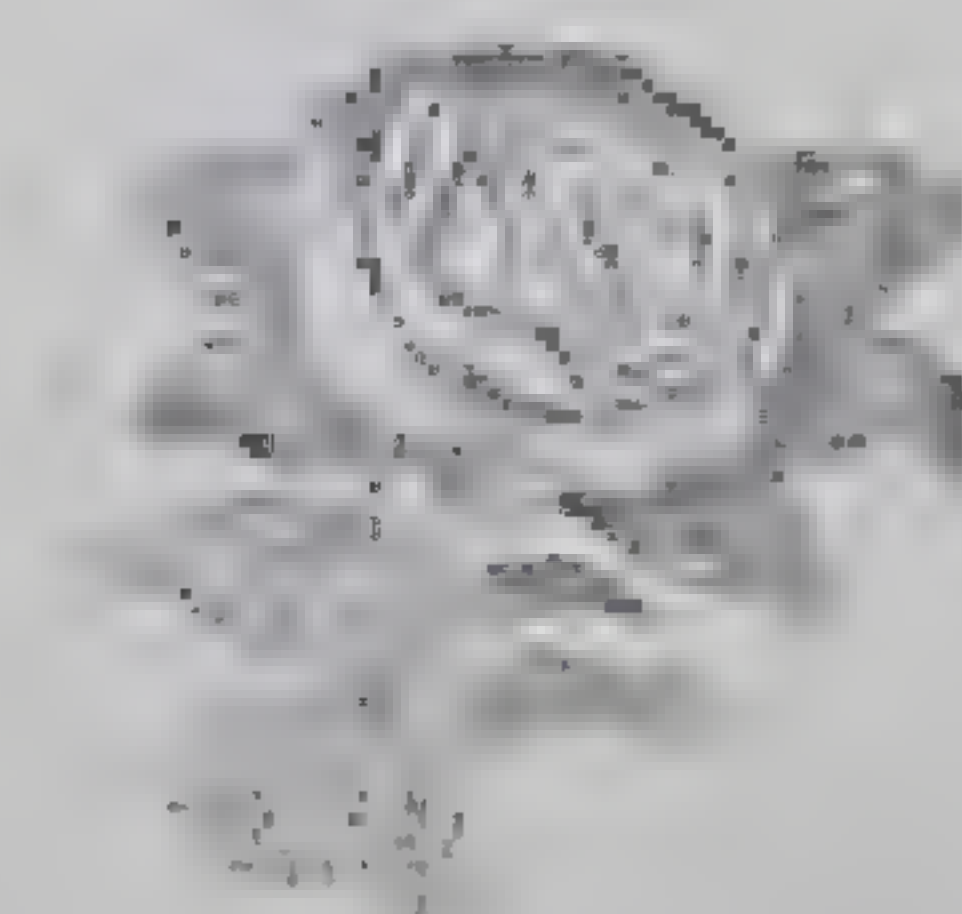
అర్థ బొత్తునుండి ఒక బొత్తువరకు మూడింతలు నీళ్ళుకలిపి నేదించవలెను, పిల్లులకు అర్థభాగము.

ఇది శమధాతువులు కలిపించును, పైత్యమును పోగొట్టును.

వేసవికాలమున యెండలో తిండి వచ్చినచో దీనిని నేదించిన అత్యుష్ణము వచ్చించును. దినమునకు రెండు సార్లు త్రాగవలెను నేదించరాదు.

పానకముల ప్రకరణము

పంచాక్షము

శ్రీ రస్తు
వసిష్ట ప్రోక్త మగు

పులిప్పాణి వైద్యము
నేత్రరోగావధముల వ్రకరణము

గమనింపవలసిన విషయములు

నేత్రరోగ కౌషధములు వర్తులుగ అనగా నన్నగా పొడవుగా తయారుచేయవలసి ఇందు తామభిష్కము, లోహాభిష్కము అయా యోగములందు వర్తించిన ప్రకారము చేర్చబడవలెను. పటికారము, మైంతు తము చేర్చవలసిన యోగములందు వానిని శుద్ధిచేసి నివ్వవై పొంగించి బూజిత అయిన తర్వాత చేర్పవలెను. మణికిం, తాళిము వీని చేర్చవలసినపుడు వానిని శుద్ధిచేసి మైత్రగ మారి ప్రయోగము ప్రకారము చేర్పవలెను. శొంఠి మున్నగు వస్తువులను చేర్చవలసినచో వానిని తాగా యెండించి చూర్ణము చేసి వత్తిగాలింపవలసి కలుపుకొనవలెను.

కౌషధముల ప్రియముగ నుపయోగించుట ప్రసిద్ధము అనగా న్యరసములు, కషాయములు, కొబ్బరినీలము, హంపాదికము అతాళి కలము ఇవి. అయా యోగములను నివరింపవలసిన విధమున కేర్పు కొనవలెను.

ఈ నేత్రరోగావధములను ఎంత ఎక్కువగ మర్చించిన నంత మంచిది. నలుగులుండరాదు. కౌషధములను శుభ్రము నీసాలలో భద్రపరచవలెను. చుక్కలుగ వాడకరిగ మందులను అందుకరిగ ప్రత్యేకము నీసాలలో ను అయింపవలెను. అవధిలను రెప్పలను రాయవలెను. చుక్కల మిగులు నేత్రమున కచ్చివపులు రోగిని పడుండకల్గి యాయుదును కల్గవలెను.

వర్తులను వాడవలసి వచ్చినపుడు సావను చేరిని శుభ్రముగ కడిగిరి అయా యోగములందు వర్తించిన ప్రసిద్ధము అరగ దీసి యుపయోగించవలెను. మందును వాడిన తర్వాత కండ్లను పలువరాదు. కండ్లను దీ నీరు వారిపోయిన తర్వాత శుభ్రమైన గుడ్డతో కండ్లను తుడుచుకొని తర్వాతగాని నిద్రింపరాదు.

ఇందుకు గల పథ్యమును తక్కువ గమనింపవలెను. తారము, పులుపు, యెండను వాయుట, స్త్రీ సంపర్గము, అగమ్యాది, పెరుగు, నివ్వవద్దగాని, పొతలోగాని యుండుట తగదు.

నేత్ర చింతు

తాగా పొంగించి బూజితచేసి వత్తిగాలిరము చేసిన 1 పలము పటికారము 16 పలముల వచ్చితు కొద్దికొద్దిగా చేసి తాగుగా మారి నీసాలలో పోసి 4 వాయులుండి తర్వాత మూడుసార్లు పదపోసి భద్రపరచవలెను.

దీనిని కండ్లు కరిగినవారికి యెండ యెక్కువముందు యు చుక్కలు ఎండ తగ్గిన తర్వాత యు చుక్కలు కంటిలో చేసిన నయమగును. మరియొక కండ్లు ఎర్రబాతుట కండ్ల కలలు తీరును.

వారి కేళింజకము

అతిమదురం	1 పలం	తాగిక్కాయ	1 కలం
కరక్కాయ	1 పలం	తిరికికేళాయ	1 పలం
మానిపమపు	1 పలం		

వీని దంచి 128 కొమ్మల వారికేళి చలముపోసి 16 కొమ్మలు మిగులువలెను తాది వడియలోని మరొక మందులో పోసి తిన్నవి మంటచే మరగతాది 8 కొమ్మలుండగా దింపి చిల్లార్చి యందు

శుద్ధ మైలమైర్మము	1 తులం	కపాంచనము	1 తులం
వచ్చకమ్మరము	"	మిర్చలు	"
నముద్రపు నులుగు	"		

వీనిని పోసి కొద్దికొద్దిగ తీసిన నేయను మారవలెను. అన్ని వస్తువులు కరిగిపోయిన తర్వాత నన్ను గుడ్డతో వడియలోని

యందుకొనవలెను. యీ వ్రావధములో నీ శ్రమాశ్రమము కలియ కూడదు.

దీనిని శ్రేయములకు వాడుటవలన కండ్ల దురదలు, నలకల కాథ, కండ్లమంటలు, నిదరాహేవులు, కండ్లు ఎర్ర కాకుట, పులుసు కట్టుట, కండ్లు పొంగుట ఇట్టివన్నియు తీరును.

సిద్ధ వా గా యు వ వ ర్తి

కరక్కాయపచ్చ	1 తులం
తానిక్కాయపచ్చ	"
ఉసిరిక కాయపచ్చ	"
శొంఠి	"
పిప్పళ్ళు	"
మిర్చాలు	"
పైంధవలవణము	"
అరిమధురం	"
శుంఠి మెలకెత్తం	"
రసాయనం	"
మెల్లకామరదంపలు	"
లొడ్డుగ పక్క	"
వాడునికొంగం	"
కామ్రాధనం	"

యందుగ వస్తువులను యెంచించిచూర్చించి వస్త్రవారిరము చేసి కొనవలెను. మెలకెత్తముని పొంగించి బూడిద చేసికొనవలెను. కామ్రాధనమును పొంగవలెను. ఖండ్లమున చేసి పైంధవలవణము కలిపి మారీ వర్తనము కూడా కానితో కలుపుకొని వర్తనపునీటితో మారవలెను. దీనిన మార్గమును కలుపుకొనవలెను అంతా కలియు పలుల మారి వర్తనము చేసికొని భద్రవరచవలెను.

దీనిని మోడుగ పూలరసముతో రంగరించి కంటికివేసిన కండ్ల లోని పువ్వులు నివారించును. చనుకాలతోవేసిన కండ్ల ఎరుపులు మానును.

చం ద్రో వ య వ ర్తి

కరక్కాయపచ్చ	1 తులం	తానిక్కాయపచ్చ	1 తులం
వన	"	శంఖములోని చుక్కలొగం	"
చంగళకోర్టు	"	శుంఠి మెలకె	"
పిప్పళ్ళు	"	మిర్చాలు	"

మెలకెలను మేకపాలతో మెల్లగామారి, రక్కార శంఖనాభిని మారి, వస్తువులను చూర్చించి వస్త్రవారిరము చేసిన తానిని కలుపు కొని మర్చించవలెను.

మోడుదివములు మర్చించి వర్తనముచేసి దీనిని చుమ్ముపద కుండ పెడించి భద్రవరచవలెను.

దీనిని తేనెలో అరగదీసి తేనెగలదంతర కంటిలో వేసిన దివి రము, పటంతొగము, రెప్పలలో కలుగు దుర్బాంధము, రేడికటి, కంటిపువ్వులు ఇవి నయముగును. దృష్టి శుద్ధియగును.

కంటి పా రం తు

శంకు చనుకాలతో అరగదీసి కంటి రెప్పలకు వేసిన పారలు మానును.

దుర్బాంధమును పోగొట్టుటకు

శుద్ధి చేసిన పాలరేళ్ళము నాలుగుపాళ్ళు మిరియాల నువ్వులు ఇవి 6 పాళ్ళు దీనిని నిమ్మపండ్ల రసములో మారి కంటి పారలకు వట్టించిన దుర్బాంధము తొలించును.

కన్ను వాచి సం దు క

వల్లరుమ్మచక్క గంధము ఉడికించి వెచ్చగా కంటి పారలపై వట్టించిన వాపు తగ్గును.

వ్రేలతోనావధముల ప్రకరణము

కం పూ ర్ణ ము

శ్రీ కర్మ
వసిష్ట ప్రోక్త మగు
పులిప్పాణివైద్యము

షర్మతు క్రకరణము

రోగాపుష్ప షర్మతు

12 పలముల రోగాపుష్పమును 1 1/4 వర్ష శుద్ధ జలమున బోసి 1 వడికి మిరియినపుడు దింపుకొని వడియబోసికొనవలెను. అందులో మర్యా 12 పలముల పుష్పమును వేసి అర వడి మిగుల కాచుకొని, వడియబోసుకొని అందు 21 పలముల పుష్పమును వేసి కాలువడికి దింపుకొని వడిబోసి చీని పంచదార 10 పలములు కలిపి తేనెపాకము వచ్చువరకు కాచి దింపుకొనవలెను.

1 కౌస్తు నీర్ను కలిపి పుచ్చుకొనిన మలబద్ధము, మూలము, పైత్యము ఇవి తీరును.

పద్మి ప్రాక్ష పండ్ల షర్మతు

పద్మి ప్రాక్ష పండ్ల రసము 20 పలములు చీని చక్కెర 20 పలములు కలిపి పొయ్యిపైకించి తేనె పాకమువచ్చువరకు కాచి దింపునపుడు 3 పలముల వన్నెనుబోసి భద్రపరచవలెను.

దీనిని ఒక పలము తగిన నీరుకలిపి నేవించిన పైత్యవికారము, పైత్యోష్ణము కలుపి ఆకలిని కలిగించును.

సుగంధ పాణి షర్మతు

ఒకవడి శుద్ధోష్ణమును పొంగించి దింపుకొని అందు 15 పలముల సుగంధపాణి వేర్వేరు కచ్చాగా దుంచిన 6 1/2 గంటలపిమ్మ

నానబెట్టి తర్వాతను పొయ్యిపైకించి ఒకటికి ఎనిమిది వడి మిగులు నటుల కాచి వడిబోసుకొని అందు 15 పలముల పంచదార కలిపి కాచి తేనె పక్వమున దింపుకొని నీపాలో భద్రపరచవలెను.

దీనిని రెండు తులములు తగిన జలము కలిపి నేవించిన గజోష్ణము, ప్రమేహము, నీరుచుకును ఇట్టివి తీరును.

నిమ్మ పండ్ల షర్మతు

నిమ్మపండ్లరసము పిండి వడబోసి తీసిన దానికి రెండున్నర పంతు లెక్కువ పంచదార కలిపి కాచి తేనె పాకమున దింపుకొని చల్లారిన పిదప నీపాలో భద్రపరచవలెను.

పూటకు ఒక తులము రెండింతలు జలముచేర్చి పుచ్చుకొనిన పైత్యవికారము, తల తిరుగులు ఇట్టివి తీరి ఆకలి కలిగించును.

చండన షర్మతు

ముడిరిప గంధపు మార్గమును కాలవడి జలములో ఒక దినము నానబెట్టి మిరుదిగము పొంగించి 4 పలముల కషాయము దింపుకుని వడబోసి 6 పలముల పంచదార కలిపి కాచి పక్వమున తర్వాత 2 పలముల వన్నెను బోసి నీపాలో భద్రపరచవలెను.

దీనిని పూటకు ఒక పలము తగిన నీరు కలుపుకొని నేవించిన మూలరోగము శాంతించును.

దానిమ్మ పండ్ల షర్మతు

దానిమ్మపండ్ల రసము 10 పలములలో 15 పలముల పంచదార కలిపి పక్వముగ కాచి చల్లార్చి నీపాలో భద్రపరచవలెను.

దీనిని మూడు తులములు నీరుకలిపి నేవించిన పైత్య సంబంధ వ్యాధులు తీరును.

అల్లం షర్మతు

2 పలముల అల్లమును చిన్న ముక్కలుగ నరికి 1 1/2 అళాకు వేడి జలములో 4 గంటల కాలము నానబెట్టి వడియబోసికొని 26 పలముల చక్కెర కలిపి పక్వముగ కాచి నీపాలో భద్రపరచవలెను.

ఒక తలము వర్షపును తలన బలముకలిపి నేవించిన అక్షరము
పైత్యము నివర్తయగును. అకలిని కలిగించును.

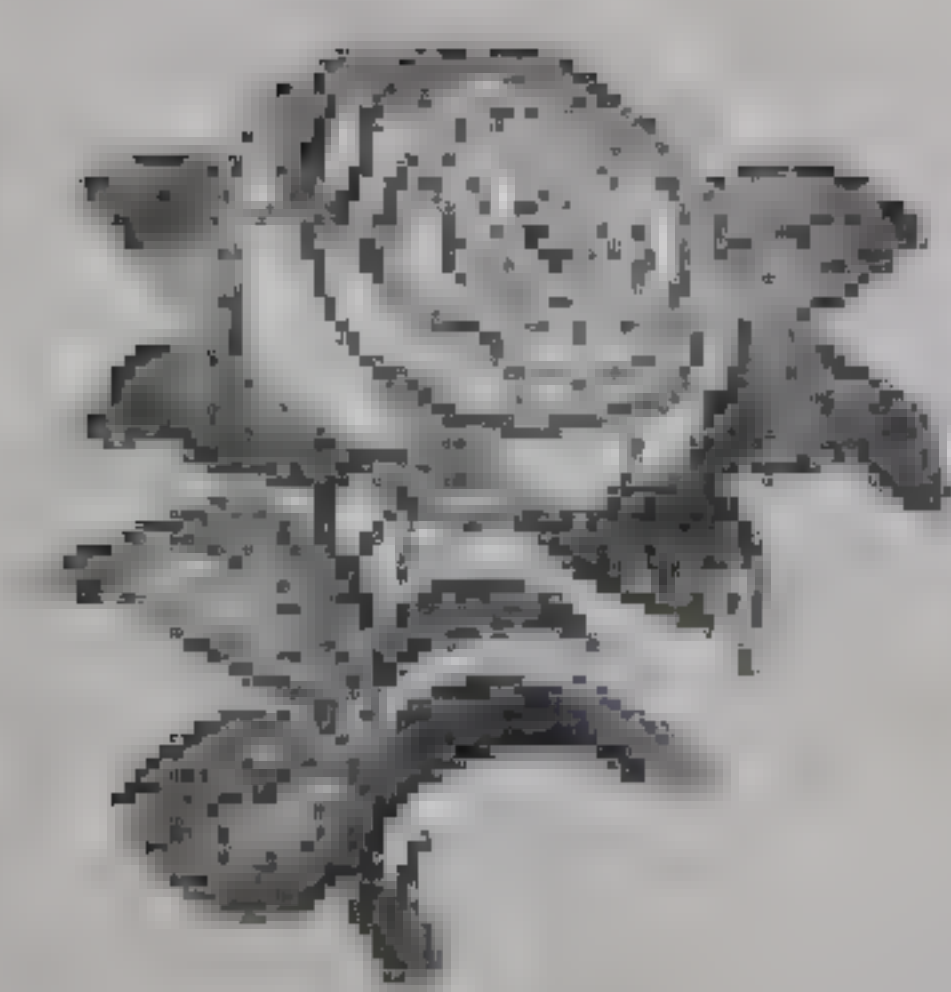
కా మ ర పు ష్ప వ ర్ష త్తు

ఎండిన కల్లకామర పుష్పము 18 పలములు గ్రహించి
మూర్కలుపడి బలములో ఉడికించి మూడింట నాకపంతం దింపుకొని
నడియలోని 20 పలములు చక్కనికలిపి పొయ్యిపెట్టించి వర్షమున
దింపుకొని నీసలో భద్రపరచవలెను.

పూటకు 14 తలము తగుమాత్రము బలముకలిపి నేవించిన
తలనాపి, పైత్యబ్వరములు, పాశ్వనాపి, కడపునాపి, మేళా
కారికము మున్నగునవి తీయను.

వ ర్ష త్తు ప్ర క రణ ము

కం పూ ర్ణ ము

శ్రీ ర సు

వ సి ణ్ణ ప్రో క్త మ గు

పు లి ప్పా వి వై ద్య ము

ఇ త ర ఔ వ థ ము లు

అ క లి క లి గిం చుట ను

బామ	1 పలము	చిన్నాబాలు	1 పలము
కురాపానిబామ	1 పలము		

వీనిని ముత్తగ చూర్ణించి 14 పలము తాటిబెల్లముతో కలిపి
పిసికి కుంకుడుగింజలంత మాత్రము కట్టి పూటకొకటి నేవించిన
అకలిని కలిగించును.

మ రొ క వి థ ము

పుదినా రసము 1 థా, నిమ్మపండ్ల రసము 3 థా, కలిపి
చక్కర కలిపి నేవించిన అకలిని కలిగించును.

మేళా ఉష్ణ ము ను

తుత్తియాకు కషాయముబెట్టి దానితో నోడీరము, పంత
కార కలిపి నేవించిన మేళా ఉష్ణము తీయను.

ఎ క్కి శృ త

మామస్తకి, అపంగపట్ట యీ రెంటిని నమము, గ్రహించి
కచ్చాగా దంచి తగుమాత్రము తంబున కషాయముకాది చల్లార్చి
యాయగా ఎక్కిళ్ళు మూనును.

మ రొ క వి థ ము

నెమలిరక్క కార్చిన భస్మమును కటుకరోహిణి కార్చిన
భస్మమును కనుంగ్రహించి కాగున కలుపుకొని తగుమాత్రము
తేనెతో రంగిలించి పుచ్చుకొనిన ఎక్కిలు మూనును.

మధ్యము చేరించిన మత్తు తీరుటకు

ధనియాల పులు వెక్కిరి ప కాడిలో మారి తగుమాత్రము నీకు కలిపి చేరించిన మధ్యమత్తు తీరుట. మరియు ముల్లంగి గడ్డల రస ములో పటికారముపొడి కలిపి యిచ్చినను తీరును.

మాత్ర విగర్హనకు

మీర కంటికలను చిన్న పిల్లల మాత్రమున కలిపి కాచి పొంగువచ్చువరకుంచి దింపి పొక్కిరియపును వట్టించిన మాత్రము పెడలును.

ఆరని పుండ్లకు

తెల్లగడ్డలు, వన, ఉప్పు త్రవేకు నమము గ్రహించి నీకుతో మారి మంచిమానలో కలిపి పొంగించి మాన యెరగ వచ్చువర కుంచి దింపి చల్లార్చి పుండ్లకు కాచిన వయమగును.

నల్లమందు అలవాటును మాన్పుట

జాజికాయ 5 వరహాయెత్తు పుష్కర 10 వ. యె.
జాపత్రి 5 వరహాయెత్తు వట్టివేకు 10 వ. యె.

ఈ వస్తువులను ఒకటిగ మారి జాజికాయ ప్రమాణము మాత్రముచేసి నీకు నెండుంచి ఒకమాత్ర చొప్పున అవుపాలతో చేరించిన నల్లమందు అలవాటు పోవును.

రామరకు

మనోకిల 5 వలములు సున్నము 1 వలము
పసుపు 5 వలములు

ఏనిని కలిపి మారి రామరకు పై పూరచేసిన వయమగును.

అగ్ని ర ప్ర పుండ్లకు

నల్లవేకును బానిమ్మపండ్లబెరడు రెంటిని నమము గ్రహించి మాడు వరకు నేండుంచి చదుబాలో కలిపి అగ్నిచే కాచిన పుండ్లకు చేసిన అరిపోవును.

కర్మిగా యములకు

తుమికియాకును మారి మంచిమానలో ఉడికించి కొంచెము ముద్దగ వగువరకు కాచి దింపుకొని గాయములకు చేసిన వయమగును.

లింగ విజృంభణకు

విషముష్టి విత్తులు, పెళ్ళుకుగడ్డ వన నమము గ్రహించి అవు వెన్నలో మారి లింగమునకు లేవనమిస్తూ రాగా విజృంభించును.

తేలు కుట్టిన

నిమ్మపండ్లరసమున ఇంగువను కాడి కుట్టినచోట చేసిన కుట్టిన చోటు చల్లబడును.

జంక విరేచనములకు

జాజికాయ	చింతిగించుల బెరడు
మాచికాయ	ఎండిన నూమిడిగింజ
బానిమ్మపండు బెరడు	గడగన తొవకువక్క

ఏనిని కాలువలము గ్రహించి అవుపాలలో నానవేసి యొక దినముంచి ముకుననము యెడించి చూర్చించి వస్త్రగారితముచేసి చీని పంచదార రెండున్నరవలములు అవుపాలు అర్థ అళాకులో వేసి పాకముబట్టి పై చూర్మమును కలిపి తేజాపాకమున దింపుకొని ఒక వలము అవుసేయి కలిపి యుంచుకొనవలెను.

ఉస్తికాయ ప్రమాణము రెండుపూటలు పుచ్చుకొనిన తగట విరేచనము ఇంక విరేచనము రక్తవిరేచనము కట్టును.

శరీర పుష్టి యగుటకు

కొంక	విక్రమ్య
కరకాయ	తోక మిరియాల

ఏనిని నమకూకము గ్రహించి చూర్చించి, వస్త్రగారితము చేసి ఇంకముననుంచి తేనెపానీ మారి ఉస్తికాయ ప్రమాణము మాత్రముచేసి నీకు నెండుంచి పూటకోక మూర చొప్పున పుచ్చుకొని అళాకు అవుపాలు గ్రాగిన శరీరము పుష్టినిచ్చును.

పురిత్రేపులకు

బూడిదచేసిన వన, వేయించిన కురియుప్ప, ఇంగువ ఇవి
సంతానము గ్రహించి చూర్చించి తిరిగి ప్రమాణము నోట చేసి
కొని కొద్దిగ పట్టక, తే. వేసియు ప్రాసిన పురిత్రేపులు నివారణ
యగును.

తలలోని పేను, గుడ్డు నశించుటకు

పటికారమును పొంది పొడిచేసి నీళ్లుగాలిరముచేసి నీటిలో
కరిగించి తలకంటుకొని కి గంటలు నాని ప్నానముచేసిన పేను, పేను
నాశనమగును.

అప్పు ద్వేషనివారణకు

నిమ్మపండును నాలుగుభాగములుగకోసి దానిలో, తొంఱి,
మిర్చాలు, పిప్పళ్లు, చాము, ఇంగువ వీనిని కాలువలము గ్రహించి
చూర్చించి నిమ్మపండులో నూరి, రాత్రిపూట మంచులో నుంచి ఉడ
యము ఒక అద్ద చొప్పున నాలుగు దినములు సేవించిన పైత్య
కాయపు, తలతిరుగుట, వికారము, అతర్లము జూరించి అకలి కలి
గించును.

నోటి ఆరోచకమునకు

వీలకలు అర్ధపండు వేయించిన తలకర 1 వలము వీనిని తగు
మాత్రము నీటిలో కషాయముకాచి చీనిచక్కెర కలుపుకొని సేవిం
చిన ఆరోచకము మానును.

వరి బీజమునకు

నల్లమందు, ములగబంక నీటితో నూరి పట్టు వేయవలెను,
తేక ఆఱాలు, వనసూరి పట్టువేసినను, గంటుభారంగి బియ్యం
కడుగుతోనూరి పట్టువేసినను,

రాతి సున్నం కోడిగుడ్డు పానలోనూరి పట్టువేసినను,
జూరించును.

మరియు లోక అకు

అముతము, ఆవుపాలు ననుముగా కలిపి పూటకు 3 రుంముల
చొప్పున సేవించిన నివారణయగును.

కట్టు

గుచ్చుచిగుర్లు అనుబంధతో అచ్చుచేసి కట్టిన వయమగును,
చింతపండు సున్నంకలిపి పట్టువేసిన నివారణయగును.

వెంటెక్క, వక్క కాటుకు

గచ్చువప్పు నూరి కలిలో కలిపి కట్టులు ప్రాసినవలెను,
మాడుదినములు చప్పిడి పథ్యము, కి నెలవరకు యితే చికిత్స,
మామిడిరాయ, స్త్రీలకై వ ఆఱాలు యివి పనికిరావు.

సామాన్య కుక్క కాటుకు

నూనె బెల్లం జల్లేడుపాలు కలియనూరి కరచినచోట వేయ
వలెను.

చచ్చిన బిడ్డలను బయటకు తీయుట

మిర్చాలు, మునగ వేరు, నమం తరవాణితో నూరి తరవాణి
కలిపి ప్రాసించిన కడుపులోని చనిపోయిన శిశువు బయటపడును.

బెల్ల యాశ్వరవేరు అరగకొని గంధమును కరచినచోట వేయ
వలెను. ఆ గంధమునే గురిగించి ప్రమాణము లోపరికి సేవించ
వచ్చును.

శవిలో కుతుపు, చీముకు

దువ్వపాకు రసములో ఉప్పు తగుమాత్రము కలిపి శవిలో
వేయవలెను, కుతుపు మానును, చీము కట్టును.

శత్రుడుకు

నూరేడుపండు ఆవు వందరిముతో నూరి కొంచెం నీళ్లు తేక
కాచి శవిలోవేసిన శత్రుడు నివారణయగును.

శవి పోట్లకు

గవ్వను కార్చి పొడిచేసి కొంచెము శవిలో వేసి నిమ్మరండ్ల
రసము పోసిన పోట్లు మానును.

చిన్న పిల్లల కా మర్లకు

కార్మికతకు అవగాళి ఏమిట

ఇది సమం గ్రహించి చూడముచేసి పూటకు రెండు చిన్న మూలు తేనెతో యిచ్చిన కి దినములలో నివ ర్తియగును.

ఉబ్బు కా మర్లకు

గిద్దను అవులెనుగులో కి చుక్కలు కాకరాకువకకు కలిపి యిచ్చిన ఉబ్బు కా మర్ల వయమగును.

గోతు చుట్టుకు

వసుపు నీటిలో గుడ్డను రదిపి గోతుకు చుట్టివ వయమగును. మరియు

వసుపు సున్నం కలిపి పారాచేసి గోతుపై కాసి గుడ్డచుట్టివ వయమగును.

బోద కా లుకు

పెద్ద పేకువట్ట కపాయము గోమూత్రము కగము పాలు కలిపి ఒక ముందలము దినములు రెండు కేంద్రియ చొప్పున నేవించిన బోదకాలు నివారణయగును.

ర క్త పు స్తి కి

కుంకుమపువ్వును తేనెలో కలిపి ముందలము దినములు నేవించిన ర క్త పు స్తి కలుగును.

స్త్రీలకు రొమ్మున కలుగు దుర్గంధమునకు

కరక్కాయ బెరడు, మారేడుచక్క, యంగము పైలు వీనిని సమం గ్రహించి చూర్చించి స్త్రీల దనములపై నలుగులెట్టిన దుర్గం ధము మానును.

మాత్ర క ట్టుకు

చిల్లించలు పొడిచేసి తేర లుంకాయన రంధ్రము తేసి పొడి నందులోనేసి ఒకరాత్రి నాననిచ్చి ఉదయము అ కొబ్బరినీరు పుచ్చు

కొనవలెను. ఇటుల మూడు దినములు పుచ్చుకొనిన మాత్రము తొగవగును. ఇచ్చావధ్యము.

ఉబ్బు నడ గ్గుకు

మిర్యాలు 7, పొట్టుకీసిన తెల్లగడ్డపాయలు 4, దుడ్డుపాకు రసముతో మర్చించి చిట్టాముదముతో కలిపి పుచ్చుకొనిన కఫం వెడలును, నగ్గు మానును.

ర క్త పీ వ నకు

ముక్కులో నుంచి వెల్తుకు వడుటకు గంఠిరావికాయలు వగులగొట్టి లోనివి ర్తవములను 16 యెత్తుకుని మూడు మిరపగింజలు నేసి కాడిబోసి గుడ్డనుంచి పొట్టుము కట్టి మూడు చుక్కలు ముక్కులో పిండవలెను. ఇటుల ఏడువర్షాయములు చేయవలెను. ఉప్ర, పులుసు, పొగాకు తాదకూదకు ర క్త పీ వ నకు మానును.

స్త్రీలు ముల్లవపుడు కలుగు కడుపునొప్పికి

కాజిబెల్లం 12 వలములు పులిసిన పెరుగు 1 వలం కలింగవండ్ల రసం 1 వలం

వీనిని కళాయిపాత్రలోపోసి పాకము బెట్టవలెను. అందు

పెరిగారం	1 వలం	నవాతూరం	1 వలం
సూరేకారం	"	జలకర	"
గాజపూ	"	పైంధవజనణం	"
పటికారం	"	ఇంగువ	"
నవుకారం	"	కాంతపురాయి	"

వీనిని మెత్తగ పొడిచేసి పై పాకములో కలిపి వీడవ,

తెల్లగడ్డలు 1 వలం మునగ వేరు చక్క 1 వలం
తెల్లబెల్లెడుపాలు 1 వలం నేపాళ కివ, యె.

వీనిని కాటుకవలె నూరి పై కానితో కలిపి లేళ్ళపాకమున వండి తింపుకొనవలెను.

దీనిని గొంతవక్క ప్రమాణము పుచ్చుకొనిన, ముట్టుకుట్టు, మారక బాటుపు బాతమువలన కలుగు పోట్లు, కడుపునొప్పి, శరీరంగాములలో కలుగు నొప్పులు, సూతికావ్యరములు, నడుము నొప్పి మున్నగునవి తీరదు. ఆరోగ్యము కలిగి సంశయవతులగుదుడు. ఇచ్ఛావధ్యము.

వండులు, వంగపిండెలు, ఉత్తికాయ, అల్లం పూరగాయ, మునగకూర, వారదబ్బకాయ, దురదకండి, అవుపాలు, కొయ్యలోల కూర, పెల్లికాయవడియం, శేనుపండ్ల పచ్చడి, అవుమెట్టిగ, పులిచింకాకువచ్చడి ఇవి హితమైనవి.

పై ర్థ్య బా యు పు తు

అల్లపురసం	1 పడి	పుడినారసం	1 పడి
బానియ్యరసం	కాలుపడి	నిమ్మకండ్లరసం	కాలుపడి

ఏని పన్నిటిని కళాయిపాత్రలోపోసి చీనాచక్కెర 10 పలాలు పై రసములో కలిపి పొయ్యికించి వట్టవలెను.

కొంఠి	1 పలం	ధనియాలు	1 పలం
మిర్యాలు	"	పైంథవలవణం	"
పిప్పళ్ళు	"	పరికర	"
తొలిగపత్రి	"		

ఏనిని మెత్తగ మార్చించి పై పాకమున కలిపి కలియబెట్టి వక్కవయమున 4 పలముల తేనె, నాలుగుపలముల నెయి కలిపి లేహ్యపాకమున దిండ్లకొవలెను.

పూటకు గచ్చకాయ, పమాణము పుచ్చుకొనిన పై త్యాధులన్నియు తీరును వధ్యము పై విధముననె.

సంజ - పాండు రోగములకు

గోవు పండురము 18 శేర్లు గుండలోపోసి

కరక్కాయ	4 పలములు	మోనిపసుపు	4 పలములు
పెల్లికాయ	"	కొనిక్కాయ	"

ఏని కచ్చాగా దంచి పండురములో వేసి పాత ఇసుక చిట్టెము 50 పలములు ఇదిము పోడి 50 పలములు, సూతమురాయి 16 పల

ములు ఏనిని పోడిచేసి అందులోనే వేసి పొయ్యికించి ఇంతునటుల కావలెను.

బాయునికొంగము	కాలు పలం	పిప్పళ్ళు	కాలు పలం
చిత్రమూలవేరుచక్క	"	మిర్యాలు	"
గుంటగొంగర వేరు	"	కొంఠి	"
		పిప్పళ్ళు	"

ఏనిని మార్చించి వస్త్రగారికములేసి పై దానిలో కలిపి గచ్చకాయ పరిమాణము మార్తలేసి పూటకు ఒకటి చొప్పున పెరుగులో కలిపి పుచ్చుకొనవలెను.

దీని సేవవలన సంజ, పాండురోగములు, బాటుపులు, గర్భశ్శలలు, గుల్మములు, పంజలోకలుగు కడుపువ్వురము, మోకాళ్ళు, మోతేనుబాపు, శరీరము రక్తము క్షీణించి తెల్ల అడుట ఇట్టివన్నియు మానును.

కండిపవ్ర, బాకుడుకాయ, దొండవకుగు, మునగపిండెలు, వంగపిండెలు, పుస్త్రపకుగు, కొయ్యలోలకూర, వేసిళ్ళు ఇవి హితకరములు, తేనె కలిపియు దీనిని సేవింపవచ్చును. పెరుగులో పుచ్చుకొనిన గ్రహణి, అతిసారము, మూలరోగము చివారలయగును.

వకల మేళములకు

పాదరసభస్మము	1 పలము	నాధి	1 పలము
గంధక భస్మము	"	వగడ భస్మము	"
తాళక భస్మము	"	మూర్త్యపుచిప్పల భస్మం	"
పెలిగార భస్మము	"	వజ్జికార భస్మము	"
శంఖ భస్మము	"		

ఏనిని ఖండ్లమందుంచి కలబందరసముతో ఒక దినము నిమ్మ పండ్ల రసములో ఒక దినము మార్చించి చిక్కలులేసి 3 దినములు యెండలో నెండించి తగుమైన రెండు చిన్నగుండెలలో ఒక దానిలో అడుగుల గుల్ల తీసివేసి కలబంద మట్టులకు వంచి దానిపై చిక్కల నుంచి పై ప నుర్చి మట్టులను వంచి నుంకనుకప్పి నుండులేమందా 12

శివశక్తిని పేరి పాగా మొడిచి పొయ్యి పట్టింది నీరకత్తులతో
మధ్యాహ్నం చేరి వామనము వండి చల్లారనిచ్చి బ్రహ్మమును గ్రహించి
భక్తిమూలం నుంచి దారిలో,

కుండనపురము	14 వ. మె.	కస్తూరి	14 వ. మె.
మూర్తిములు	"	మృదాక్ష	"
పగడములు	"	నరిగ వండి	"
వచ్చుకర్పూరము	"	అక్కలకర	"

దీనిని మంత్రం పాడిచేసి పై ముందుతో కలిపి చతురాలతో
నాలుగుబాములు మర్చించి, వీరవ నల్లతులసియాకు రసముతో
నాలుగుబాములు, దానిమ్మపండ్లు రసముతో నాలుగుబాములు
మర్చించి కబళికుప్పలకర్పూరం భస్మంతరిని భగవంతుని ధ్యానించి
బ్రాహ్మత పరమకొనవలెను.

దీనిని అర్చనగరిగించి ప్రమాదము లేనంతే లేక చతురాలలో
కలిపి వేసించిన నన్నికాత వ్యరములు దోషములు హరించును.

వాడడు చూర్ణము, లేక లేహ్య అనుపాదముతో పుచ్చు
కొనిన క్వశకాన, మహాక్షయ, ఉల్బరము, కఫహారరోగములు
హరించును.

ప్రతిదినము చతురాలతో పుచ్చుకొనిన గజజలమును కలి
గించును.

శంఖపుష్ప రసముతో పుచ్చుకొనిన బాంతులు కట్టును.

అశ్వగంధి లేహ్యములో గాని అశ్వగంధి చూర్ణములో గాని
కలిపి పుచ్చుకొనిన అస్థిగజజ్వరములు, పురాణజ్వరములు
మాడెను.

పంచదార, అద్దపంపులకు రసము, లేక రమలపాకు రస
ములోగాని కలిపి పుచ్చుకొనిన శరీరపుష్టి, భావవృద్ధి వాడకరము,
కామోద్దీపకము కలుగును.

గంధపుచక్కెర సేవయముతో పుచ్చుకొనిన బాంతులు కట్టును.

మానిషనుపు చూర్ణముతో పుచ్చుకొనిన, లేక లేన, పంచ
దారతో కలిపి పుచ్చుకొనిన ముక్త మహారోగములు నివారణ
యగును.

మహా వైట్టలన

పొన్నగంటి అకు రసం	1/4 శేరు	కాచాకురసం	1/4 శేరు
తంగేటిపూల రసం	"	విల్వారురసం	"
శ్రీగంధపుచక్కెర సేవయం	"	మల్లంగిగడ్డ రసం	"
వట్టివేళ్ళ సేవయం	"	నెంపునీరిక రసం	"

దీనిని ఒకకుండలో పోసి అత్రవేయ్యి ఒక నీరుకుపోసి పొయ్యి
పట్టింది కాచునపుడు,

చలవమిర్యాలు	1/4 వలం	జలకర	1/4 వలం
అతిమధురం	"	ధనియాలు	"
కోష్ఠం	"	బాజికాయ	"
కాపత్రి	"	పైడితంగేడిపట్ట	"
యేలకులు	"	మధురకవిత్తులు	"
సాలామి	"	అవంగములు	"
కుంకుమపువ్వు	"	వచ్చుకర్పూరము	"
వల్లతుమ్మనీర్లు	"		

దీనిని చూర్ణించి పై దారిలో వేసి 3 వలముల నీరకలకండ
పాడిచేసి వేసి సాపులేరు వన్నెకు, అర్ధశేరు ఆవుపాలు కలపకొని
పక్వమైన తర్వార దింపకొని భద్రపరచవలెను.

పూటకు ఒక తులం చొప్పున నీలించిన మహావైట్టలు, శరీ
రము ముట, శరీరోష్ణములు నీకుచుకును. చేతులు కాళ్ళు కండ్ల
మటలు ఇండ్లియొ నివారణయగును శరీరము నిద్రలేతోష్ణము
కలిగి అరోగ్యముగ ముడును.

శివ్యనర్మ

(తయారయేయ విధము)

ముడిదీని తిప్పకొని నేర్వకు తెచ్చి 1 లిత్రి పై ప్యా తీసి నీటి
నన్నదిముక్కలకు గొట్టి దంచి నీటిలో కలగవలెను. ఇంకను వచ్చు
వరకు దంచి కలుగుచుండవలెను కడిగిన నీర్వకు ప్రత్యేకముగ
నుంచవలెను ఇంకను రాకపోయిన దింది కడుగుటను మోసి, మొదట
కడిగిన నీర్వకు పెడల్పటి కాంకారములో పోయవలెను. నల్ల అంర

తెల్లగ అడుగున వేరి, నీకు పైకి తేలును. అనీటిని వంచివేయవలెను. ఈవిధముననే కంఠవసారి, మూత్రవసారి కడిగిన నీటిని కాంచారము లలో జోసి యంచవలెను. ఇందులో తయారగు నత్తు యొకటిదాని యంత తెల్లగ వుండును. కైకేరిన నీటిని యొకటికప్పుడు వంచి వేయించవలెను. ఇటుల చేరిన నత్తును బాగుగ యెండువర కుంచిన అది ముక్కలగును. ఇది కెండురోజులలో తయారగును. రాత్రు-యందు నాచుముసగు మూత్రబెట్టి యంచవలెను. మూలికను దంచునపుడు కోలుగునాది, జోకలికినాది, నున్నము ఏమూత్రము కలియించునది నత్తు రిరిగిపోవును. పల్కెములకు కూడ నున్నము తగులనినాచును.

ఈ నత్తును ప్రత్యేకముగ వాడుటయేగాక ఇతర క్రొవధముల లోను చేతును.

దీనిని 2½ గురిగించి ప్రమాణము నుండి ఏడు గురిగించి యెత్తువరకు వాడవచ్చును.

ఇది ప్వరమును, పూరిణ ప్వరములను ధాతుక్షయము పోగొట్టును. అలవర్ధకము, రసాయనము వంటిది.

ఇది క్రొవధములకు అనుకూలముగ వాడవలెను.

పిండి తైలము

సుగంధిశాలపొట్టు	10 పలములు	మంజిష్ఠ	10 ప.
అరిమధురం	10 పలములు	తేనెయెనము	15 ప.
తెల్లగుగ్గిలం	15 పలములు	అమువము	3 పిళ్లలు.

ప్రథమమున పస్త్రులను కచ్చాగాదంచి ఖాండములో వేసి 25 పాకుల పలములలో నాల్గవభాగము మిగులువటుల కాచి వడియ జేసి అకమామములో అమిదిమును జోసి నమ్మడిగా కషాయము ఇరిగిపోవువరకు కాచి నీకుపోయినది తేలునుకొని దింపి దానిని నన్నని గుడ్డలో వడియజేసి జాదిని పొయ్యిపిల్లించి తెల్లగుగ్గిలమును యాల్చించి కొద్ది కొద్దిగ వేయించు కలవవలెను. గుగ్గిలము కలిపి పోయిన తర్వాత మనమును ముక్కలుగచేసి కొద్ది కొద్దిగ వేయించు కలవించవలెను. ఇది వేయించుపుడు పొంగనచ్చును. చాగ్రత తీసు

కొనవలెను. ఇది కెండు కలిసిపోయిన తర్వాత దింపుకొని వేడి మీదనే నన్ను గుడ్డలో వడజోసుకొని భద్రవరచవలెను. చల్లారిగ గడ్డి వడిపోవును.

దీనిని ప్రణామలపై రాసిన యెటువంటి ప్రణామలైనను మూగును. మరియు శిశువారమునకు దీనిని చరిమి మర్చించిన గుణ మగును. వాపునకుపై న దీనిని చరిమి వాపు తగ్గిపోవును.

కాలిన పుండ్లకు లేపనముచేసిన త్వరగ మానును. నీకుపట్టిన పుండ్లన చీమును పత్తితో తుడిచి నీనిని వాడవలెను.

ఋషీజమునకు దీనిని చరిమి గోవి పెట్టుచుండిన వాపు తగ్గి వాడ నివర్తియగును. కాళ్ళ పగుళ్ళకు అమోఘ గుణకారి. ఏరుగ కాలుకు దీనిని వాడుచుండిన వాపు తగ్గును. రావము దురద నీనిని పోగొట్టును.

మాతి కాళరణము

శుద్ధకృష్ణాళక సింధూరం	1 కుం	వర్షభస్మం	1 కుం
వైశ్రాంత భస్మం	"	లోహభస్మం	"
తామ్రభస్మం	"	శు. నాభి	"
శు. పాదరథం	"	శు. గంధకం	"
రజతభస్మం	"	నీలభస్మం	"
వంగభస్మం	"		

దీనిలో రసగంధకములను కజ్జరి చేసికొని పిదప భస్మములను కొద్ది కొద్దిగ వేయించు మర్చించవలెను. అఖిల నాభి కలుపుకొని మర్చించవలెను.

గుంటగలగరాకు రసము	చిరమూల రసం
తెల్లగలేరు రసము	అద్ధర కషాయం
చిత్త బొద్ది కషాయము	లిప్పిడిగ కషాయము
కం. సియాను రసము	అక్కలకేర కషాయం
ఉమ్మర్త రసము	జోడరరం రసము
జులీర రసము	నన్న చర్లగడ్డ రసము
కలబంద రసము	కాకరాకు రసము

ఏనిలో ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ ఒక్కొక్క ప్రకముచేత 4 బాములు మర్పించవలెను. ఏదన యెనింది గాజుపెట్టలో నగము వరకు పోని నీలుచేసి బాలుకాయంతమున 8 బాములు పాకము చేయవలెను. గంధకము పోమందఁ గీసికొని మార్పించి తర్వాత,

చేప చేదు	కోడి చేదు
అడవిగంది చేదు	మేక చేదు
కాశలు చేదు	ఏనుగ చేదు
దున్నపోతు చేదు	ఉడుము చేదు
నదులి చేదు	గుర్రపు చేదు
త్రాచుపాము చేదు	కాపుకాయ చేదు
యెనింది చేదు	

ఏనిలో ఒక్కొక్కరోజు ఒక్కొక్క చేదును నీళ్ళతో కలపముచేసిపై క్రోషకమును మర్పించవలెను. ఇటుల భావన మర్పనలైన తర్వాత కుప్పచేసి కాగ్రదగ నుంచుకొనవలెను.

అర నుండి 1 గురిగింబయెత్తు సేరించిన గచ్చాకాయము కుర్చి యగుట, చూడకుమునకు బలమునిచ్చును. రక్తవేగమును తమింప చేయును. సూతికారోగమును తొలగించును.

త్రాకటుకముల మార్గము 1 తు, నవాపాకు మార్గము 1 తు, రెంటితో సూతికాభరణము ఒకటికి పదిహార పంతు కలిపిమారి చేద యెత్తు చేసి నీళ్ళతో రెండుపూటలు యిచ్చిన సూతికాభరణము లన్నియు నీకును. అకలిని కలిగించును.

ఏకపుల్లివాయ, పెదురాన, పిప్పర్లు, చేప ఈనెలు, కరివేపాకు యానెలు, కా. లాగు ఈనెలు, చికిరింశ, లు, ఇటానూసి, ప్రతిది ఒక తుం, గహిరికి చాచగా దంచి 40 తులముల నీళ్ళతో ఏదిమిదవ భాగము మిగిలునెలుల కి పోయము కాచి దింపుకొని లియ్యపు గింజ తూయ 1 కొద్ది కపోయముతో నేపించిన ప్రదవించిన వారికి మైం పెడల నొప్పి, జ్వరము, పొట్టు ఇట్టివి నివారణయగును. మరియు ఇనుపార్పము, క. పుటాతము, స్త్రీకా, గుల్మం ఏదివికూడి నివారించును.

ఉచ్చ నమునకు .

శొంఠి 1 భా, నిరియాల అర భా, అనంగాలు 1 భా, పిప్పర్లు అర భా, కరక్కాయ పోలుపు 1 భా, తుంక గడ్డలు ఇన్నిటికి సమా నము కాటిబెల్లంచేసి ఖల్వములోనేని మర్పించి గుండునుగింజ ప్రమా గము మూతలు చేసి నీడపార్చి పుక్కిటబెట్టి ప్రదము మ్రింగు చుండిన యెడల ఉచ్చము, పెన్ను, పిల్లిసూరలు కొంత రక్షణమే నివారించును.

సర్వవ్యాధులకు పిష్ట ప్రాయ

కుం నాభి 1 భా, కుం రసము 1 భా, నేంకాడికుంబలు 1 భా, గజపిప్పర్లు 1 భా, శొంఠి 1 భా, కుం గంధకం 1 భా, కుం కాళకము 1 భా, కుం ఇంగుళిము 1 భా, కరిం అర భా, కరక్కాయలు 1 భా, కుం పెరిగారము అర భా, మమ్మటి కరక్కాయలు అర భా, కుం నేపాళాలు 1 భా, ఏజిని వేరునీడుగా మార్పించి గుంట గలగరాకు పసకుతో కి రోజులును నన్నజెముడు రసముతో 1 పూట మర్పించి మిరపగింజ ప్రమాగము మూతలుకట్టి నీడ నేండించి ఒక మాత్ర తమింపాకు రసముతో నిచ్చిన కడుపునొప్పి నివారించును. పీటితో లకు దీసి యిచ్చిన పాము విషము దిగును. (కరచినపిష్ట కొద్దిగా కాచి కుద్దుకొనవలెను.)

శొంఠి రసముదీసి అందు మాత్ర అరుగదీసి కేలు కట్టినచోట వేసిన విషము తొలగించును.

తేనెతో కాచి యిచ్చిన శీతల్యరాలు పోవును.

శిశోవ్యాధులకు గుంట లగరఅతు స్వరసముతో నివ్వవలయును. పిప్పలి రసాన అరగదీసి కన్నులకు వేసిన శిశోబాధువులు తొలగించును.

అనజెముడు నన్న జెముడు రసముతో నిచ్చినపిల్లల మరకులు, ఆజీర్ణములు, అగ్ని మౌండ్వములు, పిల్లల దగ్గులు, నివారించును.

కీళ్ళనొప్పులకు పరిగోగు నల్లపుప్పిరక్క కపోయముతో నేపించేది.

పక్షపాతమునకు అల్లము నన్న రాష్ట్రము అరుపానముతో నిచ్చిన నివారణయగును.

అర్చ్య... శా... అలములు... శరీరతత్వమునుబట్టి అర్చ్యమును
అచరింపవలయును

మాదిఫల ర సాయనము

మాదిఫలరసము	16 పలములు	జలకర	5 ప.
నిమ్మపండ్లరసము	16	కాము	5 ప.
ద్రాక్షపండ్లు	16	పోపు	5 ప.
అపస్తంబపుకాయలు	16	పైంధవలనగా	8 రులము
అరకకాయలు	16	పావర్చలనగా	1 రులము
అల్లం	10	సముద్రపుపువ్వు	1 రులము
కారినకత్తి	6	తేనె	60 పలాలు
నాగ శేకరాలు	5	చినాపంచకాక	10

అపస్తంబపుకాయ, అపస్తంబకాయలు రెంటిని నీటిలో కల్ప-
ముగ నూతుకొని 32 పలముల నీటిలో కలుపుకొని అల్లమును 17
పలముల నీటిలో నూతుకొని, ఉప్పుకాక యిరర వస్తువులను 64 పల-
ముల నీటిలో కల్పము చేసికొని, అవగాములను పొడిచేసికొని,
ఏటన్నిటిని కలిపి కళాయి పాత్రలోలోని మధ్యాన్ని తేర వండివలెను
తేనెచేయున దింపుకొనవలెను. వడియలోని భద్రవరచవలెను.

యాపాణయెత్తు అరచేతిలో వేసికొని నారికతో నాకవలెను,
కారమును, పైర్చ్యమును ఖండించును.

ప్రాప్యోర సాయనము

శరీరస్థి (వల్లారి) అత స్వరసము 1 పాడు

ఏలక్కాయలు	1 రులము	విప్పబ్బు	1 రులము
కారినకత్తి	"	చక్కెర	40
కారినకత్తి	"	తేనె	82

ఉక కళాయి పాత్రలో గ్ల స్వరసమును పోసి వంచదార వేసి
మధ్యాన్ని తేర నమ్మడిక కాయలు మిగిల వస్తువులను వేసి తేనె
చేయున దింపుకొనవలెను. చల్లారిక రక్తాత వడియలోని నీసలో
భద్రవరచవలెను.

అర బొమ్మ నుండి 1 బొమ్మ వరకు పుచ్చుకొనవలెను,
పిల్లలకు సగము యాయవలెను.

ఇది జ్ఞాపకశక్తిని, బుద్ధి వికాసము, మేధస్సును వృద్ధి
పరచును.

మశూదికము పోకకుండుట

1 వేపపట్టా, 2 చేదుపొట్ట, 3 తిప్పతీగ, 4 తుంగము పైలు
5 అద్దసరపువేరు, 6 దురదగొందివేరు, 7 శంకేము, 8 కలుక
రోహిణి, 9 వర్షాటకము, యా పైన చెప్పిన వస్తువులు సమభాగ
ములంగ గ్రహించి చూర్చించి ఏటికి నాలుకెట్లు బలమున వేసికొని
కాచి 4 భాగమునకు గిరి రిద్దలకు అం బొమ్మ కల్పము 54 బొమ్మ
వంతున రెండుపూటలు గ్రహించిన మశూదికము పోకదు. పోకన
పిదప గ్రహించిన తప్పక తగ్గును.

పథ్యం:- పెసరకట్ట, శేలాలగఃజ శార్దూగంజ, ఏటియందు
చక్కెరకలిపి గ్రహించవలెను

స్త్రీలకు యోనివ్యాధులుగు రక్తపాతమునకు

జమ్మలకు 3 పిడికెప్పు 4 నిమ్మపండ్లు కలిపి రోటిలోవేసి దంచి
రసముపిండి పావుతేకు రసము గ్రహించిన రక్తము నిలుచును.

స్త్రీలకు సంభవించు కుసుమిలకు

చిట్టిపాలవేరు, ఏడు ఉల్లిపాయలు, ఏడు మిర్చాలు కాటుక
వలె కలియమారి అళాకు మజ్జగలో కలిపి యాయవలెను. ఇటుల
మాడు దినములు ఉదయంపూట యిచ్చిన మానును.

శీతోపలాది చూర్ణము

పటికెల్లము	4 పలములు	ఏలక్కాయలు	అర పలం
శీమరకాచీరి	2 పలములు	కారినకత్తి	1 రులం
విప్పబ్బు	1 పలము		

విప్పబ్బును వేయించి చూర్చించవలెను. రిక్కిలవారిని వేరు
వేరుగ చూర్చించి వస్త్రాభరణముచేసి అన్నిటిని కలిపి నీసలో
భద్రవరచవలెను.

శి శుద్ధింజలు మండి 15 వరకు నెయ్యి, తేనె, పిళ్ళు వీనితో
తేనెతోనైన నేవించిన మయకాన, పిత్తకాన చిన్న క్వాసలు
జూరించును.

అమితా రమునకు

అమితమును పొందునందు వేసి కాచి నేనకలేసిన అమితాత
ములు నయగును.

చంద్రోదయ రసం

మూలకం, గంధకం, కర్పూర శిలాజతు ఉస్మం, అశ్రకం,
వంగం, అవంగాలు, వీరికలు, ఇవి సమాంశులు అంటిదుంప కల
జంద. రసాతో శి వినములు బాగా మర్చించి చిరికందిగింజంత
మాతాదులు పాడుచుండిన విశ్రేణిమహములు, కామిలలు,
జూరించును.

అపాన వాయువులకు

శిలాజతు రెండు శుద్ధింజలుయెత్తు అవుశితో శలిపి వారమున
కొక వర్షాయము యిచ్చిన అపాన వాయువులు తగ్గును.

కమరకు

శొంఠి కరక్కాయ తిప్పకగ నమం శి పాయముగాచి గుగ్గిలము
వేసి వేడిగ నున్నపుడు త్రాగించిన కమర, పిందలి, బంధు పీక పిల్ల
యొక్క కాథలు పోవును.

కస్తూరి మాత్రలు

యంగులికము 2 తుల, రససింధూరం 2 తుల, రసకర్పూరం 2 తుల,
జన్ను ఒకటికి ఎనిమిది తులం పాముదార ఒకటికి ఎనిమిది తులం
రొయ్యపీక ఒకటికి ఎనిమిది తుల, గోరొజుం ఒకటికి పదహారు తులం
కటుకరొహిణి వేయించినది అం తులం కస్తూరి 2 చిన్న తమిలపాకు
రసముతో మర్చించి పెనలు గింజంత మాత్రలు చేసి కాడెది. పసి
పిల్లలకు కలిగే అన్ని రకములు జబ్బులును మంచిది.

వీర్యవృద్ధి శిశ్యాము

యష్టిమధుకము 20 థా, గొద్దిగింజలు 30 థా, తుంపి,
గుమ్మడి, పత్తి, కొండ, పీక, ఉత్తరేణు, వెంపలి, జోస, శేను,
తాడికాయలు, గుంటగలగర, దూరగుండి, పల్లెకు కొండతెండ,
తోటకూర, మద, బడ, ముసగ, కూతురుకుడు వీటిగింజలు
పెన్నెకు, పిల్లికెగలు, బూతుగలగుకు, మారేడు, కన్నకోమలి,
జావకాయ, నలకాడి, పాలామిశ్రి, మరాటిమొగ్గలు, జాపత్రి, అవం
గాలు, పెక్కోక్కపాలు గ్రహించి చూర్చించి తేనె చక్కెర కలిపి
నీవించిన దేహవృద్ధి శుశ్రూషయ మిక్కిలి అలము కలుగును. కాను
సాఖ్యము కలుగును. మందర్వము పోవును.

దగ్గులకు

కలకండ 16 థా, తపాక్షిర 8 థా, పిప్పళ్ళు 4 థాగములు
వీరికలు 2 థాగములు దాచినచక్క 1 థా చూర్చించి నెయ్యి
తేనెతో పుచ్చుకొన్న దగ్గులు నశించును.

చంకల్యకోష్ఠ 1 నా, కలింగరాష్ట్రం 1 నా, దుంపరాష్ట్రం 1 నా,
అవంగాలు 1 నా, దాచినచక్క 1 నా, పంచదార 2 నా కలిపి
కాడెది దగ్గులకు అమోఘముగా పనిచేయును.

కలింగరాష్ట్రం 10 తుల, దుంపరాష్ట్రం 10 తుల, వన 10 తుల,
అవంగాలు 10 తుల, పిప్పళ్ళు 10 తుల, కుశేముడు రసముతో మర్చన
తేనెతో మర్చన మయలు, ఉబ్బునములు దగ్గులు పోవును.

సాధాగ్య శొంఠి

రెండు కుడువములు మంచిసేతు దానికి సమముపాలు ప్రస్తమ
పంచదార పాశము దానిచ్చి వీరికలు 1 వలం, మాల్యంగిగింజలు
1 వలం, నాగ శేనరాలు 1 వలం, పిప్పళ్ళు 1 వలం, మిరియాలు 1
వలం, జలకర్ర 1 వలం, చలవమిర్యాలు 1 వలం, కాను 1 వలం,
అవంగాలు 1 వలం, పాయుంధంగాలు 1 వలం, కాలింతజోలు 1 వలం
సకావనియ్యలు 1 వలం, అకుపత్రి 1 వలం, ధనియాలు 2 వలాలు
శొంఠి 16 వలములు, ఇవి అన్నియు చూర్చించి వేయవలెను. దీనిని

శరీరంబు సూత్రకావ్యములు, స్థిరము, మలబంధము, కాయ, కర్మ, కేరములు పోవును.

పాత్రికాదుపు ప్రణామములకు

అనుకరించు చూర్ణము 2 యొకటి 6 చిన్నల ఎత్తుగాని, లేక 8 యొకటి 6 తులముల 4 మాత్రముగాని యిచ్చిన పాత్రికాదుపు బ్యాధులు ప్రణామము నివారించును.

వస్త్ర బ్యాధులకు

పటిక 1 మాసము, పటికబెల్లం (కలకండ) 4 మాసాలు కలిపి 8 బొమ్మలు పాలయిండువేసి త్రాగిన వస్త్ర బ్యాధులు నివారణ యగును.

మల ఉదాన ర్తమునకు

పంచదార 1 తులము తెగడ 1 తు. పిప్పళ్ళు 2 తు. అన్ని పుకొని భోజనమునకు ముందు తేనెతోటి పుచ్చుకొనిన మల ఉదాన ర్తము పయమగును.

క ఫ రో గ ము నకు

అబాలు, కాకుపసుపు, యిప్పపువ్వు మూడింటిని నమిత్తగా ములుగా మారి ఉడికించి చాచివీస వేపుచేసిన కఫరోగములు కడుగును.

పిచ్చికి

శిలాశర్మ 1 వడ్డగింజుల తులము గాడిదగడపాకతో అతుగదీసి ఇచ్చిన ఆరంభదశయందుండు పిచ్చి పయమగును.

మతి కాంచల్యమునకు

శిలాశర్మ 2 గురిగింజల ఎత్తును, కలకర తులము, కాము తులం 1 మాత్రముబెట్టి యీ కమాతమునందు కలిపి యిచ్చిన మతి కాంచల్యము పయమగును.

కలకర, పోపు, కమాతమునందు శిలాశర్మ 2 గురిగింజల తులము కలిపి యిచ్చిన పిచ్చిమాటలు కర్గును.

ముట్టు కట్టుకు

6 చిన్న మలయెత్తు కచ్చారాల చూర్ణము అర తులం పంచ దారతో కలిపి బయటచేరిన మూడురోజులవరకు మూడు మాస ములు యిచ్చిన రజస్సు ప్రసముగ అగును.

రసకర్పూరము 1 తు. తెల్లకవరి 1 తు. యాలకలు 1 తు. గుంటకలర రసముతో 6 రోజులు మారి పెనరగింజలంత మాత్రలు చేసి మిగడతోను నేతితోను కలిపి యిచ్చిన కుష్టులు నల్లమచ్చలు తెల్లమచ్చలు, నవాబ్యాధులు గుణమగును.

కళ్ళ దోషములకు

మంచిదొండకాయను కుమ్ములో ఉవకబెట్టి దాని రసముదీసి ఇండ్రై నుంచి అందులో నుంచినగడము బంగారము కుదాక్ష పై మూడువస్త్రపులను కొద్దిగా అరగదీసి నాలుకకు పట్టించి కొంచము పేపుంచి బంగారురేకతో నాలుకను గీ వేయవలెను. ఇటులమూడు వర్షాయములు చేసిన కళ్ళదోషములు హరించును.

మరొక నిధము

పైంధవలవణము 1 ప. శొ. 8 అర. ప. పిప్పళ్ళు 1 ప. మిరియాల అర. ప. ఇంగువ అర. ప. వెలిగారము అర. ప. (నిర్వృత్తి పొందినది) వీనిని నిమ్మపండ్ల రసముతో మారి నాలుకకు పట్టించిన నాలుక యెండుట మున్నగునవి హరించును.

మరొకటి

మాదీపల కేసరములు 1 ప. నయ్య 1 1/2 ప. పైంధవలవణము 1 ప. మిరియాల చూర్ణం 1 ప. వీనిని కలిపి మారి కుంకుడుగింజ ప్రమాణము మాత్రలుచేసి ఒకదానిని యిగ్గించుకొని ఆ ద్రవము మింగుచుండిన నాలుక ఎండి తెరడుగట్టుట నాలుక అంపమువలె నుండుట ఆరోచకము మున్నగునవి నివారించును.

ఇంకొకటి

అక్కలకట్ట, కాము, యిండిపగింజలు నమోంకములుగా మారి కమాతముబెట్టి పుక్కిలించిన కళ్ళదోషములు హరించును. ఎండకాయ చొక్కలోని నీటిను త్రాగిన కళ్ళదోషము హరించును.

నమలి యాకలమసిని కాల్చి తేనెతో రంగరించి నాలుకకు
రాచిక జహ్వతోషములు హరించును.

భోజన సంకల్పి మూత్రము

అల్లము, చప్పుటికపిష్ట, బావత్రి, మూరికపిష్ట, మురేకారము
కల్లుపప్పు, ఇందుపప్పు, గాజపప్పు, శొంఠి, విప్పిళ్ళు, మిరియాల, ఓమము
ఇంగువ, పెంగల్వకోష్ఠము, శుద్ధిచేసిన, గంజాయాకు, నవాపారం
పిప్పరీమూలము ఇవి ప్రతివస్తువు 1 వలము, కాటిబెల్లము 1 వలము
తెల్లగడ్డలు (కెల్లలి) 6 వలములు.

వస్తువులన్నియు ప్రత్యేకముగ వేసి చూర్ణముచేసుకొని ఖల్వ
ములో వేసి అందులో కాటిబెల్లము తెల్లగడ్డలను పైతోలు పిరిచి
అందులో వేసి మెత్తగా మర్చించి మైనమువేసి యుంచుకొని ఉన్న
కాయ ప్రమాణము దినమునకు రెండు మూడు పూటలు, నీళ్ళు,
మిర్చి, తేనె, ఓమము కషాయము మొదలగు అనుపానములచే
కాడిన గుల్మము, గ్రహిణి, మాతికావాయవులు, ముట్టుకట్టు రతో
బంధము, గ్రహణి, అశర్మభేదులు, కడుపుబొగగడ్డలు, అగ్నిమాం
ద్యము, అశర్మము, పిత్తవాయావులు కడుపునొప్పలు, కాలనావ్పలు
మొదలగునవి హరించును.

సంజ్ఞ :- గంజాయి అడను విత్తనములు తీసివేసిన మూడు దిన
ములు నీళ్ళలో నావవేసి పిసికి యెత్తి నీటిలో తేతగా వేయించగా
తుద్దియగును.

ప్ర మే హ ము న కు

వస్తువులు-(1) తోకమిరియాల, గుడూచికర్ణం, వెదుకుపప్పు,
వీలకులు, ఇవి ప్రతివస్తువు 3 వలములు, కర్పూర శిలాశత్రురాయి
3 తులములు, 1 వంగభస్మము (తగరము) అర తులము.

చేయవల్లది-వస్తువులన్నియు ప్రతిప్రకారము దంచి చూర్ణము
చేసుకొని అందులో తగరభస్మమును కలిపి మారి యుంచుకొనునది.

ప్రమాణము-పూటకు కాలు మొదలు అర తులమువరకు,
పెన్న, నేయి, చక్కెర, నాలు మొదలగు అనుపానములతో దినము
నకు 3, 4 వర్షాయములు తయారయియును.

తీకు బాద్యములు—తెలుపు, పసిడి మొదలగు కౌపరర్థిక
మేహము, కుర్మమేహము, తంతిమేహము, క్షౌరమేహము, మొద
లగు ప్రమేహములు తీకును.

సంజ్ఞ—కర్పూర శిలాశత్రు రాయికి ఇరులు భస్మము చేర్చు
కొనవచ్చును. భస్మముచేయు స్వల్ప తాగము శుద్ధిచేసిన వంగమును
వలచగా తేకులు కొట్టి భస్మగా కత్తిరించి ఒక గోరమతొండుపై
ఒక అంగుళము మందమునకు వదులుపొడి పరచి దానిమీద వలచగా
వంగలేకులను చల్లి తేకులను ఒక దానిమీద మరియొకటి వడకుండ
యుండువట్లు గోరమునుచుట్టి దారముతోకట్టి పైన యెర్రమట్టి శీలు
వేసి యెండబెట్టి సుమాకు 50 పిడకలతో పురమువేయగా వంగ
లేకులు బాగుగువలె భస్మమై యుండును. దీనిని ఉపాయముగా
యెత్తి మారి యుంచుకొని పై చూర్ణములో కలుపుకొనునది.

మ రొ క వి ధ ము

తేలకర 3 వలములు, శృంగిభస్మము 2 వలములు, తెల్ల
చక్కెర 2 వలములు

చేయవిధము—తేలకర చూర్ణముచేసి వస్త్రగారముచేసి
అందులో శృంగిభస్మము చక్కెర కలుపుకొనునది.

ప్రమాణము—పూటకు కాలు మొదలు అర తులము ప్రమా
ణము పెన్న, నేయి అనుపానములతో ఉపయం నాయంత్రముల
యందు 15, 20 దినములు వేయించవలయును. ఇందువలన మూత్ర
వ్యాధులు పిత్తవాయావు మైనము తలసితుగుట, సంజనాపి, స్వప్న
వలనము మొదలగునవి తీరును.

శృంగి అనగా గట్టిగానొందు దుప్పికోమ్ము దీనిని పన్న వలుకు
లుక వగలగొట్టి అవికాతతో కూడ వేసి బాణలిలో కాల్చి బాగ్గుచేసి
అవికాత మారి అందునుక్క శృంగి పలుకులుపెట్టి శీలుచేసి 50 పిడక
లతో పురమువేయగా భస్మమగును. భస్మము తెల్లగా కానియెడల
యా శృంగిని అవికాతమునకుతో మారి మరియొక పురము వేయగా
భస్మమగును. దీనిని ఉపయోగించునది.

ఇంగ్లీష్ పద్యము

శుద్ధిచేసిన పల్లవీకము నాగము 6 పదములు, ఏకమూ అర పదం వెనుకపర్వ (వంశలోచన) అర పదము.

చేయవద్దతి—తెల్లగలిగేడు (పునర్లవ) నారించ నీమి అవతి, శూ, తురకవేస, వేక ఈ అను కట్టకొమ్మలను వేడు వేడుగా కట్టులుకట్టి యంచుకొనునది. పై పల్లవీకము ఒక చట్టిలో పెట్టి పొయ్యిపెట్టి నీనము కడుగు ముఖముపై అను కట్టలతో ఒకటి వెనుక మరియొకటితో తుద్దుచురాగా అనగా గ్రాసమియ్యవలయును. ఇట్లు క్రమముగా నాలుగైదు దినములు గ్రాసమియ్యవలయును. ఇట్లుకుద్దుచుండగా పల్లవీకము ఇప్పుడుగుచు అనేకవర్షములుగ కిరుగుచు తుదకు తెల్లగ ఇప్పుడుగును. కొంత అలస్యమైనను తెల్లగా అగువరకు కుద్దరలయును ఈ ఇప్పుడు చేయవద్దము లేగు కట్టలతో పొయ్యి మంటవేయుట శ్రేష్టము.

పై ప్రకారం చేయబడిన నాగఇప్పుడు 1 పదము, ఏకమూ వెనుకపర్వ మార్గముచేసి ఈ మూడు వస్తువులు ఒక చట్టిలోచేసి పొయ్యిపెట్టి నీనము అర గంట వేచగా అన్నియు తెల్లగా ఇప్పుడుగును దీనిని మారి నీకలో ఇవ్వవలయునది.

ప్రమాణము—పూటకు గురిగింజయెత్తు వెన్న, నేయి, చక్కెర మొకలగు అనుకానములతో ఈయవలయు.

కదిలెడి కాద్యములు—3. మిఠాయిలు, తెలుపు, పసిమి, చక్కెరకాద్యములు, తియ్యలు, అంతర్గత ద్వారములు మొకలగు నకల కాద్యములు నివ ర్తియగును.

పల్లవీకము, వివర్ణమైన లోహము కనుక చక్కగ శుద్ధిచేసి ఇప్పుడు చేయవలయును. ఇప్పుడుచేసిన వెనుక లోహర బను ఇప్పుడాచుని పరిశీలించి తీయవలయును. నందేహ మున్నచో పై ఇప్పుడును తెల్లగలిగేడు అతురకముతో మారి మరియొక పురముచేసిన తెల్లగా ఇప్పుడుగును.

ఇంగ్లీష్ విధము

నకకయ్యారము 6 తులములు, కయ్యారము 6 తులములు,

చేయవద్దతి—పై రెండు వస్తువులను ఇప్పుడులో పొడిచేసి రెండుదినములు మర్చింది యెండబెట్టి పైన వదరముగ మరియొక చట్టిమూసి కీలుచేసి పొయ్యిపెట్టి పెట్టి చట్టిలంద అవమాన నీవ ముతో మంటవేయగా పై చట్టి పతంగము అనగా ఇప్పుడు యెక్కును. దీనిని బాగ్ర ర్తగ యెత్తి ఇవ్వవలయునది.

ప్రమాణము—పూటకు కాలు మొదలు అర గురిగింజ ప్రమాణము తదయం సాయంత్రములందు పొయ్యిపెట్టి పెట్టి మింగు నది. ఇందుకు పథ్యము బాదుపు పదార్థములు చింతపండు మొదలగునవి కూడదు.

ఈ ఔషధమును అధికదినములు వాడకూడదు పైద్యుడు బాగ్ర ర్తగ వాడవలయును.

మరియొక పద్యము

(1) నాలుగుపాళ్లు కాది శుద్ధిచేసిన సురేశారము 12 తులములు, శుద్ధిచేసిన గంధకము 12 తులములు.

(2) గురికము (కావిరాయి), శుద్ధిచేసిన పటికారము, తెల్ల చక్కెర ఇవి ప్రతివస్తువు ఒక్కొక్క-తులము.

చేయవద్దతి—1-వ నెంబరులోని రెండు వస్తువులను పొడిచేసి ఒక్కటిగా కలుపుకొని ఒక మట్టిపాత్రలో పెట్టి పొగ్గులపొయ్యిపెట్టి పెట్టగా కడుగును. తర్వాత కొంతకాలమువరకు పొగ లేకును. ఆ పొగ యంతయు అదగిన పిమ్మట 3 వంపులైన రాగిపాత్రలో మెల్లగా పోసి అరిబెట్టి యెత్తి నీకలో ఉంచునది. ఈ సురేశారము 1 తులం 2-నెంబరులోని 3 వస్తువులు అన్నియు మెల్లగామారి యంచునది.

ప్రమాణము—పూటకు కాలు మొదలు అర తులము వరకు పాలలో ప్రయోగించునది. దినమునకు రెండు మూడు పూటలు యాడువగును. ఇందువలన తెలుపు, పసిమి, ముతకు మొకలగు పదయు నివ ర్తియగును. వ్యాధికి తగినట్లు పథ్యముంచవచ్చును.

గర్భ —పటికారము కాది 6 తులము అవు వెన్న, ఈ రెండును ఒక మట్టిపాత్రలోపెట్టి కీలుచేసి 12 దినకలో పురమువేయగా ఇప్పుడుగును. దీనిని పై యోగములలో చేర్చుటకు వీలగును.

శ్రీ ర ద్ర
త సి స్థ ప్రో క్త మ గు
పు లి ప్పా ణే వై ద్య ము
వి ష హ ర త్ర క రణ ము

తేలు విషమునకు చికిత్స

కుంకుడుకాయతోక్క, పోకతోక్క నీ రనులపాకు మన్నంతో
తాంబూలము నేపించిన విషము నూరించును.

తేలు కట్టిన వెంటనే చప్పిటిలో ప్పానంచేసిన బాధ ఉపశ
మించును.

కటిక పొంగించి కట్టినచోట చేసిన నయమగును.

లిక్కర్ అమోనియా కట్టినచోట రెండు చుక్కలు వేయ
వలెను.

ఇంగువను నీటిలో అరగిసి వేయవలెను.

చారాణి రాసినను బాధ తగ్గును. పల్ల ఉమ్మైత్రవేరు అరగిదిసి
రాయవలెను.

తెల్లకల్లెడువేరు అరగదిసి కట్టినచోట వేయవలెను.

పల్లమందును నిమ్మకాయ రసములో చాడి కట్టినచోట
వేయవలెను.

నేనెరుకూడి రాసిన బాధ తగ్గును. మూగిన అరటికందును
కట్టినచోట కట్టవలెను.

నీలిజత చూర్ణం నీళ్ళలో కలిపి త్రాగించిన నయమగును.

మొలకూర్ణం నిమ్మలో చాడించి ఆ చూర్ణమును నీళ్ళ లోని
లించి కట్టినచోట వేయవలెను.

పల్లరబ్బును ముక్కలు నిమ్మరసములో కట్టినచోట వేయవలెను.

నాగముష్టివేరు నీరుల్లిరసములో చాడి కట్టినచోట వేయ
వలెను.

గాడిదగడపవేరు కులము, రనులపాకులు 2 కలిపి త్రాగి
పించెడి.

పల్లకళింత వేపాకు, పిప్పళ్ళు, మిరియాల, తాయునిశంకము
భద్రము నైలు, అలకర, శొంఠి, చిత్రమూలం, సైంధవలవణం, మెం
గవ్యకోష్ఠం, అతివన, చిరుబొడ్డి, కరక్కాయ ఇవి సమం గ్రహించి
మేక మూత్రంతో నూరి మూత్రముచేసి నీరు నెండించి భద్రభరిచ
వలెను. తేలు కట్టినపుడు కట్టినచోట యీ మూత్రము కల్లెడు
పాటతో అరగదిసి వేసిన మూనును.

త్రాచుపాము విషములకు

నీలివేరు, తెల్లకల్లెడువేరు, ఇంగువ, మిరియాల, శొంఠి,
వెలిగారం, మూర్క్కండాకు వనరుతో నూరి కనేకలుచేసి నీడను
యెండించి వలసినపుడు తులం నీళ్ళలో కలిపి యాయవలెను.

ఈశ్వరివేరు, మిరియాల, ఆవునెయ్యి కలిపియిచ్చిన విషము
నూరించును.

కొడికపాళ 1 తులం మిర్యాలు 1 తులం రెండు కలిపి నూరి
ఆవునెయ్యి కలిపి యిచ్చిన విషము పోవును.

పాతాళగరుడవేరు ముక్కలుగ నరికి నమర్చియింగిన విషము
నివారణయగును.

గాడిదగడపాకు సమూహం నూరి యాయవలెను.

మూరేడు వేరు గంధం అరగదిసి నీళ్ళలో కలిపి యాయవలెను
నిమ్మవేరు, మూరేడువేరు నీళ్ళలో నూరి యిచ్చిన విషము
నూరించును.

చిర్రినేళ్ళరసం 3 తులములు యాయవలెను.

తెల్లగురినిందవేరు రసం ఒకతులం ఇచ్చిన విషము తోలగును
వేవజగును మంచిమాసలో కలిపి యాయవలెను.

చేతు అనవ, చేదుదీర, కానుగులెత్తు, దిరిగినదిత్తు నమం
చూర్చించి అర్థమయి చొవ్వన గోమూత్రముతో నిర్విక విషము
తోలుగును.

అశ్మకంఠివేరుగాని, బద్ధివేరుగాని నమలి తినిన విషము
నివారణయగును.

తెల్లజల్లేడు మొగ్గలు 6 అక్షుడముతో వేయించి దురియాల
3 తులం కలిపి మారి మాత్రముచేసి యాయవలెను.

తెల్లజల్లేడువేరు, కొడికపాల, చేదుదీర విత్తులు, ఇంగువ, వన
కొడి విత్తులను దురియాల ఇవి నమం మేకమాత్రముతో మారి
యెండించి చూర్చముచేసి యుంచుకొని వలసినపుడు అర్థతులం మేక
మాత్రముతో కలిపి యాయవలెను.

తెల్లజల్లేడు మొగ్గలు 4 దురియాల 7 చేదు పుచ్చకాయ
ముక్క లేక విత్తులు నీళ్ళతోమారి యిచ్చిన విషము తొరించును.

దువ్వుపువేరు రసం చాయవసుపు దురియాల మారి కలిపి
యిచ్చిన విషము నివారణయగును.

వసుపు అర్థతులం అవుపాలతో కాచిగాని కాచకగాని కలిపి
గోమూత్రం లేక 3 వలంపుల రోపిష్ట పిల్లల మాత్రముతో కలిపి
యాయవలెను.

శలరాజిగడ్డ రసం, పొంగించిన వెలిగారం కలిపి యిచ్చిన
విషము పెరులు.

చేదుదీర వేళ్ళరసం, శలరాజిగడ్డ రసం కలిపి ఈయవలెను,
శలగుమ్మడు మంప కలితో గంధంతిసి 3 తులములు
చొవ్వన యిచ్చెడి.

విక్కకు అక్షుడయూ 15 మొగ్గలు 2 తులములు నీళ్ళతో
కలిపి 15 నిమిషముల కొకసారి యాయవలెను.

నాగముషివేరు నీటితో మారి యాయవలెను

రం ఆనే పారాను 2 తులములు తగుమాత్రము నీటితో కలిపి
యాయవలెను.

కాగరమువ గుండ్రటి విళ్ళలుగా కరిగి తెల్లజల్లేడు పాలలో
7 పార్లు నాచెట్టి యెండించిన ముక్క అర్థతులము యాయవలెను,

కండ్లకు కలికములు

పాతాళగతుడవేరు దురియాల మారి కంటి కలికము చేయ
వలెను.

మనగింజలను దిరిగినపువ్వు రసంలో ఏడుమార్లు తడిపి
యెండించి యుంచుకొని పాము కరచినవారికి వికసింజను నీటితో
కాచి కండ్లకు కలికము చేయవలెను.

తడులపాకు రసంలో దుర్యాలు కాచి చేయవలెను.

నముద్ర పొడవిత్తులు బద్ధిగింజలు, కానుగుగింజలు నమం
గ్రహించి నీటితో మెత్తగ మారి కణిచేసి యెండించి యుంచుకొని
అవసరము వచ్చినపుడు నీటితోకాచి కంటి కలికము చేయవలెను.

తెల్లగురిదండపూలు, దుర్యాలు నిమ్మకడముతో మెత్తగా
మారి కలికము చేయవలెను

ముషిగింజలు గంధంతిసి కలికము చేయవలెను.

ముషిగింజలు, దుర్యాలు మూర్కొండాకు వనరుతో
మెత్తగ మారి కణిచేసి యెండించి యుంచుకొని వలసినపుడు
నీటితో అరగతిసి కంటి కలికము చేయవలెను.

నక్కములు

తెల్లడింతెనవేరు నరమాత్రముతో మారి నక్కం చేయించ
వలెను.

జల్లేడుపాలలో విభూతి 4 మారులు నాననిచ్చి యెండించి దురి
యాల చూర్ణము కలిపి నక్కము చేయవలెను.

దువ్వుపాకు, మూర్కొండాకు, వెల్లులి మెత్తగ మారి గుడ్డలో
మూటగట్టి ముక్కతో ఆ రసమును పిండవలెను.

మూర్ఖులు

కుంకుడుకాయ, కాయెటాకు కలిపిమారి ఆ రసమును తెవిలోను
ముక్కులోను పిండి రోపలికి మూత యిచ్చిన మూర్ఖు నిడిపోవును.

కొడికపాల, దురియాల నమం నీటితో మారి నీరు తగినంత
కలిపి రోపలికయిచ్చిన విషములే కలిగిన మైకము నివర్తియగును.

కృష్ణతులసివేడు తక్కువ యెక్కువ మారి లోపలికిపోయెను.
 చేడు అనవకాయ నమూనా యెండించి చూర్చించి యుంచు
 కొని అనవకాయపును నీటితో ఒకతరుణం చూర్చు కలిపి యాయు
 వలెను.

కాంతలు కట్టుటకు

కెప్పటికంటె రకుం చుకరిచూర్చు కలిపి నేవించిన కాంతలు
 కట్టును.
 తోటకూర గొంతులు మిర్యాలునూరి అవునేటితో కలిపియాయు
 వలెను.

పైకి పట్టు

కాము కరచిన గాయముదాన నల్లబేడిగింజల రకుం వేసిన
 మానును.

కాపులు కట్టుటకు

అల్లెదాకుగాని, మారేదాకుగాని కలితో వ్రుడికించి కి కట్టు
 కట్టిన కరచినతోట కలిగిన కాపు కట్టును.

నిరకలకుగాని, అల్లెదాకుగాని మిర్యాలుతో మారి కాపుపై
 రాచిన కాపుకట్టును.

ఇతర కాములు కరచిన లోపలకు యెందు

కాయలెరితకు వగను కి తులములు లోపలికిచ్చిన యెట్టి కాము
 విషమైనను నెవ్వరయ్యగను.

కావంకాలు గోమూతమున నావనేసి ఎండించి తర్వాత
 గోమూతంతోనీమారి లోపలికిచ్చిన ఎట్టి విషమైనను కూరించును.

అల్లకలువమున చూర్చు 1 తులం పంపదారతో కలిపి
 యివ్వవలెను.

కాకాళకువనేడు, యాళ్ళరినేడు, మిర్యాలు నీళ్ళతో మారి
 లోపలికిపోవలెను.

పటికపాడి 4 తులములు పెండ్లిలో పోసి నివ్వమీదనుంచి
 పిరు కినుంచి మారి 1 తులం పాడి కలితో కలిపి తయ్యకవలెను.
 పప్పు పప్పుము.

నల్లరేగుతక్కు నీళ్ళతోనూరి యిచ్చిన విషముకూరించును.
 కొడికపాలతక్కు, మారేడుతక్కు, నాగదొండదుంప ఇవి
 ఒక్కొక్కటి 16 తులములు గ్రహించి చూర్చించి యుంచుకొని అవ
 నరము కలిగినపుడు 3 తులములు, మిర్యాలు చూర్చు 3 తులములు
 కలిపి యాయవలెను.

మిడినాగుల విషమునకు

రేలపండుగుల్ల, మిర్యాలు నీటితో నూరి నీటితో కలిపి లోని
 కియవలెను.

కృష్ణతులసివేడు రకుం 2 తులములు, చిట్టివేడు రకుం 2 తు,
 పసుపుగుండ 3 తు, పాతబెల్లం 7 తు, ఇవి కలితో నూరి లోపలి
 కిచ్చిన విషము కూరించును, దీనికి అవునుల్లగ అన్నం ఉప్పు కలుపక
 పప్పుము.

నాగసర్పిదుంప 1 తులం మిరియాల కలిపి మారి యిచ్చు
 వలెను

అన్నికాతుల పోడకాముల విషమునకు

ఇందుగు, నాగముషిడి, ఈళ్ళరి వీని వేకులను నమంగ్రహించి
 గంధం అరగదీసి యిచ్చిన పై కాముల విషము కూరించును.

దుప్పికోలు కార్చిన ముసి కలితో కలిపి యాయవలెను.

మునిగొల్పివేళ్ళు పొడవక్రివేళ్ళు, పెన్నేకుదుంప ఇవి
 నీళ్ళతో నూరి యాయవలెను.

కొడికపాలతక్కు 2 తు, ఇందగువేడు గంధం 2 తు,
 మిర్యాలు 2 తు, అవునేయి 3 తు, నిమ్మపండు రకుం 4 తు, ఇవి
 కలిపి 3 పూటలకు యాయవలెను, గాయమునకు ముషిడివేడు
 గంధం రాచేడి.

ఇందుగుకాయ ప్రత్యేకము నీటితో నూరి యాయవలెను.

మచ్చలు, పుండ్లు మానుటకు

దిరికెనాకు, పొడవక్రితకు యావల్లు నమం యాలకులు 1
 పాలు మారి నీటితో నీయవలెను.

చల్లగుమ్మడివేడు గంధం, మునిగొల్పితకు మిర్యాలు నూరి
 పైకి రాయవలెను.

చిట్టానుభవం గలవలె చేయించి తులసి అకు రసముతో మారి
రావలెను.

తృప్తికర్మ కలితో మారి వాపున్నచోట పట్టువేయవలెను.

తెల్లకాక కాలు రసంగాని చేయవలెను రసంగాని గాయం
పై న రాయవలెను.

పావురపురెట్టు, తిలకంబుగల, అవుళొమ్ము, నమలికమ్ము,
పరిపాట్లు, తిరియాల, పత్రిసంజలు, రాతిపువ్వు, ఇవి నీళ్ళతో మారి
పట్టు వేయవలెను. పాము ఉన్నదని గుండేహం ఉన్నచోట ఈ పోక
వేసిన పాము పారిపోవును.

రాడివుర్లు పాము విషమునకు

కడుదూపం నీళ్ళలో కలిపి తాగవలెను. ఈ పాము కరచిన
విషము చాల దుష్టమైనది.

వీని పొడవకు

గొల్పినప్పుడు, కుంకుమకాయ కలితో మారి కొంత తాగవలెను.
పుచ్చకాయలను, పైకి రాయవలెను.

నల్లనకుగుడు విషమునకు

నల్లపుప్పివేరుతక్క 4 తులములు, నిమ్మపండ్ల రసముతో
మారి తాగవలెను.

ఉల్లగుమ్మడికుంప కలితో మారి యావలెను.

కాగరిపాము విషమునకు

పెన్నెకు చిటికెడు, మిహిపాడిగుడ్డిలం, కడుదూప అత్రవంచిత
ముతో మారి కరచినచోట పట్టువేయవలెను.

రక్తకారి పెంజరము విషమునకు

పక్కిరవేరు గంధం రోజుకు 1 తులం చొప్పున 3 దినములు
సేవించవలెను. ఇది కరచిన రోజుకూపములనుండి రక్తము వెడ
లును. రక్తము యెక్కువ వచ్చినచో

వేపాళములు 4 తు, మారి తినవలెను.

నల్లనకుగుడు గంధం రోజుకు ఒక తులం చొప్పున మూడు
రోజులు వకునక తినవలెను.

తెల్లపుప్పివేరు, మారేడుచక్కెర ప్రతి దినం 3 తులములు, తుమ్మ,
విషబాద్ది, ఈళ్ళర, పూడుగు చిత్రమూలం, తిమ్మతీగ, నల్లనకుగుడు
వీని వేర్లు ప్రతి దినం 3 తులములు వీనిని కాగున యెండించి చూర్చించి
నత్తగారితముచేసి పూటకు ఒక తులం చొప్పున సేవించవలెను.
ఇచ్చావధ్యము

పాము విషమురగిలి ఉంటే తద్దులు కలిగినందుకు
ఉసిరికెపప్పు, వేపాకు నమం చూర్చించేసి పూటకు ఒక తులం
చొప్పున సేవించిన తద్దులు, యరక మూడును
ఉంటికి పిడిక, బూడిద గోమూత్రంలో ఉప్పుకలిపిమారి పట్టించి
నాని ప్నానము చేయవలెను.

నగ్గుపొడ కరిచినందుకు

గచ్చవేరు గంధం 4 తు, మిరియాలు 4 తు, కలిపి నువ్వుల
మానతో మారి సేవించిన విషము నివారణమగును

తెల్లపులిమిడివేరు, మిరియాలు 4 తు, చొప్పున గ్రహించి
నతితో మారి సేవించవలెను

లింగదొండాకు రసం మిరియాలు అవునతితో కలిపి యావ
వలెను.

గచ్చవేరు గంధం కలితో కలిపి యివ్వవలెను.

పై పూరకు

వేపవేరు, ఇండుగువేరు, జిరకవేరు, కామగవేరు, కరకాయ
వీని గంధం కలిపి పైకి రాయవలెను. అవుసాలు అన్నం పధ్యము.

ఎర్రకలువయంప తురకమిర్యాలు ప్రతిదినం 3 తులములగ్రహించి
నతితో మారి పట్టించవలెను. అవు మట్టిక అన్నం పధ్యము.

ఇతర విషమునకు

రాడికపాలవేర్లు 1 పిళ 4 తేర్ల నీళ్ళలో పోసి కషాయము
కాచి 4 వ పంతు ఉప్పుపుడునించి, ఆ కషాయమును ఉంటికి కట్టించి
నాని వేన్నిళ్ళతో ప్నానము చేయవలెను.

ప్రణమములు - కనుపులు

సోరింటాన, వల్లపుమ్మలూరి, రసకర్పూరం, మిర్యాలు, సమం
గ్రహించి జలముతో మెల్లగా మారి ప్రణమములగు కనుపులగు రారిన
మానును.

గాడిదగడిచాన అమృతములోమారి ప్రణమములరారిన మానును,
కాకిగొండాన మారి పట్టువేసిన బాపు తిన్నును,
మనుపు కాది ప్రణమములగు పట్టించిన మానును,
అనపలకు మారి అమృతముతో పెచ్చుచేసి కట్టవలెను,
తిప్పటిగడకు మారి పట్టు వేయవలెను
వేచాన మనుపు కలిపి మెల్లగా మారి పట్టువేయవలెను,

కను స్త విషములగు

శుద్ధ ముందు ల్రము 2 తొలుములు శు|| గంధకము 2 తు|| శు||
చాదరము 2 తు|| ముద్దవసుపుకొమ్ము 2 తు|| పొంగించిన వెలిగారం
2 తు|| యీ వస్తువులను చూర్చించి నాగపాకకాయ నిబరసముతో
వారము రోజులు మర్చించి గురిపించగించ మాత్ర ప్రమాణంచేసి
మొగ్గ పిల్ల మాత్రముతో యిచ్చిన ప్నాకకాయములు (నాభిపాపా
లములు) కక్క కరచినవారికి పాము కరచినవారికి పిచ్చికుక్కకర
చినవారికి ఎలుక కరచినవారికి కేలు కుట్టినవారికి పల్లమందు తిన్న
వారికి పుంగికి తగిన పశువులకు జోషగుణములకు బాలింతగుణము
లకు కడుపులోకి నేత్రములకు అంజనము చేయవచ్చును. తప్పక
నివారణయగును. యిచ్చాకథ్యము.

ఉత్పూర్ణత విడుగుడు

ఉత్పూర్ణికాయగాని, అమృతముగాని, తిప్పబానికి పంకాయ
గుండలు (పిడుకజానివి) కోటిలోయించి మారి త్రాగించిన తక్షణం
విరిచివేయును.

పల్లమందు విడుగుడు

పల్లమందు తిప్పబాకు శొంఠి కమానుముగాని, శొంఠి మూర్తి
ముగాని తివిన పల్లమందు గుణం కలిగిపోవును.

విషహార ప్రకరణము సంపూర్ణము

శ్రీ క న్దు

త సె వ్య ప్రో క్త మ గు

పులిప్పాటేవైద్యము

కొన్ని మూలికల ఉపయోగము

ఏ గు గ వల్లె త గు గ ము

ఏగుగవల్లెకు కమాలము మారి గొంతుపక్క ప్రమాణము
నేదె పెరుగులో కలిపి ఉపయోహుల మూల దినములు యిచ్చిన
మైకము, చాచాము, కెలుపు, కెల్లకమ్మము, శరీరము మంటగ
గుండుట, ఇట్టివి నివారించును

కర్పూరవల్లి గుణము

కర్పూరవల్లియోకు పగడు 3 బొమ్మలో, 2 తేగ రి సోకోజన
మాత్రలు చాచి చంటిపిల్లలకు వేసిన, బిడ్డలకు కలుగు కలులు, దగ్గు
తే త్యము ఇట్టివి నివారణయగును.

గంగరానిచ్చెలు గుణము

గంగరాని పట్టుకు నీటితో మారి కక్క ప్రమాణము కూటి
నీళ్ళతో కలిపి పుచ్చుకొనిన విరేచనమగును. దీని సేవనవలన
తీట, గజ్జ నివారణయగును. దీనికాయ రసము ఎంగిలితగులుటచే
కలుగునట్టి చిడుముపై దురదయగునటుల కాయచుండిన వయి
దుగును.

అంతిర్హామర గుణము

ఈ అరు శొంఠము గ్రహించి దిగుమాత్రము నీటితో కాగుగ
ఉదకండ్లి కమానుము పుచ్చుకొని రి కెన్సెల కమానుము సేవించిన
నీడుతురుక, ఉష్ణాదికృమములన కలుగు యితిర ఉపక్రవములు నివార

రణయగను అకును నీటితో నూ మూలమునకు పట్టువేసిన
కాంతించును.

అర్ధవరపాకుగుణము

దీనియాకులను గ్రహించి దంచి రసముతీసి దానికి నమం
మంచినూనె చేర్చి యెండలో కర్రకాణిచి తయారను పిల్లలకు
కలుగునట్టి కర్రపాణి పుండ్లు, గడ్డ, తీట మున్నగువాని పై పూతగ
నువయోగించిన నయిదుగును.

కంఠాంకోరయాకుగుణము

ఈ యాకులను గొనివచ్చి నరికితీసిన రసము ఒక కొమ్మ
వరకు చిన్నపిల్లలకు పోసిక బ్వరము మాంద్యము విరేచనములు
దగ్గులాంటి పిల్లలకు కలుగునట్టి కాఢము తీతును.

గంఠవనిర్మలగుణము

ఈ వి ర్తనములను తగుమాత్రము గ్రహించి నీటితో వేయించి
బాడితేసి ఒక వరకాయెత్తు నేవించి విరేచనముగును. దీని యాకు
లను యెండించి చూర్ణించి అర్ధవరపాకుయెత్తు పిల్లలకిచ్చిన కఫమును
పోగొట్టును. ఇందులో తెలుపు గంఠం శ్రేష్టము.

కుప్పింటిగుణము

ఈ యాకులను యెండించి చూర్ణముచేసి వరకాయెత్తు
చూర్ణము తగుమాత్రము నీళ్ళలో కలిపి వంశిదారచేర్చి నేవించిన
కడుపునగల ప్రీతులన్నియు అయిటపడును. వేరును యెండించి
చూర్ణముచేసి పై విధముననే నేవించిన విరేచనముగును. దీని యాకు
వనకును కొంఠము వేపనూనె కలిపి యెండలోపట్టి బాగ్రత వరచి
పిల్లలకు నాలికమీత రాచిన కఫము పెడలును. ప్రీతులు చేర
కుండును.

రక్షరక్షగుణము

దీనివేరును రెండు పలములు గ్రహించి నిమ్మపండ్ల రసములో
నూరి కామరకు పై పూతవేసిన మానును. దీని వి ర్తనములనునూరి
యెడ్డిగలో కలిపి తీట కుకుపులకు పై పరాచిన క్వరగ మానును.

నల్లవానిలిగుణము

దీనియాకులను తగుమాత్రము గ్రహించి అరవడి నీళ్ళలో
పోసి కపాయము కాచి నగము దింపుకొని కె కొమ్మల కపాయ
మును నేవించిన బ్వరము మానును. అకును ఉప్పును కలిపి
వేయించి కీళ్ళ నొప్పులకు బత్తక దుచ్చిన నొప్పులు నివారణ
యగును. అకు రసముతీసి నూనె కలిపి కాపులకు పై పూతగ నువ
యోగించిన బాపు తగ్గును.

నువ్వులగుణము

నువ్వులను నీటితోనూరి ఉడికించి ముండ్లు గ్రుచ్చుకొని విరిగి
పోయిరాధి-చుచుండిన దానికి కట్టిన ముండ్లు బయటపడును. అకు
లను పసుపుకలిపి నూరి ఉడికించి కట్టిన ముండ్లను తీసివేయును.

చిన్నపల్లెకుగుణము

దీనిని నమూనము తగుమాత్రము గ్రహించి కపాయము
కాచి రెండు కొమ్మల కపాయము ఉదయపుపూట నేవించిన తీట
గడ్డ, మేళాకుకుపులు ఇట్టివి తీతును. ఇచ్చా పథ్యము.

నల్లెకుగుణము

నల్లెకు గలుపులను తీసివేసి తగుమాత్రము గ్రహించి
నీటితోనూరి వక్క ప్రమాదము ఉదయమింపూట పుచ్చుకొనిన
అననమున కలుగును. ఇం, రక్తమూలము నివారణయగును.

నేలవెలగుణము

ఇందులో నేలవెలగ, నక్కవెలగ, గుల్లవెలగ అని మూలి
కలుగలవు. ఇందులో అన్నిటిని నూరి యెక్కిటియే. దీని యాకు
లను తగుమాత్రము కపాయముకాచి నేవించి బ్వరము, అతి
సారము, పైత్యవికారములు ఇట్టివి తీతును.

నేలఉసిరికగుణము

దీనిని నమూనము గ్రహించి దంచి అనకుతీసి అర్ధవరము అవు
చాలు కలిపి రెండుపూటలు నేవించిన వసువుకామెన్న నివారణ
యగును. అవుచాలు అన్నము పథ్యము అకును ఎండించి చూర్ణించి
త్రోకలు ప్రమాదము అవుచాంతో నేవించిన అలి, దీననము కలు

గును, దీని చిగురు ముందుల తగుమాత్రము కలిసి కమాదముకాచి
 కి బాహ్యము పుచ్చుకొనిన అక్షరములు పోయెను.

తెగడ గుణము

దీని వేడును నీటితోమారి వక్క ప్రమాణము అవుపాలు
 కలిసి కేవలిన విశేషమగును. క్రిములు పెడలును.

విభాతినచ్చ గుణము

దీని యొకండు తగుమాత్రము తీసికొని నీటితో మారి గచ్చ
 కాచి ప్రమాణము కేవలిన మేళవగు, విశేషములు, ఇవి
 తీకును. అకు వగును ఇచ్చుతోపోనిన పవిష్టాని తారించును.

అక్షరము

మాతాదు—ర మొదలు 6 గ్రాములు చూర్ణమును తేనె
 లేక నేయి లేక బూడిదగుచ్చును క్యరము, చక్కెర వీనితో
 కేవలిన స్తంభనీయము, రక్తకోధకము, రక్తకృద్ధికరము, రసా
 యనము.

ఉపయోగములు—జేహములో ఏ భాగమునుండి యెవను
 రక్తము పడుచున్నప్పుడు దీని బానిని ప్రత్యేకముగా నైనను,
 ఇతర ప్రవణములతో తేర్చియెవను ఇతరును ఇది రక్తములో
 మాచ్చును కలిగించుటచే కాలోలు రక్తమును గడ్డకట్టునటుల
 చేయును, గర్భాశయ వ్యాధులలో యోనినుండి రక్తము పడు
 చున్నప్పుడును, ఏ కారణము వల్లనైనను ముక్కులో నుండియు,
 పుష్పనముల నుండియు రక్తము పడుచున్నప్పుడును ఇది చాల
 ముంచివారు; చిరకాలముననుండియున్న ప్రవాహిగనును, రక్త
 హీనరక్తను ఇది ఉపయోగించుటచున్నది ఉర్రుతములో దీనిని
 తేనెతోనిచ్చిన చాల గుణకరము, దీనినితేర్చి కాచిన త్రెలముతో
 చిరకాలగతమైన జ్వరముగంపారికి అభ్యంగము: మర్దన తేయించి
 నచో మిక్కిలి ఉపయోగముగా నుండును.

అపంగ పట్ట

మాతాదు—ర మొదలు 30 గ్రాములు చూర్ణము తేనెతో
 గాని, క్యరమును తేనెతోగాని, ప్రత్యా రరములతో తేర్చిగాని,
 ఉపయోగించునది.

గుణము:—పాచనీయము, ఉద్రేకహరము, సుగంధకరము,
 ఉద్రేకము, స్తంభనీయము, కృమిహరము.

ఉపయోగములు—ఇతర జ్వరములతో చేర్చి శిగులలో
 కూరలు, బాంతులు, పిరింత, అతిహారము వీనిలోను, కడుపునొప్పి
 యున్నప్పుడును, ఇతర జ్వరములచే నోటికి కుది రప్పిపోయినప్పు
 డును ఇతరును నోటితోనుంచుకొని నమలుటచే నుగ్గంధమును పోరిం
 చును, ముఖ్యముగా ప్రవాహిలో ఇది చాలా ఉపయోగకరము,
 అప్పుడు పాఠంభావస్థలలో క్యరముగాకేసి తేనెతో కలిపి ఇచ్చిన
 ముంచిది, లేక స్తంభనకరములగు కాజికాచి, బూతుగు, యెమ్మ
 జగుకు వీనితోనిచ్చిన ముంచిది. వల్లయునుతో కూడ కలిపి తుయ
 వచ్చును గాని జాగ్రత్తగా చూచి యాయవలెను.

వట్టివేడు

ఉశీరం పాచనం శీరం స్తంభనం యు రక్తకం ।
 మధురం జ్వరహృత్ పాంశిమదనత్ కఫపిత్తహృత్
 తృణా స్రవివపిర్య దాహకృచ్ఛప్రణాపకాః । (బృ. ని. ర)

మాతాదులు—ర మొదలు 15 గ్రాములు చూర్ణమును చక్కె
 రతో నీయవచ్చును లేక ఇర తులము మొదలు ఒక తులము వట్టి
 వేళ్ళతో కమాయముకాచి తుతుకచ్చును ఒకటికి ఎండుది తులము
 వట్టివేళ్ళకు ఒక కత్తనీళ్ళతో బాగుగాకాచి వడిముగట్టి పాలు,
 చక్కెర తేర్చి తుయవచ్చును.

లేక పావకముగాకాచి తీసికొనవచ్చును ఇతర జ్వరము
 లకు అనుపానముగా చాడవచ్చును

గుణము—శీతలము, శ్వేతజనకము, మాత్రలము, ఉద్రేక
 హరము, రుణావృక్ష రక్తము.

ఉపయోగములు—ఇతర జ్వరములతో చాలు దీనిని జ్వర
 ములలో ఒకటినుట అన్వయమును ముట్టుకరి కాకపోవుట, ఒకటి
 గొప్పము, శీర్ణనొప్పలు ముప్పుగుని ఉచ్చివృదు ఉపయోగించ
 వచ్చును. చలించియు తలచునెవరోని కృమిహరముగు నబ్బుల

లోను, స్వానయోగములలోను, లేవములలోను తేలుచున్నది. ఇది ప్రాగ్భాతమునకు ముగియించుకొని నిశ్చయము చేయవలయును. లేవములలోను దీనితో తేలుచున్నది. తదంతరము, తలపుచు అర్జునునిట్టి పై నీకు జల్లుచుండుటలే కొంతవేదిమిత్తును. ఇది చలనము చేయుటలే మూలములలోను, ప్రవేశము మున్నగునవి యుండునపుడు చాల మించింది.

కథ

మోక్షము—5 మొదలు 19 వైశాఖ చూర్ణమును తేనెతో తీసికొనవలెను.

గుణము—లోనిదిచ్చినయెడల ఉత్తేజము, సావనీయము, మూత్రము, స్థంభనీయము, అంక్రమియము, మృదువిరేచనీయము, వృష్ణము, రసాయనము, సుగంధకరము, పై న లేవనముగా నుపయోగించుటలే కృషియము.

ఉపయోగములు—ఇది రెండు విధములుగా నున్నది. అందులో తల్లది రసాయనముగా పోయినా ఉపయోగించవచ్చును. దీనిని తేలుచుగా లిక్తరసాయనములతోను, సుగంధకర వస్త్రపులతోను తేలి వివేచింపవలెను. అలంకరము, అభరణము, కడుపు నొప్పి, కడుపులో కూరిం, కావముచేయుట నగుములు పీనియందు ఇతరులు అపస్మారములో దీనిని తేలిక ఉపయోగించవలెనని భావ ప్రకాశలో అభిప్రాయించింది. పిల్లలకు జ్వరము కలిగింపవలెను, కడుపులో అహారకదాహము ఉండి యిదివచ్చుచున్న దీనిని ముసిబొగ్గు పొడితోకలిపి ఇతరులు ముసియ దీనిని ప్రభాహిక, అతిహారము, దగ్గు, పీనిలోను విధములైన అశ్మరీబ్యాధులందును ఉపయోగించుట, వృష్ణయోగములలో ఇది తేలుచుండును.

దీని చూర్ణమును పుండ్రము జల్లవచ్చును. శరీరముపై బాపు అన్నవృక్షము దీనిని నమ్రాణముగా నుపయోగించి నీటివృక్షములగామారి పై న వర్షవేయవచ్చును. ఇది ఎరువు, చిమురుట్టలందు, మంట మున్నగు బానిలో నుపయోగించవచ్చును. దీని ఉపయోగకరము,

భావము

మోక్షము—దీని వేరుయొక్క చూర్ణము 5 మొదలు 15 వైశాఖమునకు తేనెతోగాని 5 మొదలు 15 తొలమునకు కషాయముగా గానిగాని ఉపయోగించవచ్చును. వచ్చిదిగా నున్నవృక్షము వేరుకు నాలుగురెట్లు నీళ్ళుపోసి కషాయము కావవలెను. ఎందుచేతనో నున్నవృక్షము ఎనిమిదిరెట్లు నీళ్ళుపోసి కావవలెను.

వచ్చిఅనుబంధము కషాయమునకిది వర్ణనము 5 మొదలు 1 తొలమునకు ఉపయోగించుట, ఎడిన ద్రవ్యములను ఎనిమిదిరెట్లు నీళ్ళుపోసి కషాయముగాని ఉపయోగించుట.

దీనిపండు 5 మొదలు 5 తొలము వర్ణనమునీగాని, నాలుగు పండులు నీళ్ళుపోసిగాని కషాయముగాని వదియొక్కగాని తేనెతో కలిపి ఉపయోగించుట.

కఫమును జయించుటలెడలించుటలోను, బాంతి కలిగించుటలోను వేరు మృదువుగాను, కాద, అరులు మృదువుగాను, పండు తీవ్రముగాను వని వేయును.

గుణము—ఉత్తేజము కలిగించుచు పుష్కలములోని, గోమృగలోని, కఫమును వెడలించును; మృదువిరేచనీయము; వేరు మూత్రములగుడ కావచ్చును.

ఉపయోగములు—ఈవర్ణియములలో కఫము వర్ణియము అయిటకు రానున్నవృక్షము దానిని అవ్వన వెడలించుటకు ఇది దీని లిక్తరసాయోగకరమైన మందు, అందుచే రోములో కఫమునండి వచ్చు వర్ణములలో మంచియందు ఇతరములలో ఈద్రవ్యముయొక్క వృక్షయోగము దీని లిక్తరసాయము ఇది దశమాలములలో నాకటి : బాతము, కఫమును హరించు దశమాలములలో ఇదియే ప్రధానమైన ద్రవ్యము. కఫము పోయినా నున్నవృక్షము బాంతి యగుటకు దీని వృక్షయోగించవచ్చును ఇది పైవర్ణమును పోయినా తేలుచు గనుక వర్ణియములలోను, వర్ణియములలోను, వర్ణియములలోను వృక్షయోగించవచ్చును. క్యాస, దగ్గు పీనిలో దీనిని కావకముగా తేలి ఇచ్చిన మంచిది.

మా యుని కంక్షము

మోతాదులు—4 మొదలు 1 తులము వీటితోమారి వడియ
గట్టి అందులో చక్కెర, తేనె, తేక అమలమునువేసి ౭౩ మోతా
దుగా నీయవచ్చును.

6 మొదలు 16 గ్రాములు ప్రత్యేకముగాగాని ఇరవ వస్తువు
అను తేర్చిగాని అవశ్యార్థము తయరచును.

గుణము:—పాచనీయము, అంత్ర కృమిహరము, రోష
హరము.

ఉపయోగము:—ఇది కృమిహరమైన ప్రవృత్తులలో శ్రేష్ఠ
మని ప్రసిద్ధిగాంచి ప్రత్యేకముగాగాని ఇరవ వస్తువుతో తేర్చి
జడి కాని వైషయోగింప అనుచున్నది. దీనిని కొన్ని దినములిచ్చి
తరువాత విశేషనమిగుటకు తేకచూర్ణమునుకాని అమలమును
కాని ఇతరు కడుపులోనును తిరిగివేసుటకు ఇరవ కృమిలకును
దీనితో మోతుగొనింబలు, నల్లకంకర మున్నగునవి తేర్చి ఇత్తురు.
ప్రవృత్తులకు దీనిని చానిమ్మవేయియొక్క కషాయము ప్రతి
మోతాదులకు అర తులము మొదలు 1 తులమువరకు తేర్చి ఇత్తురు
ఈ కషాయము ప్రతినాలుగు గంటల కొక్కసారిగాని ప్రతిదినము
ప్రాద్దుటగాని ప్రద్ధమియొక్క రల ఉడివడువరకు ఇత్తురు. అనే
కావధములకు దీనిని యిహిహాసముగా నుపయోగింతురు. కృమి
కృష్ణములో దీనిని లోపలిచ్చుచు పైవగుడ లేవవముగా పూయు
దురు సుశృతుడు దీనిని రసాయనముగా వాడవచ్చునని చెప్పి
యన్నాడు. దీని చూర్ణమును నువ్వుల చూర్ణముతో కలిపి
ముక్కుపోడిగా అర్ధానశరకము లేక తార్పియ తలనావ్వులలో
పుకయోగింపవచ్చునని అప్పజుడిచి.

వానిలి

మోతాదు—4 కేవల మొదలు 1 కేవల స్వరగమును
తేనెతోగాని తేక 1 తులము మొదలు 2 తులముల అగులను
మామూలుగా కషాయము పెట్టగాని అకులముద్దలో మిరియాలను
కలిపి 5 మొదలు 16 గ్రాముల వరకుగాని వు అనుచును.

గుణము:—రోషహరము, విషవిద్యారహరము, బద్ధరహరము,
కూలహరము.

ఉపయోగములు:—దీని కషాయమునై నను స్వరగమునై నను
మిరియాలతో తేర్చి విషవిద్యారములో నిత్తుకు మదియు దీనిని కుక్కి
కూల, అజీర్ణము, అనుబాహము, కృమిలు, వీనిలో ఇత్తురు. దీని
ముద్దను రల భారముగా నున్నవృత్తు రలకు గట్టుచును. మదియు
బావిద్యారములోను ఉపద్రవ నహింసలైక బురములలోతొనాడ
రలకు గట్టుదురు.

దీని అకులను ఉడికించి అనుబాహములోకృమిహరము నాచ్చిని
తగ్గించుటనై ఉపయోగింతురు నావృత్తులన్న ప్రత్యేకములనై దీని
కషాయమును వేడి వేడిగా నున్నవృత్తు పోయుచును. ప్రసవించిన
స్త్రీలు స్నానము తేయుటనై దీనిని వానిలియాలను, గొంతెను
గొడుకు, నెడుకు అకులు, వేలకు, వీనితో కావడకు. పర్వహర
త్యాధుల యంచుకు పైని లోనినొక హెచ్చుగా నుపయోగకర
మని ప్రసిద్ధిగాంచి యున్నది. దీని స్వరగముతోకానిన మానెను
నావృత్తును తగ్గించుటకు చాల వివిధగా నుపయోగింతురు. మద్రా
సులో కాలునై ఇత్ర (గొంతెనుగొడుకు) అకులనొక ఇత్రేవకార
ముగా అనుబాహములో నావృత్తును తగ్గించుటకు లేవవముగా నుక
యోగింతురు.

నెరుకువృ

మోతాదు:—6 మొదలు 16 గ్రాములు తేనెతోగాని నేయి,
చక్కెర వీనితోగాని తిసికొవవలెను.

గుణము:—శీతలము, భాతుశ్శుద్ధిరము; రసాయనము.

ఉపయోగములు:—దీనిని విరు, కడు, క్షార, క్షారము
వీనిలో ఉపయోగింతురు ఇంగుడులైక కృమిలకు ప్రవృత్తులతో
దీనినితేర్చి దింకాలులు వాడియును గలనొక, ప్రాతమ్మల
నుండి రక్తము వయింపువృత్తులకు ఇత్తురు ఇయలో కొన్ని అకుల
ములు తేరియుండుటచే ఇది రక్తము, అస్థి భాతువులు దీనిని కృష్టి

చేయును. మూత్రనాళములోను, పుష్కలములలోను ఇవి ఉత్తరమును అడచును. దీనిని వీర్యవృద్ధిముచేకలిగిన జలహీనతయందును ఉపయోగించును. ఇది ప్రవాళభస్మము, ముత్యభస్మము వీనితో సమానమైన గుణములుగలిగి వానికంటెకూడ శీతలమై యుండును. శ్రేష్ఠమైన రసాయనములగు చవ్యవప్రాశ్వాస లేహ్యము, బాసావ లేహ్యము వీనిలో ప్రధానద్రవ్యమిదియే. కఫనిస్సారకములగు తాళి సాచిచూర్ణము, శీతోష్ణలాది చూర్ణము వీనిలోగూడ ప్రధానద్రవ్యమిదియే. 10 స్త్రావలు మొదలు 15 స్త్రావల చూర్ణమును తేనెతో కలిపి తిరిసిక కాయల మురబ్బాతో కలిపి ఇచ్చినచో క్షయ మున్నగు భాతు క్షయకరములగు వ్యాధులలో మంచి రసాయనముగా పని చేయును. ఇది చిరకాలగతమైన గ నేరియా యం దుపయోగింపబడుచున్నది.

నీరు అవిసాకు గుణము

దీనిని పసకుతీసి కొబ్బరినూరి తీసిన పాలు కలిపి గడ్డి, కుకుపుట మున్నగు చర్మవ్యాధులకు పైపూతగ నుపయోగించి వానిస్నానము చేసిన చర్మవ్యాధులు నివారణయగును.

శీతా య కెట్టు గుణము

దీని చిగుకును గ్రహించి తగుమాత్రము యెండు మిరప కాయలు కలుపుకొని పచ్చడిచేసి అన్నములోకలుపుకొని భోజనము చేసిన పైత్య సంబంధమగునది నివారణయగును. పచ్చికాయలను పచ్చడిచేసి తినిన విరేచనమగును.

తెల్లనాగ జెనుడు గుణము

దీని పూలు పసుపుపచ్చగ నుండును. ఈ పూలను నలిపి గడ్డంపై చేసిన గడ్డ త్వరలో పగులు చూపును. పండ్లు మేహ కాంతిని ఉష్ణశమనమును కలిగించును. యెండలో తిరిగి మూత్రము పచ్చగను, చుకుకులను నుండినచో దీని పండ్లు ఒకటి రెండు తినిన త్వరితముగ శరీరము శాంతించును.

సు కు లు పట్ట గుణము

దీనిని 2 పలములు గ్రహించి నీటితోనూరి కొబ్బరినూరి ఒక పలము చేర్చి యెండలో పెట్టి కాచి యంచుకొని ప్రణామము కుపయోగించిన ప్రణామము త్వరితముగ చూచును.

సం శే త నా ము లు

త్రిఫలములు : కరక్కాయ, తానిక్కాయ, ఉసిరికకాయ.

త్రికటుకములు శొంఠి, మిర్చాలు, పిప్పళ్ళు.

త్రిశతకములు చార్చినచక్క, వీలకులు, లవంగాలు.

అవనాత్రయం సైంధవలవణము, సోవర్పలవణము, లిడా అవణము.

బలాచతుర్వయము జలా, అతిజల, మహాజల, నాగజల.

చాతుర్ధారకములు వీలకులు, లవంగాలు, నాగ శేదరములు,

చార్చినచక్క.

పంచగవ్యము అవుశేయి, అవుపెరుగు, అవుపాలు, గోమూ

త్రము అవుషేద.

పంచాంగములు ఏ శబ్దయొక్కగాని చక్క, అకు, వేకు

పండ్లు, పూలు.

పంచకోలములు శొంఠి, పిప్పళ్ళు, మోడి, చిత్రమూలం,

చవ్యము.

ఛాంగపంచకము మేకపాలు, పెరుగు, నేయి, లెంటికలు,

మూత్రము.

పంచలవణములు సైంధవలవణము, సోవర్పలవణము,

సముద్ర లవణము, కాచిలవణము, లిడాఅవణము.

పంచమూత్రములు అవు, గొర్రె, యెరుము, మేక, గాడిద

మూత్రములు.

సప్తభాతువులు జంగాకు, వెండి, రాగి, తగరము, నత్తు,

నీసము, లోహము.

అష్టగంధములు పచ్చకమ్మారము, మంచిగంధము, తుంగ

ము పైలు (పచ్చివి) కుంకుమపువ్వు, దేవదాకు, గోరోజనము, నాగ

శేదరములు, పట్టివేళ్ళు.

వవరత్నములు మూర్త్యము, వద్మరాగము, వజ్రము, ప్రహరము,
మరకరము, నీలము, గోమేధికము, వైడూర్యము, పుష్పరాగము,

దళాంగధూపము సరళదేవదానుజంక, అగరుచక్క, రాతి
పువ్వు, తుంగము పైలు, అపాలు, మంచి నేయి, తేనె, మహిసాక్షి,
గుగ్గిలము, గంధకము, శిలాంగపువ్వుగూడు,

దశమూత్రములు ఏనుగ, ఎనుము, ఒంటె, అవు, మేక,
గొర్రె, గుట్టము, గాడిదె, స్త్రీ, పురుష మూత్రములు.

పంచవిధకషాయములు

స్వరసము, కల్కము, క్వాథము, హిమము, ఛాంటము వీరికి
కషాయములని నేతు.

వివరణము

స్వరసము—పచ్చి వస్తువులను కాగుగ కడిగి శుభ్రపరచి
నీళ్ళు కలపకుండ దంచి తీయబడిన రసము,

కల్కము—పచ్చి ద్రవ్యమైన యెడల నీరు కలపకను ఎండు
ద్రవ్యమైన యెడల జలము కలిపియు మిశ్రగ నూరి ముద్దగ తయారు
చేయబడునది,

క్వాథము—నికథాగము ద్రవ్యములను కచ్చాగాదంచి దానికి
16 భాగములు నీరుపోసి నగము మిగులునటుల కాచబడునది.

హిమము—ఒక పలము ద్రవ్యములనుంచి 7౪ పలముల నీళ్ళు
పోసి వస్తువులను కాగుగ కడిగి ఒకచాత్రి నాననిచ్చి పైన మూత
బెట్టి ఉదయము కాగుగ పిసికి పడియబోసి ఉపయోగించుకొనునది.

ఛాంటము—ద్రవ్యము ఒక పలమును దంచి 6 పలముల నేడి
నీటిలో పోసి కొంతసేపు వుండనిచ్చి పిదప పడబోసి గ్రహించునది.

వివ వితుగుడులు

విషము

అడవిబీర

అటుకులు

అనుములు

వితుగుడు

తుంగము పైలు

పైంధవ లవణము

మంచిగంధము

అపాలు

ఇంగువ

ఉమ్మైర్

ఉమ్మైర్నిర్మలు

ఉడుగ

కంద

కర్పూరము

కొబ్బరి

గన్నేకు

గుమ్మడు

చల్ల

కల్లేడుపాలు

కడి

కడిగింజ

కర్ణించని అన్నమునకు

కెముడుపాలు

తమలపాకులిక్క

తెగడ

తెలకపిండి

తేనె

త్రికటకము

పల్లమందు

నిమ్మపండు

నవ్వులు

నేయి

నేరేడుపప్పు

పవనపండు

పాపాణములు

పెరుగు

ఉసిరికపప్పు

కెరకీరము

కామరపూలు, పుల్లపావరి, చింత

పండు పులుసు

నిమ్మరసం, జలకర

కరక్కాయలు

తమలపాకు

గుంటగలగర

బియ్యము

కరక్కాయ

మజ్జిగ

చిక్కగింజ

చంచలాకు, నీలియాకు

దూంగోవల

మోడుగ పువ్వు

అపాలు

తంగేడాకు

చింతపండు

తుమ్మచక్క

నూనె

మంచి నీళ్ళు

బియ్యపుకడుగు

కొంకి, అల్లము

ఖర్జూరపుకాయ

ముగలిచల్లరసము

నేన్నీళ్ళు

పాలు

కొంకి

పత్తిగింజలు

నేడినీరు

పాత్రిక	శౌంఠి
అరకర్కసి	ఉలిమిదాకు
బెల్లము	మెనులు
మామిడిచిడి	నారికేడపాకు
మొప్పి	నేరేడు, మొగలి
వననాథి	చిత్రవేల్పు
సున్నము	తిప్పతగ, వసుపు

కారకని వస్తువుల ప్రతినిధులు

కుంకుమపువ్వు	వసుపు, కుసుంబా పువ్వు,
	పద్మ శేఖరము
నన్నరాష్ట్రం	శౌంఠి
పిప్పర్లు	మిర్యాలు, శౌంఠి, అల్లం
చంగల్వోడ్డు	జటామాంసి
అవంగములు	ధారకీ పుష్పము
ప్రాశవండు	ఖర్జూరపువండు, ఇప్పపువ్వు
లొంగము పైలు	గ్రంధి తగరము
తెల్లజలకర	నల్లజలకర
బాము	పాంయంటింగింజలు
జెముడు	చవ్యము
గ్రంధి తగరము	మిర్యాలు
అశ్మమేడి	మోదుగ
బాకుడు	ములక
చికుబాడ్డి	దురదగొండి
చిట్టమట్టి	శేరాముట్టి
మారేడువేకు	వెలగ వేకు
గంటుభారంగి	బాకుడువేకు
తెల్లవట్టివేళ్ళు	శ్రీగంధము
వట్టివేకు	సుగంధిపాల
వీలక్కాయలు	కాళినపత్రి

పుష్కరమూలం	కామరతూడు
శేపాళము	తెగడ, చిత్రమూలం
పంచదార	బెల్లము
కరక్కాయ	కానిక్కాయ, ఉసిరిక
తేనె	పాతబెల్లం
మహిపాక్షిగుగ్గిలం	వేపబంక
అవణము	పైంధవలవణం
కరివేప	గలితేకు
అవుపాలు	మేకపాలు
అవునేయి	మేకనేయి
అర్రెపాలు	గొర్రెపాలు
నల్లచిడిగింజలు	చిత్రమూలం
తుందిలం	కానుగ
పెద్దమాను	కానుగ
రాజనాలు	పండ్లు
మోడి	గజపిప్పలి
చవ్యం	మోడి
తెల్లకపాలు	ఎర్రకపాలు
లోహము	కాసీసము
దానిమ్మ	చింతపండు
కోడిమాంసము	నమలిమాంసము
చవకము	పాలవేళ్ళు
కాకోరి	సుగంధిపాల
మహామేద	వల్లెరువేళ్ళు
వెండి	లోహము
మాంసము	మర్మములు
మర్మములు	నర్మములు
నర్మములు	నీటిచిప్పలు
నేయి	పాతమర్మమునాన
మూర్మములు	మూర్మపు చిప్పలు

వజ్రము

హారతికర్పూరము

కస్తూరి

అన్నిరకముల మాంసములు

ములు మోదుగ

మాంసక సాయము

పొగడపువ్వు

జావత్రి

జిల్లేడుపాలు

పుష్కరమూలము

మానిపసుపు

మంచిగంధం

కస్తూరి

అతివస

నాగ కేసరములు

అష్టవేదనం

క్షీర కాణ్డోలి

కాణ్డోలి

చలవమిర్యాలు

వృషభకము

పెండి

కాంతభస్మం

మాత్రికభస్మం

అయఃకాంతము

తుంగము స్తైలు

పునుగు, భావంచాలు

సావురాయిమాంసము

వేప

పెసరకట్టు

ఎర్రకలువపువ్వు

అవంగము

జిల్లేడుఆకు రసము

చంగల్యకోష్ఠ

మంచివసుపు

కర్పూరము లేక రక్తచందనము

పునుగు, చలవమిర్యాలు, బావం

చాలు

తుంగము స్తైలు

పద్మ కేసరములు

చుక్కకూర

శతావరి, పిల్లితెగలు

సుగంధిపాల

జావత్రి

చిట్టాముట్టి వేళ్ళు

తారమాక్షికము

లోహభస్మం

ముత్యపుచిప్పల భస్మం

వసిష్టప్రొక్తమగు పులిప్పాణి వైద్యము

సర్వం

సంపూర్ణము